

Елізер Юдковскі

Гаррі Поттер
І МЕТОДИ
РАЦІОНАЛЬНОСТІ

**Гаррі Джеймс
Поттер-Еванс-
Веррес і
Філософський
Камінь**

<https://gpiмp.укp>

7 ЖОВТНЯ 2021 р.

Гаррі Поттер і Методи Раціональності

Автор: Елізер Юдковскі, <http://hpmor.com>

Переклад з англійської:

Яценко Кирило aka hedrok,

Ельвіра Ізмаїлова aka Lewissa,

Ольга Белова,

Охрим Володимир aka ikakok,

Дмитро Кабакчей

Редакторка: Аліна Несторак

Коректор: Дмитро Редчук aka brownian

Також допомагали з перекладом:

Олена Ширінговська,

Єгор Поляков,

Малярчук Олександр aka Labinnac,

Павло Фаткін aka VorHuK,

Jhellico,

Микола Гнідь,

bunuk

та інші.

Як долучитися: <https://гпімр.укр/help.html>

Наша група у Фейсбуці:

<https://www.facebook.com/groups/212447182535471/>

Долучайтесь, будь ласка!

Переклад станом на коміт 37af224fccbf729b6b2ceff876e3a63d847e3cf

Розділ 100. Запобіжні заходи, ч.1



13 травня 1992.

Обличчя Аргуса Філча видавалося викривленим у світлі газової лампи в його руках, тіні танцювали його лицем. Від них швидко віддалялися двері Гогвортсу, а темні землі швидко насувалися. Стежка, якою вони йшли, була брудна й ледь помітна.

Дерева, їхні гілки ще нещодавно голі взимку, ще не повністю вдягнулися протягом весни. Гілки тяглися до неба, ніби худі пальці, ніби скелети на тлі листяного орнаменту. Місяць яскраво сяяв, проте гнані вітром хмари часто занурювали їх у темряву, єдиним джерелом світла в якій було тьмяне полум'я лампи Філча.

Драко міцно стискав паличку.

— Куди ви нас ведете? — спитала Трейсі Девіс.

Її разом з Драко впіймав Філч, коли вони намагалися нишком пройти на перше зібрання срібних слизеринців протягом комендантської години, і їй теж призначили покарання.

— Просто йдіть за мною, — кинув Аргус Філч.

Драко відчував чимале роздратування через всю цю

справу. Срібні слизеринці мали б бути визнаним шкільним угрупуванням. Не було жодної причини, чому таємні змовники не мали б отримати дозвіл зустрічатися протягом комендантської години, якщо це було заради блага Гогвортсу. Якщо таке станеться ще раз, треба буде поговорити з Дафною Грінґрас, Дафна поговорить зі своїм батьком, і Філч навчиться мудрості — знатиме, що варто дивитися в інший бік, коли йдеться про Мелфоїв.

Світло замку Гогвортс уже навіть не вгадувалося, коли Філч знову заговорив.

— Закладаюся, ви двічі подумаете перед тим, як порушити шкільні правила знову, га? — Філч відвернувся від лампи, щоб злісно поглянути на чотирьох учнів, що йшли за ним. — О так... важка праця й біль — найліпші вчителі, як на мене... Прикро, що старі добрі покарання забулися... підвісити б вас за кісточки до стелі на кілька днів, ланцюги досі в моєму кабінеті, я їх добре змащую — раптом стануть в пригоді...

— Ей! — не без обурення вигукнула Трейсі. — Я замолода, щоб слухати про... таке... ну ви зрозуміли! Особливо про добре змащені ланцюги!

Драко не зважав. Філч просто не дотягував до Амікуса Керроу.

За ними одна з двох старших слизеринців давилася зі сміху, хоча не зронила ані слова. Поряд з нею був інший, високий хлопець слов'янської зовнішності, він досі розмовляв з акцентом. Їх упіймали за якимось не пов'язаним порушенням, що було з тієї ж теми, про яку Трейсі стверджувала, що їй зарано слухати. Вони були чи то в третьому, чи то в четвертому класі.

— Пха, — сказав високий хлопець. — У Дурмстренґу людей підвішують догори дриґом за великі пальці. Чи за один, якщо зробив щось зовсім зухвале. Гогвортс нині зовсім розм'якнув.

Аргус Філч мовчав десь з пів хвилини, ніби обмірковував, що на це можна відповісти, а тоді хихикнув.

— Побачимо, що ти заспіваєш, коли дізнаєшся, що робитимеш сьогодні вночі! Ха!

— Я ж сказала, що замолода для такого! — втрутилася Трейсі Девіс. — Треба почекати, доки я подорослішаю.

Попереду них була хатинка, у її вікнах горіло світло, хоча пропорції видавалися неправильними.

Філч засвистів — високий різкий звук, і собака почав гавкати.

Із хатини вийшла людина, через яку дерева навколо видавалися занижкими. Слідом за ним біг собака, що в порівнянні видавався цуциком, але варто було розгледіти його окремо від високого силуету — ти усвідомлював, що собака величезний, десь розміром з вовка.

Драко примружив очі, а тоді спинив себе. Як срібний слизеринець, він не мав бути упередженим щодо жодної розумної істоти, особливо коли його міг хтось побачити.

— Що це таке? — спитала людина гучним грубим голосом напіввелетня.

Його парасолька світилася білим — значно яскравіше за тьмяну лампу Філча. В іншій руці він тримав арбалет, сагайдак коротких стріл був у нього на плечі.

— Учні на покарання, — гучно сказав Філч. — Вони допоможуть тобі в пошуках у Лісі того... хай що там їх хрумкало.

— У Лісі — вигукнула Трейсі. — Нам туди не можна вночі!

— Саме так, — сказав Філч, відвернувшись від Геґріда, щоб зиркнути на них. — Ви йдете у Ліс, і, якщо я не помиляюся, повернетесь звідти не одним шматком.

— Але... — почала Трейсі. — Там вовкулаки, як я чула, і вампіри, а всі знають, що трапляється, коли дівчина, вов-

кулака й вампір опиняються в одному місці!

Гігантський напіввелетень спохмурнів.

— Аргусе, я ж просив кількох семиклашок. Нащо приводити підмогу, за якою я маю си дивити весь час?

Лице Аргуса осяяло жорстоке задоволення.

— Це їхня справа, хіба ж ні? Мали б думати про вовкулаків перед тим, як ускочити в халепу, хіба ні? Відправляй їх самих. І не будь надто дружнім з ними, Геґріде. Зрештою, вони тут заради покарання.

Напіввелетень гучно зітхнув (звук скидався на те, як з легень нормальної людини виходить все повітря через бладжерівський проклін).

— Ти своє зробив. Далі я їх поведу.

— Я повернуся на світанку, — сказав Філч, — за тим, що від них залишиться, — гидко додав він і рушив до замку, його лампа підстрибувала в темряві.

— Гараздоньки, — сказав Геґрід, — тепер слухайте уважно, бо те, що ми робитимемо сьогодні, небезпечно, і я не хочу, щоб ви ризикували. Йдіть сюди на хвилю.

Він підвів їх до самого краю Лісу. Він тримав свою лампу високо і вказав нею на вузьку звивисту стежку, що зникала в гущині дерев. Легкий вітерець дмухнув в обличчя Драко, коли той дивився на Ліс.

— Шось там їсть єдинокорів, — сказав величезний чоловік.

Драко кивнув. Він неясно пам'ятав, що кілька тижнів тому, ближче до кінця квітня, чув щось таке.

— Ви покликали нас, щоб іти слідом срібної крові пораненого єдинокора? — схвильовано спитала Трейсі.

— Ні, — сказав Драко, хоча він впорався стримати майже рефлекторну глузливу насмішку. — Філч призначив нам покарання сьогодні в обід. Містер Геґрід не чекав би так довго, щоб знайти пораненого єдинокора,

і якби ми шукали щось таке, ми б шукали, доки стоїть ясний день. Отже, — Драко підвів палець, як, він бачив, робив Інспектор Леон у п'есах, — з цього випливає, що ми шукаємо щось, що виходить лише вночі.

— Ага, — задумливо сказав напіввелетень. — Ти не такий, як я чекав, Драко Мелфой. Зовсім не такий. А ти в нас Трейсі Девіс, виходить. Я чув про вас. Одна зі зграї бідолашної міс Грейнджер, — Рубеус Геґрід перевів погляд на двох старших слизеринців, почав розглядати їх у яскравому світлі парасольки. — А ви хто такі, га? Щось не пам'ятаю, щоб я тебе бачив, хлопче.

— Корнелія Волт, — відрекомендувалася відьма, — а це Юрій Юлій, — вона вказала на хлопця зі слов'янською зовнішністю, що згадував Дурмстренґ. — Його родина приїхала з українських земель, тож він у Гоґвортсі лише на рік.

Старший хлопець кивнув, на його лиці майнула зарозумілість.

— Це Іклань, — Геґрід вказав на пса.

Вони вп'ятох пішли в ліс.

— Що здатне вбити єдинорога? — спитав Драко після кількох хвилин ходьби. Драко дещо знав про темних істот, проте не міг згадати нічого, що полювало б на єдинорогів. — Які істоти це роблять, хтось знає?

— Вовкулаки! — сказала Трейсі.

— Міс Девіс? — сказав Драко. Коли вона поглянула на нього, він мовчки вказав пальцем на місяць. Він був сильно випуклим, проте не повним.

— А, точно, — сказала Трейсі.

— Жодних вовкулаків у Лісі, — сказав Геґрід. — Вони ж звичайні чарівники переважно, не забувайте. Це не можуть бути й вовки, вони не такі швидкі, щоб спіймати єдинорога. Могутні магічні створіння — ті єдинороги, ніколи раніше не чув, щоб когось з них хоч поранили.

Драко вислухав це й почав обмірковувати загадку майже проти власної волі.

— Тоді *що* достатньо швидке, щоб упіймати единорога?

— Річ не в швидкості, — сказав Геґрід, незрозуміло поглянувши на Драко. — Нема кінця способам, в які полюють звірі. Отрута, темрява, пастки. Навіть такі, що їх не можна ані почути, ані запам'ятати, доки вони їдять твою голову. Завжди є щось нове й чудове, що можна від них дізнатися.

Хмара закрила місяць, і темряву лісу розвіювало єдине джерело освітлення — Геґрідова парасолька.

— Сам-то я, — провадив Геґрід, — гадаю, що в нас си завела гідра Паріса. Вони безпечні для чарівників — треба лиш достатньо довго з ними битися, ніяк не програєш. Тобто буквально не програєш, якщо й далі си битимеш. Проблема з гідрою Паріса в тому, що більшість істот здаються задовго до того. Бачите, дуже довго це — відрубати їй усі голови.

— Та, — сказав іноземний хлопець. — У Дурмстренґу нас вчать битися з гідрою Бухголза. Неуявно складніше битися! Тобто буквально, це неможливо уявити. Першокласники не вірять, коли їм кажеш, що перемога можлива! Інструктору доводиться давати другий наказ і повторювати, доки вони не зрозуміють.

Вони йшли приблизно пів години — дедалі глибше в Ліс, доки шлях стало майже не видно через гущавину дерев.

А тоді Драко побачив це — великі плями на корінні дерев, що сяяли яскравіше під місяцем.

— Це...

— Кров единорога, — сказав Геґрід із сумом.

Попереду була галявина, її було видно крізь заплутані гілки величезного дуба, вони побачили полегло створі-

ння, що красиво й сумно розпласталось на землі. Навколо неї сяяла сріблом місяця калюжа крові. Єдиноріг була не білою, а блідо-синьою, чи принаймні здавалася такою під місяцем та нічним небом. Її стрункі ноги стирчали під дивними кутами — явно зламані, а її грива лежала на темному листі, чорно-зеленому, але з відблисками перлин. На її боці була невеличка біла пляма у формі вибуху зірки — від центру йшли вісім прямих променів. Половину її боку було відірвано, краї були рваними, було схоже на відбиток зубів. Було видно кістки й внутрішні органи.

У Драко з'явилось дивне відчуття, ніби йому бракує повітря.

— Оце вона, — сказав Герґрід. Сумний шепіт, не тихіший за звичайний голос нормальної людини. — Саме тут я знайшов її зрання, мертву, мов мертва дверна ручка. Вона... була... першим єдиногогом, яку я зустрів у цих лісах. Назвав її Алікорна, хоча, певно, це вже не має значення...

— Ви назвали єдиногога Алікорна, — дещо сухим голосом сказала старша дівчина.

— Але ж у неї немає крил, — сказала Трейсі.

— Алікорн — це ріг єдиногога, — тепер гучніше сказав Герґрід. — Не знаю, чого всі почали думати, ніби це означає єдиногога з крилами. Таких ніц немає. Насправді це все одно, що назвати пса Іклань, — він вказав на величезного, схожого на вовка собаку, що ледве сягав його колін. — А як ви б її назвали? Ганна чи щось таке? Я дав їй ім'я, що шось для неї б важило. Проста ввічливість, от і все.

Ніхто на це нічого не відповів, і за якийсь час величезний чоловік різко кивнув.

— Почнімо пошук звідсіля — з останнього місця, де воно вдарило. Розділимося на дві групи та підемо слідом у двох різних напрямках. Ви двоє — Волт та Юлій — підете туди, візьміть Ікланя. Ніщо не нашкодить, коли з вами

Іклань. Запалить зелені іскри, якщо знайшли шось цікаве, і червоне, якщо потрапили в біду. Девіс, Мелфой — зі мною.

Ліс був чорний та тихий. Рубеус Геґрід притлумив світло своєї парасольки, коли вони вирушили втрьох, тож Драко й Трейсі доводилося прокладати шлях під місячним сяйвом, не без кількох падінь. Вони пройшли повз оповитий мохом пень, дзюрчання свідчило про те, що десь поряд був струмок. Подеколи місячне проміння пробивалося крізь гілля й освітлювало плями срібно-блакитної крові на палому листі. Вони йшли слідом крові, до створіння, що напало на єдиного рога.

— Про тебе ходять чутки, — по деякому часі сказав Геґрід низьким голосом.

— Ну, усі вони правдиві, — сказала Трейсі. — Усі.

— Та не про тебе, — сказав Геґрід. — Ти й справді свідчив під сироваткою правди, шо ти хтів допомогти міс Ґрейнджер три рази?

Драко деякий час зважував слова, і нарешті сказав:

— Так.

Якби видавалося, що він охоче цим вихваляється, це лише б зашкодило.

Величезний чоловік похитав головою, його гігантські ноги й далі тихо гупали лісом.

— Якщо чесно, я здивований. І тобою теж, Девіс, ти ж хотіла навести лад у коридорах. Ви певні, що Сортувальний Капелюх відправив вас, куди треба? Усі лихі чаклуни та відьми були в Слизерині, завжди так казали.

— Це неправда, — сказала Трейсі. — А як щодо Чорного Крука Ксіонана Тонґ'а, Спенсена з Пагорба чи містера Кейвона?

— Кого? — перепитав Геґрід.

— Та просто кілька найкращих чорних чаклунів

останніх двох століть, — сказала Трейсі. — Напевно, вони найкращі з Гоґвортсу, хто не був у Слизерині.

Раптом її голос притих, з нього зникнув увесь ентузіазм:

— Міс Ґрейнджер казала мені, що треба читати все, що я...

— *Хай там як*, — швидко сказав Драко. — це насправді неважливо, містере Геґрід. Навіть якби... — Драко прокрутив подальші слова в голові, щоб перекласти різницю між «імовірністю потрапити в Слизерин за умови чорного чаклуна» і «імовірністю чорного чаклуна за умови слизеринця» ненауковою мовою. — Навіть якщо більшість чорних чарівників зі Слизерину, дуже мало слизеринців — чорні чаклуни. Існує не так вже й багато чорних чарівників, тож не кожен слизеринець таким стає.

Чи, як казав батько, хоч Мелфої безперечно зібрали чимало таємного вчення, більш... *затратні* ритуали ліпше залишати корисним дурням на кшталт Амікуса Керроу.

— Ти кажеш, — сказав Геґрід, — що більшість чорних чаклунів — слизеринці... проте...

— Проте більшість слизеринців — не чорні чаклуни, — сказав Драко.

Він з втомою зрозумів, що вони довго будуть в цьому всіх переконувати, але як і з гідрою, головне було не здаватися.

— Я ніколи про це так не думав, — сказав велетенський чарівник, ніби громом прибитий. — Але, ну, якщо ви всі не просто гуртожиток гадюк, то чому... *ховайтеся за тим деревом!*

Геґрід схопив Драко та Трейсі й переніс їх за височений дуб. Він витягнув стрілу й зарядив арбалет, підвів його, готовий до бою. Вони втрьох прислухалися. Поряд щось шурхотіло серед мертвого листа: звучало, ніби

плащ волочився землею. Геґрід примружено роздивлявся темний пугівець, та за кілька секунд звук віддалився.

— Так і знав, — пробурмотів він. — Є щось в цьому лісі, чого бути не має.

Вони пішли туди, звідки лунав був шелест, — Геґрід попереду, а Трейсі й Драко позаду, обидвоє стисли палички, готові їх застосувати. Але вони нічого не знайшли, хоча шукали, ходячи дедалі більшими колами, й напружували вуха в очікуванні найтихішого звуку.

Вони йшли під густими, темними деревами. Драко повсякчас озирався, йому весь час здавалося, ніби хтось за ними спостерігає. Вони щойно пройшли поворот на їхньому шляху, коли Трейсі скрикнула й вказала пальцем.

Далеко в повітрі виднівся стовп червоних іскор.

— Ви двоє, чекайте тут! — вигукнув Геґрід. — Лишайтеся, де є, я по вас прийду!

Не встигнув Драко й слова сказати, як Геґрід вже крутнувся й навпростець помчав крізь чагарник.

Драко й Трейсі лишалося лише дивитися одне на одного. Окрім шурхоту листя навколо, вони нічого не чули. Видавалося, Трейсі була переляканою, та намагалася це приховати. Драко переважно відчував роздратування. Рубеус Геґрід, коли планував був сьогоднішній вечір, явно не приділив бодай п'яти секунд на те, щоб уявити, які будуть наслідки, якщо щось і справді піде не так.

— Що тепер? — спитала Трейсі дещо зависоким голосом.

— Ми чекаємо, доки повернеться містер Геґрід.

Повільно минуло п'ять хвилин. Видавалося, вуха Драко почали ліпше чути — він вловлював кожен подмух вітру, кожен хрускіт гілки. Трейсі повсякчас зиркала на місяць, ніби хотіла переконатися, що ще не повня.

— Я... — прошепотіла Трейсі. — Я трохи нервую, містере Мелфой.

Драко обміркував це. Якщо чесно, *було* щось... ну, він, звісно, не боягуз, і навіть не був наляканим. Але в Гог'вортсі скоїли вбивство, і якби він дивився таку п'єсу, де когось щойно полишив у Забороненому лісі напіввелетень, він би кричав хлопцеві на сцені, що той має...

Драко дістав з мантиї дзеркальце. Торкнувся поверхні, і там з'явився чоловік у червоній мантиї. Той миттю спохмурнів.

— Аврор-капітан Енеаш Бродскі, — чітко сказав чоловік, Трейсі смикнулася через гучний звук у тихому лісі. — Що таке, Драко Мелфой?

— Перевірте мене за десять хвилин, — сказав Драко. Він вирішив не скаржитися на покарання напрома. Він *не* хотів видаватися зіпсованою паскудою. — Якщо не відповім, заберіть мене. Я в Забороненому лісі.

У дзеркалі було видно, як здійнялися брови аврора.

— Що ви робите в Забороненому лісі, містере Мелфой?

— Шукаю пожирача єдинорогів разом з містером Геґрідом, — сказав Драко й вимкнув дзеркальце другим доторком, одразу сховавши його в мантиї, доки аврор не встигнув нічого спитати про покарання та сказати про те, що в таких випадках треба скаржитися.

Трейсі поглянула на нього, було надто темно, щоб розгледіти її вираз обличчя.

— Ем, дякую, — прошепотіла вона.

Рідкісне листя на гілках поряд зашелестіло, коли черговий холодний подмух вітру заколихав ліс.

Голос Трейсі став дещо гучнішим, коли вона знову заговорила:

— Не варто було, — сказала вона, тепер, видавалося, сором'язливо.

— Забудьте, міс Девіс.

Було ледь видно, що Трейсі приклала руку до щоки, ніби хотіла приховати рум'янець, якого все одно неможливо було побачити.

— Тобто, не варто було *для мене*...

— Ні, серйозно, — сказав Драко. — Забудьте. Ніби цього не було.

Він би пригрозив їй, що дістане дзеркальце й накаже капітанові Бродскі не рятувати її, але боявся, що вона сприйме це як флірт.

Темна в цьому освітленні Трейсі відвернулася, поглянула кудись вбік. Нарешті вона тихіше сказала:

— Ще зарано, так...

У лісі пролунав високий крик — не зовсім людський звук, ближче до крику коня. І Трейсі заволатала й побігла.

— *Ні, дурепо!* — крикнув Драко й кинувся за нею. Звук був таким химерним, що Драко не міг би сказати, звідки він... він навіть вважав, що насправді, можливо, Трейсі біжить прямо на джерело цього химерного крику.

Кущі ожини хльостали обличчя Драко, він прикривав очі рукою й старався не загубити слід Трейсі, бо видавалося очевидним, що якби це була п'еса й вони розділилися, то *один* з них помер би. Драко подумав про дзеркальце, що чекало в мантії, але чомусь був певен, що якби він спробував дістати його однією рукою під час бігу, то дзеркальце неминуче впало б і загубилося...

Попереду Трейсі спинилася, і на мить Драко відчув полегшення — перед тим, як побачив.

Інша єдиноріг лежала на землі посеред повільно зростаючої калюжі срібної крові. Край рідини поширювався землею, мов пролита ртуть. Її шерсть була пурпуровою, ніби нічне небо, її ріг точно такої сугінкової барви, як і шкіра, а на зверненому до них боці виднілася рожева пляма у формі зірки з білою шерстю навколо. Це видовище здалося Драко навіть сумнішим, ніж попередній

єдиноріг, бо в цього скляні очі дивилися прямо на нього, і через те, що поряд була...

...нечітка, рухлива фігура...

...що схилилася над відкритою раною єдинорога, ніби пила з...

...Драко не міг зрозуміти, чомусь не міг усвідомити, що він бачить...

...воно дивилося на них.

Нечітка, нестабільна, незбагненна темрява ніби озирнулася поглянути на них. Почулося шипіння, ніби від найсмертельнішої змії, що тільки могла існувати, ніби щось значно небезпечніше за синього крайта.

А тоді воно знову нахилилося до рани єдинорога, й почало пити.

Дзеркальце було вже в руці Драко, але воно не подавало жодних ознак життя, хоча він механічно стукав по поверхні знову й знову.

Трейсі вже тримала в руках паличку й вимовляла «Прізматіс» та «Закляктус», але нічого не відбувалося.

Тоді рухливий силует здійнявся, ніби людина підвелася на ноги, але не так. А тоді воно рушило вперед, воно дивним напівстрибком обійшло ноги майже мертвого єдинорога, почало наближатися до них.

Трейсі потягла його за рукав, а потім розвернулася й почала бігти. Бігти від чогось, що здатне вполювати єдинорога. Вона й трьох кроків не зробила, як пролунало жакливе шипіння, що обпекло його вуха, і Трейсі впала на землю, і більше не ворушилася.

Підсвідомо Драко знав, що він от-от помре. Навіть якщо аврори перевірять його дзеркало саме зараз, неможливо було дістатися сюди достатньо швидко. Не вистачило б часу.

Втекти було неможливо.

Магія не працювала.

Тоді мінливий силует наблизився, доки Драко старався, в ці останні миті, розв'язати цю загадку.

А тоді з нічного неба впала куля яскравого срібного світла й зависла. Вона осяяла ліс, ніби був день, і мінливий силует відстрибнув, ніби був нажаханий цим світлом.

Чотири мітли впали з неба: три аврори за різнобарвними щитами й Гаррі Поттер з паличкою наготові, що сидів за спиною професорки Макґонегел всередині більшого щита.

— Тікайте звідси! — проревіла професорка Макґонегел...

...а за мить рухлива істота знову жахливо зашипіла, і всі закляття щитів зникли. Три аврори й професорка Макґонегел впали з мітел, і сильно вдарилися об землю лісу, і лишилися нерухомо лежати.

Драко не міг дихати, ним опанував найжахливіший страх, скував його тіло, тягнувся до серця.

Гаррі Поттер, якого це все не зачепило, мовчки направив мітлу до землі...

...а тоді зістрибнув з неї та став між Драко та мінливою фігурою, ніби живий щит.

— Тікай! — сказав Гаррі Поттер, напівозирнувшись до Драко. Срібне місячне сяйво освітлювало його обличчя. — Тікай, Драко! Я це затримаю!

— Ти не можеш битися з цією штукою сам! — закричав Драко. Він відчував нудоту, якесь тремтіння, що, коли він згадував про це, водночас здавалося й не здавалося відчуттям провини, ніби в нього були відповідні фізичні відчуття, але без емоцій.

— Я мушу, — суворо сказав Гаррі Поттер. — Іди!

— Гаррі, я.. вибач, за все... я..

Хоча пізніше Драко не міг згадати, за що ж він хотів вибачитися... Можливо, за те, що він планував був захопити владу в

таємному товаристві Гаррі, ще дуже давно.

Рухлива фігура тепер видавалася ще чорнішою та жахливішою, здійнялася в повітря, зависла над землею.

— *ІДИ!* — закричав Гаррі.

Драко розвернувся й почав тікати в ліс, гілки били його по обличчю. Він почув за спиною чергове шипіння, а також гучний голос Гаррі — що той вигукував, Драко не міг розібрати з такої відстані. Драко лише на мить озирнувся, і саме в цю мить він на щось налетів, СИЛЬНО вдарився головою та знепритомнів.

Гаррі міцно тримав паличку, призматична сфера сяяла навколо нього. Він незмигтно дивився на нечітку, мінливу фігуру перед собою, і сказав:

— Що, заради Мерліна, ви робите?

Мінливі нечіткості відступили, вгамувалися, перетворилися на фігуру в плащі. Хай яке маскування використовувалося — напевно якийсь пристрій, а не чари, бо вони впливали на Гаррі, — не давало його розуму впізнати форму, навіть те, що це була людина. Але жодним чином не приховували різкого лиховісного передчуття.

Професор Квірел стояв струнко, срібна кров стікала чорним плащем, що його огортав. Професор із захисту зітхнув, обвів поглядом тіла трьох аврорів, Трейсі Девіс, Драко Мелфоя та професорки Макґонґел.

— Я був певен, — пробурмотів професор Квірел, — що непомітно заблокував дзеркало. Що двоє слизеринців-першокласників робили самі в Забороненому лісі? Містер Мелфой же не такий дурний... Що за фіаско.

Гаррі не відповідав. Лиховісне передчуття ще ніколи не було таким гострим. Відчуття сили в повітрі було таким потужним, ніби цю силу можна було навіть помацати. Частково він досі був до мозку кісток шокований тим,

як швидко розлетілися щити навколо аврорів. Він майже міг *бачити* кілька кольорових ударів, що розірвали щити, мов папір. Після цього дуель професора Квірела з аврором в Азкабані видавалася знущанням, дитячою грою — як і стверджував був професор Квірел, якби він бився на повну, аврор був би мертвим протягом секунд. І тепер Гаррі знав, що це було правдою.

Наскільки ж могутнім міг стати чаклун?

— Я так розумію, — сказав Гаррі доволі спокійним голосом, — що поїдання єдинорогів якимось чином пов'язане з тим, чому вас звільнять з посади професора із захисту. Гадаю, у вас немає бажання докладно роз'яснити свої дії?

Професор Квірел поглянув на нього. Майже матеріальне відчуття сили в повітрі відступило, повернулося до самого професора із захисту.

— Я й справді роз'ясню, — сказав професор із захисту. — Та спершу треба накласти кілька чарів пам'яті, а тоді підемо це обговорити. Для мене нерозумно лишатися тут. Ви пізніше повернетесь в цей час, я знаю.

Гаррі силою волі поглянув крізь Плащ, господарем якого він тепер був. І знав, що інший Гаррі стоїть за спиною під прикриттям смертельної реліквії. Гаррі сказав Плащу знову сховати себе від себе, і так і сталося. Коли спостерігаєш за майбутнім собою, доводиться точно відтворювати побачені дії пізніше.

Гаррі почув свій голос, що був доволі дивним для теперішнього Гаррі.

— У нього на диво хороше пояснення.

Теперішній Гаррі старанно запам'ятав слова. Більше вони один одному нічого не казали.

Професор Квірел підійшов до тіла Драко й вимовив слова чар хибної пам'яті. Він стояв там з хвилину, ніби занурившись у внутрішній світ.

Гаррі почав був вивчати забуттятуса — кілька останніх тижнів. Хоч він і не здатен був накласти ці закляття, хіба що готовий був майже цілковито себе виснажити, а також з якоїсь причини захотів би, щоб аврор втратив будь-які спогади, пов'язані з синім кольором. Але тепер Гаррі розумів, якої концентрації потребують значно складніші чари хибної пам'яті. Треба було спробувати подумки прожити ціле життя іншої людини, принаймні, якщо ви не бажали створити хибні спогади зі сповільненням, більшим за шістнадцять до одного — тоді можна виготовляти основні ланцюги спогадів окремо. Можливо, було тихо, не було жодних видимих ознак, але Гаррі тепер розумів складність операції, і був вражений.

Професор Квірел завершив операцію й перейшов до Трейсі Девіс, потім до трьох аврорів, і нарешті до професорки Макґонегел. Гаррі чекав, а майбутній Гаррі не протестував. Навіть якби професорка Макґонегел була притомна, можливо, вона б теж не протестувала. Ще не прийшли травневі іди, і, видається, буде на диво хороше пояснення.

Жестом руки приголомшене тіло Драко здійнялося в повітря, трохи відлетіло до дерев, а тоді обережно повернулося на землю. І останнім жестом професор Квірел вивірвав величезний шматок з боку єдинорога, лишивши рвані краї. М'ясо зависло в потівтрі, а тоді пішло хвилями й щезло.

— Готово, — сказав професор Квірел. — Тепер я маю піти звідси, містере Поттер. Ходімо зі мною та лишайтеся.

Професор покрокував геть, і Гаррі пішов слідом та лишився позаду.

Деякий час вони йшли лісом мовчки, тоді Гаррі почув неясні голоси далеко позаду. Напевно з'явився, ще один загін аврорів, коли перша трійка не відповідала. Що їм казав майбутній він, Гаррі не знав.

— Вони не зможуть нас знайти, а також не зможуть почути нас, — сказав професор Квірел. Лиховісне передчуття навколо професора із захисту досі було сильним. Чоловік сів на пеньок, такий, що світло місяця цілком його освітлювало. — Спершу я скажу, що коли ви розмовлятимете з аврорами, у майбутньому, треба сказати їм, що ви налякали нечітку темряву так само, як того дементора. Це пам'ятатиме містер Мелфой, — професор Квірел зітхнув. — Те, що в Забороненому лісі нишпорить жах на кшталт дементорів, достатньо сильний, щоб скасовувати щити аврорів, так просто не залишать. Але я не вигадав, що ще можна було зробити. Якщо ліс тепер ліпше охоронятимуть... але, якщо пощастило, я вже отримав усе, що мені було треба. Можете розказати мені, як ви прибули так швидко? Як ви дізналися, що містер Мелфой у біді?

Коли капітан Бродскі дізнався був, що Драко Мелфой у Забороненому лісі, нібито в компанії Рубеуса Гегріда, Бродскі почав був дізнаватися, хто на це дав дозвіл, і так і не встигнув дізнатися, коли Драко Мелфой не вийшов на зв'язок у призначений час. Незважаючи на протести Гаррі, капітан аврорів, що мав доступ до інформації про часовороти, відмовився дозволити переміщення до часу перед домовленим часом зв'язку з Драко. Існували стандартні процедури щодо часу. Але Бродскі дав Гаррі письмовий наказ, що дозволяв йому повернутися в часі й взяти трійку аврорів, щоб прибути за секунду після домовленого часу зв'язку. Далі він використав чари патронуса, щоб знайти Драко. Гаррі успішно силою волі надав патронусові форму кулі щирого срібного світла, і загін аврорів прибув вчасно.

— Боюся, не можу сказати, — рівним голосом відповів Гаррі. Професор Квірел досі був одним з основних підозрюваних, і було ліпше, щоб він не знав цих подробиць. — Добре, то чому ви їсте єдинорогів?

— А, — сказав професор Квірел. — Щодо цього... —

він завагався. — Я пив кров єдинорогів, а не їв їх. Зникла плоть, зазубрені відбитки на тілі — усе це аби очі відвести, щоб більше скидалося на хижака. Використання крові єдинорогів надто добре відоме.

— Мені воно невідоме, — сказав Гаррі.

— Знаю, що невідоме, — різко сказав професор із захисту. — Інакше ви б не надокучали мені такими питаннями. Сила крові єдинорога дозволяє зберегти життя на деякий час, навіть якщо ви вже на самому краю смерті.

Деякий час мозок Гаррі стверджував, що відмовляється розуміти слова, що, звісно, було брехнею, бо неможливо не знати значення тих слів, які ти відмовляешся розуміти, ще не зрозумівши їх.

Дивне відчуття запаморочення охопило Гаррі, відсутність реакції, можливо, саме так інші люди почувалися, коли хтось відходив від своєї ролі, а вони не знали, не могли вгадати, що можна сказати чи зробити.

Ну звісно професор Квірел помирав, а не просто трох хворів.

Професор Квірел знав був, що помирає. Він же з власної волі посів посаду професора із захисту в Гоґвортсі.

Ну звісно протягом всього шкільного року йому ставало гірше. Звісно, хвороба посилювалася, і цілком очікувано мала добігти кінця після завершення шкільного року.

Мозок Гаррі без сумніву це вже знав, десь на рівні підсвідомості, там, де можна було безпечно відмовлятися розуміти те, що ти вже зрозумів.

Ну звісно саме через це професор Квірел не зможе викладати бойову магію наступного року. Професорці Макґонегел навіть не доведеться його звільняти. Він просто...

...помре.

— Ні, — сказав Гаррі, його голос тремтів. — Має бути якийсь спосіб...

— Я не дурний, і не надто бажаю помирати. Я вже шукав спосіб. Мені довелося вдатися аж до таких засобів просто щоб витримати власний план занять — у мене менше часу, ніж я очікував... — він відвернув голову від Гаррі, його було доволі погано видно у місячному сяйві. — Гадаю, я не хочу про це слухати, містере Поттер.

Гаррі перехопило подих. Забагато емоцій забурили в ньому одночасно. Після заперечення прийшла злість, згідно з щойно вигаданим кимось ритуалом. І все одно злість видавалася на диво доречною.

— І чому... — Гаррі знову перехопило подих. — Чому ж тоді кров єдинорогів не міститься в кожному наборі цілителів? Зберегти комусь життя, навіть якщо вони на самому краю смерті через те, що з'їли їхні ноги?

— Бо від цієї крові є хронічні побічні ефекти, — тихо сказав професор Квірел.

— Побічні ефекти? *Побічні ефекти?* Які це побічні ефекти визнані медициною гіршими за СМЕРТЬ? — Гаррі підвищував голос, і на останньому слові він уже кричав.

— Не всі вважають так, як ми, містере Поттер. Хоча, заради справедливості, кров має бути випита в живого єдинорога, і єдиноріг має померти під час пиття. Хіба ж я був би тут в іншому разі?

Гаррі відвернувся, втупився у дерева навколо.

— Утримувати табун єдинорогів у Святого Мунґо. Флюювати туди пацієнтів, чи використовувати летиключі.

— Так, це б спрацювало.

Обличчя Гаррі напружилось — єдиний зовнішній прояв, крім ще тремтіння рук, усього, що в ньому накопичилося. Йому треба було кричати, треба було якось випустити це все, треба було щось, чого він не міг назвати. Зрештою Гаррі направив паличку на дерево й закричав:

— *Діфіндо!*

Пролунав різкий хрускіт, і на дереві з'явився поріз.

— *Діфіндо!*

Ще один розріз. Гаррі вивчив був ці чари лише десять днів тому, коли він почав серйозно сприймати самозахист. Теоретично це були чари для другокласників, але лють, що охопила його, не знала меж, він вже був достатньо досвідчений, щоб не виснажити себе цілковито, і в нього досі не вичерпалися сили.

— *Діфіндо!* — цього разу Гаррі цілився в гілку, і вона повалилася на землю з усім листям та гіллям.

У нього не було сліз — лише тиск, який ніяк не виходило випустити.

— Я залишу вас тут, — тихо сказав професор Квірел. Професор із захисту підвівся з пенька, кров єдинорога досі виблискувала в місячному промінні на його чорному плащі, він накинув каптур на голову.

Розділ 101. Запобіжні заходи, ч.2



Гаррі стояв і важко дихав у невеличкому знищеному колі посеред лісу — він досягнув більшої руйнації, ніж першокласник мав би бути здатен створити самостійно. Різальні чари не могли повалити дерево, тож він почав частково трансфігурувати тонкі циліндричні секції стовбурів. Та це не вивільнило те, що він відчував усередині, він повалив невеличке коло дерев, але це не принесло жодного полегшення — емоції лишалися незмінними, але принаймні він про них не думав, доки нищив дерева.

Коли в Гаррі скінчилася магічна сила, він почав відламувати гілки голіруч, та переламувати їх. Руки кровили, але з цим легко впорається мадам Помфрі зранку. Лише чорна магія лишала на чарівниках шрами назавжди.

Він почув, як щось у лісі пересувається — щось на кшталт цокоту копит. Гаррі крутнувся на місці, він знову підвів паличку. Дрібка магії повернулася до нього, доки він працював руками. Тут він вперше усвідомив, що був сам у Забороненому лісі й дуже шумів.

На місячне сяйво вийшов не єдиноріг, як очікував Гаррі, а створіння з нижньою половиною тіла коня, що виблискувало біло-коричневим у промінні місяця, і го-

лим чоловічим торсом, з довгим білим волоссям. Місячне світло показало обличчя кентавра, і Гаррі побачив, що очі в того були майже такими синіми, як у Дамблдора — десь напівдорозі до сапфірів.

В одній руці кентавр тримав довгий дерев'яний спис із завеликим металевим лезом, яке не сяяло під місяцем. Як колись читав Гаррі, яскраве лезо — ознака затупленості.

— Отже, — сказав кентавр. У нього був низький, могутній чоловічий голос. — Ось, ти, навколо тебе руйнація. Я відчуваю смак крові єдинорога в повітрі, кров чогось невинного, вбитого заради власного порятунку.

Раптовий страх повернув Гаррі до теперішнього, він швидко сказав:

— Усе зовсім не так, як здається.

— Я знаю. Самі зірки проголошують твою невинність, що доволі іронічно, — кентавр підійшов на крок до Гаррі в невеличке вільне коло, він не опускав списа. — Цікаве слово, «невинність». Воно означає і брак знань, як невинність дитини, і відсутність провини. Лише зовсім наївні можуть не нести відповідальності за власні дії. Той, хто не знає, що робить, і, відповідно, не має лихих намірів. Ось що означає це слово.

Від цього глибокого голосу не було луни в лісі.

Гаррі кинув оком на кінчик списа і зрозумів, що варто було хапати часоворот, щойно він побачив кентавра. Тепер, якби Гаррі спробував занурити руку під мантию, спис вразив би його швидше, якщо кентавр був достатньо прудким.

— Яюсь я читав, — сказав Гаррі, його голос трохи тремтів, бо він намагався перекласти глибокодумні слова у глибокодумні слова, — що неправильно вважати маленьких дітей невинними, бо брак знань не означає відсутність вибору. Діти коять дрібні лихі вчинки одне

з одним у шкільних сутичках, бо вони не мають сили нанести велику шкоду. А деякі дорослі наносять велику шкоду. Але хіба ж дорослі, які цього не роблять, не невинніші за невинних дітей?

— Мудрість чаклунів, — сказав кентавр.

— Насправді, мудрість маґлів.

— Про немагічних я знаю мало. Марс останнім часом потьмянів, але він яскравішає.

Кентавр підійшов ще на крок, тепер він був достатньо близько, щоб атакувати Гаррі.

Гаррі не наважився поглянути на небо.

— Це означає, що Марс наближається до Землі, під час руху планет навколо Сонця. Марс завжди віддзеркалює однакову кількість сонячного проміння, просто він до нас наближається. Що ви маєте на увазі, зірки проголошують мою невинність?

— Нічне небо розмовляє з кентаврами. Так ми знаємо те, що знаємо. Чи тепер уже чарівникам не розповідають навіть цього? — на обличчі кентавра промайнула зневага.

— Я... старався щось прочитати про кентаврів, коли досліджував віщування. Більшість авторів відкидали віщування кентаврів як щось сміховинне без жодного пояснення. Чаклуни не розуміють, що таке аргументи, для них немає різниці між тим, щоб назвати ідею чи людину сміховинною, і тим, щоб навести свідчення, чому ідея хибна... Я гадав був, що чаклуни просто вигадали для глузування, що кентаври використовують астрологію...

— Чому? — повільно спитав кентавр. Він зацікавлено нахилив голову.

— Бо рух планет передбачено на тисячі років наперед. Якби я спитав у певних маґлів, я міг би показати діаграму, який саме буде вигляд у планет з цієї точки за десять років. Чи змогли б ви на базі цього робити передбачення?

Кентавр похитав головою.

— З діаграми? Ні. Світло планет, комети, легкі зсуви самих зірок, цього я б не побачив.

— Орбіти комет також прораховані на тисячі років наперед, тож вони не мають надто корелювати з поточними подіями. А світлу зірок потрібні роки, щоб дістатися до Землі, і самі зірки взагалі майже не рухаються, принаймні цього неможливо побачити. Тож очевидна гіпотеза така: кентаври мають природний магічний талант до передбачення, який ви просто, ну, *переносите* на нічне небо.

— Можливо, — задумливо сказав кентавр. Він опустив голову. — Інші б проштрикнули тебе за такі слова, але я завжди хотів знати те, чого не знаю. Чому нічне небо пророкує майбутнє — цього я точно не знаю. Складно засвоїти й саме вміння. Можу сказати лише, сину Лілі, що навіть якщо те, що ти кажеш, і правда, воно не видається корисним.

Гаррі трохи розслабився. До нього звернулися «сину Лілі», тож кентавр не вважав його просто випадковим чужинцем у лісі. Крім того, напад на учня Гогвортсу, напевно, призведе до якоїсь страшної відплати для не-чаклунського племені кентаврів у лісах, і цей кентавр має про це знати...

— Магли засвоїли, що є сила в правді, в усіх частинках правди, що взаємодіють одна з одною, і її можна віднайти лише шукаючи якомога більше правд. Щоб це зробити, не можна обстоювати хибні погляди жодним чином, навіть якщо ці погляди видаються корисними. Може здаватися, ніби неважливо, чи ваші передбачення ґрунтуються на зірках, чи це природний талант, який ви просто переносите на зірки. Але якщо ви хочете справді розуміти віщування, чи, до речі, зірки, то дійсна правда про передбачення кентаврів — це факт, що впливає на інші правди.

Кентавр повільно кивнув.

— Тож безпалічкові стали мудрішими за чарівників. Оце так жарт! Скажи мені, сину Лілі, чи магли у своїй мудрості кажуть, що невдовзі небеса спорожніють?

— Спорожніють? — спитав Гаррі. — Ем... ні?..

— Інші кентаври цього лісу тримаються подалі від твоєї особи, бо ми присягли не протистояти руху небес. Бо, втрутившись у твою долю, ми станемо менш невинними у тому, що насувається.

— Я... не розумію.

— Не розумієш. Ти невинний, як і кажуть зірки. А вбити щось невинне заради порятунку власного життя — страхітливий вчинок. Після такого вчинку лишається лише прокляте життя, напівжиття. Будь-якого кентавра безперечно виженуть, якщо він умертвить лоша.

Спис блискавично майнув — надто швидко для очей Гаррі, і вибив йому з руки паличку.

Черговий могутній удар прийшовся в сонячне сплетіння Гаррі, він впав на землю лісу, майже не міг дихати, хотілося блювати.

Гаррі потягнувся до часовороту під мантиєю, але ратище списа відкинуло руку з такою силою, що могло би зламати пальці. Гаррі спробував іншою рукою, але й ту відкинуло...

— Мені шкода, Гаррі Поттере, — сказав кентавр, а тоді здивовано підвів очі.

Спис крутнувся й здійнявся вгору, перехопивши блискавку. Потім кентавр кинув списа та відчайдушно кинувся вбік. Зелений спалах світла промайнув повз нього, а тоді одразу ще один. Тоді вже третій спалах влучив прямо в кентавра.

Кентавр упав і більше не рухався.

Гаррі довго приводив дихання в норму, деякий час

підводився на ноги, підібрав паличку і каркнув:

— Що?

Тоді лиховісне передчуття, майже матеріальна сила в повітрі, знову наблизилося.

— П-професоре Квірел? Що ви тут робите?

— Ну, — помірковано сказав чоловік у чорному плащі, — вам треба було впасти в шал і влаштувати гармидер у Забороненому лісі посеред ночі, а мені треба було почекати трохи поза вашою можливістю мене відчути, і спостерігати. Не можна залишати учня самого в Забороненому лісі. Це має бути очевидно постфактум.

Гаррі витріщився на полеглого кентавра.

Тіло коня не дихало.

— Ви... ви вбили його, це була Авада Кедавра...

— Я не завжди розумію, що решта людей думає про моральність, містере Поттер. Але навіть я знаю, що згідно загальноприйнятої моралі вбити нелюдську істоту, що от-от вб'є дитину-чаклуна, — прийнятно. Можливо, вас не обходить частина «нелюдська», але він збирався *убити* вас. Навряд чи його можна назвати невинним...

Професор із захисту замовкнув, поглянув на Гаррі, який підвів тремтячу руку до рота.

— Ну, — сказав професор із захисту тоді, — ви отримали свій урок, можете про це поміркувати. Списи кентаврів здатні блокувати багато заклять, та ніхто не намагається блокувати, якщо закляття має певний зелений колір. Через це корисно знати зелені оглушальні прокльони. Ну справді, містере Поттер, ви вже мали б розуміти принцип моїх дій.

Професор із захисту підійшов ближче до тіла кентавра, і Гаррі несвідомо відступив на крок, тоді на другий, бо здійнялося жахливе відчуття *СТІЙ, НЕ ТРЕБА...*

Професор із захисту став на коліна й приклав пали-

чку до голови кентавра.

Деякий час паличка там і лишалася.

Кентавр підвівся, кліпнув очима, і знову дихав.

— Забудь про це все, — наказав професор із захисту. — Йди геть і забудь усе про цю ніч.

Кентавр пішов геть, чотири конячі ноги рухалися дивно синхронно.

— Тепер щасливий? — доволі сардонічно спитав професор із захисту.

Голос Гаррі так і не повернувся до норми.

— Він хотів *убити* мене.

— Та заради Мерліна... так, він хотів вас убити. Звикайте. Лише в нудних людей немає такого досвіду.

Гаррі лише хрипко вимовив:

— Чому... чому він хотів...

— Та з будь-яких причин. Я би збрехав, якби сказав, що ніколи не думав сам вас убити.

Гаррі втупився в дерева, за якими зникнув кентавр.

Гаррі досі здавалося, що його мозок напівполаманий, ніби двигун не спрацював, проте Гаррі не міг уявити, яким чином це могло б бути хорошим знаком.

Новині про те, що Драко Мелфоя ледь не з'їло якесь жахіття, було достатньо, щоб повернути Дамблдора звідти, куди він зникав, розбудити лорда Мелфоя та вродливого чоловіка леді Грінґрас, викликати Амелію Боунз. Гадане жахіття викликало скептицизм навіть у Дамблдора, і виникло припущення, що було застосовано чари хибної пам'яті. Гаррі сказав (після внутрішньої суперечки про наслідки того, що люди вважатимуть, ніби лісом нишпорить демон), що насправді не пам'ятає, щоб докладав таких саме зусиль, як для залякування дементора, це темне створіння просто пішло. Саме такого й можна було

сподіватися, якби хтось створив хибну пам'ять і не знав, як саме цього досягнув Гаррі. Згадали імена Белатрисы Блек, Северуса Снейпа та Квіріна Квірела, як достатньо сильних чарівників, щоб пересилити всіх присутніх тоді й накласти чари хибної пам'яті, і Гаррі знав, що Луціус думав на Дамблдора. Аврори давали свідчення, обговорення йшло колами, люті звинувачувальні погляди, різкі зауваження о другій ранку. Були пропозиції, голосування та наслідки.

— І ти вважаєш, — тихо сказав до Гаррі директор Дамблдор, коли все вляглося й вони вдвох лишилися наодинці, — що те, що ти накликав на Гогвортс, — поліпшення?

Гаррі сидів у залі нарад, з якої інші вже пішли були. Його лікті лежали на колінах, обличчя було вперте в долоні. Професорка Макґонегел не використовувала часоворот щодня, як вони, тож швидко пішла була до ліжка.

— Так, — після надто довгих вагань відповів Гаррі. — З моєї точки зору, директоре, справи в Гогвортсі, нарешті, стали нормальними. Ось як має бути, коли чотирьох дітей відправляють у Заборонений ліс вночі. Має бути величезна метушня, констеблі мають з'явитися, а відповідальних мають вигнати.

— І ти вважаєш, що то добре, — тихо сказав Дамблдор, — що людину, яку ти вважаєш відповідальною, як ти це кажеш, вигнали.

— Так, я й справді так вважаю.

— Аргус Філч служив цьому закладові десятиліттями.

— І коли йому дали сироватку правди, — втомлено сказав Гаррі, — Аргус Філч розповів, що відправив був одинадцятирічного хлопця до Забороненого лісу в сподіванні, що з ним станеться щось жахливе, лише через те, що вважав, ніби батько хлопця відповідальний за

смерть його кицьки. Три інших учні в компанії Драко жодним чином не вплинули на його рішення. Я би наполягав на термінові у в'язниці, але в цій країні концепція в'язниці — це Азкабан. Також зазначу, що Філч був неймовірно неприязний до дітей, і я очікую, що гедонічний індекс школи значно поліпшиться, коли він піде, хоча, гадаю, це не має для вас значення.

Очі директора за серпастими окулярами були непрозорі.

— Аргус Філч — сквиб. Робота в Гоґвортсі — це все, що він має. Тобто мав.

— Мета цієї школи полягає не в тому, щоб працевлаштовувати співробітників. Я знаю, що ви, напевно, провели з Філчем часу більше, ніж з будь-яким окремим учнем, але це не має робити внутрішній світ Філча для вас важливішим. В учнів теж є внутрішній світ.

— Тебе зовсім це не турбує, Гаррі? — тихо спитав Дамблдор. — Страждання, які ти спричиняєш.

— Мене турбують невинні, — сказав Гаррі. — Наприклад, містер Геґрід, як ви помітили, я переконував усіх, що його дії не варто вважати злісними — лише ненавмисними. Мене влаштовує, щоб містер Геґрід тут працював, доки він більше нікого не поведе до Забороненого лісу.

— Я гадав був, що тепер, коли Рубеуса виправдали, він може викладати догляд за магічними істотами, коли Сілванус полишить цю посаду. Але великою мірою цей предмет викладають у Забороненому лісі. Тож цьому теж тепер не статися через твої дії.

Гаррі повільно сказав:

— Але ж... ви сказали нам, що містер Геґрід просто не сприймає магічних істот як загрозу чарівникам. Що в містера Геґріда когнітивний недолік, і він справді не міг уявити, що Драко чи Трейсі можуть постраждати, і саме через це містер Геґрід спокійно лишив їх самих у Заборо-

неному лісі вночі. Це була неправда?

— Ні, це правда.

— Тоді хіба містер Геґрід не стане найгіршим з можливих викладачів догляду за магічними істотами?

Старий чарівник поглянув на Гаррі з-понад серпастих окулярів. Він сказав хрипким голосом:

— Містер Мелфой і сам не побачив тоді нічого недоброго. Не така вже й неймовірна була хитрість Аргуса, Гаррі Поттере. А Рубеус може ще дорости до такої посади. Це було б... усе, чого Рубеус бажав, його найбільша мрія...

— Ваша помилка, — сказав Гаррі, втупившись у коліна і почувуючись принаймні на десять відсотків від максимальної втомленості, — це когнітивне упередження, яке такі як я називають «нехтування масштабом». Ви уявляєте, яким щасливим буде містер Геґрід, коли почує цю новину. Розгляньте наступні десять років і тисячу учнів, що вивчають магічних істот, і десять відсотків з них, які отримають опік від попеляшки. Жоден учень не зазнає такої шкоди, що могла б зрівнятися з радістю містера Геґріда, проте постраждає сотня учнів, а щасливим буде лише один вчитель.

— Може й так, — сказав старий чарівник. — А твоя власна помилка, Гаррі, полягає в тому, що ти не відчуваєш біль тих, кому шкодиш, щойно ти закінчив множення.

— Можливо, — Гаррі не відводив погляду від колін. — А може все навіть гірше. Директоре, що це означає, якщо я не подобаюся кентаврові?

Що означає, якщо представник раси магічних кентаврів, що відомі своїм знанням віщування, читає тобі лекцію про людей, що не розуміють наслідків дій, вибачається, а тоді намагається проштрикнути тебе списом?

— Кентавр? — здивувався директор. — Коли це ти... а, часоворот. Це через тебе я не міг повернутися назад у час перед початком події через можливість парадоксу.

— Справді? Напевно так, — Гаррі неухважно похитав головою. — Вибачте.

— За лише жменькою винятків, — сказав Дамблдор, — кентаври не люблять чарівників, жодного з нас.

— Це було щось більш особисте.

— Що тобі сказав кентавр?

Гаррі не відповів.

— Та, — директор завагався. — Кентаври часто помилялися, і якщо хтось у цьому світі й може заплутати самі зірки, то це ти.

Гаррі підвів погляд і побачив, що сині очі директора полагіднішали за півмісячними окулярами.

— Не варто надто про це бентежитися, — сказав Албус Дамблдор.

Розділ 102. Небайдужість



3 червня 1992.

Професорові Квірелу було дуже погано.

Він ніби почав одужувати після того, як випив був кров єдинорога в травні, але аура могутності, яку він випромінював був після того, не протривала навіть день. Коли прийшли травневі іди, руки професора Квірела знову тремтіли, хоча лише злегка. Видається, медичну дієту професора Квірела перервали надто рано.

Шість днів тому під час обіду професор Квірел знепритомнів.

Мадам Помфрі спробувала заборонити професорові Квірелу викладати, а професор Квірел у всіх на очах почав на неї кричати. Професор із захисту кричав, що помирає в будь-якому разі, і використовує час, що йому лишився, як захоче.

Тож мадам Помфрі, сильно кліпаючи, заборонила професорові із захисту робити будь-що, *крім* викладання. Вона попросила, щоб хтось допоміг їй відвести професора Квірела до кімнати в шкільній лікарні. Більш ніж сто учнів звелось на ноги, і лише половина з них — одягнені в зелене.

Професор із захисту більше не сидів за Високим столом за їдою. Він не накладав заклять під час уроків. Найстарші учні з найбільшою кількістю балів Квірела допомагали йому викладати — семикласники, що вже склали були НОЧІ з захисту в травні. Вони по черзі переносили його повітрям з кімнати лікарні до кабінету, а також приносили йому їжу. Професор Квірел начитував лекції з бойової магії, сидячи в стільці.

Спостерігати смерть Герміони було важче, але тоді все скінчилося значно швидше.

Ось справжній Ворог.

Гаррі вже спадало було це на думку, коли померла Герміона. День за днем, тиждень за тижнем спостерігати за тим, як помирає професор Квірел.. Це зовсім не змінило його рішення.

Ось справжній Ворог, з яким мені треба буде битися, подумав Гаррі в середу на занятті із захисту, спостерігаючи, як професор Квірел сильно перехилився через бильце крісла, де помічник-семикласник його підхопив. *Решта — лише тіні й відволікання.*

Гаррі прокрутив подумки пророцтво Трелоні, він розмірковував, можливо, справжній темний лорд взагалі не мав стосунку до лорда Волдеморта. «Народжений у родині тих, хто тричі кидав йому виклик» викликало сильні асоціації з братами Певерелами та трьома смертельними реліквіями — хоча Гаррі не зовсім розумів, як могла смерть позначити його як рівного, бо це означало якусь свідому дію з боку смерті.

Лише це справжній Ворог, подумав Гаррі. *Потім прийде черга професорки Макґонеґел, мами й тата, навіть Невіла у свій час, хіба що рану цього світу загоять раніше.*

Гаррі нічого не міг вдіяти. Мадам Помфрі вже зробила все можливе, а магія, видавалося, значно перевершувала можливості маглів щодо зцілення.

Гаррі нічого не міг вдіяти.

Нічого вдіяти.

Нічого.

Зовсім нічого.

Гаррі підвів руку й постукав у двері — раптом людина за ними вже нездатна його відчути.

— Що таке? — почувся напружений голос з кімнати лікарні.

— Це я.

Запанувала довга тиша.

— Заходьте, — сказав той голос.

Гаррі прошмигнув усередину, зачинив за собою двері та наклав чари тиші. Він став якомога далі від професора Квірела на випадок, якщо його магія завдає незручностей професорові.

Хоча лиховісне передчуття слабшало, слабшало щодня.

Професор Квірел лежав на лікарняному ліжку, лише голова була трохи піднята за допомогою подушки. Ковдра з бавовни, червона з чорними швами, накривала його до грудей. Книжка висіла навпроти його очей, освітлена блідим сяйвом, яке також було навколо чорного куба, що лежав на ліжку. Отже, це була не власна магія професора із захисту, а якийсь пристрій.

У повітрі висіла книжка «Думай як фізик» Епштейна — та сама книжка, яку Гаррі позичав був Драко кілька місяців тому. Гаррі припинив був хвилюватися щодо можливого шкідливого використання цієї книжки кілька тижнів тому.

— Це... — сказав професор Квірел, кашлянув, звучало це якось неправильно. — Ця книжка захоплює... якби ж мені раніше спало на думку... — смішок, змішаний з чер-

говим кашлем. — Чому я вирішив, що мистецтво маглів... не має бути моїм? Що воно... не матиме для мене користі? Чому я ніколи не витратив трохи часу, щоб спробувати... щоб перевірити це експериментально... як сказали б ви? На випадок... якщо моє припущення... хибне? Тепер це видається... просто дурістю... з мого боку...

Гаррі було ще складніше розмовляти, ніж професорові Квірелу. Без жодного слова він дістав з кишені носовичок та поклав його на підлогу. Там він його розгорнув, і стало видно невеличкий білий гладенький камінець.

— Що це? — спитав професор із захисту.

— Це.. це... трансфігурований... єдиноріг.

За допомогою книжок Гаррі переконався був, що позаяк він був замолодий для сексуального потягу, він може спокійно наблизитися до єдинорога. Ті ж книжки не містили жодного натяку на розумність єдинорогів. Гаррі вже помітив був, що кожен розумний магічний вид принаймні частково гуманоїдний — русалки, кентаври, велетні, ельфи, гобліни, вїйли. Усі вони мали за суттю людські емоції, багато з них схрещувалися з людьми. Гаррі вже вирішив, що магія не створює нового інтелекту, а лише змінює форму генетично людських істот. Єдинороги були еквіноїдами, навіть частково не були гуманоїдами, не розмовляли, не використовували інструментів, вони майже безсумнівно були просто магічними конями. Якщо з'їсти корову, щоб прогудувати себе на день, — правильно, то *мало* бути правильним і пити кров єдинорога, щоб відстрочити смерть на тиждень. Або і те, і те, справедливо, або ні те, ні те.

Тож Гаррі пішов був до Забороненого лісу під Плащем. Він шукав гай єдинорогів, доки не побачив її — шляхетне створіння в білій шерсті з фіолетовим волоссям та трьома синіми плямами на боці. Гаррі підійшов, сапфірові очі витріщалися на нього з допитливістю. Гаррі кілька разів взуттям вистукав послідовність 1-2-3

по землі. Єдиноріг не виявив жодної реакції. Гаррі підійшов, взяв її копитом в руку й вистукав ту ж послідовність копитом. Єдиноріг лише зацікавлено дивилася на нього.

Коли він згодував їй наповнені сонним зіллям цукрові кубики, він почувався, ніби скоює вбивство.

«Магія надає їм існуванню такої ваги, якої не має жодна звичайна тварина», «Вбити щось невинне заради порятунку власного життя — жадливий гріх» — ці дві фрази, від професорки Макґонґел та кентавра знов і знов виринали в розумі Гаррі, доки білий єдиноріг зітхнув, ліг на землю, заплющив очі востаннє в житті. Трансфігурація тривала годину. Не раз на очі Гаррі наvertалися сльози, доки він працював. Може єдиноріг тоді й не помер, але невдовзі помре, і не в природі Гаррі було намагатися перекинути на когось будь-яку відповідальність. Гаррі міг лише сподіватися, що коли вбиваєш єдинорога не для власного порятунку, а для допомоги другові, то, зрештою, це буде прийнятно.

Брови професора Квірела здійнялися до рівня волосся. Його голос втратив частину м'якості, повернулася дешиця звичної суворості, коли він сказав:

— Забороняю вам робити таке ще раз.

— Мені було цікаво, чи скажете ви це, — відгукнувся Гаррі. Він знову ковтнув слину. — Та цей єдиноріг вже приречений, тож можете його вже взяти, професоре...

— Навіщо ви це зробили?

Якщо професор із захисту справді цього не розумів, то він був найтупішим з усіх знайомців Гаррі.

— Я знову й знову думав, що нічого не можу вдіяти, — відповів Гаррі. — Мені набридла ця думка.

Професор Квірел заплющив очі та відкинув голову на подушку.

— Вам пощастило, — м'яким голосом сказав професор із захисту, — що єдиноріг у трансфігурованій

формі... не збурих захисних чарів Гогвортсу як дивне створіння... Мені треба буде... винести його поза землі школи, щоб скористатися ним... та це можна влаштувати. Скажу їм, що хочу поглянути на озеро... Я попрошу вас підтримати трансфігурацію перед тим, як ви підете, і вона протримається достатньо довго... тоді останні сили я витрачу на скасування всіх чарів, що захищають табун... які єдиноріг ще не збурих, бо не помер, а був лише трансфігурований... вам дуже пощастило, містере Поттер.

Гаррі кивнув. Він почав говорити, та затнувся. Слова ніби застрягли йому в горлі.

Ти вже обчислив оцінку очікуваних результатів, якщо вийде, і якщо ні. Ти призначив імовірності, перемножив, а тоді начхав на відповідь та дослухався до інтуїції, яка не змінила рішення. Тож кажи.

— Чи відомий вам, — нерівним голосом почав Гаррі, — хоч якийсь метод врятувати вам життя?

Професор із захисту розплющив очі:

— Чому... ти питаєш мене про це, хлопче?

— Існує... закляття, про яке я чув, ритуал...

— Мовчи, — сказав професор із захисту.

За мить на ліжку вже лежав змії.

Навіть зміїні очі були побляклими.

Змії не підвів голови.

— Я слухаю, — прошипів змії. Лише його язик ворухився.

— Існує... існує ритуал, я чув від директора, він гадає, що Темний Лорд за його допомогою міг вижити. Він називається... — Гаррі спинився, бо зрозумів, що не знає, як сказати це слово парселмовою. — *горокракс. Потребує смерті, як я чув. Та якщо ви все одно помираєте, можете адаптувати ритуал, піти на ризик використання нового*

закляття, щоб ритуал можна було здійснити за допомогою іншої жертви. Це б змінило весь світ, якби вийшло. Хоча я нічого не знаю про закляття — директор гадає, що воно вириває частку душі, хоча не розумію, як це може бути правдою...

Змій просичав сміх, дивний різкий сміх — майже істерика.

— Ти розповідаєши мені про це закляття? Мені? У майбутньому тобі варто навчитися обережності, хлопче. Та це не має значення. Я дізнався про закляття горокраксів дуже давно. Воно нічого не варте.

— Нічого не варте? — від подиву спитав Гаррі вголос.

— Це було б пуссте закляття, навіть якби душі існували. Розірвати душу на шматки? Це брехня. Хибний напрямок, щоб приховати справжню таємницю. Лише той, хто не вірить в поширену брехню, думатиме далі, побачить за мороком правду, збагне, як накласти закляття. Потрібне вбивство — взагалі не жертва в ритуалі. Раптова смерть інколи створює привид, якщо викид магії викарбовується на чомусь поряд. Закляття горокраксів направляє викид крізь чаклуна й створює твій власний привид замість привида жертви, викарбовує привид у спеціальному присстріі. Друга жертва бере присстрій-горокракс, присстрій викарбовує твої спогади в ній. Але лише спогади з того часу, коли горокракс було створено. Бачиш проблему?

У Гаррі запекло в горлі.

— Нема подовження... — не існувало зміїного слова «свідомість», — я. Ти живеш далі після створення горокракса, а тоді я з новими спогадами не відновлюється...

— Так, ти бачиши. Також інтердикт Мерліна не дозволяє передавати могутні закляття за допомогою таких присстріїв, бо вони не живі насправді. Чорні чаклуни, що сподіваються повернутися таким чином, відповідно, ослабши, їх легко позбутися. Такими засобами ніхто довго не проіснував. Ос-

собистості змінюються, змішуються з жертвою. Смерть так не здолати. Справжнє я губиться, як ти сказав. Зараз це мені не до смаку. Визнаю, колись давно я розглядав такий метод.

І знову на лікарняному ліжку лежав чоловік. Професор із захисту вдихнув, а тоді нестерпно закашлявся.

— Чи можете ви мені надати повні інструкції закляття? — після недовгих роздумів спитав Гаррі. — Можливо, існує метод виправити недоліки, якщо провести дослідження. Якийсь метод зробити закляття етичним та змусити його працювати.

Наприклад, проводити передачу до клону з порожнім мозком замість невинної жертви, що може підвищити якість копії особистості... хоча решта проблем лишилися.

Професор Квірел видав тихий короткий звук — можливо, це був сміх.

— Знаєш, хлопче, — прошепотів професор Квірел. — Колись я думав... навчити тебе всього... насіння кожної відомої мені таємниці... від одного живого розуму іншому... щоб пізніше, коли знайдеш відповідні книжки, ти зміг би зрозуміти... Я б передав мої знання тобі, моєму спадкоємцеві... ми б почали, щойно ти б попросив... але ти так і не попросив.

Навіть горе, що тисло на Гаррі, мов він був на дні океану журби, поступилося неуявному розмаху прогавленої можливості.

— Я мав попроси... Я не знав, що я мав попросити!..

І знову кашель-хихотіння.

— Ах, ну звісно... невіглас-маґлородець... за спадком, не за кров'ю... ось хто ви. Але я вирішив... що краще не треба... що вам не варто йти моїм шляхом... зрештою, це був поганий шлях.

— Ще не запізно, професоре! — сказав Гаррі.

Якась його частина репетувала про його егоїзм, а інша частина нагримала на першу — будуть інші люди, яким можна буде допомогти.

— Ні, запізно... і вам... не переконати мене... я... змінив думку... як я вже казав... я знаю забагато... таємниць, яким ліпше лишитися таємницями...

Гаррі подивився на нього, майже всупереч власній волі.

Він побачив обличчя, що досі не мало зморшок, але видавалося старим та сповненим болю, на голові майже не лишилося волосся, навіть з боків тепер було рідким. Гаррі побачив, що лице, яке він завжди вважав різким, насправді було худим, м'язи й жир покидали це обличчя, зникали з рук, як у Белатриси Блек в Азкабані...

Гаррі бездумно відвернувся.

— От бачите, — прошепотів професор. — Не хочеться використовувати кліше... містере Поттер... та по правді... мистецтва, що їх називають темними... не йдуть на користь людині... зрештою.

Професор Квірел набрав повітря й випустив його. На деякий час в кімнаті запала тиша, вони обидва роздивлялися витончене різьблення на камені стін.

— Чи лишилося між нами... щось недосказане? — спитав професор Квірел. — Я не помираю сьогодні... не зрозумійте неправильно... не прямо зараз... та я не знаю, як довго... я ще буду здатен на приватну бесіду.

— Є, — сказав Гаррі й знову ковтнув. — Є купа всього, забагато всього, але... можливо, не про це варто питати, та я не хочу... лишати це питання без відповіді... змій?

На ліжку лежав змій.

— Я дізнався, як працює смертельне прокляття. Потребує щирої ненависті, щоб його накласти, не сильної ненависті, але маєш бажати, щоб жертва померла, так мені пояснили. У тюрмі з життяжерами ви використали смертель-

не прокляття на охоронці — сказали, що не хотіли, щоб він помер, — це була брехня? Тут, зараз, так далеко від тих подій — ви можете сказати правду, навіть якщо боїтеся, що це погано вплине на вашу репутацію, — тепер це не має значення, вчителю. Я хочу знати. Мушу знати. Не покину вас в будь-якому разі.

На ліжку лежав чоловік.

— Слухай уважно, — прошепотів професор Квірел. — Я розповім тобі ребус... загадку щодо небезпечного заляття... коли дізнаєшся розгадку... знатимеш також... і відповідь на своє питання... ти слухаєш?

Гаррі кивнув.

— У смертельного прокляття... є обмеження. Щоб наслати його раз... у бою... треба ненавидіти достатньо... щоб хотіти бачити іншого мертвим. Щоб наслати Авада... Кедаву двічі... треба ненавидіти достатньо... щоб убити двічі... перерізати горло власноруч... дивитися, як ворог помирає... і зробити це знову. Мало хто... може ненавидіти достатньо... щоб убити когось... п'ять разів... це набридає, — професор із захисту кілька разів набрав повітря перед тим, як заговорив знову. — Та якщо почитати історію... існували чорні чаклуни... що могли насилати смертельне прокляття... раз за разом. У дев'ятнадцятому столітті відьма... яка називала себе Темна Евангел... аврори називали її А. К. Макдавел. Вона могла використовувати смертельне прокляття... десятки разів... протягом одного бою. Спитайте себе... як я спитав себе... яка таємниця... їй відома? Що смертоносніше за ненависть... і летіть без кінця?

Другий рівень заляття «Авада Кедаву» — так само, як є другий рівень чарів патронуса...

— Мені байдуже, — відповів Гаррі.

Професор із захисту вогко хихикнув.

— Добре. Ви... вчитеся. Тож ви розумієте... — пауза

для трансформації. — *Зрештою, я не хотів, щоб охоронець помер. Використав смертельне прокляття, та не за допомогою ненависті, — і знову чоловік.*

Гаррі ледве вдалося ковтнути. Це було й краще, і гірше, ніж те, що Гаррі підозрював. І так в стилі професора Квірела. Зламана душа — без сумніву. Та з іншого боку професор Квірел ніколи й не стверджував, що він цільний.

— Щось іще... хочете сказати? — спитав чоловік у ліжку.

— Ви цілковито впевнені, — сказав Гаррі, — що ніколи не чули ні про що, що могло б вас врятувати, професоре? З усього свого вчення? Знайти й об'єднати всі три смертельні реліквії, древній артефакт, який сам Мерлін запечатав загадкою, якої ніхто так і не розгадав? Ви бачили, на що я здатен. Що я добре розв'язую загадки. Ви знаєте, що інколи я можу збагнути такі речі, які для інших чарівників незбагненні. Я... — голос Гаррі урвався. — Я надаю велику перевагу вашому життю над смертю, професоре Квірел.

Запанувала довга мовчанка.

— Одна річ, — прошепотів професор Квірел. — Одна річ... може зарадити... а може й не зарадити... та отримати її... не здатні ані ви, ані я...

А, то це все була просто підготовка до чергового походу, заважив внутрішній критик.

Решта частин Гаррі заверещали, щоб той замовкнув. Життя не таке. Древні артефакти знайти можливо, але не протягом місяця, не тоді, коли ти не міг навіть вийти з Гоґвортсу й був у першому класі.

Професор Квірел глибоко вдихнув. Видихнув.

— Перепрошую... вийшло... надто драматично. Не варто... починати сподіватися... містере Поттер. Ви спитали... про будь-що... хай яке майлоймовірне. Існує...

певний об'єкт... він називається...

На ліжку лежала змія.

— *Філософський камінь*, — прошипіла змія.

Якщо весь цей час існували засоби масового виробництва безпечного безсмертя, просто всім було начхати, то Гаррі зламається й повбиває всіх.

— *Я читав про це в книжці*, — прошипів Гаррі. — *Вирішив, що це явно міф. Нема жодної причини, щоб один присвій надавав і безсмертя, і нескінченне золото. Хіба що хтось просить вигадати щасливу казочку. Не кажучи вже, що кожна розумна людина шукатиме спосіб виробити більше таких каменів, чи вирости виробника. Зокрема згадав саме вас, учителю.*

Шипіння, що передавало сміх.

— *Хід думок мудрий, та недостатньо мудрий. Як і закляття горокраксів, сміховинність приховує справжню таємницю. Справжній камінь — не те, що стверджує легенда. Справжня його сила не така, як стверджує казка. Гаданий виробник каменя — не той, хто створив його. Той, хто має його зараз, мав інше ім'я при народженні. Втім, камінь і справді могутній присвій для зцілення. Чи згадував хтось про тебе?*

— *Ні, чув про нього лише в книзі.*

— *Той, хто тримає камінь зараз, — джерело різноманітного вчення. Навчив директора багатьом таємницям. Директор нічого не казав про власника каменя, про камінь? Жодних натяків?*

— *Принаймні не можу нічого згадати*, — чесно відповів Гаррі.

— *А*, — прошипів змії, — *А, гаразд.*

— *Можу спитати директора...*

— *Ні! Не питай в нього, хлопче. Він погано сприйме таке питання.*

— Та якщо лише камінь зцілює...

— Директор не вірить у це, не повірить у це. Забагато людей шукають камінь та того, хто знає вчення. Не питай. Мусиш не питати. Не намагайся отримати камінь ссам. Я забороняю.

І знову на ліжку лежав чоловік.

— Я... на межі... — сказав професор Квірел. — Маю відновити... силу... перед тим... як піду до лісу... з вашим подарунком. Тепер ідіть... але підтримайте трансфігурацію... перед тим, як піти.

Гаррі простягнув руку, торкнувся білого камінця, що лежав на носовичку, відновивши трансфігурацію.

— Тепер вона має протриматися годину й п'ятдесят три хвилини, — сказав Гаррі.

— Ви... добре вчитеся.

Це було значно довше, ніж час, який тривали були трансфігурації Гаррі на початку року. Зараз йому легко давалися закляття другого класу, навіть без напруги. Що було не дивно, адже за два місяці йому буде дванадцять. Гаррі міг навіть накласти чари пам'яті, якщо комусь піде на користь втратити всі спогади зі своєю лівицею. Він поступово набував могутності, піднімався з самісінького дна.

В Гаррі промайнула думка, що могла б його засмутити, — про те, як одні двері відчиняються, коли інші зачиняються. Цю думку Гаррі також відкинув.

За спиною Гаррі двері до лікарняної кімнати зачинилися, і Хлопчик-Що-Вжив швидко й цілеспрямовано покрокував геть, він не зупиняючись натягнув Плащ невидимості. Імовірно, невдовзі професор Квірел покличе помічника. Тоді трійка старших учнів поведуть його до якогось тихого місця, можливо, до лісу, під приводом спогля-

дання озера абощо. Кудись, де професор із захисту зможе непоміченим з'їсти єдиного, коли трансфігурація Гаррі зникне.

І тоді професор Квірел відновить здоров'я — на певний час. Могутність повернеться до нього, ніби він у розквіті сил, але ненадовго.

Невдовзі це минеться.

Гаррі стиснув кулаки, напруга здіймалася м'язами його рук. Якби лікування професора Квірела не перервали були Гаррі та автори, яких він привів до Гогвортсу...

Нерозумно було звинувачувати себе. Гаррі знав це, і все одно його мозок це робив. Ніби його розум шукав, старанно перебирав та видавав якийсь спосіб, в який можна було все звалити на нього, хай як все буде притягнуто за волосся.

Ніби звинувачувати в усьому себе — єдиний відомий його мозкові метод вираження горя.

Трійка слизеринців-семикласників пройшли повз невидимого Гаррі в коридорі, вони прямували до кабінету цілительки, де чекав професор Квірел. Вони видавалися глибоко занепокоєними й серйозними. Ось так інші люди сумували?

Чи їм на якомусь рівні насправді було *байдуже*, як гадав професор Квірел?

Існує другий рівень смертельного прокляття.

Гаррі розв'язав загадку миттєво, щойно почув її. Ніби це знання завжди в нього було, і лише чекало нагоди виявити себе.

Якось Гаррі читав був десь, що протилежність щастя — не смуток, а нудьга. Автор з цього робив висновок, що для пошуку щастя в житті треба не питати, що тебе робить щасливим, а питати, що тебе розважає. За тією ж логікою, ненависть не протилежна любові. Навіть ненависть — це якась форма поваги до існування когось.

Якщо тобі достатньо небайдужий хтось, щоб надавати перевагу його смерті, це означало, що ти про нього думаєш.

В нього виникали такі думки значно раніше, ще до суду, в розмові з Герміоною. Коли вона казала щось про те, що чаклунська Британія упереджена, і надавала вагомій й нещодавні свідчення. Тоді Гаррі спало було на думку — хоча він цього й не сказав — що принаймні її прийняли в Гогвортс, щоб збиткуватися з неї.

На відміну від людей у деяких інших країнах, яких *визнавали* такими ж людьми, як і всі інші; яких *визнавали* розумними істотами, що важливіші за якихось єдинорогів. І втім їм не дозволяли жити в маглівській Британії. Принаймні з цього приводу жоден магл не мав права дивитися чаклунам в очі. Чаклунська Британія, можливо, і дискримінує маглородців, але принаймні дозволяє їм стати частиною суспільства, щоб збиткуватися з них особисто.

Що смертоносніше за ненависть і летється без кінця?

— Байдужість, — прошепотів Гаррі вголос таємницю закляття, яке він ніколи не зможе наслати.

Він крокував далі до бібліотеки, щоб прочитати все, що зможе, до останнього слова, про філософський камінь.

Розділ 103. Іспит



4 липня 199220 року.

Дафна Грінґрас сиділа у вітальні Слизерину, пишучи листа своїй леді матері (яка була на дивовижу безкомпромісною у питаннях передачі влади, попри те, що її навіть *не було* у Гогвортсі, щоб керувати напрому), коли вона побачила, як Драко Мелфой пройшов крізь двері-портрет, тримаючи десь з десяток книжок, Вінсент та Грегорі позаду нього, кожен несе ще з десяток. Аврор, що супроводжував Мелфоя, на мить просунув усередину голову, а потім повернувся хто-знає-куди.

Драко роззирнувся, здалося, що його осяяла якась чудова думка, і він закрокував у її бік. Вінсент та Грегорі йшли слідом.

— Допоможеш мені перечитати це? — злегка захекавшись вимовив Драко, коли підійшов.

— Що, — уроків вже не мало бути, залишилися лише екзамени, та й звідколи це *Мелфой* просять *Грінґрасів* про допомогу з домашнім завданням?

— Це, — дуже поважно почав Драко Мелфой, — всі книги з бібліотеки, що міс Грейнджер брала у період з 1-го по 16-те квітня. Я думав переглянути їх на випадок,

якщо там є якісь підказки, але потім подумав, що ліпше тобі це зробити, бо ти знала міс Ґрейнджер краще.

Дафна витріщилася на книжки.

— Генерал перечитала все це за *два тижні*? — щось закололо у її серці, але вона це придушила.

— Ну, я не знаю, чи міс Ґрейнджер закінчила їх усі, — прокоментував Драко. Він застережливо підняв догори вказівного пальця. — Насправді, ми точно не знаємо, чи вона хоч одну з них читала або ж чи взагалі вона їх брала у бібліотеці. Тобто, єдине, що ми *спостерігали*, це те, що записи у бібліотечному журналі стверджують, що вона їх брала...

Дафна стримала стогін. Мелфой розмовляв так уже декілька тижнів. Існують люди, яким, вочевидь, не варто бути свідками загадкових убивств, бо це *дивним чином змінює їхній розум*.

— Містере Мелфой, я б не змогла перечитати все це, навіть якби я присвятила усе літо цьому і нічому іншому.

— Тоді може хоч прогортаєш їх, будь ласка? — попросив Драко. — На випадок, якщо там є, ну, знаєш, якісь дивні слова, написані її почерком, чи залишена всередині закладка, чи...

— Я теж бачила ці вистави, містере Мелфой, — Дафна закотила очі. — Хіба тепер це мають робити не *аврори*...

— *Ми приречені!* — завершчала Мілісент Булстроуд, влітаючи з нижчих рівнів до вітальні Слизерину.

Усі зупинилися, щоб подивитися на неї.

— *Це професор Квірел!*

Усю увагу було прикуто до неї, бо давні суперечки от-от буде вирішено.

— Ну, нарешті, — хтось вимовив, поки Мілісент переводила подих. — У нього залишилося скільки, днів десять, щоб стати поганцем?

— Одинадцять днів, — уточнив семикласник, який збирав ставки на це.

— Йому раптом стало трохи краще, і він збирає всіх першокласників, щоб скласти річний іспит із захисту! Раптово! Через п'ятдесят хвилин!

— Річний іспит із захисту? — байдуже перепитала Пенсі. — Але професор Квірел не проводить іспитів.

— Міністерський річний іспит із захисту! — заверещала Мілісент.

— Але ж професор Квірел не викладав нічого з міністерської програми, — заперечила Пенсі.

Дафна вже шугонула до кімнати — вона мчала за підручником із захисту, якого вона не торкалася з вересня, подумки викрикуючи прокляття.

За партою позаду неї хтось плакав, майстерно підкреслюючи атмосферу розпачу в класі. Дафна озирнулася, очікуючи побачити когось з Гафелпафу і сподіваючись, що це не Анна, і була спочатку (але не коли розмірковувала над цим пізніше) здивована побачити рейвенкловця.

Перед ними лежали перевернуті екзаменаційні пергаменти, очікуючи дзвінка.

П'ятдесят хвилин було зовсім недостатньо для підготовки, але це вже було щось, і Дафна наразі відчувала провину, що вона не здогадалася відправити звістку, щоб попередити гуртожитки Гафелпаф, Рейвенклов та Ґрифіндор. Вони знову почали давати очки гуртожитків три дні тому, з початком липня, але спеціальний додатковий комітет захисту досі мав пропагувати єдність гуртожитків.

Інший рейвенкловець, сидячи на чотири парти від неї зліва, теж почав плакати. Це була Катерина Тан з Армії Драконів, що, якщо вона правильно пам'ятала, одного разу знешкодила трьох солдатів Сонечка, не повівши

бровою.

Дафна заспокоїлася після декількох перших хвилин читання. Це був всього лиш іспит, а не *вбивство* абощо. І якщо майже всі першокласники повернуть майже порожні пергаменти, то не буде чого соромитися. Але Дафна добре розуміла, хоч і не зовсім співчувала, що рейвенкловці та гафелпафці могли бути геть іншої думки з цього приводу.

— Він лихий, — вимовив інший рейвенкловець з тремтінням у голосі. — Стовідсотковий, відбірний чорний чаклун до самих кісток. Темний лорд Гріндельвальд не вчинив би цього, тільки не з дітьми. Він гірший за Відомо-Кого.

Дафна рефлекторно подивилася у бік, де сидів професор Квірел, завалившись на один бік, але очі його були насторожі. Їй здалося, що професор із захисту всміхнувся на якусь коротку мить. Ні, це напевно її уява — було неможливо, щоб професор із захисту розчув це.

Зазвучав дзвінок.

Дафна перевернула пергамент.

Шапку було проштамповано міністерською печаткою, печаткою ради опікунів Гогвортсу, печаткою відділу магічної освіти та рунами для визначення списування. Нижче було місце, щоб написати її ім'я, та список правил поведінки на екзамені з зображенням Ліндсі Гаг'нон, директорки відділу магічної освіти, що застережливо хитала пальцем.

Перше екзаменаційне питання було на пів сторінки нижче.

А саме: «Чому дітям важливо триматися подалі від дивних істот?»

Запала приголомшена тиша.

Один учень почав сміятися. Вона подумала, що це з ґрифіндорської частини класу. Професор Квірел ніяк не

відреагував, і сміх поширився.

Ніхто не говорив уголос, але учні дивилися одне на одного, переглядаючись, коли сміх ущух, і потім, наче домовившись, подивилися на професора Квірела, що доброзичливо посміхався до них.

Дафна нахилилася над завданням із зухвалою злою посмішкою, що була би гідною Годрика Ґрифіндора чи Ґріндельвальда, і написала: «Бо мій паралітичний проклін, найдавніше лезо та патронус не спрацюють проти усього».

Ґаррі Поттер перегорнув останню сторінку екзаменаційного завдання із захисту.

Навіть Ґаррі довелося придушити невеличке хвилювання, ледь помітні залишки дитинства, коли він прочитав перше справжнє питання («Як примусити верескливого вугра замовкнути?»). Уроки професора Квірела включали приблизно нуль годин вивчення подібного цікавого непотребу, що в уяві якогось ідіота має складати основу уроків із захисту. Напевно Ґаррі міг би скористатися часоворотом, щоб перечитати весь підручник із захисту для першокласників, щойно він дізнався про несподіваний іспит, але це б несправедливо перекосило криву оцінок для інших. Декілька секунд Ґаррі витріщався на питання і потім написав «чари тиші» та додав схему накладання чарів на випадок, якщо міністерський оцінювач не повірить, що Ґаррі знає їх.

Щойно Ґаррі вирішив відповісти на всі питання *правильно*, іспит пролетів дуже швидко. Найбільш реалістичною відповіддю на понад половину питань був «паралітичний проклін», а оптимальним рішенням для багатьох інших питань було щось на кшталт «розвернутися та піти в інший бік» чи «викинути сир та придбати нову пару черевиків».

Останнім запитанням було «Що потрібно зробити, якщо ви підозрюєте, що під вашим ліжком може бути жахозмій?». Схваленою міністерством відповіддю, що Гаррі міг пригадати з перечитування підручнику на початку року, було «сказати батькам». Гаррі одразу зрозумів проблему з таким рішенням, тому він і запам'ятав це.

Після коротких роздумів, Гаррі написав:

Шановний міністерський оцінювачу, боюся, що справжня відповідь на це питання є секретом, але можу вас запевнити, що жахозмій зможе спричинити мені проблем не більше, ніж гірський троль, дементор чи Відомо-Хто. Будь ласка, повідомте ваше керівництво, що ваша стандартна відповідь є упередженою щодо маґлородців, і я очікую, що цю помилку буде виправлено без потреби мого особистого втручання.

Щиро, Хлопчик-Що-Вижив.

Гаррі підписав пергамент розмашистим розчерком, помістив його до стопки з готовими відповідями, поклав перо та сів струнко.

Роззирнувшись, Гаррі побачив, що професор Квірел дивиться десь у його напрямку, хоча голова професора із захисту й була нахилена вбік. Інші учні досі писали. Деякі тихенько плакали, але писали. *Боротися до кінця* теж було уроком, якого навчав професор Квірел.

Вічність по тому офіційний час іспиту нарешті закінчився. Семикласниця пройшлася від парти до парти, збираючи екзаменаційні роботи замість професора Квірела.

Коли останній пергамент було забрано, професор Квірел сів рівно.

— Мої юні учні, — почав він м'яко. Семикласниця направляла паличку на рот професора із захисту так, що всі чули його голос, наче він стояв поряд. — Я знаю... що ви натерпілися жаху... Цей вид страху відрізняється від зустрічі з паличкою ворога... Його ви маєте долати по-іншому. Тому я... скажу вам наступне. За звичаєм

Гогвортсу... оцінки повідомляють протягом другого тижня липня. Але для мого випадку... вони, гадаю, можуть зробити виняток, — професор із захисту посміхнувся звичайною сухою посмішкою, з відтінком прихованої гримаси. — Я знаю, що ви хвилюєтеся... через те, що не були готові до цього екзамену... що мої уроки не включали цього матеріалу... і я зовсім забув повідомити... що іспит наближається... щоб ви знали... що він відбудеться у свій час. Але я щойно магічно перевірів... ваші відповіді до цього... дуже, дуже важливого заключного екзамену... хоча, звичайно, лише оцінка міністерства є офіційною... і визначив ваші річні оцінки з урахуванням результатів... і магічно записав їх на цих пергаментях, — професор Квірел постукав по стопці пергаментів на краю його стола, — які зараз буде роздано... чудове закляття... чи не так?

Деякі учні в рейвенкловській частині класу видавалися обуреними, але більшість відчула полегшення. Лише деякі слизеринці гигикали. Гаррі б теж посміявся, якби не біль від спостерігання, з яким зусиллям професор Квірел шепотів слова.

Семикласниця поряд з професором Квірелом направила паличку та промовила заклинання на магічний псевдо-латині. Пергаменти злетіли та задрейфували у повітрі, розділяючись і звертаючи у напрямку кожного учня.

Гаррі дочекався, поки його пергамент долетить до його парти, а потім розгорнув його.

На пергаменті було написано «Д+», що означало «Добре». Це була друга найвища оцінка, найвищою була «Відмінно».

У іншому світі, у далекому, зниклому світі, маленький хлопчик на ім'я Гаррі обурився би отримавши лише другу найвищу оцінку. А цей Гаррі сидів тихо і думав. Професор Квірел намагається щось цим сказати, бо ця то-

чна оцінка ні на що інше не впливала. Чи хоче професор Квірел сказати, що Гаррі упорався досить добре, але так і не розкрив увесь свій потенціал? Чи варто читати оцінку як «добро» — і Гаррі насправді впорався залишитися на стороні добра з точки зору професора Квірела?

— Усі ви... пройшли, — вимовив професор Квірел, коли всі учні побачили річні оцінки, коли прозвучали полегшені зітхання, і Лаванда Браун тріумфально здійняла руку з затисненим у кулаці пергаментом. — Усі учні пройшли іспит першого року з бойової магії... усі, крім одного...

Декілька учнів злякано підвели погляд.

Гаррі сидів тихо. Він миттєво зрозумів, про що йдеться, і навіть, якщо це й було неправильним, він знав, що не зміг би відмовити професора Квірела сказати це.

— Усі в цьому класі... отримали оцінки не нижче «Задовільно». Невіл Лонгботом... складав іспит у маєтку Лонгботомів... і отримав оцінку «Відмінно». Але інша учениця, якої зараз тут немає... отримала оцінку «Жахливо»... за те, що завалила єдиний найважливіший іспит... який звалився на неї цього року. Я би дав оцінку навіть нижчу за цю... але це був би несмак.

У класі панувала тиша, хоча деякі учні сердито дивилися на професора.

— Ви можете подумати, що оцінка «Жахливо»... є несправедливою. Що міс Грейнджер отримала іспит... до якого її заняття... не могли підготувати. Що їй не повідомили... що іспит станеться того дня.

Професор із захисту важко вдихнув.

— Але таким є життя, — провадив далі професор Квірел. — Єдиний важливий іспит... може статися будь-якої миті... будьте краще підготовлені... ніж була вона. А решта вас... хто має «Добре» та вище... отримали мої рекомендаційні листи... для певних організацій поза

берегами Британії... де вашу підготовку може бути завершено. Вони зв'яжуться з вами... коли ви будете достатньо дорослі... якщо ви ще будете гідні... і якщо ви не завалите важливий іспит. І пам'ятайте... з цього дня... ви маєте тренуватися... ви не можете покладатися... на майбутніх професорів із захисту. Ваш перший рік навчання бойовій магії завершено... можете розійтися.

Професор Квірел відкинувся назад із заплющеними очима, наче й не помічаючи жвавої балаканини довкола.

З часом більшість учнів розійшлися, і залишився лише один, тримаючись на певній відстані від професора із захисту.

Професор із захисту розплющив очі.

Гаррі підняв догори пергамент з «Д+», досі мовчки.

Посмішка на обличчі професора із захисту розтягнулася до самих втомлених очей.

— Це та ж оцінка... що я отримав у свій перший рік.

— Д-д-д, — Гаррі ніяк не міг вичавити з себе слово *дякую*, воно раптово стало кілком у його горлі. Професор із захисту нахилив голову і запитально подивився на нього так, що Гаррі різко кивнув і залишив клас.

Розділ 104. Правда, ч.1: Загадки й відповіді



13 червня 1992.

Ішов останній тиждень навчань у Гогвортсі, а професор Квірел досі був живим — ледь-ледь. Професор із захисту, певно, був у лікарняному ліжку сьогодні, як і майже весь минулий тиждень.

Згідно традицій Гогвортсу, іспити проводили першого тижня червня, результати іспитів повідомляли другого тижня, а третього тижня в неділю відбувався післясвятний бенкет, а тоді Гогвортський експрес перевозив учнів до Лондона в понеділок.

Колись давно, коли Гаррі вперше прочитав був про це, він замислився, а що ж саме учні роблять впродовж *рейти* другого тижня червня, бо «чекати на результати іспитів» видавалося не надто цікавим. Коли він дізнався, відповідь його здивувала.

Та тепер і другий тиждень червня майже минув, була субота. Від року лишилося лише післясвятний бенкет 14го та Гогвортський експрес 15го.

І не було жодної відповіді.

Нічого так і не з'ясувалося.

Вбивцю Герміони так і не знайшли.

Чомусь Гаррі вважав, що звісно правда стане відомою наприкінці шкільного року. Ніби це завершення детективного роману, і йому була гарантована відповідь. Звісно, все мало стати зрозумілим перед тим, як професор із захисту... помре, не можна було допустити, щоб професор Квірел *помер*, не знаючи відповідь, без красивих розв'язків усіх загадок. Не оцінки іспитів, вже точно не смерть, — лише правда могла бути завершенням історії...

Та, хіба що ви могли повірити в чергову теорію Драко Мелфоя (ніби професорка Спраут призначала й оцінювала менше домашнього завдання приблизно в той час, коли Герміону звинуватили у замаху на вбивство, відповідно, тоді професорка Спраут приділяла час тому, щоб це все влаштувати), правда лишалася невідомою.

Натомість, ніби весь світ мав пріоритети, що пасували смакам більшості, рік буде завершено вирішальним квідичним матчем.

У повітрі над стадіоном далекі фігурки на мітлах ширяли, робили піруети, крутилися одна навколо іншої. Червоно-пурпурний усічений тетраедр — це був квафел — ловили, передавали, блокували й подеколи кидали крізь кільця, що висіли в повітрі, і тоді стадіон здригався від криків тріумфу чи засмучення. Оздоблені синім, зеленим, жовтим та червоним мантиї кричали з ентузіазмом, який так легко відчути, коли від вас особисто не потрібно жодних дій.

Це вперше Гаррі відвідав квідичний матч у Гогвортсі. Він уже вирішив, що це було й востаннє.

— Квафел у Девіс! — заволав підсилений голос Лі Джордона. — Отже, ще десять очок Рейвенкловою за сім... шість... п'ять... святе повітря, він уже це зробив!

Пробив прямо в центральне кільце! Я ще не бачив такої смуги виграшів... вимагаю, щоб Девіс наступного року став капітаном, коли Бортан звільнить посаду...

Раптом голос Лі перервався, і залунав посилений голос професорки Макґонегел:

— Це внутрішня справа рейвенкловської команди, містере Джордан. Обмежтеся матчем, будь ласка.

— Квафел у слизеринців... Флінт передає м'яч привабливій...

— Містере Джордан!

— Лише прийнятній Шарон Візкаїно, чиє волосся розвивається за її спиною, ніби комета, доки вона мчить до захисту Рейвенклову... тепер за нею женуться два блаждери! Пасі в Шарон на хвості... що ти робиш, Інґелбі?.. і вона ухиляється посеред повітря, щоб уникнути... ЦЕ СНИЧ? УПЕРЕД, ЧАНГ, УПЕРЕД, ПІЗ УЖЕ... ЩО ТИ РОБИШ?

— Заспокойтеся, містере Джордан!

— ЯК Я МОЖУ ЗАСПОКОЇТИСЯ? Я ЩЕ НІКОЛИ НЕ БАЧИВ, ЩОБ ХТОСЬ ТАК ЖАХЛИВО ПРОПУСТИВ СНИЧ! І снич зникнув — можливо заслужено назавжди, враховуючи, як саме його не помітили... Пасі рушив до воріт, Інґелбі доволі далеко від нього...

Колись давно, в іншій ері, а може й в іншому світі, професор Квірел взяв на себе зобов'язання, щоб кубок гуртожитків отримав Слизерин чи Рейвенклов. Чи, можливо, якимось чином, обидва ці гуртожитки. Було обіцяно здійснення трьох бажань. Наразі, видавалося, перспективи є у двох з трьох.

Судячи з поточних результатів, Гафелпаф випереджав другого претендента на кубок гуртожитків приблизно на п'ятсот очок завдяки старанності гафелпафців, а також тому, що вони *трималися від неприємностей подалі*. Виявилось, що професор Снейп стратегічно знімав

був чимало очок з гафелпафців протягом, ем, приблизно сімох останніх років. Слизеринці — незмінні переможці протягом сімох років, досі мали перевагу через певну *щедрість* у отриманні очок від вихователя їхнього гуртожитку. Цього було достатньо, щоб вони йшли ніс у ніс з гуртожитком Рейвенклов — домом академічних досягнень. Грифіндор плентався в останньому місці, як і годилося гуртожитку неконформістів. Грифіндор мав ті ж риси, що й Слизерин, коли йшлося про навчання та пустощі, але не мав переваги від професора Снейпа. Навіть звитяга Фреда з Джорджем ледве дала змогу вийти ґрифіндорцям з мінуса.

Гуртожитки Рейвенклов та Слизерин мали отримати купу очок *звідкілясь*, якщо вони хотіли наздогнати Гафелпаф протягом двох днів.

Наскільки було відомо, професор Квірел анічогісіньки не зробив, щоб отримати очевидний результат. Усе відбувалося саме собою, адже один самотній професор Гогвортсу викладав був учням винахідливий пошук рішень.

Останній матч року був між Рейвенкловом та Слизерином. Раніше цього року Грифіндор ішов попереду, проте це випередження зникло, коли їхній новий ловець, Емет Шеар, впав з можливо несправної мітли протягом другої гри. Це також призвело до деяких поспішних перепланувань решти ігор.

Ця остання гра року не завершиться, доки не буде впіймано снич.

Очки квідичу напряду додаються до очків гуртожитків.

І, уявляєте, сьогодні, видавалося, слизеринський та рейвенкловський ловці просто не... могли... впіймати... снич.

— СНИЧ БУВ ФАКТИЧНО В ТЕБЕ ПЕРЕД НОСОМ, СЛІПЕ ДУРИЛО!

— Слідкуйте за словами, містере Джордан, або я припиню вашу участь у грі! Хоча це було жакливо зіграно, визнаю.

А Гаррі мав визнати, що Лі Джордан та професорка Макґонеґел були чудовою комедійною командою, з Джорданом у ролі блазня та професоркою Макґонеґел в ролі суворої жінки. Тепер Гаррі було дещо прикро, що він пропустив решту матчів квідичу. Він раніше не знав про цю сторону професорки Макґонеґел.

Кількома рядами нижче від Гаррі була гафелпафська секція квідичних трибун. Там маячила масивна фігура Седрика Діґорі. Супергафелпафець споглядав останнє повітряне зіткнення Чо Чанґ з Теренсом Гізом гострим оком чарівника, що був не лише ловцем, а й непоганим квідичним капітаном.

— Рейвенкловська ловчиня новенька, — сказав Седрик. — Але Гіз — семикласник. Я грав проти нього. Він кращий за це.

— Гадаєш, це стратегія? — спитав хтось із сусідніх до Седрика гафелпафців.

— Це мало б сенс, якби Слизерину потрібні були додаткові очки, щоб отримати кубок з квідичу, — відповів Седрик. — Але Слизерин і так вже попереду. Що вони собі думають? Вони щойно могли виграти!

Гра почалася о шостій дня. Зазвичай гра тривала б десь до сьомої, і тоді був би час іти на вечерю. Липень у Шотландії дарував чимало сонячного світла. Сонце не зайде до десятої.

Згідно з годинником Гаррі, була восьма година шість хвилин, коли слизеринці отримали чергові 10 очок, рахунок становив 170:140, і тоді Седрик Діґорі схопився на ноги й вигукнув:

— *От негідники!*

— Ага! — крикнув маленький хлопець поряд з ним, і

собі підскачовиши на ноги. — Та за кого вони себе мають, забивати м'яча?

— Та ні! — заволав Седрик Діґорі. — Вони... вони хочуть *вкрасти в нас кубок!*

— Але ж ми й так не мали шансів на...

— *Та не кубок з квідичу! Кубок гуртожитків!*

Ця думка поширилася, навколо лунали розлючені зойки.

Це було сигналом для Гаррі.

Гаррі ввічливо попросив відьму-гафелпафку ліворуч від себе та іншого гафелпафця над собою, трохи посунутися. Тоді він витягнув з капшучка величезний сувій і розгорнув його у полотнище заввишки в два метри, і той застигнув посеред повітря. Чари наклала була шестикласниця-рейвенкловка, що була загальновідома тим, що знала про квідич ще менше за Гаррі.

Величезними блискучими пурпуровими літерами було написано:

ПРОСТО КУПІТЬ ГОДИННИКА

2:06:47

Під написом було зображення снічу, повернутого до якого мигтів червоний хрест.

Секунда, за секундою, за секундою лічив таймер.

Час ішов, і ледь не всі гафелпафці вирішили присісти поряд з полотнищем Гаррі.

Коли гра не завершилася о дев'ятій, приєдналося чимало ґрифіндорців.

Коли сонце сіло, і Гаррі вже потрібен був «Лумос» для читання — він припинив стежити за грою вже давно, — помітна кількість рейвенкловців зрадили патріотизм на користь розуму.

І професорка Сіністра.

І професорка Вектор.

І, коли почали вигулькувати зірки, професор Флітвік.

Вирішальна фінальна квідична гра року... тяглася далі.

Чого Гаррі не продумав, коли вирішив був це зробити, так це того, що він стирчатиме тут — Гаррі поглянув на годинник — об одинадцятій годині чотири хвилини ночі. Гаррі перечитував підручник трансфігурації шостого класу. Точніше, він тримав розгорнуту важку книжку, світив на неї маґлівським ліхтариком і виконував одну з вправ. Минулого тижня, коли випускники-рейвенкловці обговорювали результати своїх НОЧІ, Гаррі підслухав був про заняття з трансфігурації старших класів, що потребували «вправ формування», які вимагали більше контролю та точних думок, ніж грубої сили. Тоді Гаррі одразу вирішив їх вивчити, і сильно вдарив себе по лобі за те, що раніше не прочитав усі підручники старших класів. Професорка Макґонегел схвалила намір Гаррі опанувати вправи формування, що керують тим, як трансфігурований об'єкт отримує кінцеву форму. Наприклад, трансфігурувати перо так, щоб спочатку ріс стрижень, а потім борідки. Гаррі виконував подібну вправу з олівцями: спочатку нарощував графіт, потім дерево навколо, і, нарешті, ґумку на верхівці. Як Гаррі й підозрював, фокусування уваги та маґії на певній частині трансфігурації скидалося на ментальний самоконтроль, що був потрібен при частковій трансфігурації, яку навіть можна було використати для отримання схожого ефекту, якщо частково трансфігурувати лише зовнішні шари об'єкта. Втім, за допомогою вправ формування досягти цього було значно легше.

Гаррі завершив поточний олівець та поглянув на гру,

що була, перевірка, досі неймовірно нудною. Лі Джордан коментував із понурою огидою:

— Ще десять очок... ура... гіп-гіп... і тепер хтось знову отримав квафел... спитайте, чи не начхати мені, хто саме.

Майже ніхто на трибунах більше на гру не зважав, бо всі ніби відкрили для себе новий та значно цікавіший спорт: дебати щодо того, як виправити правила кубка гуртожитків та/або квідич. Суперечка стала настільки палкою, що професори навколо ледве втримували всіх від прямої сутички. На жаль, у цій суперечці було значно більше за дві сторони. Якись кляті нишпорки пропонували розумні на перший погляд альтернативи тому, щоб цілковито позбутися сничча, через це голоси могли розділитися й мить для реформи могла бути втрачена.

Тепер вже Гаррі розумів, що непогано було б, якби Драко розгорнув власне полотнище зі слизеринського боку стадіону з написом «СНИЧІ ЧУДОВІ», щоб чітко означити полярність дебатів. Гаррі вже обвів очима всю слизеринську секцію трибун, але не зміг ніде помітити Драко. Северус Снейп, що також міг достатньо співчувати його меті, щоб зіграти лиху опозицію, також ніби був відсутній.

— Містере Поттер? — пролунав поряд голос.

Поряд із сидінням Гаррі стояв низенький, але старший гафелпафець. Гаррі ще ніколи з ним не розмовляв. Тепер той простягнув чистий пергаментний конверт з восковою печаткою нагорі. Печатка також була чистою — без відтиску.

— Що це? — спитав Гаррі.

— Та це ж я, — сказав хлопець. — З конвертом, який ти мені дав. Я знаю, ти сказав з тобою не розмовляти, але...

— Тож не розмовляй зі мною, — відрубав Гаррі.

Хлопець кинув конверт Гаррі та пішов, ображений.

Гаррі від цього трохи пересмикнуло, та, напевно, це було *правильне* рішення, враховуючи темпоральні проблеми...

Гаррі розірвав порожню печатку й витягнув вміст конверта. Це був пергамент, а не маглівський папір, якого очікував Гаррі, але почерк був його, хоча написано було пером, а не ручкою. Текст був таким:

*Стережися сузір'я,
і допоможи спостерігачеві зірок.
Будь непомічений союзниками життєжерів,
мудрецем та людьми з хорошими намірами.
Шість та сім у квадраті,
у забороненому та до дідька ідіотському місці.*

Гаррі швидко це все запам'ятав, а тоді склав аркуш знову й поклав до мантиї із гучним видихом. «Стережися сузір'я», серйозно? Гаррі очікував, що загадка від себе собі мала б бути легшою для розв'язання... хоча частини були очевидними. Ясно, що майбутній-Гаррі хвилювався, чи не перехоплять цей лист, і хоча поточний Гаррі не подумав би назвати місцевих аврорів «тими, хто співпрацює з дементорами в Азкабані», можливо, це був найкращий метод записати «аврор», щоб ніхто з можливих читачів пергаменту не зміг цього зрозуміти. Переклад з парселмови ідіоми, яку він використав був під час пригоди з Азкабаном... ну, це спрацювало.

У записці стверджувалося, що професорові Квірелу потрібна допомога, що хай що коїться, треба лишатися непоміченим аврорами, Дамблдором, Макґонегел та Флітвіком. Позаяк часоворот уже було задіяно, очевидним рішенням було піти в туалет, переміститися в минуле і повернутися до гри одразу після того, як пішов з неї.

Гаррі підвівся з місця, та завагався. Його гафелпафська сторона щось розповідала про те, як можна лишати ескорти аврорів, нічого не сказати професорці Макґонегел, і хвилювалася, чи майбутній я не був просто

дурним.

Гаррі знову розгорнув пергамент та поглянув на текст ще раз.

Якщо прочитати уважніше, віршик-загадка не стверджував, що Гаррі не можна взяти з собою *нікого*. Драко Мелфой... можливо, його не було на грі, бо майбутній Гаррі, кілька годин тому, взяв Драко з собою для підтримки? Але це не клеїлося купи, не було особливої переваги для безпеки, якщо взяти з собою ще одного першокласника...

...Драко Мелфой звісно прийшов би, хай як він особисто ставиться до квідичу, щоб подивитися на те, як слизеринці виривають кубок гуртожитків. Невже з ним щось сталося?

Раптом Гаррі вже не відчував втоми.

Дрібка адреналіну почала зніматися в Гаррі, але ні, цього разу не буде, як було з тролем. Повідомлення *сказало* Гаррі, коли треба прибути. Гаррі не запізниться, не цього разу.

Гаррі поглянув на Седрика Діґорі, що вертів головою, і явно не міг вирішити, кого треба підтримувати: купку рейвенкловців, які доводили, що снич мусить лишитися через традиції і що правила — це правила, та зграйкою гаффелпавців, які стверджували, що нечесно ловцю бути важливішим за інших гравців.

Седрик Діґорі був чудовим тренером дуелей для Гаррі й Невіла, і Гаррі гадав, що підтримував з ним хороші стосунки. Що важливіше, учень, що ходив буквально на всі необов'язкові заняття, мав бути власником часовороту. Можливо, Гаррі міг спробувати залучити Седрика й повернутися в часі разом з ним? Супергаффелпафець — хороша додаткова паличка в будь-якій складній ситуації...

Пізніше, і раніше:

Тепер годинник Гаррі показував одинадцятую вечора й сорок п'ять хвилин, що означало шосту й сорок п'ять хвилин після повернення в часі на п'ять годин.

— Вже час, — прошепотів Гаррі порожньому повітрю й рушив коридором на четвертому поверсі, після головних сходів праворуч.

«Заборонене місце» зазвичай означало б Заборонений ліс. Так, напевно, і мав би вирішити той, хто міг перехопити повідомлення. Але Заборонений ліс величезний, і в ньому є кілька відомих місць. Немає явної точки Шеллінга для зустрічей, чи якоїсь явної події, в яку треба втрутитися.

Але коли додати модифікатор «до дідька ідіотське», то лише одне заборонене місце в Гогвортсі відповідало опису.

Тож Гаррі став на заборонений шлях, яким, за чутками, уже пройшлися всі ґрифіндорці-першокласники. Коридор на четвертому поверсі праворуч. Таємничі двері, за якими була низка кімнат, сповнених небезпечними та потенційно летальними пастками, що з ними не до снаги впоратися нікому, а тим паче першокласникам.

Сам Гаррі не знав, що за пастки на нього чекали. З чого, якщо подумати, випливало, що учні після проходження коридором на диво сумлінно не розголошували загадку іншим. Може там був знак «Не розповідайте нікому, будь ласка, щиро ваш директор Дамблдор». Гаррі знав лише, що зовнішні двері може відчинити «Алогомора», і що в останній кімнаті було магічне дзеркало, що показує якусь вкрай приємну глядачеві ситуацію, що, напевно, було головним призом.

Коридор на четвертому поверсі освітлювало тьмяне синє сяйво, що лилося ніби нізвідки, арки обвивало павутиння, ніби коридор не використовували століттями, а не лише останній рік.

Гаррі наповнив капшучок корисними маґлівськими речами, корисними чаклунськими речами — усім, що могло бути сюжетним предметом. (Гаррі попросив був професорку Макґонеґел порекомендувати когось, хто може розширити об'єм капшучка, та вона просто зробила це сама.) Гаррі застосував чари, що їх він навчився під час битв, щоб окуляри приклеїлися до обличчя, хай як рухалася його голова. Гаррі оновив трансфігурації, які він підтримував: і крихітний самоцвіт на персні руки, і іншу, на випадок, якщо він знепритомніє. Він не те, щоб був буквально готовим до будь-чого, але він був таким готовим, яким тільки міг.

П'ятикутні плитки підлоги під черевиками Гаррі зникали за його спиною, ніби майбутнє, що ставало минулим. Вже була майже шоста й сорок дев'ять хвилин — «шість, і сім у квадраті». Очевидно, якщо ви думаєте маґлівською математикою. Інакше не так вже й очевидно.

Коли Гаррі вже збирався завернути за ріг, щось відчула його підсвідомість, і він почув тихий голос.

— ...розумна людина... зачекала б... доки інший певний професор піде...

Гаррі спинився, тоді якомога тихіше прокрався вперед, не завертаючи за ріг, він намагався ліпше розчути голос професора Квірела.

Почувся гучніший кашель, а тоді ледь чутний голос знову залунав з-за рогу:

— І якщо вона тоді... теж піде... — промурмотів голос, — то може вважати... що ця остання гра... буде найліпшим відволіканням... що станеться цього року... і передбачуваним відволіканням. Тож я спостерігав... хто з важливих людей... буде відсутній на грі... я побачив, що немає директора... та наскільки свідчить моя маґія... він може бути в іншій... сфері дійсності... також я помітив твою відсутність... тож вирішив піти туди... де ти. Ось

що я тут роблю... а... що робиш тут *ти*?

Гаррі ледве дихав, і уважно слухав.

— І як же ти дізнався, де я? — протягнув голос Северуса Снейпа, настільки гучніший, що Гаррі ледь не підстрибнув.

Короткий смішок-кашель.

— Перевір паличку... на Слід.

Северус щось промовив псевдолатиною, а тоді:

— Ти посмів торкнутися моєї палички? Як ти *посмів*?

— Ти підозрюваний... як і я... тож твоє награне обурення марне... хай як воно чудово виконане... тепер скажи мені... що ти тут робиш?

— Я маю спостерігати за цими дверима, — почувся голос професора Снейпа. — І я попрошу тебе відійти від них подалі!

— Хто тобі дав право... наказувати мені... мій товаришу-професоре?

Запала коротка мовчанка.

— Ну як же, директор, — солодко відповів Северус Снейп. — Він наказав мені спостерігати за цими дверима під час квідичного матчу, і, як професор, я маю підкорятися його примхам. Я про це повідомлю Раду опікунів пізніше, та наразі я роблю, що мушу. А тепер іди собі, як і бажає директор.

— Що? І я маю повірити... що ти кинув своїх слизеринців... під час найважливішої для них... гри року... та прибіг мов собака... на перше ж слово Дамблдора? Це... маю сказати... цілком вірогідно. Та все одно... гадаю, буде мудро... якщо я сам поспостерігаю за тобою... доки ти спостерігаєш за цими чудовими дверима.

Почувся шелест одягу й легке гупання, ніби хтось різко сів на підлогу, а може й упав.

— О, та заради Мерліна... — тепер Северус Снейп ви-

давався роздратованим. — Вставай, ти!

— Ба... бла... а... ба... бла... — сказав професор із захисту в режимі зомбі.

— Вставай! — сказав Северус Снейп, а тоді почувся легкий удар.

Допоможи спостерігачеві зірок...

Гаррі вийшов з-за рогу, хоча, можливо, він зробив би це й без міжчасового повідомлення. Професор Снейп що, просто *копнув* професора Квірела? Це було б сміливим вчинком, навіть якби професор Квірел помер, і його вже *поховали*.

Двері із заокругленим верхом з темного дерева були вставлені в кам'яну арку — посеред припорошених мармурових цеглин Гоґвортсу. Там, де маґли розташували б дверну ручку, був лише металевий держак; не було видно ані замка, ані шпарини для ключів. З обох боків на стіні горіло по смолоскипу, заливаючи все поперед себе зловісним оранжевим промінням. Коло дверей стояв майстер зіллеваріння у звичній заплямованій мантії. Поряд з дверима, ліворуч від них під оранжевим смолоскипом лежало повалене на підлогу, сперте на стіну тіло професора Квірела. Його очі роздивлялися навколо, і ніби блимали — в них була то свідомість, то порожнеча.

— *Що*, — почав майстер зіллеваріння, він нависав над Гаррі, — ти тут робиш, *Поттере*?

Судячи з виразу обличчя й тону, майстер зіллеваріння був вкрай розлючений появою Гаррі. І безперечно не був одним з учасників таємних нарад, на жодну з яких не запрошували професора із захисту.

— Я не певен, — сказав Гаррі. Він не певен був, яку роль має грати, і у відчаї вирішив бути просто чесним. — Гадаю, напевно, я мав приглядати за професором із захисту.

Майстер зіллеваріння холодно на нього дивився.

— Де твій *супровід*, Поттере? Учням заборонено вештатися цими коридорами самим!

Розум Гаррі цілковито спорожнів. Гра розгорталася, та ніхто не повідомив йому правил.

— Я не певен, як на це відповісти...

На лиці професора Снейпа майнув холодний вираз.

— Може мені покликати аврорів, — сказав він.

— Стійте! — випалив Гаррі.

Рука майстра зіллеваріння завмерла над мантією:

— Чому?

— Я... я просто гадаю, що не варто їх кликати, напевно...

Паличка блискавично опинилася в руці майстра зіллеваріння:

— Нулус *конфундіо*!

Чорний струмінь вилетів та вдарив Гаррі — влучив прямо в тому напрямку, куди Гаррі намагався ухилитися. Далі було вимовлено ще чотири закляття зі словами на кшталт «Багатозіліус» та «Метаморфус». На ці закляття Гаррі вже ввічливо й спокійно стояв.

Коли жодне з них нічого не виявило, очі Северуса Снейпа зблиснули темрявою, що видавалася щирою.

— Пропоную, — м'яко сказав майстер зіллеваріння, — роз'яснити свої дії, Поттере.

— Я не можу себе роз'яснити, — сказав Гаррі. — У мене немає Часу, ще ні.

Гаррі дивився просто в очі майстра зіллеваріння, коли казав слова «себе» і «час», розширював власні очі в спробі передати ключову інформацію, і майстер зіллеваріння завагався.

Гаррі відчайдушно намагався зрозуміти, хто кого вдає. Позаяк професор Квірел не був посвячений у таємниці Дамблдора, Северус вдавав лихого майстра

зіллеваріння Гогвортсу, якого сюди направив директор... і якого міг і справді направити Дамблдор, але, можливо, і ні... але професор Квірел або вважав, або вдавав, що вважає, що хтось має спостерігати за професором Снейпом... а самого Гаррі сюди направив майбутній Гаррі, і він гадки не мав, чому... і чому вони всі стояли поряд із забороненими дверима директора взагалі?

А тоді...

За спиною Гаррі...

Почулися нові кроки — часті й від багатьох людей.

Професор Снейп штрикнув паличкою повітря, тоді з неї полилася темрява, що окутала професора із захисту там, де він лежав.

— Глушилято, — прошипів майстер зіллеваріння. — Містере Поттер, якщо ви мусите бути тут, сховайтеся! Надягніть плащ-невидимку! Я маю охороняти ці двері на випадок, якщо він прийде. Сталося... *заворушення* з метою витягти директора зі школи, він гадає...

— Хто...

Северус широким кроком підійшов та стукнув паличкою по голові Гаррі. Тоді було відчуття, ніби по ньому стікає яйце, що розбили над його головою, — відчуття чарів розілюзнення. Тоді зникли руки Гаррі, а потому й решта його тіла.

Темрява навколо стіни розсіялася, мов туман, і на підлозі знову стало видно тіло професора із захисту, той мовчав.

Гаррі навшпиньки відійшов, а тоді розвернувся, щоб спостерігати.

Кроки наблизилися й завернули за ріг...

— Що ви тут робите? — пролунало водночас кілька криків.

Три мантії із зеленим оздобленням Слизерину та

одна — з жовтим Гафелпафу. На сцену вийшли Теодор Нот, Дафна Грінґрас, Сьюзен Боунз та Трейсі Девіс.

— *Де*, — із накопиченою люттю проказав Снейп, — ваш *супровід*, діти? За першокласниками завжди мають наглядати шести- або семикласники! Особливо за вами!

Теодор Нот підвів руку.

— Ми, ем... — сказав він. — Ми вирішили провести те, що Легіон Хаосу називає вправою з «командотворення». Розумієте, ми щойно збагнули, що жоден з нас ще не проходив заборонену кімнату директора, а часу лишилося мало... і Гаррі Поттер схвалив це, професоре, зокрема він сказав, що саме *ви* не маєте втручатися.

Северус Снейп поглянув туди, куди прокрався Гаррі Поттер. На його брові ніби збирався шторм, темна лють палахкотіла в очах.

Я... можливо? На часовороті Гаррі лишилася ще година, тож це було можливим.

— Гаррі Поттер не має на це повноважень, — оманливо лагідним тоном сказав майстер зіллеваріння. — Роз'ясніть свої дії, негайно.

— Серйозно? — спитала Сьюзен Боунз. — Ні, серйозно? Ви кажете професорові Снейпу, що Гаррі Поттер схвалив місію, ось це ви називаєте блефом? — юна гафелпафка обернулася до професора Снейпа й промовила на диво твердим тоном: — Професоре, ось правда, і це невідкладно. Драко Мелфой зникнув, і ми вважаємо, що він пішов туди...

— Якщо містер Мелфой зникнув, — сказав професор Снейп, — *чому про це не повідомили аврорів?*

— Через... через *причини!* — крикнула Дафна Грінґрас. — Немає часу, ви маєте нас пропустити!

Тепер голос професора Снейпа набув найвищої сардонічності:

— Ідіоти, ви що, вбили собі в голову, що це у вас якась

пригода? Ну, ви помилилися. Запевняю вас, що містер Мелфой не проходив цими дверима.

— Ми гадаємо, що в містера Мелфоя є плащ-невидимка, — швидко сказала Сьюзен Боунз. — Чи пам'ятаєте ви, щоб двері відчинялися без видимих причин?

— Ні, — відповів майстер зіллеваріння. — А тепер ідіть звідси. Сьогодні це місце недоступне.

— Це ж *Дамблдорів* заборонений коридор, — заторохтіла Трейсі. — Сам директор сказав, що сюди нікому не можна. За кого ви себе маєте, теж це забороняти?

— Міс Девіс, — сказав майстер зіллеваріння, — вам треба припинити спілкування з ґрифіндорцями, особливо з тими, яких звать Лаванда Браун. І якщо ви й досі тут будете за хвилину, я підготую папери із запитом переведення вас до їхнього гуртожитку.

— *Ви не посмієте!* — заверещала Трейсі.

— Гм, — сказала Сьюзен Боунз, її лице було напруженим від зосередженості. — Професоре Снейп, а ви інколи відчиняєте двері самі, щоб перевірити, чи є хтось всередині?

Професор Снейп залякнув на місці. Тоді крутнувся й поклав правицю на металеву ручку...

Гаррі спостерігав за рукою на ручці, тож не помітив, що професор Снейп робив лівицею, аж доки не почув раптовий скрик.

— Насправді ні, — сказав професор Снейп, що тепер тримав за комір голову Драко Мелфоя, якому важко було дихати. Решту хлопця досі приховував плащ-невидимка. — Втім, непогана спроба.

— *Що?* — вигукнули Трейсі й Дафна.

Сьюзен Боунз стукнула себе по лобі:

— Не можу *повірити*, що купилася на це.

— Тож, містере Мелфой, — тихішим голосом почав професор Снейп. — Ви відправили сюди друзів обманом... у сподіванні, що зможете пройти крізь ці двері? І навіщо ж ви це зробили?

— Гадаю, ми маємо довіритися йому... — сказав Теодор Нот. — Містере Мелфой, ми *мусимо* довіритися йому, він — єдиний професор, що стане на нашу сторону!

— Ні! — зарепетувала голова Драко посеред повітря, де професор Снейп досі тримав його за комір. — Не кажи нічого! Спинися!

— Ми маємо ризикнути! — крикнув Теодор. — Професоре Снейп, містер Мелфой нарешті розібрався, що коїлося протягом року, і чому... Дамблдор хоче відібрати філософський камінь в Ніколаса Фламеля! Бо Дамблдор вважає, що ніхто не має бути безсмертним! Тому Дамблдор намагався переконати Фламеля, що Темний Лорд повернувся, і йому потрібен цей камінь, щоб повноцінно оживити себе, і попросив Фламеля віддати йому камінь, та Фламель відмовився й натомість поклав камінь у магічне дзеркало, що зараз там внизу, і Дамблдор просто зараз вивідує, як той камінь дістати, а тоді прийде по нього, якщо ми не пройдемо перші! Дамблдор і справді стане всемогутнім, якщо отримає філософський камінь!

— *Що?* — спитала Трейсі. — Раніше ти нам інше казав!

— Це... — сказала Дафна. Видавалося, вона налякана, але від свого не відступить. — Це неважливо... Професоре Снейп, будь ласка, *повірте* мені. Я продивлялася книжки, що їх Герміона виписала була з бібліотеки, і вона досліджувала філософський камінь прямо перед тим, як хтось її вбив. У її записах йдеться про те, що щось небезпечно станеться, якщо камінь лишатиметься в дзеркалі задовго. Ми маємо прибрати його із замку негайно.

Сьюзен Боунз затулила обличчя обома руками.

— Я не з ними, я прийшла просто щоб запобігти чомусь навіть дурнішому.

Северус Снейп витріщався на Теодора Нота та інших. Тоді він озирнувся на Драко Мелфоя.

— Містере Мелфой, — протягнув майстер зіллеваріння. — Яким чином ви викрили задум Дамблдора?

— Я зробив ці висновки на базі свідчень! — промовила голова Драко Мелфоя.

Професор Снейп різко повернув голову до Теодора Нота:

— Як же ви збиралися отримати камінь з магічного дзеркала, що нібито міг перешкодити самому Дамблдо-ру? Відповідай зараз же!

— Ми планували взяти все дзеркало цілком та надіслати його Фламелью, — сказав Теодор Нот. — Нам же не потрібен сам камінь, ми лише хочемо спинити Дамблдора, що намагається його викрасти.

Професор Снейп кивнув, ніби щось підтвердив, тоді обернувся до інших учнів.

— Скажіть мені, чи помічали ви, щоб хтось з інших поводився незвично? Особливо якщо в них є якийсь цікавий об'єкт, чи вони можуть насилати закляття, що їх першокласники не мали б знати? — професор Снейп тепер вказував паличкою на Сьюзен Боунз. — Бачу, міс Грінґрас та міс Девіс старалися стримати погляд у ваш бік, міс Боунз. Якщо існує якесь звичайне пояснення, з вашого боку було б вкрай мудро поділитися ним *негайно*.

Волосся Сьюзен Боунз стало багряно-червоним, хоча обличчя в неї не змінилося.

— Гадаю, більше немає сенсу це приховувати, — сказала вона, — бо в мене все одно випуск за два дні.

— Подвійні відьми випускаються *на шість років*

раніше? — спитала Трейсі Девіс. — Це нечесно!

— Боунз — *подвійна відьма*? — крикнув Теодор.

— Ні, вона — Німфадора Тонкс, метаморфомаг, — сказав професор Снейп. — Видавати себе за іншого учня — серйозне порушення правил, як вам чудово відомо, міс Тонкс. Ще не запізно виключити вас із Гогвортсу за два дні до випуску, що буде страхотливою трагедією... з вашої точки зору, звісно. З моєї точки зору це буде просто померти можна як весело. А тепер скажіть мені, що саме ви тут робите.

— Це все пояснює, — сказала Дафна Грінграс. — Ем, а існує *справжня* Сьюзен Боунз, чи її рід вимирає, і тому ти таємно...

Дівчина, яку неможливо було відрізнити від Сьюзен Боунз з червоним волоссям, затуляла обличчя долонею.

— Так, міс Грінграс, *справжня* Сьюзен Боунз існує. Вона відправляє мене лише коли *ви всі* от-от вплутаєтеся в неймовірну халепу. Професоре Снейп, я тут через те, що через відсутність Драко Мелфоя вони всі *наполягали* на спробі знайти його, замість того, щоб покликати аврорів. Через причини, на пояснення яких не було часу, що, як я тепер розумію, було маячнею. Але юні учні не мають бути самі, їх мають завжди супроводжувати шести- або семи-класники. І тепер ми знайшли Драко Мелфоя та можемо піти назад. Будь ласочка? Доки це все не стало ще більш сміховинним?

— *Що, заради Мерліна, тут відбувається?*

— А, — сказав професор Снейп, що й далі не відводив палички від червоноволосої не-Сьюзен Боунз, друга рука досі тримала за комірець голову Драко Мелфоя без тіла, поряд з розпластаним на підлозі професором із захисту. — Професорка Спраут, як я розумію.

— Усе не так, як здається, — видала Трейсі Девіс.

Низенька, пухкенька професорка гербології примча-

ла до них. Вона вже тримала паличку в руці, хоча ні на кого її не направляла.

— *А я навіть не знаю, чим це все здається!* Опустіть палички, усі ви, *просто зараз!* Включно з вами, професоре!

Відволікання уваги. Раптово ясно спало на думку Гаррі. Хай що він наразі спостерігає, доки стоїть невидимий подалі від усіх дій, *насправді відбувалося не це*, це не була справжня нить історії, це все *підлаштували*. Прибуття професорки Спраут порушило призупинення недовіри Гаррі. Такі речі не траплялися просто заради комедійного збігу. Хтось навмисно роздмухував весь цей хаос, але *навіщо?*

Гаррі дуже сподівався, що не повернувся в часі й сам не став причиною цього, бо це вкрай скидалося на те, що він може зробити.

Северус Снейп опустив паличку. Інша рука розтисла комір Драко Мелфоя.

— Професорко Спраут, — сказав майстер зілляваріння, — я тут за наказом директора спостерігаю за цими дверима. Решта присутніх *не* мають тут бути, і я прошу вас забрати їх звідси.

— Так я й повірила, — кинула професорка Спраут. — Чого б це Дамблдор доручив охороняти двері до його дитячого майданчика та ще й вам? Він же явно не проти, щоб туди заходили учні, о ні, вони мають пройти й застрягнути в *моїй* пастці диявола! Сьюзен, дорогенька, у тебе ж є дзеркало для зв'язку, так? Поклич аврорів.

Гаррі кивнув собі. *Ось для чого це.* Аврори заберуть усіх присутніх через цю страшенно заплутану ситуацію, без жодних виправдань, і двері лишаться без охорони.

Але чи мав Гаррі піти до забороненого коридору сам? Чи мав спостерігати, і побачити, хто, зрештою, прийде, коли нікого тут не залишиться?

Гучний напад кахикання привернув увагу всіх до роз-

пластаного професора із захисту.

— Снейпе... слухай... — промовив професор із захисту між кашлем. — Чому... Спраут... тут...

Майстер зіллеваріння опустив погляд.

— Чари пам'яті... отже... професор... — і професор із захисту знову почав кашляти.

— *Що?*

І перед внутрішнім оком Гаррі з кришталевою ясністю постає ланцюжок логіки — кожен крок він уже підозрював, і страхітливе усвідомлення прийшло як повторення з більшою певністю.

Хтось застосував на Герміоні чари пам'яті, щоб та повірила, ніби вбила Драко.

Лише професор Гогвортсу здатен на це, не здійнявши тривоги.

Тож справжній злий геній — той, хто насправді за цим усім стоїть, — мав просто за допомогою виманології чи Імперіуса отримати контроль над професором.

А останньою в списку підозрюваних буде вихователька гуртожитку Гафелпаф.

Снейп крутнув головою, а професорка Спраут підвела паличку, майстер зіллеваріння впорався безмовно здійняти напівпрозорий оберіг між ними. Але блискавка з палички професорки Спраут була темно-брунатною й викликала приплив страху в Гаррі. Брунатна блискавка знищила щит Северуса, ще не торкнувшись його, і стиснула правицю майстра зіллеваріння, хоч він і встигнув відстрибнути. Професор Снейп видав притлумлений скрик, його праву руку охопила судома, і він випустив паличку.

Чергова блискавка з палички Спраут була яскраво-червоною — кольору приголомшливого прокльону, і, видавалося, яскравішала та набирала швидкість, навіть покинувши паличку. І знову Гаррі відчув острах. Це заля-

ття кинуло майстра зіллеваріння в двері, і він нерухомо впав на підлогу.

На цей час рудоволоса-Сьюзен-Боунз мала багатошарове синє сяйво навколо себе. Вона стріляла проклін за прокльоном у професорку Спраут. Професорка Спраут ігнорувала прокльони та обв'язала молодших учнів лозою, коли ті намагалися втекти. Крім Драко Мелфоя — той знову зникнув під плащем-невидимкою.

Не-Сьюзен-Боунз припинила накладати прокльони. Вона вирівняла паличку, глибоко вдихнула й вигукнула замовляння, що створило золоті гусені світла, що вгризлися в щит навколо професорки Спраут. Тоді професорка гербології озирнулася до не-Сьюзен, її очі були порожніми. Чергова купа рослинних вусиків здійнялася в повітря з-за її спини. Ці стебла мали темніше зелене забарвлення, і ніби мали власні щити.

Гаррі Поттер промурмотів ніби в порожнє повітря:

— Атакуй Спраут. Допоможи Боунз. Без смертей.

— Так, мій лорде, — прошепотів Лесат Лестранж під Плащем невидимості Гаррі, і присутність слизеринця-п'ятикласника рушила в бік бою.

Гаррі поглянув на власні руки, і з неприємним здивуванням виявив, що чари розілюзнення втратили повноту. У повітрі відчувалися викривлення щоразу, як Гаррі рухався...

Гаррі повільно відступив назад, підійшов до рогу й пірнув за прихисток стіни. Тоді він дістав дзеркальце зв'язку... що було порожнім та заблокованим. Звісно. Гаррі левітацією підняв дзеркальце так, щоб бачити, що відбувається за рогом, і почав спостерігати за... відволіканням? *Що відбувається, чому?*

Професорка Спраут та псевдо-Сьюзен-Боунз не спиняли дуелі — спалахи світла проти листя. А тоді сліпуче-зелений проклін вищого свердла виникнув посе-

ред повітря та знищив половину зовнішнього шару щитів професорки Спраут. Професорка гербалогії озирнулася й вистрелила широким потоком жовтого в напрямку, з якого з'явився проклін свердла, але закляття ніби ні у що не влучило.

Жовте полум'я, сині фігури, темно-зелені вусики рослин та вихор пурпурових пелюсток...

Лише коли професорка Спраут почала створювати дуги малинового кольору навсбіч, одне з малинових лез впіймало щось посеред повітря. Плащ невидимості не приховав, як малинова дуга була поглинута й зникла. Присутність Лесата під Плащем невидимості впала на підлогу.

Це дало достатньо часу не-Сьюзен-Боунз, щоб постояти спокійно, відновити дихання, та прокричати щось, що викликало чергову хвилю жаху в Гаррі. Виникла біла іскра, що пролетіла наскрізь всі щити професорки Спраут, кризь її обладунки-рослини, і та впала.

Не-Сьюзен-Боунз опустилася на коліна, вона хапала ротом повітря, її мантия була просякнута потом.

Вона розирнулася довкола: повсюди валялися приголомшені чи зв'язані лозою тіла.

— Що, — вимовила не-Сьюзен. — Що. Що. *Що.*

Відповіді не було. Оплутані рослинністю професорки Спраут жертви не рухалися, проте, ніби, дихали.

— Мелфою... — сказала Сьюзен з рудим волоссям, що досі важко дихала. — Драко Мелфой, де ти? Ти тут? Викликай уже аврорів! Клятий Мерліне... *Гоменум Ревеліо!*

І Гаррі знову став видимий, він дивився в дзеркало на Драко Мелфоя, що був напіввидимий, його плащ-невидимка мерехтів. Він стояв за спиною не-Сьюзен, і направляв паличку в прогалину в синьому мерехтінні щитів не-Сьюзен.

Розум Гаррі ніби ривками стрибавав від прозріння до

прозріння: надто повільно і водночас надто швидко. Гаррі навіть не встиг рота розкрити, щоб набрати повітря для крику.

стерезися сузір'я

є таке сузір'я — «Дракон», латинською «Draco»

якщо ти здатен контролювати професора, то можеш контролювати й учня

— *На землю!* — крикнув Гаррі, та було запізно — блискавка червоного світла влучила прямо в потилицю не-Сьюзен, і та впала на підлогу.

Гаррі вийшов з-за рогу й сказав:

— *Сомніум Сомніум Сомніум Сомніум Сомніум Сомніум.*

Дарко Мелфой повалився на землю, його плащ-невидимка й далі мерехтів.

Гаррі приділив трохи часу на відновлення дихання. Тоді сказав:

— *Закляктус!*

І пересвідчився, що так, приголомшливий проклін влучив у Драко Мелфоя.

(Можна помилитися, чи справді «Сомніум» влучив. Гаррі бачив був достатньо фільмів жахів, не згадуючи вже про ту справу з Полком «Сонечко», щоб не припускатися цієї помилки знову.)

Ще трохи помізкувавши, Гаррі наклав ще один приголомшливий проклін на повалену професорку Спраут.

Гаррі стискав у руці паличку, роздивлявся сцену, важко дихав від втоми. У нього не лишилося магії, щоб викликати патронуса й передати повідомлення Дамблдорові, а він *справді-справді* мав би подумати про таку можливість цього разу одразу. Гаррі потягнувся до дзеркальця на підлозі, подивитися, може його тепер розблокувало.

А тоді Гаррі завагався.

Повідомлення собі наказувало не бути поміченим аврорами, а Гаррі досі *не знав, що відбувається*.

Професор Квірел на підлозі знову нестерпно закашлявся, дотягнувся рукою до стіни й повільно підвівся на ноги.

— Гаррі, — прохрипів професор Квірел. — Гаррі, ти тут?

Це вперше професор Квірел назвав його на ім'я.

— Я тут, — сказав Гаррі. Ноги бездумно несли його вперед.

— Будь ласка, — сказав професор Квірел. — Будь ласка, в мене лишилося... мало часу. Будь ласка, відведи мене... до дзеркала... допоможи... отримати камінь.

— *Філософський камінь?* — здивувався Гаррі. Він поглянув на розкидані тіла, та вже не міг бачити Драко — закляття виявлення втратило силу. — Ви гадаєте, що містер Нот *мав рацію*? Сумніваюся, що Дамблдор би...

— Не... Дамблдор, — ледь вимовляв професор Квірел. — Бо... Спраут...

— Я розумію, — сказав Гаррі. Якби Дамблдор за цим усім стояв, йому не було б потреби керувати розумом професора, щоб використовувати чари пам'яті.

— Дзеркало... древній релікт... може ховати будь-що... камінь може бути там... багато людей жадають камінь... хтось надіслав Спраут...

Гаррі швидко повторив:

— Дзеркало внизу — древній релікт, що здатен приховувати речі, це одне з можливих місць, де може бути схований філософський камінь. Якщо філософський камінь у дзеркалі, то чимало людей хотіли б його отримати. Хтось із них керує Спраут, і це пояснює його мету... тільки... це не пояснює, чому цей хтось напав на Герміону?

— Гаррі, будь ласка, — сказав професор Квірел. Тепер

Його дихання ставало ще важчим, Гаррі було боляче від того, наскільки повільними стали слова. — Лише це... може врятувати мені життя... і я розумію тепер... що не хочу помирати... будь ласка, допоможи.

Це якимось чином було останньою краплею.

Чомусь це вже було занадто.

Відчуття відокремлення від ситуації, що прийшло було до Гаррі, коли прибула професорка Спраут, порушене призупинення недовіри, поверталось до Гаррі. Його внутрішній критик зважував усе, ніби це була головоломка. Час прибуття, імовірність, що так багато людей опиняться коло одних дверей, відчай професора із захисту... вся ця ситуація видавалася нереальною. Але, можливо, в нього вийде *розібратися* якщо він обміркує все наперед замість того, щоб бігти на перший же поклик пригоди. Весь накопичений досвід минулого року нарешті кристалізувався у щось на кшталт загартованості боєм. Інстинкт, що народився через минулу катастрофу, підказував Гаррі, що якщо він просто стрімголов кинеться уперед, невдовзі він матиме сумну розмову, і усвідомить, що був дурним. *Знову.*

— Дозвольте поміркувати, — сказав Гаррі. — Дозвольте поміркувати хвилину перед тим, як ми підемо.

Він відвернувся від професора із захисту, споглядав неприємні тіла, що застигли на підлозі в різноманітних позах. Протягом цього року він отримав стільки підказок до головоломки, що, можливо, все стане на свої місця, щойно він обміркує цю останню підказку...

— Гаррі... — ледве прошепотів професор із захисту. — Гаррі, я помираю...

Одна додаткова хвилинка не може ні на що вплинути в нього був ЦІЛИЙ РІК хвороби це МАЛОЙМОВІРНО щоб його життя чи смерть залежали саме від цієї хвилини хай там що сталося з Герміоною...

— Та *знаю я!* — сказав Гаррі. — Я міркуватиму *швидко!*

Гаррі розглядав тіла й почав міркувати. Не було часу на сумніви, на розгляд, жодних гальм та сумнівів, просто бери перші ліпші думки й *слідуй за ними...*

Гаррі ледве усвідомлював, як фрагменти абстрактних думок виникали в його розумі, евристики для розв'язання задачі, які не було часу озвучити словами. Без слів вони виникали й зникали, щоб об'єктивно поставити задачу.

...що саме мене спантеличує...

...що здається найнеймовірнішим у ситуації, з того й треба починати розгляд задачі...

...прості пояснення імовірніші, прибирай окремі малоймовірності, що мають бути введені...

Професор Снейп уже був тут, коли прибув професор Квірел, тоді прибув Гаррі (за допомогою часовороту), тоді шукачі пригод прибули, і було виявлено Драко (один з шукачів пригод), тоді з'явилася професорка Спраут.

Надто багато людей з'явилися *синхронно*, а це було *надто* для збігу, це було *малоймовірно*, щоб так багато груп людей з'явилися в одному місці протягом п'яти хвилин, мали існувати якісь приховані зв'язки.

Назвімо того, хто керував Спраут, злим генієм, що наказав накласти чари пам'яті Герміоні. Злий геній надіслав Спраут.

Професор Снейп казав був, що директор направив його охороняти двері після якогось *заворушення*. Якщо злий геній влаштував був це для відволікання, то це пояснювало й появу Северуса.

Гаррі вже не був певен, що Драко був під контролем злого генія, ця гіпотеза спала йому на думку в розпалі битви, Драко міг просто хотіти позбутися не-Сьюзан, щоб ніхто не заважав йому пройти в коридор...

Ні, треба думати не так, розверни все, спробуй *поясни*ти вчасну появу Драко та його компанії шукачів пригод,

слідуй за гіпотезою, отже гаданий злий геній надіслав і Драко чи спричинив його прихід.

Це роз'яснювало три появи.

Гаррі прийшов через повідомлення собі, де було сказано, що робити. Це можна списати на переміщення в часі.

Лишався лише професор із захисту, що сказав був, що він прийшов за Снейпом, тільки от *насправді* це не видавалося адекватною причиною появи професора Квірела. Спантеличення Гаррі не зменшувалося, тож, можливо, злий геній також влаштував прихід професора Квірела якимось чином і навіть організував переміщення Гаррі в часі.

Розум Гаррі спинився — він не знав, що можна далі з цього зробити.

Не було часу тупо стояти на місці.

Без затримки чи гальм розум Гаррі підійшов до задачі з іншого кута.

Професор Квірел стверджував, що керування професором Гогвортсу було потрібно, щоб професор наслав чари пам'яті на Герміону, отже злий геній, що керує професоркою Спраут підставив, а тоді вбив Герміону, тож контролер професорки Спраут мав докладну інформацію про Гогвортс і, можливо, особисту зацікавленість у Хлопчику-Що-Вижив та його друзях.

Нарешті розум Гаррі видав доречний спогад: як Дамблдор казав, що найширша дорога Волдеморта до життя прихована в Гогвортсі *слідуй за гіпотезою* тож засіб для воскресіння — схований у дзеркалі філософський камінь чому Дамблдор поставив дзеркало в коридорі, яким можуть пройти навіть першокласники ні начхай на це питання це зараз неважливо і професор Квірел сказав був, що філософський камінь має сильні властивості для зцілення, тож це теж збігається.

Але якщо в дзеркалі було сховано філософський камінь, щоб вберегти його від Темного Лорда, це означало, що дзеркало також містило те єдине, що може врятувати життя професора із захисту...

Розум Гаррі спробував завагатися, заплющити очі, відчуття раптового побоювання, коли він збагнув, до чого все йде.

Але не було часу на вагання.

...і це також було занадто для збігу, надто мало ймовірно, якщо ваш розум не готовий був сприйняти це просто як неймовірний виверт сюжету, ніби ви в казці.

Чи міг гаданий Темний Лорд також маніпулювати професором Квірелом, щоб той дізнався про бажаний порятунок саме вчасно, щоб Гаррі з професором Квірелом дістали засіб воскресіння із дзеркала, що може навіть не бути філософським каменем, а тоді аватар Темного Лорда з'явиться й відбере це в них, тоді це пояснило б усі синхронності та прибрало будь-які збіги.

Чи може професор Квірел від початку знав, що єдина річ, що здатна врятувати йому життя, захована в цьому дзеркалі, і саме тому він погодився викладати захист у Гоґвортсі, і тепер він нарешті намірився його отримати, але навіщо ж тоді чекати, доки йому не буде так погано, та й чому тоді Спраут з'явилася водночас з Квірелом...

Розум Гаррі завагався ще сильніше.

Його внутрішнє око поглянуло туди, куди він боявся дивитися.

Послання собі допомогти спостерігачеві зірок. Я б не надіслав собі такого повідомлення, якби в майбутньому вже не зрозумів, що це правильне рішення, — можливо, послання підказувало, що треба просто зробити це...

Він звернув увагу на дрібненьке спантеличення.

Код повідомлення на пергаменті... один чи два рядки видавалися неправильними, не були схожі на код, який

Гаррі мав би використати...

— Гаррі, — прошепотів голос помираючого професора Квірела з-за спини. — Гаррі, будь ласка.

— Я майже завершив розмірковувати, — сказав Гаррі вголос, і тоді він зрозумів, що це правда.

Розверни все.

Подивися на все з точки зору Ворога, звідти, де Ворог складає свої плани, десь у невідомому тобі місці.

У Гогвортсі тепер аврори, і твоя мішень — Гаррі Поттер, тепер завжди наготові. Гаррі Поттер викличе аврорів за перших ознак проблем, або надішле патронуса до Албуса Дамблдора. Якщо це загадка, одне з винахідливих рішень — це...

...підробити нібито повідомлення з майбутнього від Гаррі Поттера самому собі, сказати Гаррі Поттерові *не* кликати допомогу, назвати йому час і місце, де ти хочеш, щоб він опинився. Ціль сама обійде весь свій же захист. Навіть захист скептицизму через вищий авторитет думки майбутнього себе.

Це навіть не складно. Просто насилаєш чари пам'яті на випадкового учня, щоб той пам'ятав, як Гаррі Поттер передав йому конверт та сказав передати його собі пізніше.

Ти можеш накладати чари пам'яті на учня, бо ти професор Гогвортсу.

Ти не завдаєш собі клопоту викрасти олівець та маґлівський папір з капшучка Гаррі Поттера. Натомість ти підробляєш почерк Гаррі Поттера на чаклунському пергаменті. Ти можеш підробити почерк Гаррі Поттера, бо бачив його на обов'язкових міністерських іспитах, які ти оцінював.

Ти називаєш Драко Мелфоя «сузір'ям», бо знаєш, що Гаррі Поттер цікавиться астрономією, а ти чарівник, і ти відвідував астрономію, і запам'ятовував назви всіх

сузір'їв. Але це не природний код, яким Гаррі Поттер сам описав би Драко Мелфоя, правильний код — «учень».

Ти називаєш професора Квірела «спостерігач зірок» та кажеш Гаррі Поттеру допомогти йому.

Ти знаєш, що «життежери» — це «дементор» парсел-мовою, і гадаєш, що Гаррі Поттер вважатиме, що вони за-одно з аврорами.

Ти шифруєш «6» та «49» як «шість та сім у квадраті», бо читаєш маґлівські книжки з фізики, які тобі дав Гаррі Поттер.

Хто ж ти такий?

Гаррі помітив, як почастишало його дихання і підстрибнув пульс, Гаррі сповільнив дихання знову, професор Квірел *спостерігав за ним*.

Якщо гіпотетично професор Квірел і є той злий геній, і він підробив був повідомлення Гаррі, то це пояснювало, як всі п'ять груп з'явилися синхронно та подальшу комедію, і тоді професорку Спраут контролюють просто щоб дати змогу професорові Квірелу звинувачувати когось іншого за чари хибної пам'яті, коли все вляжеться.

Але навіщо професорові Квірелу ризикувати хитким союзом між Гаррі й Драко усім цим підставлянням та замахом на вбивство

(яке професор Квірел «помітив» та «упередив» ніби-то за допомогою чарів стеження, які він наклав на Драко)

Навіщо професорові Квірелу вбивати Герміону

(якщо його перша спроба приборати її не спрацювала)

Якщо професор Квірел і був лиходієм, він міг збрехати про все, що стосувалося горокраксів, і, можливо, це зовсім не збіг, що єдина річ, що здатна врятувати йому життя, також є можливістю відродити Темного Лорда, а що як Темний Лорд і це влаштував якимось чином

(колись Девід Монро таємниче зникнув був, і всі вирі-

шили, що він помер від руки Темного Лорда)

Жахливий здогад прийшов до Гаррі, щось взагалі окреме від попередніх роздумів, здогад, який Гаррі не на смілювався оформити в слова. Тільки от він та професор із захисту дечим були вкрай схожі, і підробити повідомлення з майбутнього — це саме такий винахідливий метод, до якого сам Гаррі міг би вдатися, щоб обійти захист своєї цілі...

І тоді Гаррі нарешті збагнув те, що мало бути б очевидним від самого-самого початку.

Професор Квірел був розумний.

Професор Квірел був розумний саме в такий спосіб, як і Гаррі.

Професор Квірел був розумний цілковито так само, як темна сторона Гаррі.

Якщо спробувати здогадатися, коли Хлопчик-Що-Вижив отримав свою таємничу темну сторону, очевидним здогадом буде 31-е жовтня 1981.

I

I

І професор Квірел знав був пароль, що для Белатрисси Блек ідентифікував його як Темного Лорда, і в його присутності на Хлопчика-Що-Вижив находило лиховісне передчуття, і його магія взаємодіяла з магією Гаррі в жахливий спосіб, і його улюбленим закляттям було «*Авада Кедавра*» і і і...

Усвідомлення вибухнуло в Гаррі, ніби розлетілася величезна гребля, випустивши всю воду, залило весь його розум нездоланим потопом, а тоді змило все.

Була лише одна дійсність, що генерувала всі спостереження.

Якщо різні спостереження вказували на ніби несумісні речі, це означало, що про справедливу гіпотезу ви ще не подумали.

І у таких випадках, коли правильна гіпотеза нарешті спадала вам на думку, вона все впорядковувала, незважаючи на заперечення та жах, випаровувала кожен сумнів та кожную емоцію, що стояла в неї на шляху.

...тож «Девід Монро» та «Лорд Волдеморт» — це просто була одна людина, що грала за обидві сторони Чаклунської війни, ось чому родину Монро вбили перед тим, як вони могли зустріти «Девіда Монро», — все саме так, як підозрював був Муді...

Дійсність вляглася в єдиний відомий стан, єдиний сумісний стан речей, що логічно генерував множину спостережень.

Гаррі не підстрибнув, не змінив ритм дихання, старався не виказувати жодної ознаки жаху та агонії, що заповонила його розум.

За його спиною був Ворог, і спостерігав за ним.

— Добре, — сказав Гаррі вголос, щойно наважився сподіватися, що його голос звучатиме нормально. Він і далі розглядав тіла, не дивився на професора Квірела, бо Гаррі не був певен у виразі свого обличчя. Гаррі підняв рукав, щоб витерти піт з чола, і старався зробити жест невимушеним. Гаррі не міг контролювати ані піт, ані калатання серця. — Ходімо діставати філософський камінь.

Гаррі треба було, щоб на одну єдину мить щось відволікло увагу по дорозі, і тоді він скористається часоворотом.

Відповіді не було.

Мовчанка затягувалася.

Гаррі повільно озирнувся.

Професор Квірел стояв струнко та посміхався.

У руці професора із захисту був чорний металевий предмет, що вказував на паличкову руку Гаррі, цей предмет той тримав як хтось, хто чудово знає, як використовувати напівавтоматичну вогнепальну зброю.

У Гаррі пересохло в горлі, навіть губи в нього затремтіли через адреналін, та він впорався сказати:

— Привіт, Лорде Волдеморт.

Професор Квірел схвально кивнув головою та відповів:

— Привіт, Томе Редл.

Розділ 105. Правда, ч.2



Том Редл.

Слова ніби лунали всередині голови Гаррі, спалахували якісь реакції, та швидко гасли, зламані шаблони намагалися відновитися, та марно.

Том Редл був

Том Редл — це

Загадка

Уваги Гаррі потребували більш пріоритетні справи.

Професор Квірел на нього направив пістолет.

І з якоїсь причини лорд Волдеморт досі не вистрілив.

Голос Гаррі більше скидався на квакання:

— Що вам від мене потрібно?

— Твоя смерть, — промовив професор Квірел, — явно не те, що я скажу, бо в мене було чимало часу, щоб тебе вбити, якби я хотів. Доленосна битва між лордом Волдемортом та Хлопчиком-Що-Вжив — це лише виплід Дамблдорової уяви. Я знаю, де будинок твоєї родини в Оксфорді, і в мене немає жодних проблем з концепцією снайперської гвинтівки. Ти помер би навіть не торкнувшись палички. Сподіваюся, це тобі зрозуміло, Томе?

— Абсолютно, — прошепотів Гаррі.

Його тіло досі тремтіло, виконувало програми більш доречні для втечі від тигра, ніж для застосування складних заклять чи *роздумів*. Але хоча б одне, чого від нього очевидно бажала людина зі зброєю, Гаррі міг збагнути. Питання, яке його змушували поставити, тож він так і зробив:

— Чому ви називаєте мене «Том»?

Професор Квірел незворушно на нього дивився.

— Чому я називаю тебе «Том»? Відповідай. Твій розум — не все, на що я сподівався, та на це його має бути достатньо.

Видавалося, рот Гаррі відповів ще до того, як мозок сфокусувався на питанні:

— Том Редл — це ваше ім'я. Наше ім'я. Те, ким лорд Волдеморт є чи був, чи... щось таке.

Професор Квірел кивнув.

— Уже ліпше. Ти вже переміг Темного Лорда — один та єдиний раз, коли ти це зможеш зробити. Я вже знищив усе, крім залишку Гаррі Поттера, прибравши різницю між нашими духами, давши нам можливість жити в одному світі. Тепер, коли ти знаєш, що битва між нами — фікція, можеш поводитися розумно й у власних інтересах. А можеш і ні.

Пістолет смикнувся трохи вперед, від чого на чолі Гаррі виступили краплі поту.

— Кинь паличку. *Зараз*.

Гаррі її кинув.

— Відступи на крок від палички, — сказав професор Квірел.

Гаррі підкорився.

— Поклади руку на шию, — наказував далі професор Квірел, — та зніми часоворот, торкайся лише ланцюжка.

Поклади часоворот на підлогу, і відійти й від нього на крок.

Гаррі зробив і це. Навіть у стані шоку, розум все одно шукав способу прокрутити часоворот під час цієї дії — раптовий рух, що дозволить перемогти. Але Гаррі знав, що професор Квірел вже уявив себе на місці Гаррі, і розглянув усі ці можливості.

— Зніми капшучок, поклади і його на підлогу, зроби крок назад.

Гаррі підкорився.

— Дуже добре, — сказав професор із захисту. — Тепер вже час мені отримати філософський камінь. Я планую взяти з собою цих чотирьох першокласників після того, як їх забуттятнуть, щоб вони пам'ятали лише свої оригінальні мотиви сюди прийти. Снейпа я контролюватиму й поставлю вартувати двері. Після завершення сьогоденішнього завдання я вб'ю Снейпа за його зраду іншої моєї особистості. Трьох дітей-спадкоємців я потім заберу з собою, щоб надати їм потрібні мені погляди. Знай і це: я взяв заручників. Я вже запустив заляття, що вб'є сотні учнів Гогвортсу, включно з багатьма з тих, кого ти називаєш друзями. Я можу зупинити заляття за допомогою Каменя, якщо успішно його отримаю. Якщо мене перервуть перед тим, чи якщо я вирішу не спиняти заляття, сотні учнів помруть, — голос професора Квірела був лагідним. — Чи бачиш ти тепер, що на кону твої інтереси, хлопче? Я б усміхнувся, якби ти сказав «ні», але на це годі й сподіватися.

— Я б хотів, — Гаррі вдалося вимовити, не зважаючи на жах, на калатання серця, на ніж, що перерізає емоційний зв'язок, і це боліло, ніби різали його плоть, — щоб ви нічого з цього не робили, професоре.

Чому, професоре Квірел, чому, чому все мало так статися, я не, я не, не хочу, щоб це відбувалося...

— Ну гаразд, — сказав професор Квірел. — Я надаю тобі дозвіл запропонувати мені щось, чого я хочу, — він злегка змахнув пістолетом, ніби запрошував Гаррі відповісти. — Це рідкісний привілей, дитя. Лорд Волдеморт зазвичай не веде перемовин про те, чого він хоче.

Якась частина розуму Гаррі несамовито смикалася в пошуках чогось — будь-чого, що може бути для лорда Волдеморта чи професора Квірела ціннішим за заручників-дітей чи смерть Северуса.

Інша частина — та, що ніколи не спиняли роздуми, вже знала відповідь.

— Ви вже маєте на думці, що саме ви від мене хочете, — сказав Гаррі крізь нудоту та кров з ран його душі. — Що ж це?

— Твоя допомога в отриманні філософського каменя.

Гаррі ковтнув слину. Він не зміг спинити погляд на пістолет, а тоді знову подивився на обличчя професора Квірела.

Він знав, що герой з книжки мав відповісти «Ні», але тепер, коли він справді опинився в такій ситуації, відповідь «Ні» видавалася геть безглуздою.

— Я розчарований, що тобі ще треба про щось тут думати, — сказав професор Квірел. — Цілком зрозуміло, що наразі тобі треба підкорятися, адже я в цілковито виграшній позиції. Я навчав тебе кращого, ніж це. Зараз ти маєш вдати програш. Ти не можеш очікувати від спротиву нічого, крім болю. Ти мав би прорахувати, що краще надати відповідь раніше, щоб не викликати в мене недовіру, — професор Квірел зацікавлено вивчав його очима. — Можливо, Дамблдор заморочив тобі голову нісенітницями про шляхетну непокору? Мене така мораль розважає, адже нею так легко маніпулювати. Запевняю тебе, я можу зробити так, щоб непокора видавалася

морально гіршою, і дуже раджу погоджуватися перед демонстрацією того, як.

Пістолет незмінно вказував на Гаррі, але помахом іншої руки професора Квірела Трейсі Девіс здійнялася в повітря, неквапно обернулася, утворила кінцівками літеру «X»...

...тоді, доки в серце Гаррі поступила нова доза адреналіну, Трейсі знову опустилася на підлогу.

— Вибирай, — сказав професор Квірел. — Мені це починає набридати.

Я мав би заговорити раніше, перед тим, як він міг відірвати Трейсі ноги, ні, не мав, директор казав, що я не маю показувати лордові Волдеморту, що я робитиму для нього щось, коли він погрожує моїм друзям, бо тоді він просто погрозуватиме й іншим друзям... тільки от те, що він казав, — непогроза, це просто те, що лорд Волдемортробить...

Гаррі глибоко вдихнув — кілька разів. Хай яка його частина цілковито автоматично працювала далі, кричала на решту його розуму, що *не можна дозволяти собі лишатися в шокованому стані. У шоку була обмежена тривалість, нейрони все одно спрацьовували, розум Гаррі спинився, хоча мозок Гаррі працював далі, лише через те, що Гаррі вірив, що його розум зупиниться...*

— Я не хотів вам набридати, — сказав Гаррі. Його голос тремтів. Це було добре. Якщо видавалося, що він досі в шокованому стані, лорд Волдеморт, можливо, дасть йому більше часу. — Та якщо в лорда Волдеморта й була репутація дотримання обіцянок, мені про це невідомо.

— Розумію твою проблему, — сказав професор Квірел. — Та є проста відповідь, і я б змусив тебе це зробити в будь-якому разі. *Змії не брешуть*. І позаяк я вкрай негативно сприймаю дурість, пропоную не казати нічого на кшталт «Що ви маєте на увазі»? Ти розумніший за це, а в мене немає часу на розмови, які звичайні люди

нав'язують одне одному.

Гаррі ковтнув слину. Змії не брешуть.

— *Два плюс два дорівнює чотири.*

Гаррі спробував сказати «два плюс два дорівнює три», але натомість вилетіло слово «чотири».

— Добре. Коли Салазар Слизерин викликав прокляття парселмови на себе та своїх дітей, його справжнім наміром було забезпечити своїм нащадкам можливість довіряти одне одному, хай які хитрі плани вони плетуть проти інших, — професор Квірел став так, ніби він читав лекцію з бойової магії, ніби одягнув звичну маску, але пістолет з його руки не зникнув. — Блокологія не здатна обманути прокляття парселмови так, як сироватку правди, і можеш це використовувати в суді. А тепер слухай уважно. *Иди зі мною, пообіцяй доклассти всіх зусиль, щоб допомогти отримати Камінь, і я не завдам шкоди цим дітям. Заручники — не блеф, сотні учнів помрут сьогодні, хіба що я спиню події, вже розпочаті мною. Відпущу заручників, якщо отримаю Камінь успішно.* І також запам'ятай це, запам'ятай це добре: *Мене неможливо вбити жодним відомим мені способом, втрата Каменя не спинить мого повернення, і не вбереже тебе та твоїх від моєї люті.* Жодна імпульсивна дія, про які ти розмірковуєш, не здатна забезпечити тобі перемогу, хлопче. Я віддаю належне твоїм здатностям мене дратувати, і пропоную не робити цього.

— Ви казали, — Гаррі власний голос видавався дивним, — що філософський камінь має не такі властивості, як розповідає легенда. Ви казали мені це парселмовою. Скажіть, що Камінь робить насправді, перед тим, як я погоджуся допомогти вам його отримати.

Якщо це було щось на кшталт отримання абсолютної влади над всесвітом, то *ніщо* не було варте збільшення шансів лорда Волдеморта на отримання Каменя.

— А, — відгукнувся професор Квірел та посміхнувся. —

Починаєш використовувати голову. Це вже краще, і як нагороду я дам тобі спонукання для співпраці. Вічне життя та молодість, створення золота та срібла. Припустимо, це справжні переваги володіння Каменем. Скажи мені, хлопче. Яку силу насправді має Камінь?

Можливо, йому допоміг адреналін, що досі був у ньому, і нарешті хоч раз став у нагоді. А може те, що йому сказали, що відповідь існує, і свідчення — не брехня.

— Він може робити трансфігурацію сталою.

Гаррі залякнув, коли почув, що щойно вимовив був його рот.

— Правильно, — підтвердив професор Квірел. — Відповідно, хай хто має філософський камінь, може виконувати людську трансфігурацію.

Змучений розум Гаррі знову ніби штовхнули, коли він збагнув, яке спонукання йому запропонують далі.

— Ти викрав рештки міс Ґрейнджер та трансфігурував їх у якусь звичайну на вигляд річ, — сказав професор Квірел. — Цю річ ти маєш тримати при собі, щоб підтримувати трансфігурацію. А, бачу, як ти кинув оком на перстень на руці, але, звісно, міс Ґрейнджер — не крихітний самоцвіт у персні, так? Це було б надто очевидно. Ні, гадаю, ти трансфігурував рештки Ґрейнджер на сам перстень, щоб аура трансфігурованого самоцвіту приховувала магію трансфігурованого персня.

— Так, — вичавив з себе Гаррі.

Хоч раз він збрехав — навіть швидкий погляд Гаррі був навмисним. Гаррі очікував був, що хтось запідозрить сталевий перстень, і спробував був спровокувати цю підозру, щоб знову довести свою невинність, але ніхто про перстень так і не спитав — можливо, Дамблдор просто відчув був, що сам сталевий перстень не магичний.

— Добре й чудово, — сказав професор Квірел. — А тепер ходімо зі мною, допоможи отримати Камінь, і я во-

скрешу Герміону Грейнджер для тебе. Її смерть погано на тебе вплинула, і я не проти її скасувати. Це, як я розумію, твоє найпалкіше бажання. Я зробив тобі чимало доброго, і не проти додати ще один пункт до цього списку.

Професорка Спраут підвелася з підлоги, її погляд був порожнім. Вона вказувала паличкою на Гаррі.

— *Допоможи мені отримати Камінь транссфігурації, —* прошипів професор із захисту, *— і я докладу всіх зусиль, щоб оживити дівчину-подругу, дати їй справжнє й довге життя. Осць після цих слів, хлопча, у мене вже невдовзі урветься терпець, і тобі не сподобається, що я тоді зроблю.*

Останнє речення було вимовлено голосом змії, що відкидає голову для кидка.

І навіть тоді.

Навіть тоді, хоч його світ перевернули догори дриґом, після потрясінь і подальших потрясінь, навіть тоді мозок Гаррі не припинив бути мозком, він і далі доповнював шаблони, які його електричні кола були запрограмовані доповнювати.

Гаррі знав, що це надто хороша пропозиція від когось, хто направив на тебе пістолет.

Хіба що йому *вкрай* потрібна була твоя допомога для отримання філософського каменя із магічного дзеркала.

Не було часу щось планувати, була лише думка, що професор Квірел доклав чимало зусиль, щоб отримати від нього допомогу... *Хотів* Гаррі вимагати від професора Квірела обіцянки не вбивати нікого в майбутньому в обмін на свою допомогу, але Гаррі майже не сумнівався, що професор Квірел відповість «не смішіть мене», а часу на звичайну розмову не було, тож Гаррі мав заздалегідь вирішити, які найліпші безпечні вимоги висувати...

Очі професора Квірела звузилися, рот розтулився...

— Якщо я допоможу вам, — злетіло з губ Гаррі, — я хочу, щоб ви пообіцяли, що не плануєте завдавати мені шкоди, коли це завершиться. Я хочу, щоб ви не вбивали професора Снейпа чи будь-кого в Гогвортсі протягом принаймні тижня. І я хочу відповідей, правду про все, що відбувалося, все, що ви знаєте про мене.

Бліді сині очі незворушно дивилися на нього.

Я справді вважаю, що варто було просити чогось поліпше, сказав внутрішній слизеринець Гаррі. Та, гадаю, в нас вишшов час, і хай що треба буде робити далі, відповіді допоможуть.

Гаррі наразі не слухав цей голос. Мурахи бігли його спиною від слів, які він щойно сказав людині зі зброєю в руках.

— Це твої умови, щоб допомогти мені отримати Камінь? — спитав професор Квірел.

Гаррі кивнув, бо був не в змозі утворити слова.

— Згода, — прошипів професор Квірел. — Допоможи мені, і отримаєши відповіді на свої питання, якищо вони про минулі події, а не про мої плани на майбутнє. Я не збираюся підняти на тебе ані руки, ані магії, доки й ти не піднімеши на мене ані руки, ані магії. Не вбиватиму нікого на території школи протягом тижня, хіба якщо буду змушений. Тепер пообіцяй, якщо не намагатимесся повідомити про мене та втекти. Пообіцяй доклассти всіх зусиль, щоб допомогти мені отримати Камінь. І тоді я оживлю твою дівчину-дитя, надам їй справжнє життя й здоров'я. І ані я, ані мої ніколи не завдадуть їй шкоди, — крива посмішка. — Пообіцяй, хлопче, і угоду буде укладено.

— Обіцяю, — прошепотів Гаррі.

ЩО? закричали інші частини його розуму.

Ем, в його руці досі є пістолет, зауважив слизеринець. У нас насправді немає вибору, ми просто намагаємося отримати з цього найбільший можливий зиск.

От покидьок, обурився гафелпафець. Гадаєш, цього хо-

тіла б Герміона? Ідеться про лорда Волдеморта, ми навіть не знаємо, скількох людей він убив і скількох ще вб'є.

Я не погоджуюся з тим, що ми йдемо на компроміс із лордом Волдемортом заради Герміони, відповів слизеринець. Позаяк насправді на нас направлено пістолет, і ми й гадки не маємо, як спинити Темного Лорда. Також мама й тато хотіли б, щоб ми просто підкорялися й старалися вціліти.

Професор Квірел не відводив від нього погляду.

— Повністю повтори обіцянку парселмовою, хлопче.

— Я допоможу вам отримати Камінь... Не можу обіцяти, що докладу всіх зусиль, боюся, серце не лежатиме. Не робитиму нічого, якщо, гадаю, вас роздратує, якщо це ні до чого не призведе. Не кликатиму по допомозі, якщо очікуватиму, якщо ви їх вб'єте чи якщо помруть заручники. Мені шкода, учителю, та це все, якщо я можу пообіцяти.

Хаотичні думки Гаррі вгамовувалися, розум збирався купи тепер, коли рішення було прийняте. Він залишиться з професором Квірелом, піде з ним, щоб отримати Камінь, врятує заручників-учнів і... і... і Гаррі не знав, тільки він міркуватиме далі.

— Тобі й справді шкода щодо цього? — видавалося, професорові Квірелу весело. — Гадаю, доведеться обмежитися цим. Не забувай ще про дві речі: у мене є план, щоб ссспинити навіть директора, якщо він об'явиться. А також я подеколи питатиму тебе парселмовою, чи не зрадив ти мене. Угоду укладено.

Після цього професорка Спраут підняла паличку Гаррі, загорнула її в мерехтливу тканину й поклала її на підлогу. Тоді знову вказала своєю паличкою на Гаррі. Лише після цього професор Квірел опустив пістолет, і той ніби зникнув у його руці. Професор із захисту взяв загорнуту паличку Гаррі та сховав у своїй мантії.

Справжній Плащ невидимості зняли зі сплячого Ле-

сата Лестранжа, професор Квірел взяв Плащ, а також капшучок Гаррі та його часоворот.

Тоді професор Квірел наклав масовий забуттятус та масову версію чарів хибної пам'яті — ту, що просто заповнює прогалини в пам'яті власними здогадами, на всіх учнів. Відтак професорка Спраут перенесла повітрям дітей, що й далі спали, кудись геть, тепер на її лиці було видно роздратованість та заклопотаність — ніби стався якийсь нещасний випадок на гербології.

Професор Квірел озирнувся до майстра зіллеваріння, що розкинувся на підлозі. Професор із захисту торкнувся паличкою чола професора Снейпа.

— *Алієніс нервус мобіле ліґнум.*

Професор із захисту відступив на крок та почав рухати пальцями лівиці в повітрі, ніби лялькар.

Професор Снейп плавно підвівся та знову став перед дверима коридору на четвертому поверсі..

— *Алогомора,* — сказав професор Квірел, вказавши паличкою на заборонені двері. Видавалося, професора із захисту й далі розважала ця ситуація. — Прощу, хлопче.

Гаррі ковтнув слину. Він знову відчув сумніви,

Це було доволі дивно: знати, що робиш щось неправильне, не егоїстичне, а *неправильне*, знати це глибоко в душі.

Та чоловік за його спиною тримав зброю, що знову з'явилася в його руці, коли Гаррі завагався.

Гаррі поклав руку на ручку, кілька разів глибоко вдихнув, зібрався з думками, як міг. Пройти через усе, не отримати кулю, не дозволити заручникам померти, бути там, щоб оптимізувати події, бути там, щоб спробувати знайти можливості, та лишатися здатним скористатися ними. Це не був хороший варіант, та решта варіантів видавалися ще гіршими.

Гаррі розчухнув заборонені двері й зробив крок усе-

редину.

Розділ 106. Правда, ч.3



Одного кроку в заборонену кімнату Дамблдора вистачило, щоб Гаррі верескнув, відстрибнув назад і зіткнувся з професором Снейпом, від чого обидва повалилися на підлогу.

Професор Снейп підвівся й знову став перед дверима. Його голова озирнулася на Гаррі:

— Я охороняю ці двері за наказом директора, — звичним сардонічним голосом вимовив професор Снейп. — Негайно йдіть геть чи я почну віднімати очки гуртожитку.

Це було жах як моторошно, але вся увага Гаррі була прикута до велетенського триголового собаки, що кинувся вперед і спинився в якомусь метрі від Гаррі через ланцюги, що були прикріплені до трьох ошийників.

— Це... це... це... — пробелькотів Гаррі.

— Так, — з-за його спini сказав професор Квірел, — це й справді постійний мешканець цієї кімнати, що недоступна всім учням, а особливо першокласникам.

— *Це небезпечно навіть за мірками чарівників!*

Всередині кімнати велетенський чорний звір в кіль-

ка голосів гавкав, нитки білої слини вилітали з трьох ікластих ротів.

Професор Квірел зітхнув.

— Його зачаклували не їсти учнів, а лише випльовувати їх назад крізь двері. Отже, хлопче, як би ти рекомендував нам впоратися з цим небезпечним створінням?

— Ем, — Гаррі аж заїкався, він старався думати, незважаючи на неспинне гарчання охоронця кімнати. — Ем. Якщо він нагадує цербера з маглівської легенди про Орфея та Еврідіку, то треба заспівати йому, щоб він заснув та ми могли...

— *Авада Кедавра.*

Триголовий монстр пав.

Гаррі озирнувся до професора Квірела, а той на нього дивився очима сповненими крайнього розчарування, ніби він питав, чи відвідував Гаррі бодай одне з його занять.

— Я взагалі-то *вважав*, — сказав Гаррі, він досі старався відновити дихання, — що при спробі пройти крізь ці перепони в будь-який спосіб, крім такого, на який здатні першокласники, збудить *тривогу*.

— Це брехня, хлопче, ти просто не згадав пройденого матеріалу, коли він був потрібен у реальному житті. А щодо тривоги, я місяці знешкоджував усі обереги та сигнали, що накладені на ці кімнати.

— Тоді навіщо треба було відправляти мене першим, га?

Професор Квірел лише посміхнувся. І посмішка ця була значно лихішою, ніж зазвичай.

— Не зважайте, — сказав Гаррі й повільно зайшов до кімнати. Його руки й ноги тремтіли.

Кімната була з самого каменю, її освітлювало бліде блакитне проміння, що лилося з-під арок у стінах. Ніби сіре небо було за вікнами, хоча вікон не було. На дальньому

кінці кімнати в підлозі виднівся дерев'яний люк з одним кільцем. Посеред кімнати лежав величезний мертвий собака з трьома головами, що не виявляли жодних ознак життя.

Гаррі підійшов до однієї з арок та зазирнув усередину. Там не було нічого, крім блакитного сяйва без жодного джерела, тож він пройшов до наступної й зазирнув у неї, по дорозі уважно оглядаючи стіну.

— Що, — кинув професор Квірел, — ти робиш?

— Обшукую кімнату, — відповів Гаррі. — Тут може бути підказка, напис чи ключ, який буде потрібен пізніше, чи щось таке...

— Ти серйозно, чи ти навмисно намагаєшся нас сповільнити? Відповідай парселмовою.

Гаррі озирнувся.

— *Я серйозно*, — прошипів Гаррі. — *Зробив би те саме, якби був ссам.*

Професор Квірел швиденько помасажував собі чоло.

— Зізнаюся, — сказав він, — що твій підхід був би доречним у, скажімо, обстеженні гробниці Амон-Сета, тож не можу назвати тебе ідіотом, та все ж таки. Хибна загадка, зовнішня форма виклику — це гра для першокласників. Ми просто спускаємося крізь люк.

Під люком була гігантська рослина — щось на кшталт дифенбахії з широким листям, що відходило від центрального стовбура, ніби це були спіральні сходи. Але рослина мала темніший колір, ніж звичайна дифенбахія, а також від стовбура відходили й звисали додолу схожі на вусики лози. Внизу листя й вусики були більшими — видавалося, вони здатні безпечно пригальмувати падіння.

— Очевидна думка: злетіти вниз на мітлі з мого капшучка чи кинути щось важке й подивитися, чи є ці вусики пасткою, — запропонував Гаррі, поглянувши

вниз. — Та, гадаю, ви скажете, що варто просто спуститися листям.

Він не міг заперечити, що це вкрай скидалося на спіральні сходи.

— Після вас, — сказав професор Квірел.

Гаррі сторожко поставив ногу на лист і виявив, що той і справді здатен був витримати його вагу. Тоді Гаррі востаннє кинув оком на кімнату, з якої вони йшли, та не помітив нічого цікавого.

Величезний мертвий собака забирав усю увагу, тож складно було зосередитися на чомусь іншому.

— Професоре Квірел, — сказав Гаррі, опустивши фразу «ваш підхід до розв'язання проблем має певні недоліки», — а що як хтось зазирне за двері й побачить, що цербер мертвий?

— Тоді цей хтось, певно, вже помітив, що зі Снейпом щось не так, — відповів професор Квірел. — Та якщо ти наполягаєш...

Професор із захисту підійшов до триголового трупа й приклав до нього паличку. Він почав вимовляти замовляння псевдолатиною, і водночас підсилювалося відчуття страху — Хлопчик-Що-Вижив, як завжди, відчував силу Темного Лорда.

Останнє вимовлене слово було «*Інферіус*», разом з ним була остання хвиля відчуття *СТІЙ, НЕ ТРЕБА*.

І триголовий собака підвівся й став, шість його очей були тьманими й порожніми, він знову дивився на двері.

Гаррі витріщався на гігантського інферія із жахливим каменем на серці — третє найгірше відчуття в його житті.

Він знав, що вже бачив та відчував був цю процедуру раніше, тільки тоді не було слів латиною.

Кентавр, що напав на нього в Забороненому Лісі, по-

мер. Професор із захисту влучив у нього справжнім прокляттям «*Авада Кедаврою*», а не підробленим.

Десь на підсвідомому рівні Гаррі гадав був, що коли йому вдасться *повернути* Герміону, то він повернеться до кодексу, що ніхто не має померти, до етики Бетмена. Більшість людей успішно проживала все життя так, що ніхто не помирав у жодній їхній пригоді.

Але цьому не судилося бути.

Він навіть не помітив був того дня, коли втратив свій останній шанс на виграш. Тепер навіть якщо оживити Герміону, Гаррі не вийде з усього цього жахіття без жодної жертви.

Він навіть не дізнався був, як кентавра звали.

Гаррі нічого не сказав уголос. Професор із захисту підтвердить звинувачення парселмовою чи збреше звичайною — у будь-якому разі професор із захисту лише матиме більше причин підозрювати подальші дії Гаррі. Але Гаррі знав, що — хоч він і не знав як він зупинить професора Квірела, хоч він не наважувався на будь-яку зраду, навіть прийняти *рішення*, доки не прийде час перемагати, — вони з професором Квірелом ніколи не примиряться, бо ці два різні духи не могли існувати в одному світі.

І ця певність, знання протистояння, викликало силу з того, що Гаррі вважав був своєю темною стороною. Гаррі припинив навмисно намагатися викликати свою темну сторону після того дня, як він убив троля. Але його темна сторона ніколи й не була чимось окремим від нього. Це було щось, що лишилося від Тома Редла. Гаррі не знав, як це сталося було, та коли слідувати за гіпотезою, хай які рештки когнітивних здібностей має його темна сторона, вони мають бути доступні й для прямого використання ним. Не в окремому режимі, як Гаррі спочатку вважав, а просто як нейронні шаблони із сильною схильністю спрацьовувати

одні за одними, бо колись вони утворювали одне ціле.

На жаль, це не змінювало того факту, що в професора Квірела були ті ж здібності плюс значно більше життєвого досвіду на додачу, а також у нього була зброя.

Гаррі повернувся, став ногою на величезну рослину та почав свій спуск спіральними сходами, що їх утворювало листя. Цього разу на це потрібно було забагато часу, та він нарешті більш-менш оговтався, хоча горе й досі тисло на нього, ніби товща води. Це не скидалося на сталевий стрижень у спині, але все ж таки це було щось пряме й тверде. Він гратиме до кінця, спочатку поверне Герміону до життя, а тоді якимось чином зупинить професора Квірела. Чи спочатку зупинить професора Квірела та отримає Камінь сам. Мало бути щось, якась можливість, якась нагода мала з'явитися, якийсь спосіб спинити Волдеморта і повернути Герміоні життя.

Гаррі спускався далі.

За його спиною триголовий собака чекав, стеріг браму.

Розділ 107. Правда, ч.4



Ступати листям гігантської дифенбахії за відчуттями нагадувало прогулянку лісом—під ногами не непіддатливий бетон, але вагу підтримує. Гаррі підозріло поглядав на вусики, але ті не ворушилися.

Коли Гаррі досягнув низу листяних спіральних сходів, вусики раптом кинулися вперед і обплели руки й ноги Гаррі.

Після недовгого пручання, Гаррі завмер.

— Цікаво, — сказав професор Квірел, що злетів униз, не торкнувшись ані листя, ані вусиків рослини. — Бачу, у вас немає жодних проблем з тим, щоб програти рослині.

Гаррі уважніше роздивився професора із захисту, тепер без паніки. Професор Квірел тримався прямо й рухався, летів без видимих зусиль. Лиховісне передчуття було сильним. Та очі його все одно були запалими, руки — худими й змарнілими. Хвороба *не була* блефом, очевидна гіпотеза — професор із захисту нещодавно з'їв ще одного єдинорога, щоб тимчасово відновити частину сил.

І професор Квірел знову розмовляв як маска професора Квірела, а не як лорд Волдеморт, що може бути не так

вже й погано для Гаррі. Він не знав чому — хіба що професорові із захисту він досі для чогось був потрібен — але йому видавалося безсумнівним, що в його ж інтересах підіграти.

— Ви самі наказали мені піти в цю пастку, професоре, — відповів Гаррі так, як розмовляв би з професором Квірелом. *Ролі, маски, нагадай йому про те, що між вами було...* — Сам я використав би мітлу.

— Напевно. Як би звичайні першокласники здолали цю перепону? Я маю на увазі, якби в них була паличка.

Рослина тепер тяглася вусиками до професора Квірела, та він висів трохи за межами їхніх можливостей.

Тепер Гаррі згадав, що професорка Спраут казала про рослину «пастка диявола», що, згідно з підручником гербології, полюбляла прохолодні темні місця на кшталт печер — хоча яким чином це могло бути правдою для рослини з таким листям, він гадки не мав.

— Якщо треба вгадати, я б сказав, що пастка диявола відступить від світла й тепла. Тож першокласники могли б спробувати Лумос? Зараз я б використав «*Інфламаре*», та я не знав цього закляття до травня.

Розчерк палички професора із захисту, і з неї вистрелили бризки, що влучили в рослину коло основи вусиків з тихим шльоп, а тоді почулося шипіння. Усі вусики, що тримали Гаррі, хутко відпустили його й почали бити по ранах на поверхні рослини, ніби намагалися прибрати причину болю. Щось у поведінці рослини справляло враження, ніби та беззвучно кричала.

Професор Квірел завершив свій спуск повітрям.

— Тепер вона боїться світла, тепла, кислоти та мене.

Гаррі уважно огледів мантію та підлогу, чи не потрапила на них кислота, а тоді зійшов з останніх сходинок вниз. Гаррі вже підозрював, що професор Квірел хоче своїми діями щось сказати, та Гаррі гадки не мав, що саме.

— Я вважав був, що в нас тут справи, професоре. Я не можу вас спинити, та хіба *розумно* витратити стільки часу на ігри зі мною?

— О, час у нас є, — весело відповів професор Квірел. — Якби нас тут знайшли, ще й під охороною інферія, то було б чимало галасу. Коли ви розмовляли зі Снейпом, ви не поводитися так, ніби щось про це чули під час майбутнього квідичного матчу — перед тим, як прибули в цей час.

В Гаррі мурахи пробігли спиною, коли він усвідомив це. Хай що він зробить, щоб перемогти професора Квірела, це має *не вплинути* на школу, чи принаймні на квідичну гру, бо ніщо *не спинило* квідичну гру. Навіть якщо ви йде викликати достатньо сил, щоб здолати лорда Волдеморта, це буде непросто зробити так, щоб ані професорка МакҐонґел, ані професор Флитвік, ані будь-хто інший на квідичній грі не помітив...

Боротися з розумним ворогом складно.

І все одно... усе одно Гаррі видавалося, що на місці професора Квірела він би не теревенив безжурно й не грав на нервах. Професор Квірел здобував *щось*, зволікаючи тут. Але що? Чи йшов десь якийсь процес, що мав завершитися?

— До речі, ти мене досі не зрадив? — спитав професор Квірел.

— *Ще не зрадив вас*, — прошипів Гаррі.

Професор із захисту наполегливо вказав пістолетом, який він тепер тримав у лівиці, і Гаррі пішов уперед до дерев'яних дверей наприкінці коридору та відчинив їх.

Наступна кімната була меншою за діаметром, з вищою стелею. Із ніш під арками лилося біле світло, а не блакитне.

Навколо них шелестіли сотні крилатих ключів, що несамовито розмахували цими крилами. Після кількох секунд спостережень ставало очевидним, що лише один ключ був золотого кольору снічу, хоч він і рухався повільніше за снічу у справжньому квідичі.

З іншого боку кімнати були двері з великою помітною замковою щілиною.

На стіну ліворуч спиралася мітла — робоча конячка школи «Клінсвіп-7».

— Професоре, — сказав Гаррі, не відводячи погляду від хмарок та зграйок крилатих ключів, — ви казали, що відповідатимете на мої питання. Що це все таке? Якщо тобі здається, що ти зробив двері надійними, і їх не можна відкрити без ключа, ти кладеш ключ у безпечне місце й видаєш копію лише авторизованим відвідувачам. Ти не наділяєш ключ крилами, а потім люб'язно приставляєш мітлу до стіни. Тож що в біса ми тут робимо та що відбувається? Видається очевидним, що єдиним справжнім захистом Каменя є магічне дзеркало, але навіщо вся решта... і навіщо підбурювати першокласників сюди приходити?

— Я й справді не певен, — відповів професор із захисту. Він зайшов до кімнати й завмер праворуч від Гаррі, не змінюючи відстані між ними. — Та я відповім, як і обіцяв. У Дамблдора є підхід: зробити з дюжину нібито божевільних речей, і лише вісім з них, ну може дев'ять, мають якийсь сенс. Припускаю, що Дамблдор хотів створити видимість, ніби мене примушують використати для отримання Каменя учня. Саме для того, щоб лорд Волдеморт, як його сприймає Дамблдор, менше схилився до такого кроку, бо це видавалося б нерозумним. Уявіть себе на місці Дамблдора, коли він розглядав питання, як оберігати Камінь. Уявіть, що він уявив, як якийсь юний учень намагається здолати ці небезпеки, бо я його змусив. Гадаю, саме цього й хотів уникнути Дамблдор, і тому створив враження, ніби саме ця стратегія очікується, і

відповідно не є хитрою. Хіба що, звісно, я неправильно зрозумів, що Дамблдор подумає про те, що подумає лорд Волдеморт, — професор Квірел усміхнувся, і ця усмішка видавалася такою ж природною, як і всі, які Гаррі бачив у нього. — Планування не є природним для Дамблдора, але він старається, бо мусить. Для цього Дамблдор пристосовує інтелект, непохитність та вміння навчатися з помилок. Його дивовижно важко прораховувати вже через це.

Гаррі відвернувся, поглянувши на інший бік кімнати.
Для нього це не гра, професоре.

— Гадаю, — сказав Гаррі, — правильне розв'язання для першокласників: начхати на мітлу й скористатися «Вінґардіум Левіоза», щоб схопити ключ, бо це не гра в квідич, і тут немає правил, що забороняють це. Тож яке абсурдно надсильне закляття ви кинете в бій для цього, га?

Запанувала коротка мовчанка, сповнена лише шелестінням ключів.

Гаррі на кілька кроків відійшов від професора Квірела.

— Напевно не варто було цього казати, так?

— Та ні, — відгукнувся професор Квірел. — Цілком слушно таке казати наймогутнішому чорному чарівнику в світі, коли він стоїть в якихось десяти кроках від вас.

Професор Квірел поклав паличку назад в рукав іншої руки — тієї, в якій інколи з'являвся пістолет.

Тоді професор із захисту дістав зі свого рота те, що видавалося зубом. Він підкинув хибний зуб високо в повітря, і коли той повернувся, він трансфігурувався в паличку, що викликала дивне відчуття знайомості в Гаррі, ніби якась частина Гаррі зрозуміла, що ця паличка... є його частиною...

«Тринадцять з половиною дюймів, тисова, містить

пір'їну фенікса». Гаррі запам'ятав був цю інформацію, коли виробник паличок Олі-щосьтам надав її, бо видавалося, що вона може бути важливою для сюжету. Подія й роздуми про неї ніби сталися в іншому житті.

Професор із захисту підвів цю паличку й вивів у повітрі вогняну руну, що ніби складалася з самих забулених країв та злості. Гаррі інстинктивно відступив ще на крок.

— Аз-рет. Аз-рет. Аз-рет, — промовив професор Квірел.

З вогняної руни полилося полум'я, що було... *зіпсованим*, ніби це забулені краї руни стали полум'ям. Воно сліпило червоним, було червонішим за кров, і сяяло не менш пекуче, ніж іскра зварювання. Яскравість цього кольору видавалася *неправильною*, ніби нічого такого червоного не мало б видавати стільки світла. І сліпучий червоний перетинали вени чорноти, що ніби висмоктували світло з полум'я. Цей почорнілий вогонь, що опоясувала гра червоного та п'їтьми, мінливо ставав то одним хижакком, то іншим: кобра, гієна, а тоді скорпіон.

— Аз-рет. Аз-рет. Аз-рет, — коли професор Квірел повторив слово шість разів, червоно-малинового вогню вилилося з руни десь з невеличкий куц за об'ємом.

Проклятий вогонь сповільнив зміни, коли професор Квірел втупився в нього очима, прийняв одну форму — форму криваво-чорного фенікса з вогню.

І щось без жодних сумнівів підказувало Гаррі: якщо цей чорний фенікс зіткнеться з Фоуксом, справжній фенікс помре й ніколи не переродиться.

Професор Квірел одним жестом палички змусив чорний вогонь пролетіти кімнатою. Полум'я досягло дверей та замкової шпарини й одним помахом вогняних крил зникла більша частина дверей та чималий шматок арки. Тоді хворобливий червоний вогонь полетів далі.

Гаррі лише на мить встигнув побачити крізь отвір, як

величезні статуї підвели мечі й довбні, а тоді почорніле полум'я торкнулося їх, і вони тріснули й згоріли.

Коли все скінчилося, чорно-вогняний фенікс пролетів крізь отвір назад та зависнув над лівим плечем професора Квірела, яскраві мов сонце малинові кігті трималися в кількох сантиметрах від його мантиї.

— Проходьте, — наказав професор Квірел. — Тепер це безпечно.

Гаррі пішов уперед, йому довелося скористатися когнітивними здібностями своєї темної сторони, щоб підтримувати спокій. Гаррі переступив розпечені краї решток дверей та поглянув на шахівницю зі зруйнованими шаховими фігурами. Білі та чорні клітинки мармурової підлоги починалися за п'ять метрів від зруйнованого дверного отвору й сягали стін ліворуч та праворуч, але з іншого боку кімнати від шахівниці до дверей теж було метрів зо п'ять. Стеля була значно вищою, ніж будь-яка зі статуй мала б бути в змозі сягнути.

— Гадаю, — сказав Гаррі, а когнітивні шаблони темної сторони надавали голосу спокій, — що правильний розв'язок такий: перелетіти над статуями за допомогою мітли з попередньої кімнати, бо вона насправді не була потрібна для здобуття ключа?

За його спиною професор Квірел розсміявся, і це був сміх лорда Волдеморта.

— Іди далі, — його голос став холоднішим та вищим. — До наступної кімнати. Хочу подивитися, що ти скажеш про неї.

Тут усе зроблено Дамблдором для першокласників, нагадав собі Гаррі, МАЄ бути безпечно.

І він пройшов зруйнованою шахівницею, торкнувся ручки дверей та штовхнув їх.

За пів секунди Гаррі захряснув двері й відстрибнув.

Лише за кілька секунд він вгамував дихання, опанував себе. З-за дверей і далі лунав гучний рик та звуки сильних ударів — ніби кам'яна довбня гатила по підлозі.

— Гадаю, — сказав Гаррі, його голос теж похолоднішав, — що, позаяк навряд чи Дамблдор і справді тримав би тут гірського троля, наступний виклик — це ілюзія, створена з моїх найгірших спогадів. Як і дементор, спогади відтворюються в справжньому світі. Дуже смішно, професоре.

Професор Квірел рушив до дверей, і Гаррі відійшов далеко вбік. Крім того, що лиховісне передчуття від професора наразі було сильним, темна сторона Гаррі, а може просто його інстинкти, наполегливо радили триматися від чорно-червоного вогню над плечем професора Квірела якомога далі.

Професор Квірел розчахнув двері й зазирнув досередини.

— Гм. Просто троль, як ти й казав. Ну що ж. Я сподівався був дізнатися про тебе щось цікавіше. За дверима мешкає «кокоргеккус», також відомий як ховчик звичайний.

— Ховчик? Що він... та ні, гадаю, я знаю, що він робить.

— Ховчик, — сказав професор Квірел, і тепер він знову розмовляв так, ніби читав лекцію як професор Гогвортсу, — шукає темних замкнутих місць, до яких зрідка зазирають, наприклад закинуті комори та горища. Він хоче, щоб його лишили в спокої, тож приймає ту форму, що відлякує тебе.

— Відлякує? Та я *вбив* троля.

— Ви без жодної думки вистрибнули з кімнати. Ховчик старається викликати інстинктивний відступ, а не створити враження справжньої загрози. Інакше він вибрав би щось більш вірогідне. Хай там як, стандартні

античари проти ховчика — це, звісно, зложар.

Професор Квірел зробив жест, і чорний вогонь злетів з його плеча й пройшов крізь двері.

З кімнати почувся короткий скрик, а потім запанувала тиша.

Вони зайшли до колишньої кімнати ховчика. Цього разу професор Квірел ішов першим. Без гірського троля кімната була просто черговим величезним приміщенням, яке освітлювало холодне блакитне світло.

Погляд професора Квірела видавався відстороненим, задумливим. Він перетнув кімнату, не чекаючи на Гаррі, і сам розчахнув двері в протилежній стіні.

Гаррі йшов слідом, тримаючись подалі.

У наступній кімнаті стояв казан, стелаж з інгредієнтами в банках, дошки для нарізання, палиці для розмішування та інше приладдя для зіллеваріння. З-під арок лилося біле світло, напевно через те, що сприйняття кольору було важливе для зіль. Професор Квірел вже стояв поряд з приладдям та уважно читав довгий пергамент, який він десь тут узяв. Двері до наступної кімнати заступала завіса з пурпурового вогню, що мав би значно страхітливіший ефект, якби не почорніле полум'я над плечем професора Квірела.

Призупинення недовіри Гаррі вже пішло у відпустку, тож він нічого не сказав про те, що справжні системи безпеки мали на меті *розрізнити* авторизований та неавторизований персонал, тобто мали ставити виклики, що мали *різну* складність для людей, що мали бути допущені, та людей, що не мали. Наприклад, *хорошим* викликом було перевірити, чи знала людина комбінацію від замка, яку повідомили лише авторизованим співробітникам, а *поганим* викликом було перевірити, чи здатна людина зварити зілля згідно з написаною інструкцією, що люб'язно була надана.

Професор Квірел кинув пергамент Гаррі, і той приземлився на підлогу між ними.

— Що скажеш про це? — спитав професор Квірел. Він відступив назад, щоб Гаррі міг підійти та підняти пергамент.

— А-а, — вимовив Гаррі, коли переглянув пергамент. — Перевірка, чи здатна людина розв'язати сміховинно очевидну логічну загадку про порядок інгредієнтів — це все одно не виклик, що дає різний результат для авторизованого та неавторизованого персоналу. Нічого не зміниться, навіть якщо використати цікавішу логічну загадку про трьох ідолів чи про шерегу людей в кольорових капелюхах, все одно ти анічогісіньки не досягнеш.

— Подивися на інший бік, — сказав професор Квірел. Гаррі перегорнув двофутувий пергамент.

З іншого боку дрібнесеньким почерком було написано *найдовший* список інструкцій зіллеваріння з усіх, що він бачив.

— Що в біса...

— «Зілля осяйності», щоб вгамувати пурпуровий вогонь, — відповів професор Квірел. — Воно створюється додаванням тих самих інгредієнтів знову й знову, щоразу трохи в інший спосіб. Уявіть собі нетерплячу юну компанію першокласників, що пройшли крізь усі інші кімнати й гадають, що вони от-от досягнуть магічного дзеркала, а на них чекає це завдання. Ця кімната й справді витвір нашого майстра зіллеваріння.

Гаррі нарочито поглянув на фігуру з чорного полум'я над плечем професора Квірела:

— Вогонь не може перемогти вогонь?

— Може, — відгукнувся професор. — Я не певен, що має. Припустімо, в цій кімнаті є пастка?

Гаррі *не хотів* стирчати в цій кімнаті й готувати зілля заради сміху, чи хай для чого там професор Квірел так по-

вільно веде їх цими кімнатами. Рецепт зілля мав *тридцять п'ять* окремих інструкцій з додаванням дзвоників, чотирнадцять додавань «пасма яскравого волосся»...

— Можливо, зілля видає летальний газ, що є летальним для дорослих чарівників, але не для дітей. Чи міг бути задіяний будь-який із сотні смертельних трюків, якщо ми раптом стали серйозними. Ми стали серйозними?

— Ця кімната — витвір Северуса Снейпа, — промовив професор Квірел, що раптом став задумливим. — Снейп — не просто сторонній глядач у цій грі. Йому бракує інтелекту Дамблдора, та в нього є намір вбити, якого в Дамблдора ніколи не було.

— Ну, хай що тут коїться, воно не зупиняє дітей, — зазначив Гаррі. — Чимало першокласників дійшли до кінця. А якщо ти якимось чином можеш спинити всіх, крім дітей, то, з точки зору Дамблдора, це примушує лорда Волдеморта заволодіти дитиною, щоб пройти. Відповідно, не бачу в цьому сенсу, з точки зору його цілі.

— Саме так, — сказав професор Квірел, потираючи перенісся. — Та знаєш, хлопче, в цій кімнаті немає тригерів чи пасток, що є в інших. Ані непомітних оберегів, які треба здолати. Ніби мене *підбурюють* начхати на зілля й просто зайти — але Снейп знає, що лорд Волдепорт достатньо проникливий, щоб це зрозуміти. Якби це й справді була пастка для будь-кого, хто не зварить зілля, то мудріше було б додати звичайні обереги, щоб не давати жодних ознак, що ця кімната відрізняється від решти.

Гаррі слухав, насупившись від зосередження.

— Тож... єдиною причиною, з якої варто було б не давати чутливі сіті — це для того, щоб змусити вас *не* долати цю кімнату силою.

— Я вважаю, що Снейп очікує, що я й це збагну, — сказав професор із захисту. — А далі я вже не можу

передбачити, на якому рівні він гадає я гратиму. Я терплячий, і виділив собі чимало часу на цю пригоду. Але Снейп не знає мене, він знає лише лорда Волдеморта. Він подеколи бачив, як лорд Волдеморт верещить від люті, і діє за імпульсами, що видаються контрпродуктивними. Поглянь на це з точки зору Снейпа: ніби майстер зілляваріння Гогвортсу каже лордові Волдеморту бути простим шкільним хлопчиком. Мені-то легко підкоритися, посміхатися в процесі й помститися потім. Але Снейп не знає, що лордові Волдеморту це нескладно, — професор Квірел поглянув на Гаррі. — Хлопче, ти ж бачив, як я пролетів повітрям над пасткою диявола, так?

Гаррі кивнув. Він ще тоді помітив своє спантеличення:

— Мої підручники з чарів стверджують, що чарівники нездатні левітувати самих себе.

— Так, — підтвердив професор Квірел, — саме так і пишуть у твоїх підручниках з чарів. Жоден чарівник не здатен левітувати ані себе, ані будь-який об'єкт, що підтримує його власну вагу. Це буде ніби спроба витягнути себе за чуба. І втім лише лорд Волдеморт здатен літати... як? Відповідай якомога скоріше.

Якщо відповідь на це питання міг дати першокласник...

— Хтось наклав чари мітли на ваше спідне, а тоді ви забуттятили його.

— Не зовсім, — сказав професор Квірел. — Чари мітли потребують довгої вузької форми, і об'єкт має бути твердим. Одяг не підійде.

Гаррі насупив брови.

— Наскільки довгою має бути форма? Чи можна під'єднати короткі палички-мітли до тканини, і літати на цьому?

— І справді, спочатку я прикріпив зачакловані пали-

ці до рук та ніг, але лише щоб навчитися нового режиму польоту, — професор Квірел засукав рукав мантиї й показав голу руку. — Як бачиш, зараз до мого рукаву нічого не прикріплено.

Гаррі обробив це додаткове обмеження.

— Хтось наклав чари мітли на ваші *кістки*?

Професор Квірел зітхнув.

— А як мені казали, це одне з найстрашніших досягнень Волдеморта. Після стількох років та чималого використання виманології, я досі погано розумію, *що не так* зі звичайними людьми... Але ти не один з них. І прийшов час тобі робити свій внесок у цю експедицію. Ти знав Северуса Снейпа з ближчого часу, ніж я. Я хочу почути твій аналіз цієї кімнати.

Гаррі завагався, він напускав на себе задумливість.

— Зазначу, — сказав професор Квірел, а чорновогняний фенікс на його плечі ніби видовжив голову, щоб зиркнути на Гаррі, — якщо ти свідомо дозволиш мені зазнати невдачі, я визнаю це зрадою. Нагадую, що Камінь — це ключ до відродження міс Грейнджер, а також у мене в заручниках життя сотень учнів.

— Я пам'ятаю, — сказав Гаррі, і майже тієї ж миті чудовий винахідливий мозок Гаррі дещо вигадав.

Гаррі не був певен, що про це варто казати.

Мовчанка затяглася.

— Щось уже спало на думку? — спитав професор Квірел. — Відповідай парселмовою.

Ні, це буде *непросто* — боротися з розумним ворогом, що здатен примусити тебе видати щиру правду в будь-яку мить.

— Северус, принаймні сучасний Северус, вкрай поважає ваш інтелект, — сказав Гаррі натомість. — Гадаю... гадаю він міг *очікувати*, що Волдеморт повірить, що Северус

не повірить, що Волдеморт здатен пройти цей тест на терпіння, але Северус *очікував би*, що Волдеморт його пройде.

Професор Квірел кивнув.

— Пристойна теорія. Чи віриш у неї ти сам? Відповідай парселмовою.

— *Вірю й ссам*, — прошипів Гаррі. Може бути небезпечним утримувати інформацію, навіть думки та ідеї... — Тому метою цієї кімнати є затримати лорда Волдеморта на годину. А якби я хотів вас убити, вірячи в те, у що вірить Дамблдор, очевидним рішенням було б спробувати Цілунок дементора. Тобто, вони вважають вас безтілесною душею... до речі, це правда?

Професор Квірел завмер.

— Дамблдорові не спав би на думку такий метод, — по деякому часі сказав професор із захисту. — Але Северусові міг би.

Професор Квірел постукував пальцем по щоці, дивився він кудись у далечінь.

— У тебе є влада над дементорами, хлопче, чи можеш ти сказати, чи є дементор поряд?

Гаррі заплющив очі. Якщо поряд і були рани світу, він не міг їх відчути.

— Якщо є, я не відчуваю його.

— Відповідай парселмовою.

— *Не відчуваю присутність життєжерів*.

— Але ти чесно вважаєш це можливим? Не мав на меті якихось хитрощів?

— *Був чесним. Жодних хитрощів*.

— Можливо, існує якийсь спосіб приховати дементора... І йому могли наказати з'їсти душу, що заволоділа чужим тілом, якщо вони таку побачать... — професор Квірел і далі стукав пальцем по щоці. — Не виключено, що я підпадаю під цю умову. Чи дементору могли нака-

зати з'їсти будь-кого, хто пройде кімнату надто швидко, чи будь-кого, хто не є дитиною. Нагадую про Герміону та сотні інших заручників-учнів. Чи використаєш ти свою владу над дементорами, щоб перемогти мене, якщо з'явиться дементор? Відповідай парселмовою.

— Я не знаю, — прошипів Гаррі.

— *Життєжери не здатні мене знищити, гадаю, — прошипів професор Квірел. — І я просто покину це тіло, якщо вони підійдуть надто близько. Цього разу повернуся швидше й ніщо мене не спинить. Катуватиму твоїх батьків роками в покарання за те, що ти перешикодав мені. Сотні учнів-заручників помруть, включно з тими, кого ти називаєши друзями. Я питаю знову. Чи використаєши ти свою владу над життєжерами, щоб захистити мене, якщо вони з'являться?*

— Так, — прошепотів-прошипів Гаррі.

Сум та жах, що й так тиснули на нього, знову запалили, а в його темної сторони не було жодних методів стримувати емоції. *Чому, професоре Квірел, чому ви стали таким...*

Професор Квірел посміхнувся.

— Це мені нагадало. Ти мене ще не зрадив?

— *Ще не зрадив вас.*

Професор Квірел підійшов до приладдя зіллеваріння й почав нарізати корінь однією рукою. Ніж рухався з майже невидимою швидкістю без видимих зусиль. Фенікс зі зложару відлетів до протилежного кута кімнати й чекав там.

— Враховуючи всі невизначені фактори, видається мудрішим витратити час та пройти цю кімнату, як пройшли б першокласники, — сказав професор із захисту. — Можемо порозмовляти, доки чекаємо. У тебе були питання, хлопче? Я казав, що відповім на них, тож питай.

Примітка автора: ті з вас, у кого є невирішені суперечки щодо таємниць професора із захисту, мають зробити свою ставку зараз, чи назавжди заспокоїтися.

Розділ 108. Правда, ч.5: Відповіді й загадки



Професор із захисту встановив казан — той підлетів до потрібного місця за помахом палички. Ще один помах, і під казаном зайнялося полум'я. Професор із захисту покрутив пальцем, і ложка з довгою ручкою почала рух, далі вона оберталася без підтримки. Тепер професор із захисту відмірював купу квітів з банки, як припустив Гаррі, дзвоників. Синьо-фіолетові пелюстки ніби сяяли в білому промінні зі стін, вони були загнуті до середини, ніби хотіли, щоб їх облишили в спокої. Першу квітку було додано до зілля одразу, потім казан просто сам перемішувався деякий час.

Професор із захисту став так, що міг бачити Гаррі, якщо поверне голову лише трохи, і Гаррі знав, що він в полі периферійного зору професора.

У куті чекав фенікс зі зложару, камінь поряд з ним почав блищати, бо розплавився й став гладкішим. Вогняні крила випромінювали темно-червоне світло, що забарвлювало все у колір крові, і відбивалося багряними іскрами в склі.

— Марнуємо час, — сказав професор Квірел. — Став свої питання, якщо вони у тебе є.

Чому, професоре Квірел, чому, навіщо бути таким, навіщо ставати монстром, чому лорд Волдеморт, я знаю, що ви можете хотіти не того, що я, та я не можу уявити, чого ви хочете, щоось ценайкращий спосіб досягти мети...

Ось що хотів знати мозок Гаррі.

Що Гаррі *треба* було знати, так це... якийсь вихід з того, що відбудеться далі. Але професор із захисту сказав був, що не обговорюватиме майбутні плани. Дивно вже те, що професор із захисту хотів говорити *взагалі про щось*, це мало суперечити якомусь з його правил...

— Я розмірковую, — сказав Гаррі вголос.

Професор Квірел злегка посміхнувся. Він чавив ступкою перший магічний інгредієнт — яскраво-червоний шестикутник.

— Я цілком розумію, — сказав професор Квірел. — Та не міркуй задовго, дитя.

Цілі: завадити лорду Волдеморту шкودити людям, знайти спосіб убити чи нейтралізувати його, та спочатку отримати камінь та воскресити Герміону...

...переконати професора Квірела СПИНИТИ ЦЕ...

Гаррі ковтнув слину, придушив цю емоцію, старався не підпускати вологу до очей. Навряд сльози справлять гарне враження на лорда Волдеморта. Професор Квірел і так вже спохмурнів, хоча видавалося, що він оглядає лист із яскравими білими, зеленими та пурпуровими частинами.

Не було жодного очевидного методу досягти бодай однієї з цілей — ще ні. Гаррі міг лише ставити питання, що найімовірніше нададуть корисну інформацію, хоч у Гаррі ще й не було плану.

Тож ми просто питаємо про найцікавіше? сказав внутрішній рейвенкловець Гаррі. *Цілковито підтримую.*

Замовкни, сказав Гаррі голосові, а тоді, ще трохи поміркувавши, вирішив, що годі вдавати, ніби цей голос існує.

Гаррі спали на думку чотири теми, як найпріоритетніші за цікавістю та важливістю. Отже чотири питання, чотири основні оповіді, які треба спробувати вмістити в час, доки вариться зілля.

Чотири питання...

— Ставлю перше питання, — сказав Гаррі. — Що насправді сталося в ніч з 1 жовтня 1981-го? — *чим ця ніч відрізнялася від усіх інших..* — Я хотів би почути повну історію, будь ласка.

Питання того, як і чому лорд Волдеморт пережив був власну смерть, видавалося вагомим для майбутнього планування.

— Я чекав на це питання, — сказав професор Квірел, кинувши черговий дзвоник та білий блискучий камінчик до зілля. — Для початку, усе, що я розповів тобі про закляття горокраксів, — правда. Ти мав це зрозуміти, бо я розповідав про це парселмовою.

Гаррі кивнув.

— Протягом кількох секунд після того, як ти дізнався про це закляття, ти одразу збагнув головну ваду, і почав шукати шляхів удосконалення закляття. Гадаєш, юний Том Редл був чимось гіршим?

Гаррі похитав головою.

— Ну, а він був, — сказав професор Квірел. — Щоразу як я зневірювався у тебе, я нагадував собі, яким ідіотом я був, навіть коли мав удвічі більший за тебе вік. У свої п'ятнадцять я створив горокракс згідно з інструкціями з певної книжки, скориставшись смертю Ебігейл Міртл під очима василіска Слизерина. Я планував створювати по горокраксу щороку після випуску з Гогвортсу, і це був би мій запасний план — раптом всі інші надії на

безсмертя не принесуть плодів. Тепер уже очевидно, що юний Том Редл просто хапався за соломинки. Створити *ліпший* горокракс, не задовольнятися вже відомим мені закляттям... це не спадало мені на думку, аж доки я не осягнув весь ідіотизм звичайних людей, і не усвідомив, які з їхніх вад маю і я. Та з часом я довів до звички — і цю звичку ти від мене успадкував — завжди шукати, як щось можна зробити ліпше. Задовольнитися закляттям, яке я вивчив був з книжки, хоча воно давало лише жалюгідну подобу того, чого я насправді хотів? Абсурд! Тож я став на пошуки створення ліпшого закляття.

— Тепер ви справді безсмертний? — Гаррі розумів, що навіть враховуючи всі обставини, це питання було важливішим за війну та стратегію.

— Саме так, — сказав професор Квірел. Він призупинив працю над зіллям і розвернувся лицем до Гаррі. В очах чоловіка був тріумф, Гаррі ніколи не бачив у нього такого виразу. — Серед усіх найтемніших мистецтв, що я міг розшукати, серед усіх таємниць під інтердиктом, від яких потвора Слизерина дала мені ключі, серед усього відомого чаклунському роду вчення, я знайшов самі натяки й поверхові знання щодо того, що мені було потрібно. Тож я переплів та переробив їх, та винайшов новий ритуал на базі нових принципів. Ритуал палав у моєму розумі роками, вдосконалювався в моїй уяві, я обмірковував його зміст та робив невеличкі зміни, чекав, доки мої наміри не кристалізуються. Нарешті я наважився викликати свій ритуал, винайдений ритуал з пожертвою, що ґрунтувався на неперевірених усією відомою магією принципах. І я вижив тоді, і живу досі, — чоловіка охоплювала така радість, ніби це було таке неймовірне звершення, що жодні слова не здатні були гідно його описати. — Я досі використовую слово «горокракс», та лише з сентиментальності. Це цілковито нова річ — найвеличніший з моїх витворів.

— Як одне з питань, на які ви обіцяли відповідати, ставлю питання: як накласти це закляття, — сказав Гаррі.

— Відмовляю, — професор із захисту повернувся до зілля, кинувши туди біле перо з сірими плямами та дзвоник. — Колись я гадав був навчити тебе, коли ти будеш старшим, бо жоден Том Редл інакше не заспокоїться. Та я змінив свою думку.

Інколи важко пригадати певний спогад, та Гаррі під час розмови старався згадати, чи казав був колись професор Квірел щось на цю тему. І ця фраза викликала спогад: «Можливо, вам скажуть, коли ви будете старші».

— Вашому безсмертю досі потрібні фізичні якорі, — сказав Гаррі вголос. — Принаймні цим закляття нагадує старі горокракси, і це додаткова причина, чому ви й далі їх так називаєте, — небезпечно було казати таке вголос, та Гаррі треба було *знати*. — Якщо я помиляюся, ви легко можете заперечити це парселмовою.

Професор Квірел лиховісно посміхався.

— *Твій здогад правильний, хлопче, хоча кориссті тобі з того жодної.*

На жаль, цю вразливість було нескладно компенсувати, якщо Ворог був розумним. Гаррі б не висував таких пропозицій просто на випадок, якщо Ворог *не подумав* про це сам, та в цьому випадку Ворог вже подумав був:

— Один горокракс кинуто в активний вулкан, — з важким серцем сказав Гарі. — Туди ж, куди я пропонував був кинути дементора, якби я не зміг його знищити. А тоді ви спитали, де ще я б сховав щось, щоб ніхто ніколи його не знайшов. Один горокракс поховано на кілометри під землею в непримітному кубічному метрі земної кори. Один горокракс ви кинули в Маріанський жолоб. Один горокракс висить високо в стратосфері, невидимий. Навіть ви не знаєте, де вони всі, бо забуттятнули конкретну позицію зі своєї пам'яті. А останній горокракс — це

пластина «Піонера-11», ви прошмигнули в НАСА й модифікували її. Ось звідки ви берете зображення зірок, коли накладаєте закляття зоряного саява. Вогонь, земля, вода, повітря, порожнеча.

«Є в них щось... душевне», — сказав був професор із захисту, тому Гаррі й запам'ятав. В них «душа» Редла.

— Саме так, — сказав професор із захисту. — Я був доволі шокований, коли ти згадав був так швидко, та, гадаю, це не має значення. Усі п'ять недоступні ані мені, ані тобі.

Можливо, це не так, особливо якщо існує якийсь спосіб знайти магічний зв'язок та якимось чином визначити розташування... хоча, звісно, Волдеморт зробив би все можливе, щоб приховати цей зв'язок... але те, що створила магія, магія ж може й допомогти знищити. Піонер-11 був далеко за стандартами чарівників, але НАСА точно знала, де він, і, напевно, до нього було значно легше дістатися, якщо можна було використати магію, щоб змусити формулу Ціолковського відчепитися...

Раптом Гаррі відчув певне занепокоєння. Не було жодного закону, що забороняв би професору із захисту збрехати про те, *котрий* міжзоряний апарат він перетворив був на горокракс, і якщо Гаррі нічого не плував, зв'язок та відстеження позиції Піонера-10 перервалося невдовзі після проходу повз Юпітер.

Втім, що заважало професорові Квірелу горокракснути їх обох?

Гаррі розвинув цю думку в очевидному напрямку. Він не мав би таке пропонувати на випадок, якщо Ворог ще про це не подумав. Та видавалося надзвичайно імовірним, що Ворог про це подумав.

— *Скажіть, учителю, —* прошипів Гаррі, *— чи знищення цих п'яти якорів достатньо, щоб убити вас?*

— *Чому ти питаєши?* — прошипів професор із захисту з тональністю шипіння, що в перекладі з парселмови

означала веселість. — *Підозрюєши, що відповідь — «ні»?*

Гаррі не знав, що відповісти, хоч він був певен, що його відповідь не мала жодного значення.

— *Твоя підозра справедлива, хлопче. Знищення цих п'яти не перетворить мене на смертного.*

У Гаррі знову пересохло в Горлі. Якщо закляття не вимагало серйозних витрат...

— *Як багато якорів ви створили?*

— *Зазвичай я не відповів би, та очевидно, що ти вже здогадався, — посмішка професора із захисту поширшала. — Відповідь така: я не знаю. Припинив рахувати десь близько стосьомого. Просто взяв собі за звичку створювати один щоразу, як вбиваю когось без свідків.*

Понад сотню вбивств без свідків, доки лорд Волде-морт не припинив рахувати. І навіть гірші новини...

— Ваше закляття безсмертя досі потребує людської смерті? Чому?

— *Велике творіння підтримує життя й магію в пристроях, що були створені за допомогою пожертви життя й магії інших, — і знову зміїний сміх-шипіння. — Так сподобався хибний опис попереднього закляття горокраксів, так розчарувався, коли зрозумів усю правду, думки про поліпшену версію набули такої форми.*

Гаррі не знав, чому професор із захисту надає йому всю цю життєво важливу інформацію, але причина мала існувати, і це його бентежило.

— Тож ви й справді безтілесний дух, що заволодів Квіріном Квірелом.

— *Так. Я повернуся швидко, якщо це тіло вб'ють. Буду дуже роздратований та мстивий. Я кажу це тобі, хлопче, щоб ти не робив дурниць.*

— Я розумію, — сказав Гаррі.

Він дуже старався впорядкувати думки, згадати, що

він планував спитати далі, доки професор із захисту повернув погляд до зілля. Лівицею він по краплі додавав товчені мушлі до казана, а правицею кинув ще один дзвоник.

— І що ж сталося зі жовтня? Ви... хотіли перетворити немовля — Гаррі Поттера — на горокракс, чи то новий, чи то старий. Ви зробили це навмисно, бо сказали Лілі Поттер, — Гаррі перевів дихання. Тепер, коли він знав чому, мурахи пробігли його шкірою, їх було легше витримати. — «Ну гаразд, я приймаю цю угоду. Ти помреш, а дитина житиме. Тепер кинь паличку, щоб я міг тебе вбити».

Заднім числом було очевидно, що переважно Гаррі пам'ятав цю подію з точки зору лорда Волдеморта, і лише наприкінці він бачив очима маленького Гаррі Поттера.

— Що ви зробили? *Навіщо* ви це зробили?

— Пророцтво Трелоні, — сказав професор Квірел. Рукою він стукнув дзвоником по стрічці міді перед тим, як додати його. — Довгими днями я міркував про нього після того, як Снейп приніс мені пророцтво. Пророцтва — штуки непрості. Як би це висловити, щоб ти не почав думати щось дурне... ну, я скажу це, а якщо ти дурний, це мене роздратує. Я був у захваті від того, що пророцтво підтвердило, що з'явиться хтось рівний мені, бо це могло означати, що ця людина буде здатна підтримувати розумну розмову. Після п'ятдесяти років серед невиразних ідіотів мені вже було начхати, чи можна вважати мою реакцію літературним кліше. Я не збирався прогавити цю можливість, не обміркувавши її. А тоді, розумієш, у мене виникла *хитра ідея*, — професор Квірел зітхнув. — Мені спало на думку, що я можу здійснити пророцтво на моїх умовах, на власну користь. Я позначу дитину як рівну собі, наклавши старе закляття горокраксів, щоб мій власний дух переписав порожній стан дитини. Це буде точніша копія мене, бо не буде старого я, з яким би змішувалося нове. Згодом, коли мені набридло б панувати в

Британії, і я б перейшов до інших справ, я би домовився з іншим Томом Редлом вдати, ніби це він мене переміг, і він би почав правити в Британії, яку він врятував. Ми б грали цю гру один з одним завжди, робили б життя один одного цікавим посеред світу дурнів. Я знав, що драматург би передбачив, що ми двоє зрештою знищили би одне одного. Та я довго про це міркував, і вирішив, що ми обидва просто відмовимося від такої ролі в драмі. Це було моє рішення, і я був певен, що так і буде. Обидва Редли, гадав я, будуть надто розумними, щоб справді піти цим шляхом. Пророцтво ніби натякало, що якщо я знищу все, крім залишку Гаррі Поттера, то наші духи будуть не такими вже й різними і зможуть існувати в одному світі.

— Щось пішло не так, — сказав Гаррі. — Щось вибухнуло й знесло дах будинку Поттерів у Годриковій Долині, нагородило мене шрамом на чолі й лишило від вас лише згоріле тіло.

Професор Квірел кивнув. Його руки сповільнили працю над зіллям.

— Резонанс нашої магії, — тихо сказав професор Квірел. — Коли я перетворив дух дитини на свій власний...

Гаррі згадав, як в Азкабані смертельне прокляття професора Квірела зіткнулося з його патронусом. Пекучу, несамовиту агонію в чолі, ніби його голова от-от розпадеться навпіл.

— Не злічити, скільки разів я міркував про ту ніч, програвав у пам'яті свою помилку, вигадував, як було б мудріше вчинити, — сказав професор Квірел. — Пізніше я вирішив, що варто було відкинути паличку з руки й перекинутися на подобу анімага. Та тієї ночі... тієї ночі я інстинктивно старався приборкати хаотичні флуктуації власної магії, хоча й відчував, що мене спопеляє зсередини. Це було неправильне рішення, і я зазнав невдачі. Тож моє тіло

було знищене, і доки я переписував розум немовляти Гаррі Поттера, *кожний* з нас знищив усе, крім залишку іншого. А тоді... — професор Квірел стримував емоції. — А тоді, коли я опритомнів у своїх горокраксах, виявилось, що моє велике творіння не спрацювало так, як я сподівався був. Я мав би бути в змозі вільно ширяти поза горокраксами та оволодіти будь-якою жертвою, що погодиться на це чи буде надто слабкою, щоб відмовити мені. Та як і оригінальне закляття горокраксів, я був здатен входити лише до жертви, що торкалася фізичного горокраксу... а я сховав свої незліченні горокракси в таких місцях, де ніхто ніколи їх не знайде. Інстинкти не обманюють тебе, хлопче, *зараз невдалий час для сміху*.

Гаррі не видав ані звуку.

Процес варіння зілля потребував паузи — жодні інгредієнти не треба було додавати, а казан мав кипіти деякий час.

— Переважно я дивився на зірки, — тепер тихіше сказав професор Квірел. Він відвернувся від зілля, вступився в біле світло стін. — Тепер я міг сподіватися лише на горокракси, що їх я сховав за часів безпросвітної тупості своєї юності. Перетворював на них древні медальйони замість простих камінчиків. Клав їх на збереження на дні колодязів отрути посеред озера інферіїв замість того, щоб летиключем відправити їх на дно моря. Якби хтось знайшов один з тих горокраксів та подолав їхній сміховинний захист... але це видавалося доволі примарною надією. Я не був певен, що колись знову набуду тіло. І все ж я був безсмертним. Найгіршу можливу долю було успішно відвернуто, хоча б це для мене зробило моє велике творіння. Мені мало на що було сподіватися, і мало чого лишалося боятися. Я вирішив, що не збожеволю, бо не бачив з того користі. Натомість я споглядав зірки та міркував, а Сонце повільно зникало за мною. Я згадував помилки свого минулого життя. Заднім числом

я бачив їх чимало. Я подумки створював нові потужні ритуали, які я міг би спробувати, якби я знову міг використовувати магію, враховуючи, що тепер я був певен у своєму безсмерті. Я згадував древні загадки і значно старанніше намагався їх розв'язати, хай яким терплячим я собі раніше здавався. Я знав, що якщо звільнюся, стану значно могутнішим, ніж у минулому житті. Та переважно я гадав, що такого не станеться, — професор Квірел повернувся до зілля. — Дев'ять років та чотири місяці після тієї ночі, мандрівний шукач пригод на ім'я Квірін Квірел успішно обійшов увесь захист одного з моїх найранніших горокраксів. Що було далі, тобі відомо. А тепер, хлопче, можеш сказати те, про що, як ми обидва знаємо, ти думаєш.

— Ем, — сказав Гаррі. — Видається, цього не варто казати вголос...

— Так і є, містере Поттер. Це нерозумно мені казати. Зовсім. Анікрапельки. Але я знаю, що ти про це думаєш, і ти думатимеш про це й далі, а я й далі знатиму, аж доки ти цього не вимовиш. Тож кажи.

— Ну. Ем. Я розумію, що заднім числом це значно очевидніше, ніж перед подією, і я безперечно не пропоную вам спробувати виправити помилку зараз, та якщо ви — темний лорд, і почули про дитину, якій напророчено вас перемогти, то існує певне закляття, яке неможливо зупинити чи заблокувати, і працює щоразу, коли влучає у щось з мозком...

— Так, дуже дякую, містере Поттер, уявляєте, мені це спадало кілька разів на гадку протягом наступних дев'яти років, — професор Квірел взяв черговий дзвоник та почав чавити його в долоні. — Я зробив цей принцип наріжним каменем своєї навчальної програми з бойової магії після того, як навчився цього у важкий спосіб. Це не було першим правилом у списку молодшого Тома Редла. Лише жорсткий досвід навчає нас, які принципи пріоритетніші

за інші. Бо простими словами можна однаково переко-
нувати у важливості різних принципів. Заднім числом
мені здається, що було б ліпше відправити до Поттерів
Белатрису, а не йти самому. Та в мене було правило, що
подібні справи треба робити власноруч, а не надсилати
вірного лейтенанта. *Так*, я обмірковував і смертельне
прокляття. Та раптом смертельне прокляття якимось
чином зрикошетило б від немовляти й влучило в мене, і
таким чином пророцтво б здійснилося. Звідки мені було
знати.

— То скористалися б сокирою — складно уявити,
що у відповідь на удар сокирою з'явилося б закляття у
відповідь для здійснення пророцтва, — сказав Гаррі й
замовкнув.

— Я вирішив був, що найбезпечніше — виконати про-
роцтво на власних умовах, — сказав професор Квірел. —
Безперечно, щойно я почую наступне пророцтво, що мені
буде не до смаку, я знищуватиму його *за кожної можливої
нагоди*, а не старатимуся підіграти, — професор Квірел
чавив троянду, ніби хотів вичавити з неї сік, досі голими
руками. — А тепер усі вважають, що Хлопчик-Що-Вижив
якимось чином невразливий для смертельного прокля-
ття, хоча смертельне прокляття не руйнує будинки й
не залишає по собі обгорілих тіл, *бо їм навіть на думку не
спадає, що лорд Волдеморт міг скористатися якимось іншим
закляттям*.

Гаррі знову промовчав. Йому спало на думку, що був
інший очевидний спосіб, в який лорд Волдеморт міг би
уникнути цієї помилки. Можливо, цей спосіб легше було
знайти, якщо тебе виховували маґли, а не з чаклунським
поглядом на речі.

Гаррі ще не вирішив, чи варто поділитися цією дум-
кою з професором Квірелом. Були і переваги, і недоліки в
тому, щоб вказати на цю помилку.

По якомусь часі професор Квірел взяв черговий інгре-

дієнт зілля — нитку, що скидалася на волосину єдиного-га.

— Зазначу, як попередження, — сказав професор Квірел. — Не сподівайся, що я знову затримаюся на дев'ять років, якщо якимось чином ти знищиш це моє тіло. Я одразу встановив горокракси в ліпших місцях, та зараз навіть це зайве. Завдяки тобі я дізнався, де знайти воскресальний камінь. Воскресальний камінь, звісно ж, не повертає мертвих. Та в ньому є древніша за мою магія, що створює проекцію нібито духа. Я переміг смерть, тому реліквія Кадмуса визнала мене своїм господарем і підкорилася моїй волі. Тепер я вбудував воскресальний камінь у свій великий витвір, — професор Квірел злегка посміхнувся. — Багато років тому я розглядав був можливість зробити цей пристрій горокраксом, та тоді вирішив цього не робити, бо в персні була невідома мені магія... ах, яке ж іронічне інколи життя. Та я відійшов від теми. *Ти, хлопче, ти сам це спричинив, ти зробив мій дух вільним літати де заманеться та спокушати найліпшу жертву, бо так легко поділився таємницею. Це катастрофа для будь-кого, хто протистоїть мені. Ти сам призвів до цього, намалювавши символ мокрим пальцем на чайному блюдці. Цей світ стане безпечнішим для всіх, якщо ти навчишся моральних принципів, які чаклуни всотують з дитинства. І все, шщо я шщоюно ссказав — правда.*

Гаррі заплющив очі й почав масажувати чоло. Якби він міг подивитися на себе збоку, то побачив би, що він повна копія професора Квірела в глибоких роздумах.

Задача перемоги над професором Квірелом видавалася неймовірно складною, навіть за стандартами неможливих задач, які Гаррі вже розв'язав був. Якщо метою професора Квірела було переконати в цій складності, то в нього *це виходило*. Гаррі почав серйозно розглядати можливість того, що ліпше запропонувати панувати Британією як представник Волдеморта *без жаги до вбивств*,

якщо сам професор Квірел просто погодиться *припинити весь час вбивати людей*. Хоча б переважно.

Та навряд таке можливо.

Гаррі втупився в свої руки, він сів на підлогу, і відчував, що його сум переходить у відчай. Лорд Волдеморт, що наділив Гаррі його темною стороною, *так довго* обмірковував усе на світі, включно з власними процесами роздумів... і повернувся спокійним, твердо мислячим, але досі вбивцею професором Квірелом.

Професор Квірел додав дрібку золотого волосся до *зілля осяйності*, і це нагадало Гаррі, що час спливає. Пасма яскравого волосся траплялися в рецепті не так часто, як дзвоники.

— Ставлю друге питання, — сказав Гаррі. — Розкажіть про філософський камінь. Чи робить він щось іще, окрім того, що робить трансфігурацію сталою? Чи можливо виробити інші камені, чому це складно?

Професор Квірел схилився над зіллям, і Гаррі не міг бачити його обличчя.

— Гаразд, я розповім тобі історію каменя, наскільки я зміг її дізнатися. Єдина сила каменя — накладання постійності, перетворити тимчасову форму на справжню й тривалу матерію — сила, що абсолютно недосяжна звичайним закляттям. Витвори чарів на кшталт Гогвортсу підтримують постійні колодязі магії. Навіть метаморфомаги нездатні зробити нігті золотими та зрізати їх на продаж. За поточною теорією прокляття Метаморфмагус лише перебудовує матерію їхнього тіла, як магл-коваль змінює залізо молотом та щипцями, а їхнє тіло не містить золота. Якщо сам Мерлін і здатен був створювати золото з порожнього повітря, історії про це не відомо. Тож камінь, як можна здогадатися ще до початку дослідження, має бути й справді древнім. Але світ знає Ніколаса Фламелья лише шість століть. Скажи, яке очевидне питання тре-

ба поставити, якщо хочеш відстежити історію каменя, хлопче.

— Ем, — промимрив Гаррі. Він тер чоло, щоб зосередитися. Якщо камінь старий, але світ знав Ніколаса Фламеля лише шість століть... — Чи був якийсь інший чаклун, що довго жив, і зникнув приблизно тоді ж, коли з'явився Ніколас Фламель?

— Щось таке, — зреагував професор Квірел. — Пам'ятаєте, шість століть тому була темна леді, яку називали невмирущою, чарівниця Баба Яга? Подейкували, що вона здатна вилікувати будь-яке поранення на собі, змінювати форми, як забажає... очевидно, в неї був Камінь сталості. А тоді якось Баба Яга погодилася викладати бойову магію в Гогвортсі, згідно з давнім поважним перемир'ям, — видавалося, професор Квірел став... *розлюченим*, Гаррі зрідка таке бачив. — Та їй не довіряли, тож було накладене прокляття. Деякі прокляття легше створити, якщо накладати його на себе й інших теж. Прокляття парселмови Слизерина — один з прикладів. У цьому випадку підписи Баби Яги та кожного учня й викладача Гогвортсу поклали до древнього пристрою, відомого під назвою Келих вогню. Баба Яга заприсяглася, що не пролле ані краплі крові учнів, не візьме в учнів нічого, що їм належить. У відповідь учні заприсяглися не проливати ані краплі крові Баби Яги й не брати нічого, що належить їй. Ось під якими умовами вони поставили підпис, а Келих вогню засвідчив це, і мав покарати порушника.

Професор Квірел узяв новий інгредієнт — тонку золоту нитку, що обв'язувала жменьку чогось, що скидалося на бруд.

— Тоді перейшла в шостий клас відьма на ім'я Перенел. І хоча врода Перенел лише щойно розквітла, серце її вже було чорнішим за серце Баби Яги...

— Ви називаєте її лихою? — вигукнув Гаррі, і збагнув,

що він став жертвою помилки *ad hominem tu quoque*.

— Цить, хлопче, я розповідаю казочку. На чому я зупинився? А, так, Перенел, вродлива та пожадлива. Перенел спокусила темну леді впродовж місяців — легкі дотики й флірт, вдавання сором'язливої невинності. Вона захопила серце темної леді, і вони стали коханками. А якось Перенел прошепотіла, ніби чула про силу Баби Яги змінювати форму, і як це розпалювало її бажання. Тож Перенел схилила Бабу Ягу до того, щоб та прийшла з Каменем та прийняла чимало подоб тієї ночі задля їхнього задоволення. Серед форм, які Перенел просила прийняти Бабу Ягу, була й форма чоловіка. І спали вони разом як чоловік і жінка. Але Перенел до тієї ночі була незайманою. Позаяк в ті дні всі були доволі старомодними, Келих Вогню сприйняв це як пролиття крові Перенел і як взяття того, що їй належало. Ось так обманом Бабу Ягу змусили порушити клятву, і Келих зробив її беззахисною. Перенел вбила Бабу Ягу, що без жодних підозр спала в ліжку Перенел, убила темну леді, що кохала її та прийшла в Гог'вортс з миром під умовами древньої угоди. Так і скінчився пакт, що дозволяв чорними чаклунами та відьмам викладати бойову магію в Гог'вортсі. У подальші роки Келих Вогню використовувався для безглуздих міжшкільних турнірів, а тоді лишився збирати порох у якомусь кабінеті Бобатона, доки я, зрештою, його не викрав.

Професор Квірел кинув білду бежево-рожеву гілочку в казан, і колір зілля став білим, щойно та торкнулася поверхні.

— Та я відійшов від теми. Перенел взяла Камінь в Баби Яги й прийняла подобу та ім'я Ніколаса Фламеля. Вона також зберегла свою оригінальну особистість Перенел, як дружину Фламеля. Вони вдвох з'являлися на людях, та це легко організувати чисельними очевидними способами.

— А створення Каменя? — спитав Гаррі, його мозок опрацьовував нову інформацію. — Я бачив алхімічний

рецепт для цього в книжці...

— Чергова брехня. Перенел намагається створити враження, ніби «Ніколас Фламель» заслуговує на вічне життя, бо здійснив величну магію, і це може спробувати кожен. Вона дає іншим хибний шлях, щоб ті натомість не шукали справжній Камінь, як Перенел знайшла Камінь в Баби Яги, — професор Квірел скривився. — Не дивно, що я змарнував роки на опанування хибного рецепта. Далі ти питаєш, чому я не викрав, не катував і не вбив Перенел, коли дізнався правду.

Насправді Гаррі не мав наміру таке питати.

Професор Квірел розповідав далі:

— Відповідь така: Перенел передбачила була наміри чорних чаклунів на кшталт мене й запобігла їм. «Ніколас Фламель» публічно дав незламну обітницю, що не підкориться жодним спробам змусити його видати Камінь — як він стверджував, щоб вберегти безсмертя від жадібних людей, ніби це послуга людству. Я боявся, що Камінь буде назавжди втрачено, якщо Перенел помре, не сказавши, де його сховано, а обітниця позбавила тортури сенсу. Ба більше, я сподівався отримати від Перенел знання, якщо знайшов би правильний підхід, щоб здобути їх у неї. Хоч Перенел починала без особливих власних знань, у її владі були життя ліпших за неї чарівників, вона обмінювала крихітні й дрібні зцілення на таємниці, і невеличке повернення віку на владу. Перенел не надавала нікому справжньої юності — та якщо ти почувеш про якогось чарівника, що дожив з сивою бородою до двохсот п'ятдесяти, можеш не сумніватися, що в цьому взяла участь Перенел. Вже в мій час століття наділили Перенел достатньою перевагою, щоб зробити з Албуса Дамблдора гідного суперника темному лордові Ґріндельвальду. Коли я з'явився як лорд Волдеморт, Перенел зміцнила Дамблдора більше, додавала йому ще краплю свого вчення щоразу, як видавалося, що лорд Волдеморт

починав перемагати. Мені хотілося щось зробити з цього приводу, вигадати якийсь хитрий план, але це мені так і не вдалося. Я не нападав на неї напряду, бо не був певен у своєму великому творінні. Я не виключав, що колись доведеться благати її про відновлення мого віку.

Професор Квірел кинув два дзвоники одразу, і вони ніби злилися, щойно торкнулися бурхливої рідини.

— Та тепер я певен у своєму творінні, тож вирішив, що прийшов час забрати Камінь силою.

Гаррі завагався.

— Я хотів би почути вашу відповідь парселмовою. Чи все це правда?

— *Ніщо зі сказаного мною не є брехнею, наскільки мені відомо,* — сказав професор Квірел. — Оповідь потребує заповнення невідомих місць. Я не міг бачити, як Перенел зваблювала Бабу Ягу. *Основне має бути переважно правильним, гадаю.*

Гаррі помітив, що він трохи спантеличений:

— Тоді я не розумію, чому Камінь тут, у Гогвортсі. Хіба не найкращою тактикою було б сховати його під якоюсь каменюкою в Гренландії?

— Мабуть, вона високо оцінює мої здібності в царині розшуку речей, — сказав професор із захисту.

Видавалося, він зосередився на казані, коли опускав дзвоник у банку з рідиною, що була позначена символом для дощової води.

Ми дуже схожі — професор із захисту і я. Не у всьому, але в дечому. Якщо уявити, що зробив би я за таких умов...

— Ви блефом змусили всіх повірити, що маєте якийсь спосіб знайти Камінь? — вголос спитав Гаррі. — Щоб Перенел поклала його в Гогвортс, де його охоронятиме Дамблдор?

Професор із захисту зітхнув, він не відводив погляду

від казана.

— Гадаю, цю стратегію не вдасться від вас приховати. Так, коли я заволодів Квірелом і повернувся, я виконав план, що його я вигадав, доки споглядав зірки. Спершу я зробив усе, щоб бути прийнятим на посаду професора із захисту Гогвортсу, бо не варто було викликати підозри, доки я шукав роботу. Коли це було зроблено, я влаштував, щоб одна з експедицій Перенел зі зламу проклять відкрила несправжній, але майстерно підроблений напис, в якому дано опис корони змії, що її можна використати для пошуку Каменя, хай де він схований. Одразу ж, ще до того, як Перенел встигла купити корону, її вкрали. Також я залишив явні ознаки того, що крадій був здатен розмовляти зі зміями. Тож Перенел вирішила, що я можу точно знайти її Камінь, і потрібен достатньо могутній охоронець, щоб він був здатен мене перемогти. Ось як Камінь опинився в Гогвортсі, у царстві Дамблдора. Звісно, саме цього я й хотів, бо вже отримав доступ до Гогвортсу на рік. Гадаю, решта тебе не стосується, я не розповідатиму про майбутні плани.

Гаррі спохмурнів. Професор Квірел не мав би йому цього казати. Хіба що ця стратегія якимось чином втратила цінність для омани Перенел у майбутньому?.. Або, відповівши так швидко, професор із захисту сподівався був, що складеться враження, ніби це подвійний блеф і корона змії й справді може знайти Камінь...

Гаррі вирішив не ставити цю відповідь під сумнів парселмовою.

Ще одне пасмо яскравого волосся, що здавалося білим, але не від віку, було обережно опущено в казан, і це знову нагадало Гаррі про обмеженість часу. Гаррі шукав, але не знайшов жодних додаткових питань на цю тему. Не існувало відомих методів створення філософських каменів, і винайти цей метод було складно. Напевно, *об'єктивно* це були найгірші новини за сьогодні.

Гаррі глибоко вдихнув.

— Ставлю третє питання, — сказав він. — Хочу знати всю правду про цей шкільний рік. Усі ваші плани, усі плани, про які ви знаєте.

— Гм... — протягнув професор Квірел, кинувши черговий дзвоник до зілля разом з рослиною у формі крихітного хреста. — Подивімося... найбільш приголомшливим відкриттям було те, що професор із захисту — Волдеморт під прикриттям.

— Ну, це очевидно, — сказав Гаррі, з глибокою гіркістю, направленою на себе.

— З чого мені почати?

— Навіщо ви вбили Герміону? — питання просто злетіло з його вуст.

Професор Квірел відволікся від зілля й уважно на нього подивився.

— Це мало б бути очевидним... Хоча, гадаю, не можна тебе засуджувати за сумніви в очевидному. Щоб зрозуміти мету заплутаного плану, розгляньте його наслідки й поставте питання, хто міг хотіти їх досягти. Я вбив міс Ґрейнджер, щоб поліпшити стан твоїх справ з Луціусом Мелфоем, бо в мої плани аж ніяк не входило, щоб в нього був такий вплив на тебе. Мушу визнати, я був вражений тим, скільки тобі вдалося витиснути з цієї можливості.

Гаррі розтиснув зуби, що потребувало зусиль:

— Це після того, як ви спробували *представити* Герміону у замаху на вбивство Драко та *відправити її в Азкабан* через що? Через те, що вам не подобався її вплив на мене?

— Не мели дурниць, — сказав професор Квірел. — Якби я хотів лише прибрати з дороги міс Ґрейнджер, я б не вплутував у це Мелфоїв. Я спостерігав за твоєю грою з Драко Мелфоем, і вона була мені до смаку, але я знав, що довго так не триватиме, доки Луціус про це не дізнається

й не втрутиться. А тоді через свої дії ти вскочив би в халепу, бо Луціус так просто цього б не пробачив. Якби ти просто *програв* на суді Чарверсуду, *програв*, як я тебе вчив, то лише за два тижні неспростовні свідчення довели б, що це Луціус Мелфой, після того, як дізнався про віроломство свого сина, імперіуснув професорку Спраут, щоб та використала чари охолодження крові на містері Мелфої та чари пам'яті на міс Грейнджер. Луціуса було б знято з політичної дошки, заслано у вигнання, якщо не в Азкабан. Драко Мелфой успадкував би статки роду Мелфоїв, і твоєму впливу на нього ніхто б уже не заважав. Натомість я мав скасувати план посередині. Тобі вдалося цілковито зіпсувати мій задум і водночас пожертвувати всім своїм майном, і надати Луціусові Мелфою чудову можливість довести, що він справді турбується про сина. Маю сказати, у тебе неймовірний антиталант щодо плутання під ногами.

— А також ви гадали, — сказав Гаррі, а шаблони його темної сторони допомагали його голосу звучати рівно й холодно, — що два тижні в Азкабані поліпшать вдачу міс Грейнджер, спинять її поганий вплив на мене. Тому ви зробили так, щоб в газеті були статті, що закликали надіслати її до Азкабану замість якогось іншого покарання.

Губи професора Квірела склалися в тонку посмішку.

— Впіймав. Так, я гадав, що вона може стати твоєю Белатрисою. Також це мало б постійно нагадувати тобі, як сильно варто поважати закон, а також розвинути правильне ставлення до міністерства.

— Ваш план був ідіотськи ускладненим і не мав шансів спрацювати, — Гаррі знав, що за цих обставин варто бути чемнішим, що з точки зору професора Квірела він знову вчиняв помилку, та не міг змусити себе про це турбуватися.

— Він був менш складним, ніж план Дамблдора, щоб

у різдвяній битві три війська зіграли в нічию, а також не набагато складнішим за мій план змусити тебе вважати, ніби Дамблдор шантажував містера Забіні. Ви не враховуєте, містере Поттер, що всі ці плани не *мусли* бути успішними, — професор Квірел подеколи перемішував зілля, він посміхався. — Є плани, що *мусять* бути успішними, і тоді треба лишати основну ідею якомога простішою та підготувати всі можливі перестороги. Але є й плани, коли невдача прийнятна, і тоді можна розважитися, чи перевірити свою здатність впоратися з ускладненнями. Якби щось пішло не так з будь-якими з цих планів, це мене аж ніяк не вбило б, — посмішка професора Квірела зникла: — А от наша подорож до Азкабану належить до першого типу планів, і я тоді зовсім не зрадів вашим витівкам.

— Що *саме* ви зробили з Герміоною? — якась частина Гаррі дивувалася рівності власного голосу.

— Забуттятуси та чари хибної пам'яті. Я не знав напевне, чи щось інше буде непоміченим оберезами Гогвортсу та під пильною увагою до її пам'яті опісля, — на лиці професора Квірела промайнуло роздратування. — Частково те, що ти доречно називаєш ускладненнями, виникло саме через те, що початкову версію мого плану довелося змінити. Я прийшов до міс Ґрейнджер в коридорі у подоби професорки Спраут, запропонував їй змову. Перша спроба впливу провалилася. Я забуттятнув її та спробував іншу версію. Друга наживка не спрацювала. Третя не спрацювала. *Десята* не спрацювала. Це мене так роздратувало, що я спробував кожную з подоб, що є в моєму доступі, включно зі значно відповіднішими для містера Забіні. *І все одно* нічого не спрацювало. Дитя *ніяк не хотіло* порушувати свій дитячий кодекс.

— *Не вам* називати її дитям, професоре, — голос Гаррі звучав дивно навіть для нього самого. — Її кодекс *спрацював*. Запобіг вашому обману. Уся ідея деонтологічних ети-

чних заборон полягає в тому, що аргументи на користь їхнього порушення часто є значно менш вірогідними, ніж видається.

Після того, як вони воскресять Герміону, Гаррі скаже їй, що сам лорд Волдеморт не зміг схилити її до неправильних вчинків, і тому він її вбив.

— Гадаю, ваше зауваження справедливе, — сказав професор Квірел. — Є прислів'я про те, що навіть годинник, що не йде, показує правильний час двічі на день, і я не вважаю, що міс Ґрейнджер насправді поводитися розумно. Втім, правило десяте: не скиглити про нікчемність опозиції, коли та зірвала твої плани. Неважливо. Після двох годин невдалих спроб я зрозумів, що виявляю зайву впертість, і що мені не конче потрібно, щоб міс Ґрейнджер зіграла саме ту роль, яку я їй написав. Я відкинув свій перший план і натомість надав міс Ґрейнджер хибні спогади, ніби вона бачила, як містер Мелфой проти неї планує за таких умов, що вона не могла повідомити ані вас, ані дорослих. Зрештою, саме містер Мелфой дав мені потрібну можливість — мені просто пощастило.

Професор Квірел кинув дзвоник та клаптик пергаменту в казан.

— Чому обереги повідомили, що Герміону вбив професор із захисту?

— Коли Дамблдор вказав оберегам, що мене треба вважати професором із захисту, у мене був гірський троль у роті як зуб, — легка посмішка. — Інша жива зброя не може бути трансфігурована — помре після скасування трансфігурації протягом потрібних для уникнення викриття за допомогою часовороту шести годин. Той факт, що як знаряддя вбивства використовувався гірський троль, — явна ознака, що була потреба в зброї, яку можна безпечно трансфігурувати. Разом зі свідченням оберегів та знанням Дамблдора про те, як він ідентифікував мене Гоґвортсові, ви могли зробити висновок, що

відповідальний — я... теоретично. Втім, з досвіду я знаю, що такі загадки значно складніше розв'язати, якщо відповідь ще невідома, і я вирішив, що ризик невеликий. А, це нагадало мені, у мене є власне питання, — професор із захисту пильно подивився на Гаррі. — Що мене зрештою видало, у коридорі поза цими кімнатами?

Гаррі притлумив емоції, щоб зважити втрати й виграш від чесної відповіді, і дійшов висновку, що професор із захисту надавав значно більше інформації, ніж отримував (чому?), і що краще не створювати враження, ніби він щось приховує.

— Переважно, — сказав Гаррі, — те, що одночасна поява всіх у Дамблдоровому коридорі була надто мало ймовірною. Я спробував обміркувати гіпотезу, що всі появи були скоординовані, включно з вашою появою.

— Але я ж сказав, що стежив за Снейпом, — сказав професор із захисту. — Це не було правдоподібно?

— Було, але... — почав Гаррі. — Ем. Закони, що визначають хороші пояснення, не включають у себе правдоподібні виправдання тому, що ти почув раніше. Ці закони — про заздалегідь призначені ймовірності. Ось чому наука вимагає робити передбачення заздалегідь, а не довіряє поясненням, які люди вигадують опісля. А я б не передбачив заздалегідь, що ви підете за Снейпом і ось так з'явитесь. Навіть якби я вже знав, що ви здатні причепити до його палички слід. Я б усе одно *не очікував*, що ви це зробите й підете за ним саме тоді. Позаяк ваше пояснення не викликало в мене відчуття, що я зміг би передбачити ваш прихід, я все одно вважав цю подію мало ймовірною. Я почав міркувати, що може той, хто керував Спраут, і вас змусив з'явитися. А тоді я збагнув, що посилення собі насправді не від майбутнього мене, і тоді вже все стало безсумнівним.

— А, — вимовив професор із захисту та зітхнув. — Ну, гадаю, це навіть на краще. Ви зрозуміли трохи запізно. А

від вашого незнання були б і переваги, і недоліки.

— Чого ви в дідька намагалися досягти? Основною причиною, чому я так сильно старався зрозуміти, що відбувається, було те, що все було занадто дивно.

— Це мало б вказувати на Дамблдора, а не на мене, — зауважив професор Квірел та спохмурнів. — Насправді міс Грінґрас не мала з'явитися в тому коридорі ще кілька годин... та, гадаю, враховуючи, що я влаштував, щоб містер Мелфой дав їй мою підказку, не надто дивно, що вони прийшли разом. Якби містер Нот прибув ніби сам, події б менш скидалися на фарс. Але я вважаю себе фахівцем у магіях керування полем бою, і мені вдалося провести бій так, як я хотів. Гадаю, зрештою, вийшло трохи сміховинно, — професор із захисту кинув скибочку персика та дзвоник до казана. — Проте відкладімо розмову про Дзеркало до того часу, як ми до нього дійдемо. Чи є у вас іще якісь питання щодо прикрої та, сподіватимемося, тимчасової смерті міс Грейнджер?

— Так, — рівним голосом сказав Гаррі. — Що ви зробили з близнюками Візлі? Дамблдор гадав... тобто, вся школа знала, що директор звернувся до близнюків Візлі, коли Герміону заарештували. Дамблдор гадав, що вас, як Волдеморта, зацікавило, чому Дамблдор так вчинив, ви перевірили близнюків Візлі, знайшли та забрали їхню карту, і забуттятнули їх потім?

— Дамблдор цілком має рацію, — підтвердив професор Квірел, ніби здивовано похитавши головою. — А також він неймовірний дурень, бо лишив Карту Гогвортсу цим двом ідіотам. Я був неприємно шокований, коли виявив, що Карта показує моє й твоє ім'я правильно! Ідіоти Візлі гадали були, що це проста несправність, зокрема вони переконалися в цьому, коли ти отримав Плащ та часоворот. Якби Дамблдор тримав був Карту в себе... якби Візлі колись сказали про це Дамблдорові... та, на щастя, цього не сталося.

Показує моє й твоє ім'я правильно...

— Я б хотів на це подивитися, — сказав Гаррі.

Не відводячи очей від казана, професор Квірел дістав з мантиї згорнутий пергамент, прошипів йому *«покажи нас»* та кинув його до Гаррі. Пергамент підлетів чітко до Гаррі, лиховісне передчуття майже обпікало Гаррі, коли той наблизився, а тоді пергамент опустився на землю коло його ніг.

Гаррі підбрав пергамент та розгорнув його.

Спершу пергамент був порожнім. Тоді ніби невидима ручка накреслила на ньому двері й низку кімнат, переважно порожніх. В останній з них по центру було щось нерозбірливе, ніби карта хотіла передати власне здивування. В передостанній кімнаті було написано два імені в позиціях відповідно до того, де сидів Гаррі та стояв професор Квірел:

«Том Редл».

«Том Редл».

Гаррі втупився в пергамент, огидні мурахи побігли його спиною. Одна справа — почути, як лорд Волдеморт стверджує, ніби тебе звать Том Редл. Інша — дізнатися, що магія Гогвортсу погоджується.

— *Чи ви втручалися в роботу цієї карти, щоб досягти цього результату, чи це для вас було несподіванкою?*

— *Було несподіванкою, —* відповів професор Квірел, із шипінням-сміхом. — *Жодного обману.*

Гаррі згорнув Карту та кинув її назад у напрямку професора Квірела. Якась сила підхопила її посеред повітря ще до того, як та встигла торкнутися підлоги, та затигла Карту назад до мантиї професора Квірела.

Професор із захисту промовив:

— Також хочу поділитися тим, що міс Грейнджер та її дівчат скеровував до зустрічей з цькувальниками Снейп,

а інколи він втручався, щоб захистити їх.

— Я це знав.

— Цікаво. Чи знав про це й Дамблдор? Відповідай парселмовою.

— *Наскільки мені відомо, ні,* — прошипів Гаррі.

— Як захопливо, — сказав професор Квірел. — Можливо, тобі буде цікаво й це: *Майстер зіллеваріння мав здійснювати це таємно, бо його задум ссуперечив задумові директора.*

Гаррі поміркував про це, доки професор Квірел дув на зілля, ніби хотів його остудити, хоча під казаном досі палало багаття. Тоді він додав крихту землі, краплю води та дзвоник.

— Будь ласка, поясніть, — сказав Гаррі.

— Ви ніколи не замислювалися, чому Дамблдор вибрав Северуса Снейпа як вихователя гуртожитку Слизерин? Пояснення, ніби це прикриття для роботи шпигуна Дамблдора нічого не варте. Снейп міг бути лише майстром зіллеваріння, а зовсім не вихователем Слизерину. Снейп взагалі міг би бути охоронцем дичини й ключником, якщо йому просто треба лишатися в Гогвортсі! Чому *вихователь Слизерину?* Звісно ж вам спадало на думку, що це не могло добре вплинути на слизеринців, згідно з моральними поглядами Дамблдора?

Саме так Гаррі питання не ставив, ні...

— Я думав про щось таке. Не формулював дилему саме так.

— А вже після моїх слів чи стала відповідь очевидною?

— Ні, — сказав Гаррі.

— Це розчарує. Ти недостатньо засвоїв цинізм — ти так і не можеш охопити розумом усю *гнучкість* того, що моралісти називають мораллю. Щоб збагнути план,

варто розглянути його наслідки та спитати себе, можливо, вони були навмисними. Дамблдор навмисно саботував гуртожиток Слизерин... не дивися на мене так, хлопче, *мої слова — правда*. Під час останньої чаклунської війни слизеринці складали більшість моїх підлеглих, а слизеринці Чарверсуду підтримували мене. Подивися на це з точки зору Дамблдора, пам'ятай, що йому не дається розуміння слизеринців. Уяви, як Дамблдора дедалі сильніше засмучувало, що цей гуртожиток Гоґвортсу був джерелом стількох лих. І дивіться, Дамблдор призначає вихователем Слизерину такого собі Снейпа. Снейпа! Северуса Снейпа! Людину, що не навчить свій гуртожиток ані хитрощів, ані амбітності. Чоловіка, що не стежитиме за дисципліною та зробить дітей слабкими! Чоловіка, що ображатиме учнів інших гуртожитків та зробить для них Слизерин синонімом зла! Чоловік, чие прізвище невідоме чаклунській Британії, і вже точно не шляхетне, він ходить в напівлахмітті! Гадаєш, Дамблдор не усвідомлював наслідків? Враховуючи, що спричинив це саме Дамблдор, і в нього є для цього мотив? Певен, Дамблдор переконував себе, що більше життів буде врятовано впродовж наступної чаклунської війни, якщо майбутні смертежери Волдеморта будуть слабшими, — професор Квірел кинув до казана уламок льоду, що повільно розтанув, торкнувшись поверхні рідини. — Дати цьому процесу тривати достатньо довго, і жодна дитина не захоче потрапити до Слизерину. Гуртожиток скасують, а якщо Капелюх і далі викрикуватиме «Слизерин», це буде просто ганьбою для дітей, яких пізніше розподілять між іншими трьома гуртожитками. З того дня в Гоґвортсі лишиться лише три гуртожитки: для сміливих, для допитливих та для старанних, без гуртожитку поганих дітей. Ніби три засновники Гоґвортсу одразу були достатньо мудрими, щоб не приймати в свій гурт Салазара Слизерина. Я підозрюю, що саме цього зрештою хотів досягти

Дамблдор. Короткострокова пожертва заради загального блага, — професор Квірел сардонічно посміхнувся. — А Луціус дозволив це все без опору чи навіть, гадаю, *не помітивши*, що щось не так. Боюся, за моєї відсутності мої колишні слуги сильно програвали в цій битві розумів.

Гаррі дещо складно було все це перетравити, та після недовгих роздумів він вирішив, що зараз не час з цим розбиратися. Вірив у це лорд Волдеморт чи ні, не мало значення. Гаррі розбереться з цим звинуваченням пізніше сам.

Професор Квірел згадав своїх *слуг*, і це нагадало Гаррі про ще дещо, що він... напевно мусив спитати. Зрозуміло, що це будуть погані новини. В будь-який інший день вони були б жахливими. Та сьогодні це буде лише крапля в морі.

— Белатриса Блек, — сказав Гаррі. — Яка насправді її історія?

— Вона була зламанною всередині ще до того, як я її зустрів, — сказав професор Квірел. Він взяв у руку щось, що скидалося на біло-сіру гумову стрічку й потримав її над казаном, доки та не стала чорною під дією пари. — Якось я помилково використав на ній виманологію. Та того швидкого погляду було достатньо, щоб я зрозумів, як легко змусити її закохатися в мене, що я й зробив. Після того вона стала найвірнішою з моїх слуг, єдиною, кому я майже міг довіряти. Я не мав наміру давати їй те, чого вона від мене хотіла. Тож я передав її братам Лестранж для використання, і вони втрьох були щасливі у свій оригінальний спосіб.

— Сумніваюся, — вимовив майже на автопілоті Гаррі. — Якби це було правдою, Белатриса не пам'ятала б, хто такі брати Лестранж, коли ми знайшли її в Азкабані.

Професор Квірел лише знизав плечима:

— Може й так.

— Що в біса ми там насправді робили?

— Дізнавалися, де Белатриса поділа мою паличку. Я розповідав був смертежерам про своє безсмертя в сподіванні— як тепер відомо, марному,— що вони протримаються купи хоча б кілька *днів*, якщо видаватиметься, що я помер. Белатрисі було наказано взяти мою паличку з місця, де було знищене моє тіло, та принести цю паличку до певного цвинтаря, де перед нею з'явиться мій дух.

Гаррі ковтнув слину. Він не міг не уявити, як Белатриса Блек чекає, чекає й чекає на цвинтарі, її відчай посилюється... не дивно, що вона не переймалася стратегією, коли напала на Лонгботомів.

— Що ви зробили з Белатрисою після втечі з Азкабану?

— *Відправив її до безпечного місця, шщоб вона набиралася сил*, — сказав професор Квірел, і з холодною посмішкою додав: — Вона ще стане мені в пригоді, чи, точніше, певна її частина, а на питання про мої плани на майбутнє я не відповідатиму.

Гаррі глибоко вдихнув, щоб не втратити самоконтроль.

— Чи відбувалися ще якісь таємні плани цього шкільного року?

— О, чимало, та вас стосувалися лише кілька, принаймні таких, що я можу одразу згадати. Насправді, я вимагав спробувати навчати першокласників чарам патронуса, щоб привести до тебе дементора, а тоді я зробив так, щоб твоя паличка впала там, де дементор міг і далі харчуватися тобою через неї. *У мене не було лихих намірів* — я лише сподівався, *шщоб ти відновиши частину своїх справжніх спогадів*. Саме тому я зробив так, щоб певні відьми тягли тебе до землі під час епізоду з дахом, щоб видавалося, ніби я врятував тобі життя. Просто на випадок, якщо мене будуть підозрювати в організації пригоди з

дементором, яка мала відбутися трохи пізніше згідно з моїм планом. *Також жодних лихих намірів у цьому не було.* Я влаштував деякі напади на гурт міс Ґрейнджер, щоб їх могли відбити. Я не полюблюю цькувальників. *Гадаю, це всі таємні плани цього шикільного року, щодо стоссувалися тебе, хіба що я щось забув.*

Життєвий урок засвоєно, сказав внутрішній гафелпафець. Старайся опиратися спокусі втручатися в життя інших людей. Наприклад, ну знаєш, життя Падми Патіл. Якщо, звісно, не хочеш стати ось таким.

Дрібку червоно-брунатного пороху було обережно просіяно до казана із зіллям, і Гаррі поставив четверте й останнє питання, бо він призначив цьому питанню найнижчий пріоритет, хоча воно все одно було важливим.

— Якою була ваша мета під час чаклунської війни? — спитав Гаррі. — Тобто, що... — Його голос обірвався. — Який був сенс у всьому цьому?

Його мозок без упину повторював: «чому, чому, чому лорд Волдеморт...»

Професор Квірел здійняв брову:

— Тобі розповіли про Девіда Монро, так?

— Так, ви були і Девідом Монро, і лордом Волдемортом під час чаклунської війни, це я зрозумів. Ви вбили Девіда Монро, видали себе за нього, і винищили родину Девіда Монро, щоб ніхто не помітив різниці...

— Саме так.

— Ви планували керувати будь-якою стороною чаклунської війни, хай хто переможе. Але чому одна зі сторін мала бути *Волдемортом*? Я... я маю на увазі, хіба не легше було б отримати підтримку населення з кимось менш... кимось менш волдемортівським?

Професор Квірел видав незвично гучне гупання киянкою, коли товк нею білі крила метелика, змішуючи їх із черговим дзвоником.

— Я планував, — різко сказав професор Квірел, — щоб лорд Волдеморт *програв* Девідові Монро. Вадою цієї стратегії була цілковита зіпсованість... — професор Квірел обірвав себе. — Ні, я розповідаю цю історію неправильно. Слухай, хлопче. Коли я завершив свій великий витвір та прийшов до повноти своєї магії, я вирішив, що час взяти в руки й політичну владу. Це без сумніву було б незручно й забирало б час на неприємні речі. Але я знав, що зрештою маглі знищать світ, розв'яжуть війну з чаклунами, чи і те, і інше, і треба було щось з цим робити, якщо я не хотів скніти в мертвому та нудному світі вічність. Отримавши безсмертя, мені потрібна була нова мета, щоб наповнювати змістом прийдешні десятиліття, і завадити маглам зруйнувати все видавалося прийнятною за масштабом та складністю задачею. Мене досі веселить, що саме я, з усіх людей, єдиний, хто щось робив для цієї цілі. Хоча, гадаю, цілком розумно, що смертним комахам начхати на кінець світу. З чого б їм перейматися, якщо вони все одно помруть — навіщо старатися й докладати зусиль? Та я відійшов від теми. Я бачив, як Дамблдор отримав владу, перемігши Ґріндельвальда, тож вирішив зробити те саме. Я вже давно помстився Девідові Монро — той дратував мене ще як однокласник-слизеринець — тож я вирішив ще й вкрасти його особистість, винищити його родину та стати спадкоємцем його роду. Також я вигадав страшного ворога для бою з Девідом Монро — найжахливішого з можливих темного лорда, розумного й хитрого, як ніхто інший. Небезпечнішого за Ґріндельвальда, бо його розум буде бездоганним в усьому, і не матиме тих недоліків, що були в Ґріндельвальда і, зрештою, призвели до його падіння. Такий темний лорд, що буде достатньо хитрим, щоб підривати союзи, що готові об'єднатися проти нього, темний лорд, що викликатиме найглибшу вірність у своїх послідовників своїм ораторським мистецтвом. Найстрахітливіший темний лорд усіх часів, загроза, якої

ще не було для Британії та світу, і його Девід Монро мав би перемогти.

Професор Квірел стукнув киянкою по дзвонику, а тоді по якійсь іншій блідій квітці ще двічі.

— Але хоч я подеколи й грав роль чорного чаклуна під час моїх мандрів, я ніколи не грав роль повномасштабного темного лорда з посіпаками та політичною позицією. У мене не було практики, а я пам'ятав історію про катастрофічну першу появу Темної Евангел. Як вона казала потім, вона хотіла назватися Апостолом Темряви, та через надлишок емоцій натомість назвалася Апострофом Темряви. Після того їй довелося знищити під корінь два селища, доки її не почали сприймати серйозно.

— Тож ви вирішили провести спочатку відносно невеличкий дослід, — сказав Гаррі. Йому стало зле, бо в цю мить Гаррі зрозумів, побачив власне віддзеркалення, наступний свій крок, якби в нього не було ані крихти етики, якби він був аж таким порожнім всередині. — Ви створили тимчасову особистість, щоб дізнатися, як усе працює, навчитися на своїх помилках.

— Саме так. Перед тим, як стати справді жахливим темним лордом, що буде гідним супротивником Девідові Монро, я спочатку створив для практики персону темного лорда із багряно-червоними очима, безпричинно жорстокого до своїх підлеглих, з політичною позицією особистих амбіцій без прикриття заразом з вірою в чистоту крові, як за неї агітують п'янички в алеї Ноктерн. Я найняв перших послідовників у шинку, дав їм плащі та маски-черепи, і сказав називати себе смертежерами.

Відчуття розуміння посилилося, Гаррі стало ще більш зле:

— І ви назвали себе Волдеморт.

— Так, генерале Хаос, — на губах професора Квірела грала посмішка, він не відходив від казана. — Я хотів, щоб

це було анаграмою мого імені, та це б спрацювало лише якби мені дали зручне друге ім'я «Ярволод». Насправді ж нам дали друге ім'я Морфін, раптом тобі цікаво. Та я відійшов від теми. Я гадав, що кар'єра Волдеморта триватиме лише кілька місяців, щонайбільше рік, доки аврори не зловлять його посіпак, а непотрібний темний лорд не зникне. Як ти розумієш, я безмежно переоцінив сили своєї опозиції. І я все ж *не міг* змусити себе катувати підлеглих, коли вони приносили погані новини, хай що там роблять темні лорди в п'есах. Я все ж *не міг* відстоювати догмати чистоти крові так само недоладно, як п'янички з алеї Ноктерн. Я не старався бути розумним, коли направляв підлеглих на місії, але й не давав їм безглузких наказів... — професор Квірел тужливо всміхнувся, за інших обставин цю усмішку можна було б навіть назвати чарівною. — Місяць потому до мене прийшла Белатриса Блек, а три місяці потому Луціус Мелфой розпочав зі мною перемовини за келихом дорогого вогневіскі. Я зітхнув, забув про останні сподівання на чаклунський рід та почав грати свою роль Девіда Монро, щоб протистояти цьому страшному лордові Волдеморту.

— І що сталося тоді...

Вишкір спотворив обличчя професора Квірела.

— Цілковита неадекватність кожнісінької установи чаклунської Британії — ось що сталося! Ти не можеш цього зрозуміти, хлопче! Я не можу цього зрозуміти! Це треба бачити, і навіть тоді в це неможливо повірити! Можливо, ти помітив, що коли учні розповідають про роботу родичів, то троє з чотирьох посідають якусь посаду в міністерстві. Ти міг дивуватися, як країна здатна працевлаштовувати три чверті своїх громадян у бюрократії. Відповідь така: якби вони всі не заважали одне одному виконувати свою роботу, то їм би не було, що робити! Аврори компетентні як індивідуальні бійці, вони борються з чорними чаклунами й лише найкращі виживають, щоб

тренувати рекрутів, але їхнє керівництво в повному безладді. Міністерство було так заклопотане перекладанням папірців, що в країні фактично *нічого було* протиставити атакам Волдеморта, крім мене самого, Дамблдора та жменьки нетренованих любителів. Безпорадний, некомпетентний, боягузливий ледацюга Манданґус Флечер вважався важливим активом Ордену Фенікса, бо він був безробітним і йому не треба було витратити час на роботу! Я намагався послабити атаки Волдеморта, щоб побачити, чи *може* він програти. І одразу міністерство зменшило кількість аврорів, що мені протистояли! Я читав був «Цитати Мао Цзедуна», я навчав смертежерів вести партизанську війну — намарно! Намарно! Я атакував усю чаклунську Британію, але в кожній битві мої сили були *чисельнішими* за ворога! З розпачу я наказав смертежерам систематично вбивати кожного некомпетентного керівника Відділу Дотримання Магічних Законів. Один за одним перекладачі паперів з радістю приймали вищі посади, не зважаючи на долю своїх попередників. Кожен з них гадав, що зможе укласти угоду з лордом Волдемортом. Лише за *сім місяців* вдалося повбивати достатньо, і жоден смертежер не спитав, навіщо ми це робимо. А тоді, навіть коли Бартеміус Кравч став директором, а Амелія Боунз головним аврором, цього все одно було замало. Мені було б *ліпше битися самотужки*. Допомога Дамблдора нічого не була варта через його моральні обмеження, а Кравча — через його повагу до закону.

Професор Квірел посилив вогонь під казаном.

— І зрештою, — сказав Гаррі, хоч йому було важко на серці, — ви зрозуміли, що вам просто веселіше бути Волдемортом.

— Ця роль драгувала мене найменше з усіх. Якщо лорд Волдеморт каже, що треба щось зробити, люди *підкоряються* та *не сперечаються*. Не треба стримувати бажання круціатити людей, що поводяться мов ідіоти.

Раптом це все було частиною ролі. Якщо хтось робив щось для мене неприємне, я просто казав «*Авадакедавра*» незалежно від того, чи було це стратегічно мудрим, і він більше мене ніколи не непокоїв, — професор Квірел спокійно нашаткував невеличкого хробака на дрібненькі шматочки. — Але справді переродився я одного дня, коли Девід Монро намагався отримати дозвіл на в'їзд для інструктора бою з Азії, і міністерський клерк відмовив із самовдоволеною посмішечкою. Я спитав клерка, чи розуміє він, що це потрібно для того, щоб *врятувати його життя*, а він лише заусміхався сильніше. Тоді я розлютився, відкинув маски й обережність, скористався виманологією, занурих руки у вигрібну яму його дурості й *видрав* правду з його розуму. Я не розумів, а я *хотів зрозуміти*. Силою виманології я змусив крихітний мозок клерка пережити альтернативи — побачити, що клерк робитиме, якщо замість мене просили б про дозвіл Луціус Мелфой, лорд Волдеморт чи Дамблдор, — рухи професора Квірела сповільнилися, коли він відрізав шматки й невеличкі стрічки воску зі свічки. — Те, що я нарешті усвідомив того дня, хлопче, є складною правдою, тому я не зрозумів це раніше. Я все одно спробую тобі це описати. Сьогодні я знаю, що Дамблдор — не керує світом, хоч він і Верховний речник Міжнародної конфедерації чаклунів. Люди не криючись поливають Дамблдора брудом, гордо критикують його дії, дивлячись йому просто в очі, хоча вони ніколи б не наважилися зробити щось таке щодо Луціуса Мелфоя. *Ти* поведився нешанобливо до Дамблдора, хлопче, чи знаєш ти, чому?

— Я... не певен, — сказав Гаррі.

Очевидною гіпотезою були залишки нейронних шаблонів Тома Редла.

— Вовки, собаки, навіть кури борються між собою за домінування. Що я нарешті зрозумів за допомогою мозку клерка: для нього Луціус Мелфой домінує, лорд

Волдеморт домінує, а Девід Монро та Албус Дамблдор — ні. Коли вони стали на сторону добра, присягнувши на вірність світлу, вони припинили бути *загрозливими*. У Британії Луціус Мелфой домінує, бо він може змусити тебе виплачувати борги, чи надіслати проти твоєї крамниці бюрократів міністерства, чи розіп'яти тебе у «Щоденному віщуні», якщо ти напряду не підкоришся йому. А наймогутніший чарівник світу не домінує, бо всі знають, що він, — губи професора Квірела скривилися, — *герой з казок*, непохитно готовий на самопожертви, надто покірний для помсти. Скажи мені, дитино, чи бачив ти колись драму про героя, що перед тим, як погодитися врятувати свою країну, вимагає хоча б стільки золота, скільки адвокат отримує за одну справу в суді?

— Насправді існує *чимало* таких героїв у маглівському світі, для початку назву Гана Соло...

— Ну, а в магічних драмах таких нема. Лише покірні герої на кшталт Дамблдора. Це мрія про могутнього *раба*, що ніколи насправді не стане вищим за тебе, не вимагати-ме поваги, ніколи навіть не попросить про плату. Тепер ти розумієш?

— Гадаю... так, — сказав Гаррі. Фродо та Семвайз з «Володаря перснів» відповідали архетипу цілковито незагрозливих героїв. — Ви хочете сказати, що люди вважають таким Дамблдора? Не думаю, що учні Гогвортсу сприймають його як гобіта.

— У Гогвортсі Дамблдор карає певну непокору його волі, тож його тут дещо бояться... Хоча учні все одно спокійно збиткуються з нього навіть не пошепки. Поза цим замком Дамблдора просто висміюють. Вони почали називати його божевільним, а він змавпував це мов дурень. Варто лише почати грати роль рятівника з п'єс, і тебе вже вважають рабом, чії послуги безкоштовні для всіх, і якого можна із задоволенням критикувати. Бо це привілей господарів — відкинутися на спинки крісел та

надавати корисні поради, доки раби працюють. Лише в міфах древньої Греції, за часів, коли людство ще не мало таких витончених хибних уявлень, як зараз, можна було натрапити на героя, що також високо піднявся в суспільстві. Гектор, Еней — ці герої мали право на помсту тим, хто образив їх, вони могли вимагати золота й коштовностей за свої послуги, не викликавши обурення. І якби лорд Волдеморт захопив Британію, можливо, він би зволив бути шляхетним у своїй перемозі. Та ніхто не вважав би його добру волю незмінною, ніхто не наважився б на критику, якби їм не подобалося б, що він робить. Коли він переміг би, він отримав би *справжню* повагу. Я зрозумів того дня в міністерстві, що коли я заздрив Дамблдоріві, я припустився тих же помилок, що й сам Дамблдор. Я зрозумів, що я докладав зусиль не там, де треба. Ти маєш знати, що це правда, хлопче, ти значно вільніше казав зле слово про Дамблдора, ніж про мене. Закладаюся, навіть у своїх думках, бо це глибинний інстинкт. Ти знав, що за знущання з могутнього мстивого професора Квірела прийде розплата, а за неповагу до слабкого й безпечного Дамблдора — ні.

— Дякую, — сказав Гаррі, не зважаючи на біль, — за цей цінний урок, професоре Квірел, я розумію, що ви маєте рацію щодо того, що робив мій розум.

Хоча й спогади Тома Редла теж напевно зробили свій внесок у те, як інколи Гаррі кидався на Дамблдора без жодної причини, Гаррі ж не поводився так з професоркою Макґонегел... хоча треба визнати, що в неї була влада знімати очки гуртожитків, і вона не здавалася такою терпимою, як Дамблдор... ні, це все одно правда, Гаррі ставився б з більшою повагою навіть у думках, якби не видавалося, що не поважати Дамблдора так *безпечно*.

Тож це була історія Девіда Монро та лорда Волдеморта...

Але відповіді на найнезбагненніше питання досі не

було, а Гаррі не був певен, чи мудро його ставити. Якщо якимось чином лорд Волдеморт впорався *не подумати про це*, і потім професор Квірел впорався не подумати про це протягом дев'яти років роздумів, то нерозумно було казати... чи, можливо, розумно. Агонія чаклунської війни не пішла на користь Британії.

Гаррі наважився й заговорив:

— Що мене найбільше спантеличило, так це чому чаклунська війна тривала так довго, — почав Гаррі. — Тобто, можливо я недооцінюю складнощі, що постали перед лордом Волдемортом...

— Ти хочеш знати, чому я не імперіуснув когось з сильніших чаклунів, щоб ті імперіуснили інших, не вбив найсильніших, хто був здатен опиратися імперіусу, та не захопив міністерство протягом, ем, мабуть трьох днів.

Гаррі тихо кивнув.

Видавалося, професор Квірел розмірковує. Він рукою просіював зрізану траву до казана, шматочок за шматочком. Якщо Гаррі правильно пам'ятав, цей інгредієнт був десь на чотирьох п'ятих до завершення рецепта.

— Я й сам про це замислився, — зрештою сказав професор із захисту, — коли почув від Снейпа пророцтво Трелоні, я міркував і про минуле, і про майбутнє. Якби ти спитав був мене минулого, чому він не скористався імперіусом, він розповідав би про потребу того, щоб усі *бачили*, хто має владу, про потребу відкрито керувати бюрократією міністерства, доки не прийде час звернути увагу на інші країни. Він зазначив би, що швидка й тиха перемога принесе складнощі пізніше. Він сказав би про перепону — Дамблдора та його неймовірні захисні здібності. І він вигидав би подібні виправдання для кожного запропонованого швидкого шляху до влади. Чомусь завжди видавалося, що ще не час переводити мої плани у фінальну стадію, завжди треба було зробити

ще щось спочатку. А коли я почув пророцтво, я *знав*, що вже час, що сам Час помітив мене. Що більше зволікати не можна. Коли я озирнувся, то збагнув, що якимось чином минули роки. Гадаю... — подеколи з його руки в казан досі падали травинки, але професор Квірел ніби не приділяв цьому уваги. — Я вирішив, коли згадував своє минуле посеред зірок, що я надто призвичаївся грати проти Дамблдора. Дамблдор був розумним, старанно намагався бути хитрим, не чекав, доки я нападу, а інколи дивував мене. Він здійснював химерні ходи, що призводили до захопливих та непередбачуваних результатів. Тепер уже я бачу, що було чимало очевидних шляхів знищити Дамблдора. Та, гадаю, якась частина мене не хотіла повертатися до пасьянсів після шахів. Саме коли з'явилася надія створити іншого Тома Редла, проти якого можна буде грати, навіть гіднішого за Дамблдора супротивника, тоді я вперше готовий був завершувати війну. Так, це звучить по-дурному, але інколи емоції дурніші, ніж ми готові визнати. Я б ніколи навмисно такого не робив. Це б порушило дев'яте, шістнадцяте, двадцяте й двадцять друге правила, а це вже занадто, навіть якщо я отримував задоволення. Та щоразу вирішувати, що варто зробити ще дещо, отримати ще одну перевагу, поставити ще одну фігуру, куди треба, перед тим, як завершити з приємним часом у моєму житті й перейти до нудного керування Британією... ну, навіть я можу скоїти таку помилку, якщо не розумію цього.

І саме тоді Гаррі зрозумів, що станеться, коли вони отримують філософський камінь.

Тоді професор Квірел уб'є його.

Професор Квірел не хоче його вбивати. Можливо, Гаррі — єдина людина в світі, на кому професор Квірел *не зможе* використати смертельне прокляття. Але професор Квірел вважав, що він має це зробити з якоїсь причини.

Тому професор Квірел вирішив, що треба зварити зіл-

ля осяйності, вибрати повільний варіант. Саме тому професора Квірела було так легко переконати відповідати на питання, нарешті обговорити своє життя з кимось, хто може зрозуміти. Так само, як лорд Волдеморт відкладав завершення чаклунської війни, щоб подовше грати проти Дамблдора.

Гаррі не міг точно пригадати, що саме казав професор Квірел про те, що не вбиватиме Гаррі. Це точно не було щось чітке, наприклад, «Я без сумнівів не планую вбити тебе в жодний спосіб, хіба що ти наполягатимеш на тому, щоб зробити якусь дурість». Гаррі й сам не хотів був наполягати на точних словах, бо Гаррі вже тоді знав, що йому доведеться нейтралізувати лорда Волдеморта, і очікував, що точніші слова виявлять це, якщо він спробує обмінятися обіцянками з цього приводу. Тож точно були обхідні шляхи, хай що вони сказали один одному.

Гаррі не особливо здивувала ця інформація, лише посилила відчуття обмеження часу. Якась частина Гаррі вже знала про це, і просто чекала на привід, щоб зробити це явним знанням. Професор Квірел ніколи б не розповів так багато людині, яка може прожити більше, ніж кілька годин. Неймовірна ізоляція та самотність життя професора Квірела могли пояснити, чому він готовий був порушити свої правила та розмовляти з Гаррі *за умови*, що Гаррі не вдовзі помре. Світ не працював як п'єси, де головні лиходії розкривали всі свої плани, а потім в них не виходило вбити героя. Але десь у майбутніх планах точно фігурувала смерть Гаррі.

Гаррі ковтнув слину, відновив дихання. Професор Квірел щойно додав пучок кінської шерсті до *зілля осяяння*, а це було майже наприкінці рецепта, якщо Гаррі не помилявся. Та й купа дзвоників, які треба додати, уже була зовсім маленькою.

Напевно прийшов час припинити так хвилюватися й ризикнути на менш консервативний крок, враховуючи

обставини.

— Якщо я вкажу на помилку лорда Волдеморта, — сказав Гаррі, — чи покарає він мене за це?

Професор Квірел здійняв брови.

— Якщо помилка справжня, то ні. Пропоную тобі втриматися від розповідей про мораль. Я не прокляну того, хто приніс погані новини, а також підлеглого, що чесно хоче вказати на проблему. Навіть як лорд Волдеморт, я ніколи не опускався до такої дурості. Звісно, були й ідіоти, що вважали таку політику слабкістю, хотіли просунутися вперед, принижуючи мене публічно, гадали, що я маю терпіти їхню критику, — професор Квірел усміхнувся своїм спогадам. — Смертежерам краще без них, і я раджу не повторювати їхніх помилок.

Гаррі кивнув, легкі мурахи пробігли його спиною.

— Ем, коли ви розповіли мені, що сталося в Годриковій Долині на Геловін, я маю на увазі в 1981, ем... Я помітив ще одну помилку у ваших міркуваннях. Спосіб, як уникнути катастрофи. Але, ем, гадаю у вас є сліпа пляма, клас стратегій, які ви не розглядаєте, і навіть постфактум цього не розумієте...

— Сподіваюся, ти не казатимеш такої маячні як «не намагайтеся вбивати людей», — сказав професор Квірел. — Я буду незадоволений, якщо це так.

— *Не різниця цінностей. Справжня помилка, враховуючи ваші цілі. Чи покараєте ви мене, якщо я стану вашим вчителем, дам вам урок? Чи якщо помилка проста й очевидна, і ви почуватиметеся дурним?*

— Ні, — прошипів професор Квірел. — *Якщо урок справжній.*

Гаррі ковтнув слину.

— Ем. Чому ви не перевірили систему горокраксів перед тим, як у вас виникла потреба скористатися нею?

— Перевірив? — професор Квірел відвів погляд від зі-

ля, у його голосі чулося обурення. — Що ти маєш на увазі, *перевірив*?

— Чому ви не перевірили, чи правильно працює система горокраксів перед тим, як вона вам знадобилася в Геловін?

На лиці професора Квірела було видно відразу.

— Це сміховинно... Я не хочу *помирати*, містере Поттер, а це єдиний спосіб перевірити мій великий витвір! Який сенс ризикувати життям раніше, ніж пізніше? Яким чином це могло мені допомогти?

Гаррі проковтнув клубок у горлі.

— *Був спосіб перевірити систему горокраксів, не помиряючи*. Важливий загальний принцип. Ви вже зрозуміли?

— Ні, — по деякому часі сказав професор Квірел. Професор із захисту обережно розчавив майже один з останніх дзвоників разом з довгою білявою волосиною та кинув результат у зілля, що тепер булькало яскравіше. Лише два дзвоники лишилися на столі. — І я сподіваюся, що твій урок має сенс, заради твого ж блага.

— Припустимо, професоре, що я дізнався, як накласти поліпшену версію закляття горокраксів, і хотів нею скористатися. Що я б зробив?

Професор Квірел одразу відповів:

— Знайшов би когось, кого ти вважав би морально мерзенним, когось такого, щоб ти міг переконати себе, що його смерть врятує інші життя, і вбив би його, щоб створити горокракс.

— А потім?

— Створив би ще горокраксів, — сказав професор Квірел. Він взяв пляшку з, видавалося, лускою дракона.

— Перед тим, — сказав Гаррі.

Трохи згодом професор Квірел похитав головою.

— Я досі не розумію, і ти припиниш цю гру та скажеш

мені зараз.

— Я б зробив горокракси для друзів. Якби ви колись турбувалися бодай про одну людину в цілому світі, якби хоч одна людина надавала вашому безсмертю *сенса*, хтось, хто ви хотіли б, щоб жив з вами вічно... — Гаррі урвався голос. — Тоді, тоді ідея створити горокракс комусь іншому не була б для вас такою контрінтуїтивною, — Гаррі сильно кліпав очима. — У вас сліпа пляма щодо стратегій, в яких ви робите щось хороше іншим людям, навіть якщо це допомагає вам досягати власних егоїстичних цілей. Ви вважаєте... що це не ваш стиль, гадаю. Ця... сторона вашого уявлення про себе... призвела до втрачених дев'яти років.

Професор із захисту додавав до казана м'ятну олію з піпетки — крапля за краплею.

— Розумію... — повільно сказав професор Квірел. — Розумію. Треба було навчити Рабастана ускладненому ритуалу горокраксів, змусити його перевірити винахід. Так, тепер це наймовірно очевидно. До речі, також я міг наказати Рабастанові спробувати скопіювати свідомість у якесь непотрібне немовля, щоб побачити, що станеться, перед тим, як іти самому в Годрикову Долину й створювати тебе, — професор Квірел зачудовано похитав головою. — Ну, я насправді радий, що усвідомив це лише зараз, а не десять років тому. У мене й так було достатньо, за що себе картати протягом цього часу.

— Ви не помічаєте добрих методів зробити те, що ви *хочете* зробити, — сказав Гаррі. Він і сам помітив нотки відчаю у власному голосі. — Навіть коли добра стратегія *більш ефективна*, ви її не помічаєте, бо у вас є уявлення про себе, як про *не доброго*.

— Це справедливе спостереження, — сказав професор Квірел. — Так, насправді тепер, коли ти на це вказав, я вже встигнув вигадати кілька добрих справ, що підуть на користь моїм планам.

Гаррі лише витріщався на нього.

Професор Квірел посміхався.

— Це хороший урок, містере Поттер. Відтепер, доки це не ввійде у звичку, я старанно шукатиму хитрих стратегій, що включають добрі до інших людей справи. Можливо, піду й попрактикую добросердні вчинки, щоб розуму було легше про них думати.

У Гаррі все похололо в грудях.

Професор Квірел сказав це без найменших видимих вагань.

Лорд Волдеморт був цілковито певен, що спокута йому не загрожує. Він не мав ані крихти страху, що це з ним станеться.

Передостанній дзвоник було обережно кинуте до зілля.

— Чи є в тебе ще якісь цінні уроки, яким ти бажаєш навчити лорда Волдеморта, хлопче? — спитав професор Квірел. Він підвів погляд від зілля й заусміхався, ніби точно знав, про що думає Гаррі.

— Так, — голос Гаррі майже надломився. — Якщо ваша мета — щастя, то робити добрі речі для інших приносить більше радості, ніж робити їх собі...

— Ти *справді* гадаєш, що це ніколи не спало мені на думку, хлопче? — усмішка зникла. — Гадаєш, я дурний? Після випуску з Гоґвортсу я мандрував роками перед тим, як повернутися до Британії під ім'ям лорда Волдеморта. Я навіть не рахував, скільки особистостей я змінив. Гадаєш, я ніколи не грав героя, просто щоб відчути, як воно? Чи натрапляв ти на ім'я «Александр Чернишов»? Під цим ім'ям я відшукав жалюгідну діру, в якій панував чорний чаклун, і звільнив убогих мешканців з цієї кабали. Вони лили сльози вдячності. Нічого особливого я не відчув. Я навіть лишився й вбив наступних п'ятьох чорних чаклунів, що хотіли отримати там владу. Я витрачав власні

ґалеони — ну, не зовсім власні ґалеони, але можна їх такими вважати, — щоб прикрасити їхню маленьку країну та ввести щось на кшталт порядку. Вони плазували переді мною, називали кожну третю дитину Александр. Я досі нічого не відчував, тож я кивнув собі, вирішив, що чесно спробував, та й пішов далі.

— Тож чи щасливі ви як лорд Волдеморт? — голос Гаррі здійнявся, нагадував дикий скрик.

Професор Квірел завагався, тоді стеновав плечима.

— Видається, ти вже знаєш відповідь.

— Тоді *навіщо*? Навіщо бути Волдемортом, якщо від цього ви *навіть не щасливі*? — Гаррі затнувся. — Я — це *ви*, я заснований на вас, тож *я знаю*, що професор Квірел — не просто маска! *Я знаю*, що це хтось, ким ви справді можете бути! Чому просто не лишитися ним? Зняти прокляття з посади захисту й просто *лишитися тут*, використати філософський камінь, щоб прийняти форму Девіда Монро й відпустити справжнього Квіріна Квірела. Якщо ви пообіцяєте не вбивати людей, я присягнуся, що нікому не розповім, хто ви такий, просто *лишайтесь професором Квірелом* назавжди! *Учні цінують вас, учні мого тата цінують його...*

Професор Квірел посміювався над казаном, доки перемішував його.

— У чаклунській Британії живе приблизно п'ятнадцять тисяч чаклунів, дитя. Колись жило більше. Не дарма вони бояться вимовляти моє ім'я. Ти пробачиш мене, бо тобі були до вподоби заняття бойової магії?

Підтримую, сказав внутрішній гафелпафець. *Серйозно, якого біса?*

Гаррі не опускав голови, хоча він тремтів.

— Не мені вибачати вас за те, що ви зробили. Та це ліпше, ніж ще одна війна.

— Ха, — сказав професор із захисту. — Якщо колись знайдеш часоворот, що може повертати на сорок років

та змінювати історію, скажи це Дамблдорві перед тим, як він відмовить Тому Редлу в його проханні стати професором із захисту. Та на жаль, боюся, професор Редл не знайшов би щастя в Гогвортсі надовго.

— Чому ні?

— Бо навколо мене все одно були б самі ідіоти, і мені не можна було б їх убивати, — спокійно сказав професор Квірел. — Убивати ідіотів — розрада в моєму житті, я був би вдячний, якби ти не казав про цю розвагу нічого поганого, доки не спробуєш сам.

— Має бути *щось*, що принесе вам більше радості, ніж це, — Гаррі знову урвався голос. — Має бути.

— Чому? — спитав професор Квірел. — Це якийсь науковий закон, про який я ще не чув? Розкажи мені про нього.

Гаррі розкрив рота, та не міг дібрати слів. Мало бути щось, *мало бути щось*, якщо він просто знайде правильні слова...

— І *ти*, — сказав професор Квірел, — не маєш права розповідати мені про щастя. Ти не цінуєш щастя понад усе. Ти вирішив це на початку, ще в перший день шкільного року, коли Сортувальний Капелюх запропонував тобі Гафелпаф. Я знаю про це, бо й сам отримав таке попередження роки тому, і я відмовився, як і ти. Далі Томам Редлам майже немає про що говорити.

Професор Квірел обернувся назад до казана.

Не встигнув Гаррі подумати, що відповісти, як професор Квірел кинув останній дзвоник, і з казана посипали сьайливі бульбашки.

— Гадаю, тут ми завершили, — сказав професор Квірел. — Якщо в тебе лишилися питання, з ними доведеться почекати.

Гаррі ледве звівся на ноги, його трусило. Професор Квірел взяв казан і вилив з нього неймовірний об'єм слі-

пучої рідини, більше, ніж мало б влізти в десяток казанів, на пурпуровий вогонь, що стеріг двері.

Пурпуровий вогонь згаснув.

— Тепер до Дзеркала, — сказав професор Квірел, дістав з мантиї Плащ невидимості та кинув його перед ногами Гаррі.

Розділ 109. Віддзеркалення й роздуми



«Навіть наймогутніший артефакт можна перемогти слабкішим контрартефактом, якщо той спеціалізований».

Ось що сказав був професор Квірел, коли кинув справжній Плащ невидимості, а той впав до ніг Гаррі й скидався на калюжу зі складок тіні.

«Дзеркало Бездоганного Віддзеркалення має владу над тим, що в ньому відбивається, і кажуть, що цю владу не здолати. Та позаяк справжній Плащ невидимості забезпечує відсутність зображення, він обійде цей принцип, не порушуючи його».

Після цього пролунала парселмовою низка питань, щоб переконатися, що Гаррі не збирається робити нічого дурного, не збирається тікати, а також професор Квірел нагадав, що може відчувати його, і що має закляття, що здатні виявити присутність Плаща, і що у нього є сотні заручників плюс Герміона.

Гаррі було сказано накинути Плащ та відчинити двері за погашеним вогнем, пройти крізь двері до останньої кімнати. А професор Квірел стоятиме подалі, щоб з-за

дверей його неможливо було бачити.

Освітлення останньої кімнати було золотавим, кам'яні стіни були м'якого білого кольору, покриті мармуром.

По центру кімнати була проста золота рамка без орнаменту, а в ній був портал до іншої освітленої жовтим кімнати з дверима до іншої кімнати зіль — ось що подумав Гаррі. Дзеркало трансформувало світло так бездоганно, що йому довелося трохи подумати, щоб зрозуміти, що у рамці просто віддзеркалення, а не портал. (Хоча, можливо це було б більш інтуїтивним, якби Гаррі не був невидимим.)

Дзеркало не торкалося підлоги, у золотої рамки не було ніжки. Не видавалося, що вона висить, — видавалося, що вона прикріплена до місця, і що вона більш нерухома, ніж самі стіни, що вона прикріплена назавжди до одного місця відносно Землі.

— Дзеркало там? Воно рухається? — вимогливо спитав професор Квірел з кімнати зіль.

— *Стойть тут. Не рухається,* — прошипів Гаррі у відповідь.

І знову почувся вимогливий голос:

— Обійди Дзеркало, стань позаду нього.

З іншого боку золота рамка була цільною, не показувала віддзеркалення, про що Гаррі й повідомив парселмовою.

— Тепер зніми свій Плащ, — наказав професор Квірел, так і не виходячи з кімнати зіль. — Одразу доповідай, чи повернулося до тебе Дзеркало.

Гаррі зняв Плащ.

Дзеркало так і лишилося нерухомим відносно Землі. Гаррі доповів і про це.

Невдовзі почулося шипіння й кипіння, і лихий вогонь

розплавив мармурову стіну за спиною Гаррі, світло в кімнаті набуло червоного забарвлення, коли той проникнув у кімнату. За ним з щойно створеного коридору вийшов і професор Квірел. Його чорні туфлі жодним чином не постраждали від розпеченої до червоного лави під ними.

— Ну, — сказав професор Квірел, — з однією можливою пасткою розібралися. А тепер... — професор Квірел видихнув. — Тепер ми вигадуватимемо можливі стратегії отримати Камінь з Дзеркала, і ти їх випробуватимеш, бо я бажаю, щоб моє власне зображення не відбивалося в Дзеркалі. Чесно попереджаю, ця частина може виявитися довгою й нудною.

— Я так розумію, з цією задачею зложар вам не допоможе?

— Ха, — сказав професор Квірел та змахнув рукою.

Фенікс з лихого вогню рушив уперед хвилиною багряното-жовтого жаху, червоне світло відкидало мінливі тіні на ще вцілілі мармурові стіни. Гаррі бездумно відстрибнув.

Люте темно-червоне сяйво промайнуло повз професора Квірела й кинулося на золоту поверхню позаду Дзеркала, та зникло, щойно торкнулося золота.

Вогню не стало, і кімната більше не була забарвлена в червоне.

На золотій поверхні не лишилося ані подряпини, ані сяйва від поглинутого тепла. Дзеркало просто лишилося на місці без жодних ознак, що щось сталося.

Спиною Гаррі пробігли мурахи. Якби він грав у підземелля й дракони, і майстер гри сказав би, що таким був результат, Гаррі запідозрив би ментальну ілюзію та кинув гральний кубик, щоб не повірити у неї.

По центру золотої поверхні з'явилася низка рун невідомої абетки, чорні відсутності світла з тонких ліній та кривих, що утворювали горизонтальний рядок. Гаррі вирішив, що зложар знищив якусь просту ілюзію, значно

простіше заклинання, що не давало дітям бачити ці літери...

— Скільки років цьому Дзеркалу? — ледь не прошепотів Гаррі.

— Ніхто не знає, містере Поттер, — професор із захисту потягнувся пальцями до рун, на його лиці було щось на кшталт шанобливості, та він не торкнувся золота. — Напевно, у мене такі ж здогади, як і в тебе. Згідно з певними легендами, що можуть бути, а можуть і не бути фальшивими, це Дзеркало віддзеркалює *себе* бездоганно, і, відповідно, його існування абсолютно стабільне. Таке стабільне, що воно змогло вижити, навіть коли кожен інший вплив Атлантиди було скасовано, коли усі її наслідки було вирвано з Часу.

Навіть зважаючи на обставини, Гаррі відчув благоговіння, якщо це була правда. Золота рамка не засяяла яскравіше, ніж раніше, навіть після цієї інформації. Та він міг уявити, як воно повертається й повертається назад, до цивілізації, яка стала такою, що ніколи й не існувала...

— Що... що саме Дзеркало *робить*?

— Чудове питання, — сказав професор Квірел. — Відповідь у рунах, що написані на золотій рамці Дзеркала. Прочитай їх мені.

— Я не впізнаю абетку. Вони скидаються на випадкові нариси лапи курки, які малюють ельфи Толкіна.

— Усе одно прочитай їх. *Це зовсім безпечно.*

— Тут написані руни *ноїтілов детало партксе тнере гок руой ту бекафруой тон во гсі...* — Гаррі спинився, відчувши чергове поколювання у спині.

Гаррі знав, що *означає* руна «ноїтілов». Вона означала «ноїтілов». А подальші руни стверджували, що детало ноїтілов, доки він не сягав партксе, тоді лишалася частина, що була і тнере, і гок. Ця віра видавалася знанням, ніби він міг впевнено відповісти «так», якби хтось спитав, чи

«тон во» був руой чи бекафруой. Просто коли Гаррі намагався якось встановити зв'язок між цими концепціями та будь-якими іншими, в нього нічого не виходило.

— *Ти розумієши, шщо ці слова означають, хлопче?*

— *Сумніваюся, напевно ні.*

Професор Квірел злегка зітхнув, він відвів очі від золотої рамки.

— Я думав, раптом слова хибного сприйняття будуть зрозумілі учневі маглівської науки. Видається, ні.

— Можливо... — почав Гаррі.

Серйозно, рейвенклоцю? спитав слизеринець. *Ти утнеш це ЗАРАЗ?*

— Можливо, я міг би знову спробувати зрозуміти слова, якби я більше знав про Дзеркало? — промовила рейвенкловська частина Гаррі, що взяла керування тілом на себе.

Куточки губ професора Квірела трохи піднялися.

— Як і з більшістю древніх речей, учені написали достатньо брехні, щоб тепер уже неможливо було бути певним щодо чогось. Безсумнівно, що Дзеркало принаймні не молодше за Мерліна, бо відомо, що він використовував Дзеркало як інструмент. Також відомо, що після смерті Мерлін лишив письмові інструкції, що Дзеркало не треба приховувати, хоч в нього і є певні сили, що зазвичай були б причиною для занепокоєння. Він написав, що, враховуючи, як ретельно виробили Дзеркало, щоб воно не знищило світ, буде легше знищити світ за допомогою грудки сиру.

Це твердження не видавалося Гаррі цілком заспокійливим.

— Певні інші факти про Дзеркало засвідчили відомі чарівники, що були достатньо скептичними та які довели, що їхньому слову можна довіряти. Найособливішою силою Дзеркала є можливість створювати альтернативні

світи, хоча ці світи не можуть перевищувати за розміром те, що віддзеркалюється у Дзеркалі. Відомо, що в ньому можна зберігати людей та інші об'єкти. Кілька джерел стверджують, що серед усієї магії лише Дзеркало має справжні моральні орієнтири, хоча я не певен, що це означатиме на практиці. Гадаю, моралісти називатимуть прокляття «Круціатус» лихим, а чари патронуса — добрими. Гадки не маю, що *більш* морального вигадали моралісти. Але, наприклад, стверджують, ніби фенікси прийшли в наш світ з іншого, що був викликаний за допомогою Дзеркала.

Слова на кшталт «отакої» та інші, які його батьки назвали б невідповідною мовою, снували в голові Гаррі, хоча не надто зв'язно, доки розглядав золоту рамку Дзеркала.

— Під час своїх мандрів світом я чув чимало історій, яких мало хто чув, — сказав професор Квірел. — Більшість з них видаються брехнею, та деякі звучать як історія, а не на вигадки. На металевій стіні в одному місці, до якого ніхто не потрапляв століттями, я знайшов напис, що мешканці Атлантиди передбачили кінець світу й хотіли створити могутній пристрій, що відверне неминучу катастрофу. Якби пристрій було завершено, згідно з цією історією, він мав би абсолютно стабільне існування, і міг би надавати нескінченну магію й виконувати бажання. А також — і це було значно складнішою задачею — пристрій якимось чином мав би відвертати неминучі катастрофи, які, як кожна розумна людина може передбачити, впливали з існування такого пристрою. Мені здалося цікавим, що, згідно з написом на металевій поверхні, решта мешканців Атлантиди проігнорували цей проект та не зважали на нього. Подеколи проект вихваляли як шляхетне починання заради суспільного добробуту, та майже все населення Атлантиди щодня знаходило важливіші справи, ніж допомогти. Навіть шляхетні роди проігнорували можливість того, що хтось

крім них отримає необмежену владу, а менш досвідчені циніки мали б вважати, що шляхта не може не звернути на таке увагу. Майже без підтримки жменька творців цього пристрою гарували за умов, що не можна було назвати прямо важкими, але ці умови точно дратували. Зрештою, час вичерпався, Атлантиду було знищено, а до завершення пристрою було ще далеко. Я бачу певні збіги з власним досвідом, яких зазвичай немає у вигаданих казках, — крива суха посмішка. — Та, можливо, цей міф мені просто більше до вподоби, ніж сотні інших легенд. Втім, ти мав помітити, що твердження Мерліна про те, що творці Дзеркала зробили все, щоб воно не знищило світ, непрямо підтверджує цю казку. Для нас найважливіше, що ця версія може пояснити, чому Дзеркало має раніше невідому здатність показувати людині перед собою ілюзію світу, якого ця людина бажає, і цю здатність Дамблдор чи Перенел використали. Коли будеш пристрій, що виконує бажання, неможливо переоцінити важливість перестороги проти того, що все може скластися вкрай кепсько.

— Ого, — прошепотів Гаррі, і він сказав це від серця. Це була Магія з великої літери «М», такої Магії, що описувалася в «Тож ти хочеш бути чарівником» Діани Дуан, а не просто набір випадкових порушень фізики за допомогою палички.

Професор Квірел вказав на золоту рамку:

— Остання властивість Дзеркала, щодо якої переважно всі історії збігаються, така: хай які невідомі засоби керувати дзеркалом існують (щодо цього ключа я не знайшов вірогідних джерел), неможливо запрограмувати Дзеркало так, щоб воно реагувало на окремих людей. Тож Перенел не може наказати Дзеркалу «віддай Камінь лише Перенел», Дамблдор не може сказати «віддай Камінь лише тому, хто бажає віддати його Ніколасу Фламелю». Дзеркало має певну сліпоту, яку філософи

назвали бездоганною справедливістю. Отже, має існувати якесь правило, що дає доступ до сховку Каменя, і цим правилом може скористатися будь-хто. І тепер ти розумієш, чому саме ти, відомий як Хлопчик-Що-Вижив, маєш застосовувати стратегії, які ми вигидаємо вдвох. Бо кажуть, що ця річ має моральні орієнтири, і, можливо, Дзеркало було запрограмовано відповідно. Я чудово усвідомлюю, що згідно поширених термінів, ти — добро, а я — зло, — професор Квірел лиховісно посміхнувся. — Тож наша перша спроба, хоча не сумнівайся, не остання: подивимося, як зреагує Дзеркало на твою спробу отримати Камінь, щоб врятувати життя Герміони Грейнджер та сотень інших учнів.

— А *першу* версію цього плану, — сказав Гаррі, що на решті почав розуміти, — ви виграли в п'ятницю першого навчального тижня Гоґвортсу: Камінь мав отримати золотий учень Дамблдора, Хлопчик-Що-Вижив, у шляхетній та самовідданій спробі врятувати життя вчителів із захисту, професорові Квірелу.

— Ну звісно, — сказав професор Квірел.

Напевно, це був поетичний план, але Гаррі дещо заважали оцінити його елегантність обставини.

Тоді Гаррі спало на думку дещо інше.

— Ем, — сказав Гаррі. — Ви гадаєте, що це Дзеркало — пастка для вас...

— Просто неможливо собі уявити, щоб воно не було пасткою.

— Тобто це пастка для лорда Волдеморта. Тільки це не може бути пастка для нього особисто. Має бути якесь загальне правило, якась узагальнена якість лорда Волдеморта, що збудує цю пастку.

Гаррі несвідомо дуже похмуро вступився у золоту верхню рамки Дзеркала.

— Все правильно, — сказав професор Квірел, що й

сам спохмурнів від того, як спохмурнів Гаррі.

— Ну, першого ж четверга цього року божевільний директор Дамблдор, що щойно на моїх очах спопелив був курча, сказав мені, що в мене не було жоднісіньких шансів зайти до його забороненого коридору, бо я не знав закляття «Алогомора».

— *Зрозуміло*, — сказав професор Квірел. — От лихо. Прикро, що ти не згадав цього якось значно раніше.

Жоден з них не мав вголос казати очевидне: це було успішне застосування зворотної зворотної психології, щоб Гаррі тримався якнайдалі від забороненого коридору Дамблдора.

Гаррі досі зосереджено міркував.

— Як гадаєте, Дамблдор підозрює, що я, як він би це сформулював, горокракс лорда Волдеморта, чи більш загально, що певні частини моєї особистості скопійовані з лорда Волдеморта?

Навіть не договоривши питання, Гаррі зрозумів, наскільки воно тупе, і скільки очевидних свідчень він бачив, що...

— Дамблдор *аж ніяк* не міг це проґавити, — сказав професор Квірел. — Не те, щоб цей факт був ледь помітним. Що ще Дамблдор міг подумати, що ти актор у п'єсі, автор-ідіот якої ніколи в житті не бачив одинадцятирічних? Лише недоумкуватий йолоп міг би повірити, що... а, забудь.

Вони вдвох мовчки вступилися у Дзеркало.

Нарешті професор Квірел зітхнув.

— Боюся, я переграв сам себе. Ані ти, ані я не можемо стати перед Дзеркалом. Гадаю, доведеться наказати професорці Спраут скасувати забуттятуси містера Нота та міс Грінґрас... Розумієш, іншою складністю Дзеркала є те, що правило, за яким воно оцінює віддзеркалених у ньому, не зважає на такі зовнішні сили, як чари хибної

пам'яті та Конфундус. Дзеркало показує лише ті сили, що спричинені самою людиною, стан розуму, до якого дійшла вона сама, через власні рішення. Так сказано у кількох джерелах. Ось чому я надав був містерові Ноту та міс Ґрінґрас різні історії про те, чому треба отримати Камінь: щоб за потреби поставити їх перед Дзеркалом, — професор Квірел потер ніс. — Я підготував й інші історії для інших учнів, щоб вони були готові за певної моєї команди... та що ближче ставав цей день, то менше віри я мав в успіх цього проекту. Видається, Нота і Ґрінґрас досі варто спробувати, якщо ми не вигадасмо чогось ліпшого. Та я починаю сумніватися, можливо, Дамблдор хотів створити цю загадку саме проти хитрості Волдеморта. Можливо, йому це навіть вдалося. Якщо ти вигадасш такий альтернативний план, що я схвалю його спробу, то *обіцяю, якщо хай якого пішиака я поставлю перед Дзеркалом, він не зазнає шкоди від мене ніколи, і я не очікую, якщо порушшу цю обіцянку.* Також знову нагадую про заручників і що з ними буде в разі поразки: і про міс Ґрейнджер, і про інших.

І знову вони мовчки втупилися в дзеркало: старший Том Редл та молодший.

— Я підозрюю, професоре, — по якомусь часі сказав Гаррі, — що весь ваш клас гіпотез, ніби хтось має хотіти Камінь заради якоїсь доброї щирої мети, хибний. Директор не створив би таке правило отримання Каменя.

— Чому?

— Бо Дамблдор знає, як легко вірити в те, що ти чиниш правильно, коли насправді це не так. Це було б перше ж, що він розглянув.

— *Твої слова — правда чи омана?*

— *Казав чесно,* — відповів Гаррі.

— Тоді твою заувагу прийнято зі вдячністю, — кивнув професор Квірел.

— Я не розумію, чому ви вважаєте, що цю загадку можна розв'язати, — сказав Гаррі. — Просто встановити таке правило, що в лівійці треба тримати невеличку синю піраміду й дві червоні піраміди побільше, а правицею треба поливати майонезом хом'яка...

— Ні, — відповів професор Квірел. — Ні, гадаю, ні. Легенди не мають чіткої відповіді, які правила можна задавати, проте, гадаю, це правило має бути якось пов'язане з оригінальною метою Дзеркала — якось пов'язане з потаємними бажаннями, що їх має людина. Поливання хом'яка майонезом не пасує... Для більшості людей.

— Гм... А може правило таке: людина взагалі не хоче використовувати Камінь... ні, це надто просто, історія, яку ви вигадали для містера Нота покриває цю версію.

— У чому ти можеш розуміти Дамблдора ліпше за мене, — визнав професор Квірел. — Тож тепер я ставлю питання: як Дамблдор використав би своє прийняття смерті, щоб уберегти Камінь? Бо понад усе він вважає, що саме цього я не здатен збагнути, і він тут фактично не помиляється.

Гаррі деякий час це обмірковував, розглянув кілька ідей та відкинув їх. А тоді, подумавши про дещо, він завагався, чи варто про це казати... та потім згадав про неминучу частину майбутньої розмови з професором Квірелом, коли той питає парселмовою, чи не спало Гаррі щось на думку.

Гаррі неохоче заговорив:

— Чи вважатиме Дамблдор, що це Дзеркало може зв'язатися із потойбічним життям? Чи міг він сховати Камінь у місці, яке він *вважає* потойбічним світом, тож лише люди, що вірять у життя після смерті, здатні бачити це місце?

— Гм... — гмикнув професор Квірел. — Можливо... так, є в цьому щось вірогідне. У Дзеркалі, що показує

побажання серця... Албус Дамблдор побачив би себе возз'єднаним зі своєю родиною. Він побачив би себе разом з ними *померлими*, він хоче померти сам замість того, щоб бажати повернути їм життя. Він побачив би свого брата Аберфорта, свою сестру Аріану, своїх батьків — Кендру та Персіваля... Дамблдор віддав би Камінь Аберфорту, гадаю. Чи знатиме Дзеркало, що саме Аберфорту віддали Камінь? Чи будь-який померлий родич згодиться, якщо людина вірить, що дух цього родича віддасть їй Камінь назад? — професор Квірел ходив маленьким колом, тримаючись подалі від Гаррі та Дзеркала. — Та це лише одна ідея. Вигадаймо іншу.

Гаррі почав постукувати по щоці, потім раптом спинився, коли збагнув, звідки в нього ця звичка.

— А що як це Перенел поклала сюди Камінь? Можливо, вона зробила так, щоб Дзеркало повертало Камінь лише тому, хто його сховав.

— Перенел прожила так довго, бо знає межі своїх можливостей, — сказав професор Квірел. — Вона не переоцінює власний інтелект, не надто пихата, інакше вона втратила б Камінь дуже давно. Перенел не намагатиметься вигадати правило для Дзеркала сама, коли майстер Фламель може залишити це на розсуд мудрішого Дамблдора... але правило повернення Каменя лише тому, хто пам'ятає, як його поклав, працює і в разі, коли сам Дамблдор сховав Камінь. Таке правило буде важко обійти, не вийде просто конфундувати когось, щоб той вірив, ніби він поклав Камінь... доведеться створити фальшивий Камінь, фальшиве Дзеркало, та влаштувати сцену... — тепер професор Квірел спохмурнів. — Та гадаю, це все одно щось, що Дамблдор гадає, лорд Волдеморт здатен влаштувати за достатнього часу. Якщо таке взагалі можливо, Дамблдор хотів би так запрограмувати Дзеркало, щоб Камінь отримати дозволив лише такий стан розуму, який він вважає *я не здатен* надати якомусь

учневі — чи якесь правило, якого, як вважає Дамблдор, лорд Волдеморт не здатен збагнути, наприклад, якесь правило, що пов'язане з прийняттям власної смерті. Ось чому я вважаю твою попередню ідею можливою.

А тоді в Гаррі виникла ідея.

Він не був певен, що це хороша ідея.

...та, видавалося, в Гаррі тут не було вибору.

— Arguendo, — почав Гаррі, — ми не певні, що потрібно, щоб отримати Камінь. Та *достатня* умова має бути пов'язана з Дамблдором, чи, можливо, кимось іншим зі станом розуму, коли він чи вона вірить, що Темного Лорда переможено, загроза позаду, прийшов час забрати Камінь та віддати його Ніколасу Фламелью. Ми не певні, яка саме частина стану розуму цієї людини, скажімо, Дамблдора, є потрібною частиною, яку Дамблдор вважає, що лорд Волдеморт не може ані зрозуміти, ані відтворити. Та за цих умов повного стану розуму Дамблдора буде *достатньо*.

— Логічно, — сказав професор Квірел. — І?

— Відповідна стратегія, — обережно почав Гаррі, — вдати стан розуму Дамблдора за цих умов якомога детальніше, ставши перед дзеркалом. І цей стан розуму мають спричинити внутрішні сили, а не зовнішні.

— Але як ми отримаємо такий результат без виманології та чарів конфундуса, і те і те є безперечно зовнішніми... ха. Я *зрозумів*, — блідо-льодяні очі професора Квірела раптом ніби просвердлили його. — Ти пропонуєш, щоб я конфунднув *себе*, так само, як ти наклав на себе прокльон під час першого заняття бойової магії. Щоб це було внутрішньою силою, а не зовнішньою, стан розуму, до якого я дійшов лише завдяки власним рішенням. Скажи, чи ти зробив цю пропозицію з метою завести мене в пастку, хлопче. Скажи парселмовою.

— *Не виключаю, якщо на мій розум, коли ви попросили*

винайти стратегію, можливо, вплинуло таке бажання... хто-зна? Знав, що ви підозрюватимете це, поставите саме це питання. Вирішувати вам, учителю. Я не знаю нічого, що невідоме вам, про те, чи потрапите ви в пастку. Не називайте це моєю зрадою, якщо ви самі вирішите це зробити й спроба зазнає невдачі, — Гаррі дуже хотілося всміхнутися, та він втримався.

— Чарівно, — сказав професор Квірел, і він посміхався. — Видається, винахідливий розум здатен створювати загрози, які неможливо нейтралізувати навіть питаннями парселмовою.

За наказом професора Квірела Гаррі одягнув Плащ невидимості, щоб «чоловік, що віритиме, що він директор, не бачив тебе», як сказав парселмовою професор Квірел.

— Під Плащем чи ні, ти все одно стоятимеш у полі зору Дзеркала, — сказав професор Квірел. — Якщо звідти поллеться лава, згоріш і ти. Мені хочеться, щоб була хоча б така симетрія.

Професор Квірел вказав на місце праворуч від дверей, крізь які Гаррі зайшов до кімнати: перед Дзеркалом, але подалі від нього. Гаррі під Плащем пішов туди, куди вказав професор Квірел, не сперечаючись. Гаррі дедалі важче було стверджувати, що смерть обох Редлів буде поганою подією, навіть враховуючи життя сотень інших учнів. Хай які в Гаррі були чудові наміри, переважно він виявив себе ідіотом, а повернення лорда Волдеморта — загроза усьому світові.

(Хоча в будь-якому разі Гаррі не вірив, що Дамблдор вдасться до лави. Напевно, Дамблдор достатньо злився на Волдеморта, щоб відкинути свої звичні обмеження, та лава не спинила б назавжди те, що Дамблдор вважав безтілесною душею.)

Тоді професор Квірел вказав паличкою, і навколо Гар-

рі на підлозі з'явилося мерехтливе кільце. Це, як сказав професор Квірел, невдовзі стане великим кільцем приховування, і ззовні не буде ані чути, ані видно нічого, що відбувається всередині кільця. Гаррі не зможе зробити себе видимим підробному Дамблдору, ані знявши Плащ, ані криком.

— Ти *не перетинатимеш* це кільце після того, як воно активується, — сказав професор Квірел. — Бо тоді твоя магія торкнеться моєї, і під дією Конфундуса я можу не згадати, як спинити резонанс, що знищить нас обох. Далі, позаяк я не хочу, щоб ти кидався черевиками... — професор Квірел зробив інший жест, і всередині великого кільця приховування повітря почало трохи блимати, з'явилося викривлення у формі кулі. — *Цей бар'єр вибухне, якщо його торкнеться ти чи інша матеріальна річ.* Можливо, резонанс вдарить по мені після того, але й ти помреш. Тепер скажи парселмовою, що не збираєшся ані перетинати кільце, ані знімати Плащ, ані *вчиняти будь-що дурне й імпульсивне.* Скажи, що ти тихо чекатимеш тут під Плащем, доки все не скінчиться.

Гаррі повторив це все.

Тоді мантія професора стала чорною з легким відтінком золотого, таку мантію міг би одягти Дамблдор на якийсь офіційний захід, і професор Квірел направив паличку до своєї голови.

Тривалий час професор Квірел стояв нерухомо, тримаючи паличку коло голови. Його очі були заплющеними від зосередження.

А потім професор Квірел промовив:

— *Конфундус.*

Одразу ж вираз обличчя чоловіка змінився. Він кілька разів кліпнув, ніби був спантеличеним, та опустив паличку.

Глибока втома охопила лице професора Квірела. Без

жодних видимих змін його очі почали видаватися старшими, зморшки на обличчі стали виразнішими.

На губах заграла сумна усмішка.

Без жодного поспіху чоловік тихо підійшов до Дзеркала, ніби в нього був весь час всесвіту попереду.

Він перетнув межу видимості Дзеркала, та нічого не сталося. Він втупився у дзеркальну поверхню.

Гаррі не знав, що чоловік там бачив. Для Гаррі пласка, бездоганна поверхня й далі віддзеркалювала кімнату перед нею, ніби портал в інше місце.

— Аріано, — видихнув чоловік. — Мати, батьку. І ти, мій брате, це було зроблено.

Чоловік стояв на місці, ніби слухаючи.

— Так, зроблено, — сказав чоловік. — Волдеморт став перед цим дзеркалом та його було ув'язнено методом Мерліна. Тепер він лише одне із запечатаних жахів.

І знову він завмер, щоб послухати.

— Хотів би я підкоритися тобі, брате, але так буде краще, — чоловік схилив голову. — Йому назавжди відмовлена смерть, це вже достатньо жахлива помста.

Споглядаючи цей монолог, Гаррі відчув, що щось не так, що Дамблдор би такого *не сказав*, професор Квірел створив якесь опудало, якийсь неглибокий стереотип... але це був і несправжній дух Аберфорта, це було те, як професор Квірел уявляв, яким Дамблдор уявляє Аберфорта, і це двічі віддзеркалене зображення Аберфорта не помітить, що щось негаразд...

— Час повернути філософський камінь, — сказав чоловік, що вважав себе Дамблдором. — Тепер його треба повернути на збереження майстрові Фламелью.

Знову мовчання, доки він слухав.

— Ні, — сказав чоловік, — майстер Фламель оберігав його стільки років від усіх, хто шукав безсмертя, тож,

гадаю, каменю безпечніше в нього... ні, Аберфорте, я вважаю, що в нього хороші наміри.

Гаррі не міг спинити напруження, що пішло всім його тілом, мов вогонь. Йому важко було дихати. Недосконалі, чари конфундуса професора Квірела були недосконалими. Особистість професора Квірела проступала й бачила очевидне питання: чому для Ніколаса Фламелья мати Камінь нормально, якщо безсмертя — це жахливо. Хоч професор Квірел й уявив Дамблдора таким, що просто не бачить цього питання, професор Квірел не додав до чарів конфундуса умови, що *уявлення Дамблдора про Аберфорта* не помітить цього питання. Це все загалом було лише віддзеркаленням власного розуму професора Квірела, зображення, що виникло в Тома Редла.

— Знищити його? — спитав чоловік. — Можливо. Я не певен, що його *можливо* знищити, бо тоді майстер Фламель давно б уже це зробив. Гадаю він уже багато разів жалкував, що створив його... Аберфорте, ми пообіцяли йому, і ми не такі древні й не такі мудрі, як він. Філософський камінь треба повернути тому, хто його створив.

Гаррі затамував подих.

Чоловік тримав безформний шматок багряного скла в лівиці. Розміром той був десь з великий палець Гаррі від нігтя до першого суглоба. Через блиск поверхні багряного скла видавалося, що камінь вологий. Нагадувало кров, що спинилася в часі й утворила зубчасту поверхню.

— Дякую, брате, — тихо сказав чоловік.

Чи таким має бути Камінь? Чи знає професор Квірел, який Камінь має вигляд? Чи видасть Дзеркало за таких умов справжній Камінь, чи підробку?

А тоді...

— Ні, Аріано, — сказав чоловік з легкою усмішкою, — на жаль, мені час іти. Потерпи, люба моя, невдовзі я

справді приєднаюся до вас... чому? Чому, я не певен, чому я маю йти... коли я отримаю Камінь, мені треба відійти від Дзеркала та чекати, доки майстер Фламель зв'яжеться зі мною, хоча я не певен, навіщо мені для цього відходити від Дзеркала... — чоловік зітхнув. — Ех, старішаю. Добре, що ця страхітлива війна скінчилася, коли скінчилася. Гадаю, нічого поганого не буде, якщо я побалакаю з тобою деякий час, люба моя, якщо ти цього бажаєш.

В Гаррі аж розболілася голова. Якась частина Гаррі намагалася передати повідомлення про те, що він уже деякий час не дихає, та ніхто не слухав. *Недосконалі*, чари конфундуса професора Квірела недосконалі, Аріана, яку професор Квірел уявив уявляє Дамблдор, хотіла розмовляти з Дамблдором, і напевно не хотіла чекати, бо на якомусь рівні професор Квірел знав, що життя після смерті не існує, і попередньо доданий імпульс піти з Каменем *не витримував конкуренції з аргументами Редлівської Аріани...*

А тоді Гаррі охопив спокій. Він знову почав дихати.

У будь-якому разі Гаррі нічого не міг вдіяти. Професор Квірел не дав Гаррі жодної змоги втрутитися. Ну що ж, хай професор Квірел насолоджується наслідками свого рішення. Якщо наслідки зачеплять і Гаррі, то хай так і буде.

Чоловік, що вважав себе Дамблдором, переважно терпляче кивав, подеколи відповідав своїй любій сестрі. Інколи чоловік занепокоєно кидав оком убік, ніби дуже хотів піти, та він придушував цей імпульс терпінням, ввічливістю й турботою про сестру, згідно з тим, як професор Квірел уявляв Дамблдора.

Гаррі побачив мить, коли чари Конфундуса спинили дію, вираз обличчя чоловіка змінився, знову став звичним для професора Квірела.

І тієї ж миті Дзеркало змінилося, більше не показува-

ло віддзеркалення кімнати, а натомість показувало справжнього Албуса Дамблдора, ніби той стояв прямо за Дзеркалом, і його було видно крізь поверхню.

Справжній Дамблдор був рішучим та суворим.

— Привіт, Томе, — сказав Албус Дамблдор.

Розділ 110. Віддзеркалення й роздуми, ч.2



Суворість протрималася на обличчі Албуса Дамблдора лише мить, поступившись здивуванню:

— Квіріне? Що...

А тоді він ненадовго замовкнув.

— Ну, — промовив Албус Дамблдор. — Я почуваюся дурнем.

— Ну нарешті, — легковажно сказав професор Квірел.

Якщо він і був здивований тим, що його викрили, він цього жодним чином не показав. Він помахом руки повернув своїй мантиї звичайні кольори.

Суворість повернулася до Дамблдора і, видавалося, подвоїлася:

— Я собі розшукую тінь Волдеморта, і не помічаю, що професор із захисту Гогвортсу — хвороблива, напів-мертва жертва, якою заволодів значно сильніший дух. Я б назвав це старечим маразмом, якби так багато інших теж не проґавили цього.

— Є таке, — сказав професор Квірел. Він підвів

брови: — Ну серйозно, невже мене так складно впізнати без яскравих червоних очей?

— О так, справді, — рівним тоном сказав Албус Дамблдор. — Твоя акторська гра була бездоганною. Визнаю, я й не здогадувався. Квірін Квірел видавався... яке ж слово я шукаю?.. Ах так, ось це слово. Він видавався нормальним.

Професор Квірел хихотнув. Зовні видавалося, ніби він просто теревенить з другом.

— Знаєш, я ніколи не був божевільним. Лорд Волдеморт був для мене просто грою, як і професор Квірел.

А от Албус Дамблдор явно не насолоджувався бесідою.

— Я очікував, що ти таке скажеш. З жалем маю повідомити, що будь-хто готовий зіграти роль Волдеморта і є Волдемортом.

— О, — сказав професор Квірел, здійнявши палець у попередженні. — Але ця логіка має лазівку, старче. Будь-хто, хто грає роль Волдеморта, має бути тим, що моралісти називають «злом», у цьому ми згодні. Та можливо справжній я цілковито, абсолютно, невідворотно лихий у цікавий інший спосіб, ніж я вдавав, як Волдеморт...

— Мушу сказати, — відрубав Албус Дамблдор, — що мені начхати.

— Отже ти вважаєш, що невдовзі позбудешся мене, — сказав професор Квірел. — Як цікаво. Моє безсмертне існування залежить від того, чи розгадаю я, що за пастку ти розставив, а також від того, чи вдасться мені знайти шлях втечі з неї достатньо швидко, — професор Квірел зробив паузу. — Та натомість побазікаймо безцільно про дещо інше. Як так вийшло, що ти чекаєш у Дзеркалі? Я гадав, ти будеш деінде.

— Я там і є, — відповів Дамблдор, — а також я в Дзеркалі, на твій превеликий жаль. Я тут був увесь цей час.

— А, — зітхнув професор Квірел. — Тож мій невеличкий маневр з відволікання був марним.

Албус Дамблдор більше не стримував люті:

— *Відволікання?* — проревів Дамблдор, його сапфірові очі були сповнені гніву. — *Ти убив майстра Фламелья для відволікання?*

Професор Квірел видавався засмученим:

— Мене ранив несправедливість твого звинувачення. Я не вбивав того, кого ти знаєш під іменем Фламель. Я просто наказав іншому це зробити.

— *Як ти міг? Навіть ти, як ти міг? Він був бібліотекою усього нашого вчення! Таємниця, що тепер через тебе втрачені для чаклунства!*

Тепер посмішка професора Квірела стала гіркою:

— Знаєш, я досі не можу збагнути, як твій перекручений розум вважає прийнятним для Фламелья бути безсмертним, а коли я хочу досягти того ж самого, я одразу стаю потворою.

— Майстер Фламель ніколи не опускався до *безсмертя!* Він... — Дамблдор кашлянув. — Він лише не засинав після заходу сонця, у нього був довгий-довгий день заради нас...

— Не знаю, чи ти це пам'ятаєш, — легковажно сказав професор Квірел, — та чи пам'ятаєш ти той день у своєму кабінеті з Томом Редлом? Коли я благав тебе, став на коліна й благав представити мене Ніколасу Фламелью, щоб я міг попросити стати його учнем, щоб колись і сам міг виготовити філософський камінь? Це була моя остання спроба бути хорошою людиною, раптом тобі цікаво. Ти відмовив та прочитав лекцію, як недоброчесно боятися смерті. Я пішов з твого кабінету з гіркотою, розлючений. Я вирішив: якщо мене в будь-якому разі називатимуть лихим лише через те, що я не хочу помирати, то можу вже стати й лихим. За місяць я вбив Ебігейл Міртл заради досягнен-

ння безсмертя іншими засобами. Навіть коли я дізнався більше про Фламея, мене весь час засмучувало твоє лицемірство. Саме через це я мучив тебе й твоїх сильніше, ніж робив би це в іншому разі. Я завжди відчував, що ти маєш це знати, та в нас ніколи не було можливості porozмовляти відверто.

— Я відмовляюся, — сказав Албус Дамблдор, що не відводив погляду. — Я не приймаю й крихти відповідальності за те, ким ти став. Це цілковито й повністю наслідок твоїх і лише твоїх рішень.

— Я не здивований твоїми словами, — сказав професор Квірел. — Ну, а тепер мені цікаво, яку відповідальність ти приймаєш. У тебе є доступ до якоїсь незвичної сили віщування, це я зрозумів давно. Ти робив надто багато абсурдних ходів, і те, яким чином наслідки цих ходів спрацьовували на твою користь, було просто сміховинно. Тож скажи мені. Чи знав ти заздалегідь, яким буде результат того дня всіх святих, коли мене на час перемогли?

— Я знав, — тихим холодним голосом відповів Албус Дамблдор. — За це відповідальність я визнаю, і тобі цього ніколи не зрозуміти.

— Ти влаштував, щоб Северус Снейп почув пророцтво та приніс його мені.

— Я дозволив цьому статися, — сказав Албус Дамблдор.

— А я весь такий розхвилювався, що нарешті отримав власне передбачення, — професор Квірел похитав головою, ніби від суму. — Тож великий герой Дамблдор приніс у жертву своїх пішаків, що ні про що не здогадувалися: Лілі та Джеймса Поттерів, лише для того, щоб позбутися мене на кілька років.

Очі Албуса Дамблдора скидалися на камінь.

— Джеймс та Лілі й свідомо пішли б на смерть, якби знали.

— А як щодо немовляти? — спитав професор Квірел. — Щось я сумніваюся, що Поттери радо залишили б його на шляху у Відомо-Кого.

Албус Дамблдор ледь помітно здригнувся.

— Хлопчик-Що-Вижив непогано зберігся. Хотів перетворити його на себе, так? А натомість перетворив себе на труп, а Гаррі Поттер став чарівником, яким мав би бути ти, — тепер з-за серпастих окулярів було видно звичне мерехтіння очей Дамблдора. — Уся крижана геніальність Тома Редла, але приборкана для служіння теплу та любові Джеймса та Лілі. Цікаво, що ти відчув, коли побачив, ким міг би стати Том Редл, якби ріс у люблячій родині?

Губи професора Квірела скривилися:

— Я був здивований, ба навіть шокований, колосальною наївністю містера Поттера.

— Гадаю, тобі не збагнути цього гумору, — тоді нарешті Албус Дамблдор усміхнувся. — Як же я сміявся, коли зрозумів! Коли я побачив, що ти створив доброго Волдеморта, що протистоятиме лихому... ох, як же я сміявся! Я ніколи не мав твердості для своєї ролі, та Гаррі Поттер матиме її з надлишком, коли прийде до повноти своїх сил, — усмішка зникла з обличчя Албуса Дамблдора. — Хоча, гадаю, Гаррі доведеться знайти якогось іншого темного лорда, щоб його перемогти, бо тебе вже не буде.

— Ах, так. Про це, — професор Квірел спробував відійти від Дзеркала, та, видавалося, щось його спинило прямо перед тим, як він мав би вийти з поля віддзеркалення. — Цікаво.

Тепер Дамблдор усміхався холодно:

— Ні, Томе. Ти нікуди не підеш.

Професор Квірел кивнув:

— Що саме ти зробив?

— Ти відмовився від своєї смерті, — сказав Дамблдор, — і якби я знищив твоє тіло, твій дух приплентався б назад,

ніби тупа тварина, що не розуміє, коли їй кажуть піти. Тож я відправлю тебе в точку поза часом, у застиглу мить, з якої ані я, ані будь-хто інший, не здатен тебе повернути. Можливо, колись Гаррі Поттер зможе тебе повернути, якщо пророцтво не бреше. Можливо, він захоче обговорити з тобою, хто саме винен у смерті його батьків. Для тебе мине лиш мить — якщо ти колись повернешся. У будь-якому разі, Томе, бажаю тобі найкращого.

— Гм, — вимовив професор Квірел. Професор із захисту крокував повз Гаррі, що безмовно з жахом спостерігав за сценою, а тоді професор знову спинився з іншого боку від дзеркала. — Як я й очікував. Ти використовуєш старий метод запечатування Мерліна, те, що сказання Тоферіуса Чанґа називає процесом позбавлення часу. Якщо легенда правдива, то навіть ти не можеш спинити процес тепер, коли він уже так довго тривав.

— Так, — сказав Албус Дамблдор. Та його погляд раптом став настороженим.

А Гаррі, що стояв поряд з дверима, лише трохи праворуч від них, тихо чекав та не давав волю своєму жахові. Він відчував *присутність*, що густішала в полі зору Дзеркала. Щось більш чуже за магію, все в цій присутності було незрозумілим, крім того факту, що це щось дивне і могутнє. Воно посилювалося повільно, та тепер процес пришвидшився.

— Але ти досі можеш обернути ефект, якщо розповідь Чанґа правильна, — зауважив професор Квірел. — Більшість властивостей Дзеркала можуть діяти в обидва боки, якщо легенда не помиляється. Тож ти можеш натомість позбутися всього з іншого боку Дзеркала. Відправити замість мене в ту застиглу мить себе. Якщо забажаєш, звісно.

— І з чого б я таке робив? — напруженим голосом спитав Албус Дамблдор. — Гадаю, ти збираєшся сказати мені про те, що взяв заручників? Це марно, Томе, *дурню!* Який

же ти *дурень*! Ти мав би знати, що я нічого тобі не дам за будь-яких заручників.

— Ти завжди відставав на один крок, — сказав професор Квірел. — Дозволь представити мого заручника.

Інша присутність заповнила повітря навколо Гаррі, тягуче відчуття по всьому тілі, коли магія іншого Тома Редла діяла так близько від його шкіри. З нього зірвало Плащ невидимості, і мерехтливий чорний Плащ полетів від нього.

Професор Квірел упіймав його, хутко одягнув, і менш ніж за секунду накинув каптур на голову та зникнув.

Албус Дамблдор похитнувся, ніби в нього забрали якусь важливу опору.

— Гаррі Поттере, — видихнув директор. — *Що ти тут робиш?*

Гаррі втупився в зображення Албуса Дамблдора, на лиці якого були цілковитий шок та незрівнянний смуток.

Провина та сором були надто сильними, надто сильними, вдарили Гаррі разом, і він відчував, як незбагнена присутність навколо нього от-от сягне піку. Гаррі знав, що часу не лишилося, що з ним покінчено.

— Я сам винен, — пискнув Гаррі за командою якоїсь частини себе, що взяла керування горлом в цю останню хвилину. — Я був дурним. Завжди був дурним. Не треба мене рятувати. Прощайте.

— Ой, ви тільки подивіться, — проспівав голос професора Квірела. — А в мене більше немає віддзеркалення.

— Ні, — сказав Албус Дамблдор. — Ні, ні, *НІ!*

До руки Албуса Дамблдора прилетіла з рукава довга, темно-сіра паличка. В іншій, ніби нізвідки, з'явився короткий жезл з темного каменю.

Албус Дамблдор різко відкинув і те, і інше вбік, коли незрозуміле відчуття набуло такої сили, що її ледве мо-

жна було витримати, і зникнув.

Дзеркало знову показувало лише осяяну золотавим світлом кімнату з білого каменю, в Дзеркалі не було видно й сліду Албуса Дамблдора.

Розділ III. Невдача, ч. I



Темний Лорд сміявся.

Посеред порожнього повітря лунав дикий сміх професора із захисту — високим і жахливим був його сміх. Тепер це був сміх Волдеморта, сміх Темного Лорда без жодних спроб його сховати чи стримати.

Думки Гаррі були в хаосі. Він ніяк не міг відвести очі від місця, де щойно був Албус Дамблдор. У Гаррі наростав надто великий жах, щоб мати змогу розуміти й міркувати. Розум намагався повернутися в часі й скасувати дійсність, та такої магії не існувало, тож дійсність лишалася незмінною.

Він програв, він втратив був Дамблдора, не було жодних шансів щось виправити, отже він програв був війну.

Темний Лорд і далі реготав.

— Ах, ах-ха, ах-хах-хах-ха! Професоре Дамблдор, ах, професоре Дамблдор, який доречний фінал нашої гри! — знову вибух дикого сміху. — Неправильна пожертва навіть наприкінці, бо фігура, задля порятунку якої ти віддав усе, вже моя! Неправильна пастка від самого початку, бо я міг покинути це тіло в будь-яку мить! Ах, хахахахаха, аха! Ти так і не навчився бути хитрим,

бідолашний старий дурню.

— Ви... — пролунало з горла Гаррі. — Ви...

— Ахахахаха! О так, дитятко, ти з самого початку цієї пригоди був моїм заручником, лише для цього ти був тут. Ха, хахахаха! Ти на десятиліття замолодий, щоб грати проти справжнього Тома Редла, дитя, — Темний Лорд відкинув каптур Плаща, його голову знову стало видно, а тоді почав знімати Плащ. — А тепер, хлопче, *ти допоміг мені, о так, тож час воскресити твою дівчину-подругу. Щоб не порушити слово*, — посмішка Темного Лорда була холодною, справді холодною. — Гадаю, ти маєш сумніви? Знай, я можу вбити тебе хоч зараз, бо вже немає директора Гог'вортсу, тож нікого про це не буде повідомлено, — у його руці знову з'явився пістолет. — А тепер ходімо, дурне дитя.

І вони пішли.

Вони повернулися крізь двері до кімнати зіль, Темний Лорд помахом палички загасив пурпуровий вогонь, що повернувся на місце. Вони пройшли кімнатою, де був ховчик, кімнатою зі зруйнованими шаховими статуями, крізь згорілі двері до кімнати з ключами. Темний Лорд піднісся крізь люк, і Гаррі ледве видряпався слідом за ним спіральними листяними сходами, вусики пастки диявола смикнулися, але лише відсахнулися, ніби від страху. Хлопчик-Що-Вижив докладав неймовірних зусиль, щоб не розплакатися, темна сторона нічим не могла зарадити — напевно, Волдеморт ніколи не відчував провини.

Вони пройшли повз величезного триголового інферія, Темний Лорд прошепотів слово, і той впав на люк, знову ставши просто трупом.

Вони пройшли повз Северуса Снейпа, той лише сказав, що охороняє двері і вони мають піти, або він почне знімати очки гуртожитків.

Темний Лорд, навіть не сповільнившись, вимовив «*хякуджю монтаук*» з різким ударом паличкою. Северус впав і знову розтягнувся на підлозі без ознак життя.

— Що... — сказав Гаррі, що йшов слідом. — Що ви...

— Просто даю належне моєму вірному слугі. Це його не вб'є, як я тобі й обіцяв, — Темний Лорд знову розсміявся.

— Заручники... — нагадав Гаррі, йому доводилося докладати зусиль, щоб голос не зривався. — Учні, ви сказали, що зупините те, що їх уб'є...

— *Так. Припини хвилюватися. Зроблю це по дорозі звідси.*

— Звідси?

— Ми йдемо звідси, дитя, — посмішка не зникала з лиця Темного Лорда.

Погане передчуття здійнялося серед моря інших поганих відчуттів.

Тепер Темний Лорд дивився на те, що він називав Картою Гогвортсу. Написані від руки лінії ніби рухалися, коли вони йшли. Частина розуму Гаррі обмірковувала, що робити, якщо вони натраплять на загін аврорів (Темний Лорд зможе їх миттєво вбити чи забуттятнути), і втратив навіть цю надію.

Вони спустилися головними сходами на другий поверх, не стрівши нікого.

Темний Лорд завернув у якийсь прохід, якого Гаррі не знав, і спустився ще на марш сходів. Вони спустилися поверх за поверхом, вікна скінчилися, почалися смолоскипи — тепер вони були в слизеринських підземлях.

Попереду них з'явилася людина в мантії.

Темний Лорд до неї наблизився.

Гаррі йшов слідом.

Шести- чи семикласниця зі Слизерину чекала коло

секції стіни, на якій була вирізьблена сцена: Салазар Слизерин здійняв паличку проти велетня, вкритого бурюльками. Відьма жодним чином не прокоментувала, що професор Квірел спокійно ходить, що Гаррі з ним, що в руці професора із захисту пістолет. Наскільки міг судити Гаррі, вона взагалі могла нічого не бачити.

Темний Лорд дістав з мантії та кинув їй кнат.

— Клавдіє Аліціє Табор, наказую тобі. Візьми цей кнат та поклади в центр кільця закляття, яке я показував тобі під квідичними трибунами. Тоді забуттятни себе на останні шість годин.

— Так, володарю, — сказала відьма, вклонилася та пішла.

— Я гадав... — сказав Гаррі. — Я гадав, вам потрібен Камінь, щоб...

Темний Лорд і далі посміхався, посмішка ані на мить не полишала його обличчя:

— Цю частину я не казав парселмовою, дитя. Парселмовою я сказав лише, що запустив закляття, що вб'є учнів, і я спиню його, якщо отримаю Камінь. Решту я казав людською мовою. Я б спинив пожертву «Кривавий форт», навіть якби не отримав Камінь, хіба що мене б викрили й завадили мені. Учні Гогвортсу — цінний ресурс, і я вже витратив чимало часу на їхнє тренування.

Тоді Темний Лорд прошипів стіні:

— *Відкрийся.*

Гаррі побачив невеличку змію в лівому верхньому куті різьбленої картини, і стіна повільно розчахнулася назад, відкривши за собою величезну трубу. По її боках ріс мох, звідти дмухнуло запахом накопиченого пороху, трубу вкривало багатощарове павутиння.

— Павуки... — промурмотів Темний Лорд. Він зітхнув, і ненадовго знову почав скидатися на професора Квірела.

Темний Лорд зайшов у трубу, павутиння перед ним згорало. Гаррі не бачив інших опцій, крім як слідувати за ним.

Труба розгалужувалася у формі літери «У», а потім знову. Темний Лорд повернув ліворуч, потім праворуч.

Труба завершилася суцільною металевою стіною.

— *Відкрийся*, — прошипів Темний Лорд, і в металі з'явилася тріщина, він ніби склався сам у себе.

Поза ним був довгий кам'яний коридор, що йшов у обидва боки.

— Ми деякий час будемо йти, — сказав Темний Лорд. — Чи є в тебе ще питання, маленьке дитя?

— Я... не можу вигадати... зараз...

Черговий вибух холодного сміху був йому відповіддю. Вони зайшли до тунелю й повернули праворуч.

Гаррі не знав, ані тоді, ані потім, як довго вони йшли. Світло від вогню, яким займалося павутиння, було надто тьмяним, щоб він міг побачити час на механічному годиннику, і Гаррі не спало на думку подивитися перед тим, як вони зайшли до тунелю. Видавалося, вони йшли кілометри й кілометри під землею.

Розум Гаррі намагався оговтатися востаннє. Дуже ймовірно, що востаннє, якщо він не помилявся щодо того, що Темний Лорд його невдовзі вб'є... хоча Темний Лорд казав, що воскресить Герміону, а це тоді видавалося безглуздим... чи Темний Лорд просто виконував обіцянку, бо інакше він не міг би дати її парселмовою... чому він просто не пристрелив Гаррі одразу...

Серйозно, гукнула якась остання робоча частина його мозку решті його частин, зараз чудовий час, щоб вигадати щось, щось, про що Темний Лорд ще не подумав, щось, що ми можемо зробити без капшучка, без палички та без часовороту, щось, що професор Квірел не може уявити, щоб ми зробили... думай, думай, будь ласочка, вигадай щось? Не вимикайся зараз,

навіть якщо тобі страшно, навіть якщо ми насправді ніколи раніше не були в ситуації, коли ми померемо протягом години, ЗАРАЗ НЕ ЧАС ВИМИКАТИСЯ...

Гаррі нічого не спало на думку.

Припустимо, сказала ця остання частина, припустимо, що ми виходимо з того, що переможемо, чи принаймні виберемося з цього живі. Якщо хтось СКАЗАВ БИ ТОБІ ЯК ФАКТ, що ти виживеш, чи навіть переможеш, якимось чином зробиш так, що все буде гаразд, як би ти подумав, це сталося...

Неприйнятна процедура, прошепотів рейвенкловець, всесвіт так не влаштовано, ми просто померемо.

Хтось зрозуміє, що нас немає, подумав гафелпафець, і з'явиться Дикозор Муді з'явиться із загоном аврорів та врятує нас. Гадаю, прийшов час визнати, що ми не більш компетентні за звичайний уряд.

Порятунок має бути пов'язаний з чимось, що мизробимо, сказав цей останній голос. Інакше немає сенсу про цей порятунок розмірковувати.

І друга проблема, сказав ґрифіндорець. Гаррі Поттера не «немає», він на квідичному матчі, де всі можуть його бачити. Професор Квірел продумав і це, почасти він надіслав хибного листа мені для цього. Проблема третя. Навряд чи Дикозор Муді разом із загоном аврорів здатні перемогти Темного Лорда, і вже точно не перед тим, як він нас уб'є. Не певен, чи все ВДМЗ разом здатне перемогти Темного Лорда, якщо він битиметься на повну тепер, коли Дамблдора немає. Проблема четверта. Квідичний матч проходив спокійно, напевно це єдина причина, чому професор Квірел вирішив вдатися до таких складнощів, як взяти мене з собою.

Інший варіант, подав голос слизеринець, можливо, професор Квірел викличе когось, хто накладе на нас чари хибної пам'яті. Виманологія, імперіус, конфундус, хтозна що ще, ми не бездоганний блоколог. І тоді в Темного Лорда буде розумний... ну, ніби розумний посіпака, якого він може використовувати.

Можливо, саме через це професор Квірел спокійно розповідав нам свої таємниці — він знав, що ця пам'ять зникне. А також це може бути причиною вийти за межі дії оберегів Гоґвортсу — щоб Темний Лорд міг викликати Белатрису, вона явилася й зробила це все...

Увесь цей хід думок неправомірний, я відмовляюся брати в ньому участь, сказав рейвенкловець.

Які чудові останні слова, зауважив той останній голос. А тепер замовкни та розмірковуй.

Під ногами досі був тунель з грубого каміння. Інколи Гаррі ступав у вологе, чи ледь не падав на кривих поверхнях. Нейрони його мозку й далі спрацьовували, уявні голоси розмовляли один з одним, кричали один на одного, хоча слухач був німим від жаху й сорому.

Ґрифіндорець із гафелпафцем сперечалися щодо самогубства методом спроби відібрати в Темного Лорда зброю, чи просто проковтнути самоцвіт на сталевому персні Гаррі. Було незрозуміло, на ліпше чи на гірше для світу буде, якщо в Темного Лорда буде раб-Гаррі. Якщо Темний Лорд переможе в будь-якому разі, можливо, буде ліпше, якщо він переможе швидше.

А останній голос все не замовкав. Незважаючи на всю глибину його поразки, цей голос і далі розмовляв:

Що ще Темний Лорд казав лише людською мовою, а не парселмовою? Чи пам'ятаємо ми? Чи було щось таке, будь-що?

Це все сталося надто давно, надто давно, хоч і сталося того ж дня. Темний Лорд щойно сказав парселмовою, що час воскресати Герміону, а тоді сказав купу всього людською мовою, Гаррі ледве пам'ятав, що саме, хоч це відбулося буквально щойно. А раніше... раніше було кільце приховування, тоді професор Квірел прошипів, що бар'єр вибухне, якщо його торкнутися. І професор Квірел сказав людською, щоб Гаррі не знімав Плаща й не перетинав кільце, сказав людською мовою, що резонанс

нанесе шкоду професорові Квірелу, але Гаррі вже буде мертвий. Людською мовою сказав: якщо Гаррі торкнеться магії професора Квірела, він не пам'ятатиме, як спинити резонанс, і це вб'є їх обох.

Припустимо, резонанс уб'є не нас обох, сказав останній голос. Під час Геловіну в Годриковій Долині тіло Темного Лорда згоріло, а в нас лише виник шрам на чолі. Припустимо, що резонанс більш смертоносний для Темного Лорда, ніж для нас. А раптом весь цей час ми могли вбити Темного Лорда, просто кинувшись уперед та торкнувшись рукою будь-якої частини його шкіри? Тоді наш шрам знову закривавить, але це все. Відчуття «стій, не треба» просто успадковано від Темного Лорда, як його найгірший спогад про помилку в Годриковій Долині, можливо, це насправді не стосується Хлопчика-Що-Вижив.

Крихітна надія підвела голову.

Підвела й зникла.

Темний Лорд може просто відкинути паличку, протяжно зауважив рейвенкловець. Професор Квірел може перекинутися на подобу анімага. Навіть якщо він помре, він оволодіє кимось іншим та повернеться, і тоді катуватиме наших батьків, щоб покарати нас.

Можливо, ми встигнемо до батьків вчасно, сказав останній голос. Можливо, у нас вийде їх сховати. Можливо, вийде забрати філософський камінь в Темного Лорда, якщо ми вб'ємо його поточне тіло, і тоді Камінь стане ядром для контрвійська.

Темний Лорд ішов далі кам'яним коридором. З його руки не зникав пістолет. Між ним і Гаррі було принаймні чотири метри.

Якщо ми кинемося вперед, він відчує через резонанс, що ми наближаємося, сказав гафелпафець. Він спробує швидко відлетіти вперед, він це може, в нього є чари мітли, що дозволяють йому літати. Він полетить уперед, розвернеться й вистрілить з пістолета. Він знає про резонанс, він уже про це подумав. Це не якась можливість, якої Темний Лорд не розгляне. Він буде гото-

вий до цього й чекатиме.

Розвинемо цю думку, сказав останній голос. *Припустимо, що ми спокійно можемо використовувати магію на професорі Квірелі, але він на нас — не може.*

З чого б це воно було так? різко спитав рейвенкловець. *Насправді в нас навіть є свідчення, що це хибна гіпотеза. В Азкабані, коли Авада Кедavra професора Квірела зіткнулася з нашими чарами патронуса, відчуття було таке, ніби голова от-от розколеться...*

Припустимо, що це все була йогомагія, що вийшла з-під контролю. Припустимо, що якби ми наслали, скажімо, Лумінос на нього, нічого поганого б не сталося.

Але чому? спитав рейвенкловець. Чому таке припускати?

Бо, подумав Гаррі, це пояснило б, чому професор Квірелне попередив мене, що не можна насилати на нього будь-яку магію в Азкабані. Бо професор Квірел ніколи не казав парселмовою, наскільки я пам'ятаю, що я завдам собі шкоди, якщо використаю на ньому магію. Він міг би зробити таке застереження, але не зробив, хоча застерігав прямим текстом багато від чого. Відсутність свідчень — слабке свідчення відсутності.

Запала мовчанка, доки всі частини Гаррі обмірковували це.

Але в нас немає палички, сказав рейвенкловець.

Можливо, ми її отримаємо назад, подумав останній голос.

Але навіть тоді, подумав Гаррі, і сіра безнадія повернулася, резонанс — це щось, про що Темний Лорд знає. Він вже обміркував усе, що ми можемо зробити з цього приводу, і вже підготував відповідь. Ось в чому була моя помилка від початку. Я не поважав інтелект Темного Лорда, не вірив, що він знає все, що знаю я, і може передбачити все, що можу вигадати я, і вже підготувався до цього.

Тоді, сказав останній голос, за умови, що ми переможемо,

ми маємо нанести удар чимось, про що він не знає.

Дементори, запропонував Ґрифіндорець.

Темний Лордзнає, що ми здатні знищувати, змусити відступити й можливо контролювати дементорів, сказав Рейвенкловець. Він не знає, як, але він знає, що ми це можемо, та й де в біса дістати дементора?

Можливо, наважився гафелпафець, уся система горокраксів Темного Лорда вимкнеться через резонанс, якщо схопити й тримати його, пожертвувавши своїм життям, щоб знищити його назавжди.

Нісенітниця, сказав рейвенкловець. Та, гадаю, не завдаєть помріяти про щось приємне перед смертю, хай який це ідіотизм.

Якщо Лорд Волдеморт достатньо сильно боїться смерті, наполягав гафелпафець, якщо він дуже хотів не мати потреби більше думати про смерть, то система горокраксівможемати такі вади. Волдемортіві так і не спало на думку перевірити свої горокракси на комусь іншому, це може свідчити про те, що він не може тверезо розмірковувати щодо цього...

Тож його страх смерті—це його фатальна слабкість? спитав рейвенкловець. Ну ні. Гадаю, хтось з понад сотнею горокраксів має достатньо захисних механізмів щодо цього.

І мозок Гаррі працював далі.

Справжня асиметричність в їхньому магічному резонансі... видавалася малоймовірною, не було жодної причини, чому б цей магічний ефект так працював. Але магічна реакція могла бити сильніше по сильнішому чарівнику, потужніша магія могла резонувати небезпечніше. Це могло пояснити спостереження в Ґодриковій Долині (Волдеморт вибухає, дитя виживає), а також пояснити спостереження в Азкабані (Волдеморт знепритомнів на тривалий час через магічну реакцію, першокласника Хлопчика-Що-Вижив ударило легше через його слабкішу магію). Чи, можливо, лише магія того,

хто накладав закляття, резонувала. Це також пояснило б обидва спостереження. Це навіть могло б пояснити, чому професор Квірел аж ніяк не квапився попередити Гаррі, щоб той не насилає на професора закляття. Хоча була й інша очевидна причина, чому професор Квірел уникав згадок про резонанс. Бо це був яскравий натяк щодо таємниці Годрикової Долини, якби Гаррі колись побачив цей зв'язок.

Його частина, що була приголомшена горем та провиною, скористалася можливістю зазначити, як легковажно було з його боку після того, як події в Гоґвортсі стали серйозними, не переглянути прийняте першого ж четверга рішення *не розповідати Дамблдоріві про лиховісне передчуття, яке не полишало Гаррі в присутності професора Квірела*. Він справді, *справді-СПРАВДІ* мав би переглянути це рішення, на якому наполягала була професорка Макґонґел. Так, тоді Гаррі не був певен, кому довіряти, тривалий час йому видавалося можливим, що лихий — Дамблдор, а професор Квірел — герой опозиції, але...

Дамблдор би зрозумів.

Дамблдор би зрозумів миттєво.

Старий мудрий чарівник зі справжнім феніксом на плечі зрозумів би, а Гаррі йому не довіряв, Гаррі не розповів йому усіх важливих фактів, лише через те, що не зібрався ще раз обміркувати вже прийняте четвертого дня школи рішення. Цей факт просто був позначений міткою «не розповідати Дамблдоріві», і навіть після Азкабану, навіть коли померла Герміона, після всього, Гаррі забув просунути це питання й ще раз свідомо зважити всі за та проти.

Чергова хвиля смутку й сорому нахлинула на Гаррі, і деякий час він ішов, а останній голос мовчав. Решта голосів з радістю заповнювали тишу.

Після принаймні кількох кілометрів, незліченних

чорних дум, кам'яний тунель скінчився.

Темний Лорд піднявся кам'яними сходами, Гаррі пішов слідом.

Вони опинилися в темному, сирому будинку. Брудні старі кам'яні двері розчахнулися без доторку.

Перед ними були мармурові плити, що трохи вивищувалися над землею, під ними — імена й дати. Надгробки були розкидані по території, зовсім не нагадували охайні ряди, решта цвинтаря теж була хаотичною.

Місяць у небі був на три чверті повний, і вже був яскравим, хоча день ще не повністю згаснув.

Гаррі спинився, побачивши цвинтар. В його мозку дзвеніла тривога: «треба бути будь-де, тільки не тут», та він не бачив жодної можливості цього досягти. Тож тривога й далі дзвеніла, без жодної реакції. За спиною Гаррі кам'яні двері мавзолею зачинилися.

Темний Лорд пройшов до центру розкиданого цвинтаря. Він спинився й зробив паличкою над головою невеличке коло.

З гуркотом з землі піднявся вівтар. Принаймні два метри завширшки чорного каменю з вирізьбленими сірими знаками. Навколо вівтаря з тріскотом виникли шість обелісків з темного мармуру, на рівних відстанях. Вони темно виблискували під сутінковим небом.

Тривога в мозку Гаррі забила гучніше.

— Це, — сказав Темний Лорд з модуляціями професора Квірела, — робоче місце, що я створив для себе. Зручно розташоване як для Гогвортсу, так і для Гогсміда, — Темний Лорд вказав рукою на вівтар: — Тут оживе міс Грейнджер, а також я відновлю своє справжнє тіло. Спочатку я відтворю себе, звісно. *Магія для воскресіння дівчини буде легшишою у справжньому тілі*, — дивний зміїний сміх лунав з цими словами. — *Не хвилюйся, хоча для відродження дівчини й потрібні мистецтва, шцо їх інші називають тем-*

ними, дівчина не буде ані пошкоджена, ані створена. Має бути собою, і зовні, і розумом, ані я, ані мої не нашкодять їй у майбутньому.

У роті Гаррі пересохло, язик ледве функціонував:

— Будь ласка, професоре, чи не могли б ви назвати парселмовою справжню причину, чому ви воскрешаєте міс Грейнджер?

— Щоб відновити те, як твоя подруга стримувала тебе й радила тобі. Щоб вона була частиною світу, що дорога тобі. Це, хлопче, й справді переважно є причиною, чому я так вчиняю, — і знову зміїний сміх, сардонічне знання якоїсь безмежної іронії.

Іскорка надії зажеврила в Гаррі, а також значно більше відчуття спантеличення, страх того, що бездоганний блоколог насправді може брехати парселмовою. Гаррі не розумів, чому Темний Лорд це робить, якщо невдовзі він просто в'є чи поневолить Хлопчика-Що-Вижив...

Можливо, він просто ніколи взагалі не розумів професора Квірела, можливо, якимось чином Гарріна модель Тома Редла просто аж така хибна... а може на Хлопчика-Що-Вижив просто чекає забуття усього цього дня, а тоді його десь залишать разом з Герміоною Грейнджер, а лорд Волдеморт піде собі завойовувати світ?..

Надія запалала в серці Гаррі, та це була спантеличена надія, що не мала ані крихти сенсу. Це не в'язалося з тим, як Темний Лорд збиткувався був з Дамблдора й реготав з його поразки. В Гаррі не було послідовної гіпотези мотивів професора Квірела, що враховувала б і цей факт.

Я не знаю, що станеться далі.

Темний Лорд підійшов до вівтаря. Опустився на коліна й ніби занурив руку всередину самого вівтаря, дістав звідти пляшечку з рідиною, що в сутінках видавалася чорною.

Коли Темний Лорд знову заговорив, його голос був ру-

баним та точним:

— Кров, кров, кров так мудро прихована.

І обеліски навколо вівтаря почали промовляти, ніби з нерухомих каменів скандував хор, мова видавалася старшою за латину.

Апокатастетгі, апокатастетгі, апокатастетгі то сома мою емої.

Апокатастетгі, апокатастетгі, апокатастетгі то сома мою емої.

Декламація обелісків лунала після кінця кожного рядка, ніби вони вимовляли слова несинхронно. Кров полилася з пляшечки й зависла над вівтарем, повільно поширювалася в повітрі, набувала форми.

Апокатастетгі, апокатастетгі, апокатастетгі то сома мою емої.

Апокатастетгі, апокатастетгі, апокатастетгі то сома мою емої.

Висока фігура лежала на вівтарі, у тьмяному сутінковому світлі вона видавалася надто блідою.

Професор із захисту дістав з мантиї невеличкий безформний шматок червоного скла.

Він поклав Камінь на високе бліде тіло.

Камінь лишався там деякий час, принаймні більше хвилини. Безформний шматок скла не засяяв, не заблимав, жодним чином не виявляв силу.

А тоді Камінь ворухнувся — лише трохи, злегка обернувся на тілі.

Професор із захисту поклав Камінь назад до мантиї та почав тикати високе тіло, що лежало на вівтарі. Він торкався очей пальцями, тикав у груди паличкою.

Він відкинув голову та зареготав.

— Неймовірно, — сказав Темний Лорд голосом професора із захисту, якого знав був Гаррі. — Постійна, воно

зафіксувало форму! Проста конструкція з магії стала справжньою матерією від доторку Каменя! А я не відчув нічого! Нічого! Я боявся був, що мене обманули, що я отримав підробний Камінь, та матерія справжня згідно всіх моїх перевірок! Визнаю, це надприродно навіть за моїми мірками.

Тоді професор із захисту обійшов вівтар. П'ять разів обійшов його, наспівуючи щось надто тихо, щоб Гаррі міг розчути слова.

Темний Лорд поклав свою паличку до руки тіла, що лежало на вівтарі.

Він поклав обидві руки на чоло фігури.

— *Фал. Тор. Пан*, — промовив Темний Лорд.

Без жодного попередження спалахнула блискавка, освітивши весь цвинтар. Гаррі відсахнувся на крок, він обхопив руками чоло. Відчуття було, ніби в його шрам влучила куля, чи вкусила оса.

Професор із захисту впав.

А надто високий чоловік сів на вівтарі.

Він плавним рухом звівся на ноги і постав у весь свій зріст, принаймні на голову вищий за звичайну людину. Кінцівки його були худими й блідими, м'язів було мало, та чомусь від них виникало враження страшенної сили.

Гаррі непевно відступив ще на крок, руки не відпускали шрам. Хоч вони й були далеко один від одного, у повітрі Гаррі відчував страхітливе лиховісне передчуття, ніби раніше воно завжди було *не сфокусованим*, а тепер сконцентрувалося у фізичний біль у шрамі Гаррі.

Чи *мав* Волдеморт бути таким? Ніс був... був таким, ніби щось *пішло не так* під час воскресіння...

Надто високий чоловік відкинув голову та зареготав, підвів руки з паличкою, щоб оглянути їх. Він широко розкрив ліву долоню, складалося враження, що це половина блідого павука з чотирма надто довгими ногами, пальці

потирали паличку, яку він тримав в іншій руці. Листя здійнялося на цвинтарі, наблизилося в танку навколо надто високої фігури, наблизилося з усіх боків та одягнуло його, перетворилося на сорочку з високим коміром та вільну мантию. А лорд Волдеморт не припиняв сміятися. Гаррі пам'ятав, як саме цей безжальний сміх видавало його власне горло, коли його полонило жахіття дементора. Саме такий тон і тембр.

Червоні очі сяяли в останніх променях сутінків, зіниці були вузькими, мов у kota.

Покинута Волдемортом тіло підвелось із землі, хоча й тремтіло. Гаррі ледве міг розчути голос, коли Квірін Квірел видихнув:

— Вільний... ох, вільний...

— *Закляктус*, — пролунав холодний високий голос Волдеморта, і Квіріна Квірела відкинуло назад на землю.

Тоді Волдеморт помахом руки підняв Квіріна Квірела з землі й відкинув від вівтаря.

Волдеморт відійшов від вівтаря, а тоді розвернувся й поглянув на Гаррі. Біль у шрамі Гаррі від цього спалахнув з новою силою.

— Налякався, дитя? — прошипів Волдеморт, ніби навіть у людській мові Темного Лорда було щось від парселмови. — Добре. Поклади дівчину на вівтар та скасууй свою трансфігурацію. *Часс її воскрешишати.*

Невже це справді станеться? Ми справді це робимо?

Гаррі ковтнув слину, опанував страх за допомогою неможливої надії, що здійнялася посеред спантеличення, і підійшов до вівтаря. Тоді Гаррі зняв лівий черевик та ліву шкарпетку, зняв перстень з великого пальця — це була Герміона Грейнджер, він трансфігурував її на форму, що не відрізнялася від персня, який Гаррі дали як летиключ на крайній випадок. Гаррі трохи шкодував, що в нього тепер не було справжнього летиключа, та лише крапельку

шкодував. Смертежери внутрішнього кола завжди зводили обереги проти летиключів, якщо Северус не помилявся. За спиною Гаррі Волдеморт знову засміявся — зі здивуванням та схваленням.

— Мені потрібна паличка, щоб виконати «*Finite*», — сказав Гаррі вголос.

— *Не потрібна*, — пролунав високий та жорстокий голос. — Ти навчився підтримувати трансфігурацію самим доторком, без допомоги палички. Так само ти можеш скасувати власну трансфігурацію безпаличково, наказавши магії, що підтримує трансфігурацію, повернутися. Зроби це зараз.

Гаррі ковтнув слину й торкнувся персня. Йому довелося спробувати тричі, очистити розум, доки не вийшло виштовхати магію з персня так само, як він уже вмів змушувати крихітний потік магії наповнювати перстень.

Скасування закляття відбувалося значно повільніше, ніж якби було використано «*Finite Incanthem*», майже скидалося на прискорену перемотку назад запису трансфігурації. Перстень викривився, розтікся, розширився. Кольори змінювалися, змінювалися текстури.

Дві третини мертвої дівчини розкинулися на вівтарі. Вона лежала на боці, одна рука звисала за край вівтаря — у таку позу її поклато скасування трансфігурації. З обгризаних обрубків ніг кров уже не текла. Дівчина мала обличчя Герміони Грейнджер, хоча перекручене й бліде. Саме так Гаррі й запам'ятав був її в задній кімнаті шкільної лікарні, це зображення викарбувалося в його розумі, доки він тридцять довгих хвилин її трансфігурував, а потім це зображення він відтворював був навіть довші чотири години, доки трансфігурував ляльку на її місці. Мертва дівчина була голою, бо одяг не був її частиною, відповідно, не був трансфігурований.

Це видовище викликало спогади: години в кімнаті лі-

карні, жахіття, що сталися потім, і про це все Гаррі старався зараз не думати.

— Відійди, — пролунав високий голос Волдеморта. — Тепер час попрацювати мені.

Гаррі ковтнув слину й відійшов від віттаря до входу в довгий коридор, де він раніше й стояв.

— Температура її тіла має бути п'ять градусів за Цельсієм, я охолодив її, щоб не було пошкодження мозку... — його голос весь час зривався.

Він справді це зробить? Справді? Тут мав бути якийсь підступ, тільки от Гаррі не розумів, який. Волдеморт сказав був, що ані він, ані його посіпаки не нашкодять Герміоні, і що тіло й розум будуть її власними... чому?

Волдеморт знову підійшов до віттаря, помахом руки розвернув тіло, щоб воно лежало вздовж віттаря. Монотонним високим голосом Волдеморт промовив:

— Плоть, плоть, плоть так мудро прихована.

Обеліски знову почали свій наспів.

Апокатастетгі, апокатастетгі, апокатастетгі то сома мою емої.

Апокатастетгі, апокатастетгі, апокатастетгі то сома мою емої.

Нова плоть потекла з обрубків стегон дівчини, просувалася вперед мов болото й твердішала.

Обеліски змовкли. Ціле голе тіло лежало на віттарі.

Це не було схоже на Герміону. Герміона Грейнджер стояла й розмовляла б, вона мала бути у шкільній формі Гогвортсу.

Волдеморт здійняв руку й роздратовано зашипів. Він різко змахнув рукою, і мантія Квіріна Квірела, що й далі спав, розідралася навпіл, пурпурово-зелена краватка розірвалася на клапті, а піджак підлетів до Волдеморта. Частина Гаррі здригнулася, ніби він бачив, як Темний Лорд

Волдеморт напав на професора Квірела.

Волдеморт занурив руку в піджак, той смикнувся, ніби в ньому щось зламалося. Тоді Волдеморт почав витрушувати піджак, і весь його вміст посипався на землю. З нього випав капшучок Гаррі та його часоворот, мітла, пістолет Волдеморта, Плащ, чимало амулетів та перснів, а також дивніші пристрої, що їх Гаррі не впізнавав.

І нарешті шматок червоного скла. Його Волдеморт поклав на тіло Герміони Грейнджер, та залишив там на деякий час.

Минали хвилини. Темний Лорд надягнув амулет з купи поряд з вівтарем. Також Волдеморт дістав з купи чотири короткі дерев'яні жезли з ремінцями, прикріпив їх під мантією, видавалося, вони йшли від ліктів до плечей та вздовж стегон. Темний Лорд здійнявся в повітря, полетів ліворуч, праворуч, вниз та вгору. Спочатку він трохи хитався, та потім його політ став стабільним.

Шматок червоного скла злегка повернувся.

Темний Лорд Волдеморт підлетів до землі й почав тикати тіло Герміони Грейнджер паличкою.

— *Є одна перепона*, — прошипів Волдеморт.

Гаррі настільки очікував зради чи невдачі, що підтвердження цього факту лише злегка засмутило його, а не викликало розпач.

— *Яка перепона?*

— *Тіло дівчини відновлене. З матерією все гаразд. Та в ній немає ані магії, ані життя... це тіло мертвого маґла.*

Волдеморт відвернувся від вівтаря й почав ходити туди-сюди.

— Повний ритуал розв'язав би цю проблему, — вів далі Волдеморт. — Та на це потрібен час... час і кров ворога Грейнджер. Сумніваюся, що Драко Мелфой підійде, а власну кров я не можу віддати проти власної волі... нерозумно, — тепер Волдеморт тихіше шипів слова. —

Нерозумно, я мав би це передбачити й підготуватися. Її мозок можна розбудити ударом струму, принаймні це з маґлівської медицини мені відомо... та чи повернеться тоді до неї маґія? Я не знаю, і підозрюю, що як вона прокинеться маґлом, то лишиться маґлом назавжди. Але я не можу вигадати нічого ліпшого... — Темний Лорд здійняв паличку...

— Заждіть! — випалив Гаррі, до нього знову повернулася надія. *Їй потрібна лише іскра життя й маґії, просто іскра, щоб вона повернулася до норми.*

Волдеморт обернувся й поглянув на нього. На обличчі, що скидалося на зміїне, було видно легке здивування.

— *Гадаю, я знаю дешищо, ищо може спрацювати,* — прошипів Гаррі. — *Потрібна паличка. Не маю намірів використовувати її проти васс.*

Гаррі нічого не казав про те, чи очікує він, що ці наміри зміняться. Просто випалив ідею якомога швидше, щоб жоден намір не встиг сформуватися.

— Це, — прошипів Волдеморт, — я хотів би побачити.

Темний Лорд дістав з купи біля вівтаря загорнуту паличку Гаррі. Він кинув її, тоді вона попливла повітрям і впала коло ніг Гаррі. Після цього Темний Лорд відлетів назад, купа предметів плавно перемістилася слідом.

Гаррі розгорнув паличку й пішов уперед.

Ми повернули паличку, це перший крок, пролунав останній голос — голос надії.

Жодна з частин Гаррі гадки не мала, яким може бути другий крок, та перший крок було здійснено.

І ось Гаррі стояв поряд з відновленим тілом Герміони Грейнджер, що досі була голою та мертвою, лежала на осяяному присмерком кам'яному вівтарі.

— Лорде Волдеморт, — сказав Гаррі, — *благаю вас, будь ласка, дайте їй одяг. Це мені може допомогти.*

— Згода, — прошипів Волдеморт.

У шрамі Гаррі спалахнув біль, коли тіло дівчини піднялося над вітарем, і знову спалахнув, коли сухе листя затанцювало навколо неї та перетворилося на форму Гогвортсу, хоча та була оздоблена червоним замість синього. Руки Герміони склалися на грудях, ноги випрямилися, і вона опустила назад на вітар.

Гаррі поглянув на неї.

Сфокусувався на ній, тепер вона знову видавалася людиною.

Вона ніби просто спить, а не померла. Треба було свідомо роздивлятися, чи дихає вона, побачити, що ні, і лише тоді можна було зробити правильний висновок. Зі швидкого погляду... Герміона могла бути й живою, прямо зараз.

Герміона Грейнджер була б не в захваті від ситуації загалом, у цьому не було жодних сумнівів. Та це не означало, що вона ліпше б залишилася мертвою, ніж ожила за умови, що це ні на що не вплине. Хоча може й вплинути.

Бо ти хочеш жити, я ставлю на те, що ти хотіла б жити...

Гаррі простягнув лівицю, що тремтіла, і торкнувся чола Герміони. Воно тепер було теплим, а не прохолодним — не п'ять градусів за Цельсієм. Чи то Волдеморт підняв температуру її тіла до нормальної, чи то магія ритуалу зробила це автоматично. А це означало, що мозок Герміони зараз був теплим та без кисню, якщо про це подумати.

Тоді Гаррі наважився, бо в ньому здійнялося відчуття невідкладності.

Гаррі став у позицію, направив паличку на мертве тіло Герміони Грейнджер. *Єдине*, що було не так з тілом Герміони, — воно було мертвим. Усе інше з тілом було гаразд, треба було змінити лише цей факт.

Тобі тут не місце, смерть.

— *Експекто*, — закричав Гаррі, він відчував, як магія

та життя перейшли до чарів патронуса, що живився і тим, і тим, — **ПАТРОНУМ!**

Дівчина у формі Гогвортсу яскраво засяяла срібним вогнем, коли всередині неї народився патронус.

Гаррі похитнувся, відчувши *зменшення*, втрату. Інтуїція чи пам'ять Тома Редла підказували Гаррі, що життєва сила й магія, що щойно перетекли до Герміони вже ніколи не повернуться до нього. Це не було все його життя чи вся магія, зовсім ні, не було навіть *часу*, щоб стільки витратити, та витрачене ним сьогодні було втрачене назавжди.

І Герміона Грейнджер почала дихати, ніби вона просто спала: ритмічно набирала й випускала повітря. Сутінкове небо потемнішало сильніше, Гаррі вже не бачив, чи повернувся до неї колір, та мав би, безперечно мав би. Видавалося, вона мирно спить, і не через те, що смерть схожа на сон, а через те, що вона спала й усе було гаразд, і нічого в неї не боліло, доки вона спала.

Якось частина Гаррі, що якимось дивом стрималася й промовчала раніше, тепер тихо зазначила, що вони досі на цвинтарі, нещодавно переможний лорд Волдеморт досі мав повний контроль над ситуацією, а його припущення, що Герміона хотіла б жити, було лише припущенням.

Гаррі й далі усміхався, він повільно опустил паличку. Уявні святкові феєрверки в його голові були доволі стриманими, Гаррі не кричав та не бігав маленькими колами, як професор Флитвік, та...

Це...

ЦЕ, промовив Гаррі подумки, *ЦЕ я називаю крок два.*

— Цікаво, — пролунав холодний високий голос. — Твій патронус потребує не лише твоєї магії, а й твоєї життєвої сили... Про це я вже здогадався був, надто вже він сильний, щоб першокласник був здатен жити його самою магією. Та все ж таки має тут бути щось іще, бо не кожне закляття, що використовує життєву силу, спра-

цювало б... твоя щаслива думка була про повернення її до життя? Це все, що було потрібно? — лорд Волдеморт знову грався паличкою, у його червоних очах-щілинах була чорна цікавість. — Підозрюю, я почуватимуся дуже дурним, коли нарешті зрозумію це закляття, колись протягом моєї вічності. Тепер відійди від дівчини. *Я планую шче дешщо зробити, надати їй найвищій шанси на довге життя.*

Гаррі неохоче відійшов назад, напруження поверталося до нього. Він ледь не перечепився через якийсь неочікуваний надгробок, а Темний Лорд ішов уперед.

Підійшовши до вітваря, Темний Лорд поклав палець на чоло Герміони Грейнджер.

Тоді Темний Лорд стукнув пальцем по чолю Герміони Грейнджер та сказав таким тихим голосом, що Гаррі ледве почув:

— *Реквіскус.*

Волдеморт махнув рукою в бік обеліска, той почав крутитися, обернувся так, щоб лягти на землю й показувати назовні.

— І справді захоплю, — прошипів Волдеморт. — Вона жива, магічна, і не стала черговим Томом Редлом, як я боявся, ти зробиш.

Напруга всередині Гаррі зростала. Він поклав паличку за пасок штанів і *не хотів* нагадувати Волдемортові, що досі має паличку.

— Що ви тепер з нею робите?

Ще один обеліск повернувся й ліг на землю.

— *Існує старий, загублений ритуал пожертви магічної істоти, передача магічної природи ссуб'єкту. Ссерйозні обмеження. Передача тимчасова — лишше на кілька годин. Ссуб'єкт інколи помирає, коли ефект закінчується. Та Камінь зробить її сталою.*

Чотири обеліски лежали на землі на рівних відста-

нях. Інші два відлетіли подалі.

Волдеморт потягнувся до рота, спинився, знову роздратовано зашипів. Він вказав на рот Квіріна Квірела, що досі спав, і з його рота вилетіли два зуби, майже невидимі вночі. Один з них доповнив купу предметів, інший підлетів до віттаря.

За мить Гаррі зойкнув та відсахнувся.

Величезний та неправильної форми, грудкувата шкіра, ноги завтовшки як стовбури дерев, невеличка голова, що скидалася на кокос на валуні.

Гірський троль стояв у колі обелісків нерухомо, немовби він спав стоячи.

— *Що ви робите?*

Рот Волдеморта розтягнула широка посмішка — це було *жахливе* видовище, ніби в нього було забагато зубів.

— *Принесу в жертву свою запасну зброю, і дівчина отримає силу регенерації троля. Їй стане не страшна хвороба трансфігурації, раптом її не вилікував попередній ритуал. І жоден ніж її не вб'є, як і різальне прокляття, вона ніколи не хворітиме.*

— Чому... чому ви це робите? — голос Гаррі тремтів.

— *Не маю ані крихти бажання, щоб дівчина знову померла після того, як я доклав стільки зусиль, щоб воскресити її.*

Гаррі ковтнув слину.

— Я дуже спантеличений, — промовив він.

Волдеморт що, *практикувався бути добрим?* Видавалося, ця гіпотеза не була достатнім поясненням.

— Відійди подалі, — холодно сказав Волдеморт. — Цей ритуал темніший за попередній.

Темний Лорд почав новий монотонний наспів, м'якіші складки заповнили повітря, мов живі істоти. А Гаррі, відчувши, як наростає неприємне відчуття, відійшов

назад.

А тоді Гаррі скрикнув, бо біль знову спалахнув у його шрамі. Гірський троль почав кришитися, став попелом, що висів у повітрі, тоді порохом, а потім і порох ніби здуло, хоч нікуди його не здувало. Він зникнув.

Герміона Грейнджер мирно спала, хай яке закляття Волдеморт наклав на неї для цього, його було достатньо.

— Ем, — тихенько почав Гаррі. — Спрацювало?

— *Діфіндо.*

Гаррі почав бігти уперед із приглушеним криком, а тоді спинився: водночас він збагнув усю дурість свого руху, а також рана від різальних чарів загоїлася майже так швидко, як була зроблена. За секунди лишилася лише пляма крові на плоті навколо.

Камінь знову поклали на Герміону, а по певному часі він обернувся. Волдеморт знову розсміявся, провівши над нею рукою:

— Чудесно.

Ще один крихітний зуб злетів до кола обелісків. За мить на місці троля стояв єдиноріг. Його очі були тьмяними, голова опущена.

— Що? — спитав Гаррі. — Чому єдиноріг?

— *Ссила крові єдинорога зберігати життя — чудова комбінація з цілющою силою троля. Тепер дівчина може боятися лише зложару та смертельного прокляття, — напад зміїного сміху. — Крім того, мав запасного єдинорога, вирішив, чому б ним не скористатися.*

— Кров єдинорогів має побічні ефекти...

— *Лише якщо силу крові єдинорога вкрав інший. Це закляття зробить так, щоб кров єдинорога була всередині дівчини, ніби вона такою й народилася.*

Невблаганний наспів знову полився повітрям.

Гаррі дивився і нічогісінько не розумів.

Грець із розумінням, що я спостерігаю?

Я спостерігаю, що Темний Лорд Волдеморт вдається до крайніх заходів, щоб воскресити Герміону Грейнджер та зберегти їй життя. Ніби він знає, що його власне життя якимось чином залежить від того, чи житиме Герміона Грейнджер.

Спантеличені частини Гаррі роззиралися довкола в пошуках процедури, яку треба виконати. «Зроби передбачення на основі найкращої поточної гіпотези» — перше, що спало йому на думку, та це ні до чого не призводило. Сюжет розвивався не так, як мав би після того, як лиходій переміг.

І знову спалах болю в шрамі, ніби Гаррі вдарили в чоло. Єдиноріг заколихався та дезінтегрував так само, як троль.

Темний Лорд знову поклав Камінь на Герміону, а тоді поклав на нього її руки.

Волдеморт спостерігав за Камінем деякий час, потім озирнувся, доки Камінь ще лежав на ній, і гучно замугикав.

— О, так, — прошипів Волдеморт. — Це буде вкрай доречно. Чи маєш ти при собі щоденника, що я його тобі дав? Щоденник відомого науковця?

Гаррі залякнув на мить, згадуючи, про що йдеться. Це було в жовтні, в «Кімнаті Мері», у закладі «У Мері», цінний подарунок від друга. Ця думка мала б вікликати хвилю неймовірного суму, бо втрачений професор Квірел ніколи навіть не був справжнім. Та цієї емоції вже й так було через край, тож його мозок просто не зважав.

— Так, — сказав Гаррі вголос. — Гадаю, у моєму капшучку. Можна перевірити?

Гаррі знав, що той у капшучку. Він поклав у капшучок усе, що тільки могло йому теоретично стати в пригоді, що він мав або купив. Усе, що могло бути сюжетним предметом.

З купи речей коло вівтаря виринув моковий капшучок Гаррі та приземлився біля ніг Гаррі.

— Щоденник Роджера Бекона, — сказав Гаррі та простягнув руку, щоденник з'явився.

Професор Квірел казав був, що щоденнику не нашкодить навіть вогонь, тож Гаррі кинув його до вівтаря Волдеморта. Гаррі не здригнувся — його уваги потребували важливіші речі, ніж обережне ставлення до книжок, навіть до цієї книжки.

Волдеморт підняв щоденник, оглянув його, видавався, був доволі зосередженим.

Гаррі якомога тихіше й непомітніше повісив капшучок на свій пасок поряд з паличкою — там, де його буде не видно.

Крок третій, капшучок.

— Так, — прошипів Волдеморт, гортаючи сторінки щоденника, — це підійде.

Камінь злегка повернувся, і Темний Лорд поклав його до мантії.

— Яким був ваш мотив дарувати мені щоденник? — спитав Гаррі, коли припасував капшучок та склав свої порожні руки так, щоб Волдеморт знову міг їх бачити. — Я старався перекласти трохи початку, та справи просувалися повільно...

Насправді, справи просувалися жахливо повільно, і Гаррі знайшов інші справи.

— *Щоденник був саме тим, чим видавався — подарунок з метою переманити тебе на свій бік.*

Волдеморт виконував у повітрі складні жести паличкою, навіть не дивлячись, що він робить. Він тримав щоденник в іншій руці. На мить Гаррі здалося, що він бачить доріжку з темряви в повітрі, та місячне сяйво було надто слабким, щоб бути певним.

— А тепер, мій любий хлопче, — високий голос Волдеморта сповнювала нещадна веселість, він спокійно й швидко торкнувся чола Герміони Грейнджер, — я перетворю цей щоденник на значно цінніший подарунок — знак того, як багато мудрості я в тебе почерпнув. Бо я хочу, щоб ти завжди мав поради й стримування Герміони Грейнджер, доки живуть зірки. *Авадакедавра.*

Зелена блискавка смертельного прокляття спалахнула швидше, ніж Гаррі навіть теоретично міг би створити патронуса, швидше, ніж він міг би поворухнутися, усе було скінчено ще до того, як Гаррі скрикнув та потягнувся за паличкою.

Непритомне тіло Квіріна Квірела навіть не смикнулося, коли померло. Зелене світло влучило в нього без жодних інших ознак.

Темрява засяяла в повітрі — доріжки антисвітла, як та, що Волдеморт нещодавно створив. Щоденник Роджера Бекона потемнішав, ніби ним ширилася хвороба. Повітря навколо Герміони Грейнджер затремтіло.

Нестерпний біль спалахнув у шрамі Гаррі, ніби йому випалювали клеймо, Гаррі бездумно відстрибнув убік — рефлекси Тома Редла взяли гору.

Та Волдеморт теж кричав — волав, впустив щоденник на землю, тримався за голову й кричав.

Шанс...

Це сказав останній голос надії, а Гаррі несамовито старався міркувати, зрозуміти. Не було *сенсу* намагатися вбити Волдеморта зараз, це лише *роздратує* його. Зброя не могла його вбити, доки лишався бодай один з сотні його горокраксів...

І все ж таки видавалося, що тимчасово позбавити Волдеморта тіла могло бути того вартом. Просто взяти Камінь, Герміону та тікати.

У правиці Гаррі вже тримав паличку. Лівицю він не-

зручно занурив у капшучок за спиною та швидко написав вісім літер.

— Ні! — заволав Волдеморт. Він відкинув руки від голови й витріщався на тіло Герміони, ніби збентежений. — Ні, ні!

Предмет потрапив у руку Гаррі з капшучка, і Гаррі почав йти вперед якомога тихіше, зменшуючи відстань між ними до мінімально можливої, згідно його невеличкого досвіду.

— Мій великий витвір... — скрикнув Волдеморт. У нього був високий сповнений паніки голос. — Два різні духи не можуть існувати в одному світі... він зникнув, його пошкоджено! Горокракс, я маю негайно створити горокракс...

Погляд Волдеморта опустився на Герміону Грейнджер, що досі спала, він підвів паличку в повітря й почав виконувати ті ж жести, що й раніше.

Гаррі здійняв свій пістолет і тричі натиснув на гачок.

Розділ 112. Невдача, ч.2



Гаррі ще тільки почав підіймати пістолет, а вже *знав*, що коїть помилку, та його передній мозок розумів це та намагався спинити руку, та чомусь ця огидна певність недостатньо швидко ширилася, щоб спинити палець від натискання на гачок...

Луна від пострілів стихла на цвинтарі.

Менш ніж за секунду до того, як Гаррі натиснув на гачок, Волдеморт смикнув паличку вниз та між ними виникла широка стіна із землі цвинтаря, що перехопила всі три кулі.

Ще за мить в шрамі Гаррі спалахнув біль, поряд зі шкірою він щось відчув, а тоді капшучок, одяг, зброя — усе, крім палички зникло. Він лишився голий, але з паличкою в правиці та з окулярами, які він зачаклував, щоб ті не спадали з носа. Сталевий перстень з лівого мізинця з такою силою зірвало з нього, що той подряпав шкіру, з ним Гаррі втратив і трансфігурований самоцвіт.

— Це, — пролунав з-за земляної стіни голос Волдеморта, — було *цілковито* передбачувано. Ти справді гадаєш, що я б уголос кричав, щоб ти це почув, якби моему безсмертю щось загрожувало? Справді, дурне дитя? Опуст

паличку й не підіймай її в жодному разі, або помреш на місці.

Гаррі ковтнув слину й опустив паличку.

— Ви були б мною розчаровані, — незвично високим голосом сказав Гаррі, — я маю на увазі, якби я впустив таку можливість.

Не було часу на роздуми, тож рот Гаррі працював на автопілоті, намагався заспокоїти лихого володаря світу, що міг мати батьківські відчуття до нього, і кого йому щойно не вдалося вбити.

Волдеморт обійшов земляну стіну, він знову жахливо посміхався, в нього було забагато зубів.

— Я обіцяв не підіймати на тебе ані руки, ані палички, дитино, якщо ти не підіймеш ані руки, ані палички проти мене.

— Я використав кулі, — усе цим високим голосом. — Це не кулак і не закляття.

— Мое прокляття не погоджується. Ось якої частини головоломки тобі бракувало. Ти справді вважав, що я залишу мир між нами на щасливий випадок? Перед тим, як створити тебе, я наклав прокляття на себе й на всіх Томів Редлів, що виникнуть від мене. Прокляття, що змушувало всіх нас не загрожувати безсмертю один одного, доки інший не зробить такої спроби. Типово для такого неймовірного фіаско, прокляття стримувало мене, та жодним чином не впливало на дитину, що настільки загубила власне я, — низький, смертоносний смішок. — *Але ти спробував забрати моє життя щойно, дурне дитя. Тепер ефект прокляття знято, і я можу вбити тебе коли забажаю.*

— Розумію, — сказав Гаррі.

І він справді розумів. Ось чому Волдеморт розповідав йому про свою систему горокраксів — щоб підготувати мить, коли Гаррі свідомо спробує знищити його безсмертя. Розум Гаррі копирсався в різноманітних варіантах, та

нічого корисного не міг знайти. Капшучок, одяг, як бачив Гаррі у місячному світлі, тепер лежали в іншій купі біля вітгаря, недосяжні.

— А тепер ви мене вб'єте? — Гаррі досі мав паличку, напевно через те, що Темний Лорд не міг використовувати на ній закляття, як і на окулярах, через резонанс.

Застосувати якесь закляття першому? Та ні, Волдеморт просто смикне паличку вниз та створить інший щит, а тоді пристрелить мене... що ще в мене є? ЩО ЩЕ?

— Досі дурень. Якби між нами більше не було справ, я би вже тебе вбив, — земляна стіна розсипалася від чергового жесту паличкою, і Волдеморт плавно повернувся до купи предметів біля вітгаря. Темний Лорд простягнув руку й щоденник Роджера Бекона підлетів до нього. — *Це й справді горокракс дівчини, моя поліпшена версія, — у його руці з'явився пергамент. — Це ритуал воскресіння, якищо доведеться це робити знову. Інструкції справжні, жодних пассток. Пам'ятай, що дух дівчини не може шиширати вільно, мов привид, бо воскресальний камінь — це мій горокракс, а не її. Не загуби її горокракс, інакше її дух в ньому й буде замкнено, — Волдеморт нахилився, підняв капшучок Гаррі й згодував йому щоденник та пергамент. — Пам'ятай про це на випадок, якищо з моїми подальшими планами щось піде не так.*

— Я не розумію, що коїться, — сказав Гаррі. Йому більше нічого не лишалося. — Будь ласка, поясніть мені.

Тепер Темний Лорд суворо розглядав Гаррі.

— Коли померла дівчина, я був разом з провидицею шишколи, почув пророцтво про те, що ти станеш силою величезної руйнації. Ти станеш такою загрозою, що годі й увити, страшишшою за апокаліссис. Осць чому я вдавсь до таких заходів, щоби скасувати наслідки того, що я вбив дівчину, і щоби вона лишалася живою.

— Ви, ви певні?.. — що?

— Не ризикну розповісти тобі докладно. Пророцтво, яке я почув був про себе, призвело до того, шцо я його здійснив. Я шще не забув тієї катастрофи, — Волдеморт відійшов далі від Гаррі, червоні очі-щілини ані на мить не полишали Хлопчика-Що-Вижив, пістолет без жодного тремтіння був направленим на нього. — Уссе це, уссе, шцо я зробив, направлено на те, шщоб спинити цю долю за кожної можливої нагоди. Якшцо якась доля не дозволить мені зробити те, шцо треба зробити далі, ідіотська дитино пророкованої руйнації, ти мусиш убити себе, шщоб врятувати дівчину. Інакшше вссе, шцо за твоїми ж словами ти цінуєши, помре від твоєї ж руки.

— Я, — голос Гаррі піднявся ще на октаву, — я, — ще октава, — я чесно-чесно не зроблю такого, серйозно!

— Тихо, дурню. Мовчи, доки я не дозволю тобі розмовляти. Тримай паличку направленою вниз та не підіймай її, хіба шцо я накажу. Інакшше ти помреш на місці, і пам'ятай, шцо я сказав це парселмовою.

Волдеморт знову занурився у вівтар.

Деякий час мозок Гаррі не міг обробити, що він бачить, а тоді він зрозумів, що Волдеморт тримає людську руку, відірвану коло плеча. Ця рука видавалася надто худю.

Темний Лорд натиснув паличкою на плоть коло ліктя відірваної руки, пальці смикнулися, смикнулися, ніби були живими. У тьмяному місячному світлі Гаррі побачив, що на руці з'явилася темніша мітка, прямо над ліктем.

За кілька секунд на цвинтарі з'явилася перша людина в каптурі — з'явилася з ляскотом явлення. За мить пролунав другий ляскіт, а потім ще.

Люди в каптурах були в масках-черепах, місячне сяйво не торкалося їхніх мантій.

— Володарю! — скрикнула одна з чорних мантій, та, що прибула третьою. Голос з-за срібної маски-черепа мав дуже специфічний тембр. — Володарю... Як же довго...

Ми вже втратили останню надію...

— Тихо! — закричав високий голос Темного Лорда Волдеморта. Останні сліди професора Квірела покинули надто високу людину. — Націльте палички на Хлопчика-Що-Вижив та стежте за ним! Не відволікайтеся ні на що! Оглушуйте його, якщо він ворухнеться, якщо почне розмовляти!

Ще ляскоти. Між могилами, за деревом, в усіх темних місцях, з'являлися чорні мантиї, усі в каптурах і з масками. Дехто вигукував слова радості, більшість з цих слів видавалися вкрай вимушеними. Інші підходили, щоб привітати свого володаря. Волдеморт давав усім однакові накази, хіба що хтось мав насилати на Гаррі Поттера «Круціатус», якщо він ворухнеться, інші мали стримати Хлопчика-Що-Вижив, якщо він ворухнеться, інші мали насилати прокльони й прокляття, інші мали скасовувати його магію.

Гаррі налічив тридцять сім ляскотів до того, як чорні мантиї та маски-черепи не припинили перебувати.

Тепер усі вони тримали палички націленими на Гаррі, утворивши перед ним напівколо, щоб їхні лінії вогню не перетиналися.

Гаррі тримав паличку направленою донизу, як йому й сказали, бо якщо він спробує її підвести, то помре. Він мовчав, бо йому сказали, що якщо він спробує заговорити, то помре. Він намагався не тремтіти від низької температури ночі, хоч він і був голим, і ставало холодніше.

Знаєш, сказав останній голос всередині Гаррі, голос надії, Гадаю, справи кепські навіть за моїми стандартами.

Розділ 113. Річний іспит



Опуклий місяць здіймався все вище в безхмарному небі, зірки та річку Чумацького Шляху було видно в повноті їхньої краси посеред темряви. І все це освітлювало тридцять сім масок-черепів над чорними мантіями, і одягненого в темне лорда Волдеморта, чиї очі горіли червоним.

— Вітаю, мої смертежери, — промовив голос лорда Волдеморта, плавний, високий та жахливий. — Ні, не дивіться на мене, ідіоти! Не відводьте очей від малого Поттера! Десять років... десять років минуло з нашої попередньої зустрічі. Та ви відгукнулися на мій поклик, ніби це було вчора... — Темний Лорд Волдеморт підійшов до однієї з фігур у мантіях та постукав пальцями по масці. — У нашвидкуруч трансфігурованій *пародії* на справжні обладунки смертежера, із дитячими чарами для спотворення голосу. Роз'ясніть, містере Гідність.

— Наші старі маски та мантії, — сказала мантія, по масці якої постукав Темний Лорд. Хоч голос і був спотворений, та страх у ньому було добре чути. — Ми... ми не билися в них, володарю, коли ви зникли... тож я не підтримував їхні чари... а тоді ви покликали мене, щоб я

з'явився тут, в масці, і я... я завжди вірив у вас, володарю, та я не знав, що ви повернетесь саме сьогодні... мені справді шкода, що я засмутив вас...

— Годі, — Темний Лорд підійшов до наступної фігури, що видавалося, тремтіла, хоча маска була направлена на Хлопчика-Що-Вижив, паличка трималася рівно. — Я може й легше поставився б до такої недбалості, якби ви просували мою мету іншими засобами... містере Нарад. І втім я бачу... що? Завойовану на мою честь країну? — високий голос ще підвищився. — Ні! Я бачу, що ви граєтесь у звичайну політику в Чарверсуді! Я бачу, що ваших братів так і полишили в Азкабані! Це розчарування... мушу визнати, я розчарований... Ви гадали, що зі мною покінчено, що Чорна мітка зникла, і ви покинули нашу мету. Чи це так, містере Нарад?

— Ні, володарю! — закричав чоловік. — Ми знали, що ви повернетесь... але, але ми не могли боротися з Дамблдором без вас...

— Круцію.

Страхітливий крик вирвався з-під маски, пронизав ніч і тривав довго-довго.

— Вставай, — сказав Темний Лорд чоловікові, що впав на землю. — Не відводь палички від Гаррі Поттера. *Не бреши мені більше.*

— Так, володарю, — схлипнув чоловік, підводячись на ноги.

Волдеморт знову почав крокувати за спинами вдягнених у чорні мантії фігур:

— Гадаю, вам усім цікаво, що тут робить Гаррі Поттер... Чому він став гостем нашої вечірки з приводу відродження.

— Я знаю, володарю! — сказала одна з мантій. — Ви хочете довести свою міць, вбивши його перед нами всіма, щоб не залишити жодних сумнівів щодо того, хто з вас

сильніший! Щоб показати, що ваше смертельне прокляття може вбити навіть так званого Хлопчика-Що-Вижив!

Запала мовчанка. Ніхто з фігур у плащах не наважувався заговорити.

Темний Лорд Волдеморт у своїй сорочці з високим коміром та темній мантиї повільно обернувся до смертежера, що це сказав.

— Це, — прошепотів Волдеморт голосом крижаної смерті, — трохи забагато дурості для мене, містере Верболіз. Ти ж чув теорію про те, як я помер, і хочеш спровокувати мене, щоб я повторив цю помилку? — Лорд Волдеморт здійнявся в повітря й зависнув високо над землею. — Гадаю, тобі стала більш до вподоби власна ледачість, ніж моє володарювання, містере *Макнейр*?

Смертежера, що зробив був пропозицію, раптом охопило сине сяйво. Він крутнувся, рубанув повітря паличкою, направив її на Темного Лорда й вигукнув: «*Авада Кедавра!*»

Волдеморт просто відлетів вбік, ухилившись від зеленої блискавки.

— *Авада Кедавра!* — крикнув смертежер. Рукою, що не тримала паличку, він робив жести, навколо нього вибудувалися різнокольорові шари щитів, по шару на жест. — Допоможіть мені, браття! Якщо ми всі...

Смертежер упав на землю сімома частинами у вогні. Шматки плоті припеченими краями досі світилися.

— Усі очі й палички на Гаррі Поттері, — повторив Волдеморт тихим загрозливим голосом. — А Макнейр діяв зі щирої дурості, бо я контролюю ваші мітки, і так буде *завжди. Я безсмертний.*

— Володорю, — пролунало від іншої мантиї. — Дівчина на вівтарі... вона забезпечить нам темні розваги? Вона видається негідною такої радісної події. Я можу знайти ліпшу, володарю, якщо ви відпустите мене

ненадовго...

— Ні, містере Дружність, — сказав Волдеморт, видавалося, пропозиція його розвеселила. — Маленька відьма на вівтарі — ніхто інша, як Герміона Ґрейнджер...

— Що? — вигукнув один з чоловіків, а тоді: — вибачте, володарю, вибачте, перепрошую...

— *Круціо*, — цього разу крики тривали лише кілька секунд, Волдеморт наклав закляття недбало. Потім до голосу Волдеморта повернулася веселість: — Я воскресив цю бруднокровку з допомогою найтемнішої магії заради власних цілей. Вам не можна спричиняти їй найменших проблем, нікому з вас. Для вас ліпше померти, ніж щоб я довідався, що вона постраждала через вас. Цей наказ неzapречний, хай які будуть обставини — скажімо, навіть якщо вона втече.

Холодний високий сміх, ніби це був якийсь жарт, якого ніхто більше не міг зрозуміти.

— Володарю, — сказала одна з мантій нерішучим голосом, що був спотворений маскою-черепом. — Володарю, будь ласка... я б ніколи не ослухався вас, як бачите, я покірний... та володарю, благаю, дозвольте повернутися, щоб пізніше ліпше вам служити... я прибув сюди поспіхом, покинувши... володарю, враховуючи, що так багато з нас зникли, інші зацікавляться, помітять нашу відсутність, хто саме зникнув. Невдовзі в мене не буде вірогідного алібі.

Холодний високий сміх.

— А, містере Білий, найнеслухняніший з моїх послідовників. Я ще не вирішив, чи переживеш ти своє покарання. Тепер моя потреба в тобі менша, ніж колись, містере Білий. За два дні смертежери вже не ховатимуться. Мої сили зросли, і сьогодні я вже позбувся Дамблдора, — серед смертежерів почувалися шоковані зойки, Волдеморт на це не зважав. — Завтра я вб'ю Боунз, Кравча, Муді та Скрім-

джеря, якщо вони не втечуть. Решта з вас піде в міністерство й Чарверсуд та накладе імперіуси згідно з моїми інструкціями. Наше очікування *скінчено*. До завтрашньої ночі я проголошу себе лордом правителем Британії!

Багато зі смертежерів гучно набрали повітря, та один з них сміявся.

— Тобі це видається смішним, містере Ґрим?

— Перепрошую, володарю, — сказав чоловік у мантії, що сміявся. Він не відводив палички від Гаррі. — Я зрадив, почувши, що ви позбулися були Дамблдора. Я втік з Британії через те, що боявся його і втратив віру у ваше повернення.

Сміх Волдеморта рознісся цвинтарем:

— Своєю щирістю ти здобув моє прощення, містере Ґрим. Я був здивований бачити тебе тут сьогодні. Ти компетентніший, ніж я підозрював. Але перед тим, як повернутися до приємніших занять, є певна справа, яку ми мусимо владнати. Скажи, містере Ґрим, якби Хлопчик-Що-Вжив присягнувся б у чомусь, ти міг би йому повірити?

— Володарю, я не розумію, — почав містер Ґрим. Один чи два інші смертежери повернули маски до Волдеморта, та швидко звернули погляди назад на Гаррі.

— Відповідай, — прошипів Волдемо́рт. — Це не якась хитрість, містере Ґрим, і я хочу чесної відповіді, або начувайся. Ти знав батьків хлопця, так? Чи були вони простодушними? Якщо хлопець з власної волі дасть обітницю, хоч він і знатиме, що ти смертежер, чи зможеш ти повірити його словам? Відповідай! — Волдемо́рт перейшов на вереск.

— Я... так, володарю, гадаю, що так...

— Добре, — холодно сказав Волдемо́рт. — Має бути можливість довіри, щоб принести її в жертву. Щодо того, хто засвідчить обітницю... хто з вас пожертвує своєю магією? Це буде доволі довга обітниця... зна-

чно довша, ніж зазвичай... на це потрібно буде чимало магії... — Волдеморт посміхнувся своєю страхітливою посмішкою. — Містер Білий згодиться.

— Ні, будь ласка! *Володарю, благаю!* Я служив вам краше за всіх... як тільки міг...

— *Круціо*, — промовив Волдеморт, і спотворені маскою крики містера Білого лунали принаймні хвилину. — Будь вдячний, що лишаю тобі життя! Тепер підійдіть до хлопця, містере Ґрим, містере Білий. Ззаду, ідіоте! Не блокуй палички інших! Решта, стріляйте, якщо Гаррі Поттер спробує втекти, навіть якщо для цього доведеться влучити у ваших товаришів-смертежерів.

Містер Білий наближався повільно, видавалося, його чорна мантія тремтіла, а містер Ґрим плавно став на потрібне місце.

— Якою буде обітниця, володарю? — почувся голос містера Ґрима.

— А, так, — сказав Волдеморт. Темний Лорд і далі крокував за спинами півкола смертежерів. — Сьогодні — хоча напевно чи навіть ви мені повірите — сьогодні ми виконуємо роботу Мерліна, мої смертежери. Так! Перед нами не ймовірна небезпека, його жахлива дурість, як пророковано, спричинить таку руйнацію, що навіть я це ледве можу уявити. Хлопчик-Що-Вижив! Хлопчик, що лякає *дементорів*! Стадо, що вважає себе власниками цього світу, мали б більш занепокоїтися, побачивши це. Жодної з них усіх користі!

— Перепрошую... — непевно почала одна з чорних мантій. — Володарю... ну, якщо так... володарю, чому б нам просто його не вбити?

Волдеморт вибухнув дивним гірким сміхом. Він заговорив високим рубаним голосом:

— Ось суть клятви, містере Ґрим, містере Білий, Гаррі Поттере. Слухайте уважно й усвідомте сенс обітниці,

яку треба дати, бо цей сенс теж зв'язує, тож ви втрюх маєте чудово його розуміти. Ти присягнеш, Гаррі Поттере, не знищувати світ, і жодним чином не вдаватися до жодних ризиків, що можуть призвести до знищення світу. Ця обітниця *не може* змусити тебе на жодні дії, щоб через саму обітницю ти не вдався до якихось дурощів. Ви розумієте це, містере Ґрим, містере Білий? Йдеться про пророцтво руйнації. *Пророцтво!* А пророцтва мають звичку здійснюватися в химерний спосіб. Треба бути обережними, щоб сама клятва не призвела до того, про що йдеться в пророцтві. Ми не наважимося дозволити цій обітниці примусити Гаррі Поттера спокійно стояти осторонь після того, як він сам же створить якусь катастрофу лише через те, що йому доведеться вдатися до меншого ризику, якщо він спробує цю катастрофу спинити. Також обітниця не має примусити його надати перевагу ризику справді повномасштабної руйнації замість того, щоб вибрати неминучу меншу руйнацію. Хай який Гаррі Поттер *ідіот*, — голос Волдеморта підвищився, — хай який він *нерозсудливий*, незважаючи на всі його *грандіозні плани* та *добрі наміри*... він не має ризикувати, коли ризик може призвести до катастрофи! Він не має гратися з долею Землі! Жодних досліджень, що викличуть руйнацію! Не зривати жодних печатей, не відчиняти жодних брам! — Волдемоорт знову стихив голос. — Хіба що сама ця обітниця якимось чином призведе до кінця світу, і тоді, Гаррі Поттере, можеш проігнорувати саме цю її частину. Ти *не довірятимеш* власній думці в цьому рішенні, а чесно й повно розкажеш усе довіреному другові, і діятимеш, лише якщо той погодиться. Ось сенс цієї обітниці. Вона змушує Гаррі Поттера лише до тих дій, до яких він сам вирішить вдатися, знаючи, що йому пророковано стати знаряддям руйнації. Бо має бути свобода вибору, щоб принести її в жертву. Усе зрозуміло, містере Білий?

— Я... гадаю, так... ох, володарю, *будь ласка*, хай обі-

тниця буде коротшою...

— Тихо, дурню, сьогодні ти робиш найкориснішу річ у своєму житті. Містере Ґрим?

— Гадаю, володарю, треба послухати ще раз.

Волдеморт посміхнувся цією надто широкою посмішкою, та повторив це все знову, тільки іншими словами.

— А тепер, — холодно сказав Волдеморт, — Гаррі Поттере, ти триматимеш паличку направленою вниз та дозволиш містерові Ґриму торкнутися її своєю паличкою. Ти повторюватимеш за мною слово в слово. Якщо Гаррі Поттер скаже бодай одне інше слово, усі решта, стріляйте.

— Так, володарю, — відгукнувся хор з тридцяти чотирьох голосів.

Гаррі було холодно, він тремтів, і не лише через те, що він стояв голий вночі. Він не розумів, чому Волдеморт просто *не вб'є* його. Видавалося, у майбутнє йшов єдиний шлях, і цей шлях вибирав Волдеморт, і Гаррі гадки не мав, що там відбудеться далі.

— Містере Білий, — сказав Волдеморт. — Торкнись паличкою руки Гаррі Поттера й повторюй слова. Магією, що тече в мені, засвідчую цю обітницю.

Містер Білий промовив ці слова. Незважаючи на ефект спотворення маски, було чутно, що у нього серце крається.

За спиною Волдеморта обеліски знову почали щось скандувати, мовою, якої Гаррі не знав. Тричі вони повторили свої слова та замовкли.

— Містере Ґрим, — сказав Волдеморт, — думай про те, чому ти міг би повірити цьому хлопцеві, якби він просто присягнувся. Думай про можливість довіри й принеси її в жертву, сказавши...

— Довірою, що я маю до тебе, — сказав містер Ґрим, — будь пов'язаний.

Далі була черга Гаррі Поттера повторювати слова лорда Волдеморта, і Гаррі так і зробив.

— Я присягаюся... — почав Гаррі. Його голос тремтів, але він повторював слова. — Що я ... жодною своєю дією... не знищуватиму світ... не вдаватимуся до жодних ризиків... щодо знищення світу... якщо мені доведеться... я можу обрати шлях... меншої руйнації, щоб запобігти більшій руйнації... хіба що видаватиметься, що сама ця присяга... призведе до кінця світу... і друг... кому я в повноті все розповів... погоджується, що це так. Свободою вибору...

Гаррі відчув, як ритуал здійснився: слякливі мотузки огорнули його руку там, де її торкалася паличка містера Білого, огорнула *його самого* на якомусь неприємно абстрактному рівні. Гаррі міг відчувати, як він *використовує* силу свободи вибору, і що наступні слова *принесуть її в жертву*, що це остання можливість спинити це.

— ...нехай стане так, — промовив холодний чіткий голос лорда Волдеморта.

— ...нехай стане так, — повторив Гаррі, усвідомивши, що відтак він більше не мав жодного вибору щодо цієї обітниці — згідно з нею діятиме його тіло. Він не міг порушити обіцянки, навіть пожертвувавши життям. Як вода тече вниз, калькулятор додає числа, так і Гаррі Поттер не може порушити цю присягу.

— Чи обітниця спрацювала, містере Білий?

Видавалося, містер Білий схлипував:

— Так, володарю... Я втратив так багато, будь ласка, мене достатньо покарано.

— Повертайтеся на місце... — сказав Волдемо́рт. — Добре. Усі погляди на малого Поттера, будьте готові стріляти, щойно він спробує втекти, підніме паличку чи скаже бодай слово... — Темний Лорд підлетів високо в повітрі, загорнута в чорне фігура зависла над цвинтарем.

Знову в його лівиці був пістолет, а в правиці — паличка. — Уже ліпше. А *тепер* ми вб'ємо Хлопчика-Що-Вижив.

Містер Білий похитнувся. Містер Ґрим знову реготав, як і інші.

— Я зробив це не заради сміху, — холодно сказав Волдеморт. — Ми маємо справу з *пророцтвом*, дурні. Ми розриваємо ниточки долі одну за одною. Обережно, дуже обережно, ми не знаємо, коли на нас очікує спротив. Ось в якому порядку ми все зробимо. Спочатку оглушимо Гаррі Поттера, відірвемо його кінцівки та припечемо рани. Містер Дружність та Містер Гідність перевірять, чи немає в ньому якоїсь незвичної магії. Один з вас розстріляє хлопця з маглівської зброї. Потім багато з вас нашлють на нього смертельне прокляття. Лише тоді містер Ґрим розчавить його череп та мозок простою матерією надгробка. Я перевірю труп, тоді спалимо труп у зложарі, тоді проведемо екзорцизм навколо — раптом він залишить привид. Сам я спостерігатиму за цим місцем шість годин, бо я не до кінця певен в берегах проти переміщення в часі. Четверо з вас обшукають усе навколо — повідомляти про будь-що варте уваги. Навіть після цього ми маємо бути уважними щодо будь-яких ознак повернення Гаррі Поттера — можливо, Дамблдор залишив якийсь неймовірний трюк. Якщо ви можете вигадати будь-що, що я пропустив, щоб упевнитися в тому, що загроза від Гаррі Поттера буде усунута, кажіть зараз, і на вас чекає винагорода... кажіть зараз, заради Мерліна!

Запанувала приголомшена мовчанка, ніхто не зронив ані слова.

— Жодної від вас користі, — з гіркою зневагою кинув Волдеморт. — А тепер я поставлю Гаррі Потте-рові останнє питання, і він відповість на нього лише мені — парселмовою. Стріляйте, якщо він відповідатиме будь-чим, крім шипіння, якщо спробує сказати бодай одне людське слово.

А тоді Волдеморт засичав:

— Ссила, якої я не відаю, було сказано, що в тебе буде. Про маґлівські мистецтва я вже від тебе дізнався, і я вже вивчаю їх. Твою владу над життєжерами треба зрозуміти ссамосстійно, чи принаймні ти так кажеш. Якищо є ще якась сила, якою ти володієши, розкажи мені про неї зараз. Інакше я катувати му певних людей, що тобі не байдужі. Деякі життя я тобі вже пообіцяв, та іншіші — ні. Твої бруднокровні сслуги твого невеличкого війська. Твої безцінні батьки. Уссі вони сстраждатимуть, як їм здаватиметься, вічність. А тоді я їх, зламаних, надішлю до тюрми життєжерів, щоб вони згадували це, доки не змарніють та не помруть. За кожну невідому силу, про яку ти розкажеш мені, як її опанувати, чи за будь-яку іншу таємницю, яку я бажаю знати, можеш вибрати одного з них, щоб натомисть він був захищений та шанований за мого правління. Цю обіцянку я не планую порушувати.

Посмішка Волдеморта тепер нагадувала зміїні ікла, вираз, що серед змії мав певне значення: обіцянку, що хай хто бачить ці зуби, невдовзі буде ними поглинутий.

— Не марнуй час на думки про втечу, якищо тобі не наххати на них уссіх. У тебе шістдесят секунд, щоб почати розповідати мені щось, що я хочу знати, а тоді почнеться твоя ссмерть.

Оригінальна примітка автора:

Це ваш річний іспит.

У вас 60 годин.

Ваша відповідь має принаймні дозволити Гаррі уникнути негайної смерті,

хоча він голий, має лише паличку, і проти нього 36 смертєжерів

та цілковито відновлений лорд Волдеморт.

Якщо прийнятне рішення буде запропоновано до

00:01 за тихоокеанським часом (8:01 UTC) у вівторок, третього березня 2015-го року, то ця історія триватиме до 121 розділу.

Інакше на вас чекає коротший та сумніший фінал.

Не забувайте:

1. Гаррі має досягти успіху власними силами. Кавалерія не приїде. Усі, хто міг би хотіти допомогти Гаррі, вважають, що він на грі у квідич.

2. Гаррі може використовувати лише ті здібності, які він уже продемонстрував впродовж книги, що він здатен використовувати; він не може навчитися безпаличкової безмовної виманології протягом наступних 60 секунд.

3. Волдеморт лихий і його не можна переконати стати добрим; функцію корисності Темного Лорда неможливо змінити розмовами.

4. Якщо Гаррі підведе паличку чи скаже щось не парселмовою, смертежери негайно вистрілять.

5. Якщо існує простіша лінія часу, в якій Гаррі помирає... якщо Гаррі не може дістатися часоворота без допомоги часоворота... то часоворот не допоможе.

6. Брехати парселмовою неможливо.

За цих умов,

Гаррі дозволено використовувати свій повний потенціал раціоналіста, зараз або ніколи, хай яких помилок він припускався раніше.

Звісно «раціональний розв'язок», якщо ви правильно використовуєте слово «раціональний», — це просто надмірно пафосний метод сказати «найліпше рішення» чи «рішення, що мені подобається» чи «рішення, яке, гадаю, варто використати»^{</emph>}, і зазвичай ви використовуєте натомість один з цих варіантів.

(Нам потрібне слово «раціональний» лише коли ми обгово-

рюємо методи мислення, без розгляду конкретних розв'язків.)

І за принципом Вінжі, якщо ви точно знаєте, що зробить хтось розумний, то ви самі маєте бути принаймні таким саме розумним.

На питання «Який найкращий хід зробить оптимальний гравець?» людина не може відповісти ліпше, ніж на питання «Що, гадаєте, найкраще?»

Тож на практиці, коли я кажу, що Гаррі може використовувати свій повний потенціал раціоналіста, на практиці я маю на увазі, що Гаррі може розв'язати цю задачу так, як розв'язали б її ВИ.

Якщо ви точно можете розказати мені, як щось зробити, Гаррі дозволено додуматися до цього.

Та розв'язком не буде, наприклад, «Гаррі має переконати Волдеморта відпустити його», якщо ви самі не знаєте, як.

Правила Fanfiction крапка Net не дозволяють давати більше, ніж один відгук на розділ.

Будь ласка, надсилайте ЛИШЕ ОДИН відгук на розділ 113 з пропонуванням розв'язком.

Якщо ви не стежили за обговореннями попередніх розділів, пропоную не робити цього, і спробувати знайти власну відповідь на цей іспит, не підглядаючи в інші відгуки, та дочекатися 114 розділу, щоб подивитися, чи добре у вас вийшло.

Хай щастить, чи, радше, хай у вас вийде застосувати свої здібності якнайкраще.

ДОДАНО:

Якщо вашої уваги потребують інші іспити, то хоч ефект свідка й страшна річ, я вважаю, що навіть якщо всі, в кого є нагальні справи, не докладатимуть зусиль до розв'язку, загальний ефект дуже мало вплине на ймовірності (бо, враховуючи величезну кількість учасників, навряд чи буде втрачено якісь пропозиції).

Тож якщо у вас немає часу, будь ласка, не витра-

чайте його.

*Як і будь-який автор, я насолоджуюсь неперевершеним смаком страждань читачів, це ліпше за будь-який шоколад. Та я не хочу вам **нашкодити**.*

Відповідно, якщо ви ненавидите-ненавидите-ненавидите такі штуки, не беріть участь!

Іншим це ПОДОБАЄТЬСЯ. Просто повертайтеся за кілька днів.

Це має бути зайвим попередженням.

Але нагадую, що у вас є години на роздуми.

Використай Відкладання Пропонування Розв'язків, Люку.

І чесно-чесно, Гаррі не може розвинути нові магичні здібності чи подолати раніше зазначені обмеження протягом наступних шістдесяти секунд.

Примітка перекладача:

Якщо ви ще не читали книжку до кінця, можете написати свою пропозицію щодо розв'язку коментарем у нашій групі ФБ. Переклад наступного розділу буде опубліковано 14 квітня 2019 о 17:00, тож час є. Принаймні мені читати точно буде цікаво)

Розділ 114. Замовкни й зроби неможливе, ч.1



Круглий місяць у чистому небі, зірки та сяйво Чумацького шляху в усій своїй величності серед оточуючої темряви, усе це освітлювало цвинтар, щоб з неймовірної відстані стати свідками.

У мить, коли Гаррі зрозумів, що не існує жодного способу врятувати всіх, голоси в його голові віддалилися, злившись в єдиний імпульс, що заповнив усю його свідомість.

П'ятдесят секунд.

Сорок секунд.

Очі Гаррі повільно рухалися, поки його погляд не досяг першого смертежера, найближчого до нього.

Тридцять секунд?

Двадцять секунд?

— Час майже вичерпано... — просичав Волдеморт.

— Я знаю ссекрети, шщо їх ви бажаєте знати, — зашипів Гаррі. Він не дивився на Темного Лорда. — Але найбільши цінним знанням для вас, вважаю, будуть мої ідеї шщодо того, як можна знищити ссвіт. Однак, повідомлення вам цих ідей

може призвести до знищення світу. Не знаю пророцтва, та якщо воно існує, це робить більш імовірним, що якісь мої дії можуть призвести до такого результату. Або ж повідомлення вам цього може попередити знищення світу, бо ви здаєтеся вмотивованим уникнути цього. Не маю дозволу вирішувати самостійно. Потребую розбудити та проконсультуватися з дівчиною-подругою. Обітниця вимагає цього.

Запала довга тиша. Темний Лорд, літаючи над та позаду дуги смертежерів з піднятими паличками, почав сміятися так, як Салазар Слизерин вважав, мають сміятися змії: холодна потіха у формі сичання.

— *А чи знаєши ти насправді, у який спосіб можна знищити світ?*

— *Не можу свідомо спробувати уявити такий метод. Ви можете мати можливість за допомогою своїх послуг вкрасити мої думки. Обітниця забороняє. Але підозрюю, що можу вгадати такий спосіб, якщо дівчина-подруга скаже спробувати.*

Погляд Гаррі повільно дрейфував до чергового смертежера і далі до ще одного.

Знову зміїний сміх:

— *Кмітливо. Отримай комплімент від мене за продумання такої тактики. Але ні.*

— *Знаю, що це дратує, але за умови, що світ та ваша вічність на кону, чи не спробували б ви...*

— *Більший ризик для світу у тому, щоб вносити такі складнощі, відтягуючи твій кінець. Я вивчу маґлівську науку самотужки, подумаю про все, що ти міг би вгадати самостійно. А тепер розкажи такі секрети, що ти можеш мені розказати, інакше все закінчиться зараз.*

Погляд Гаррі повільно просувався цвинтарем, старанно рухаючись дугами, ігноруючи Темного Лорда, що для його периферійного зору виглядав летючою чорною плямою. Його рот говорив далі, та Гаррі приділяв діалогу лише половину уваги:

— *Вигадав ідею, про яку ви можливо не подумали, учителю. Ваша спроба вбити мене може провалитися у певний спосіб попри усі запобіжні заходи та призвести до знищення світу пізніше. Не здається дуже ймовірним, але, враховуючи пророчтво, цілком можливо.*

Волдеморт завмер в повітрі.

— *Як саме?*

— *Я не зобов'язаний вам казати.*

Холодний гнів просочувався крізь зміїну відповідь:

— *Я добре розумію твій розпач та спроби бути кмітливим, але це починає дратувати. Я не відступлюся від намірів вбити тебе, бо це все ще було би більшим ризиком. Не повідомивши мені своєї думки, ти ризикуєши знищити світ. Говори!*

— *Ні. Обітниця не примушує мене до будь-якої дії.*

Темний Лорд витріщився на Гаррі Поттера, що на мить глянув у розлючене обличчя перед тим, як його очі повернулися до наступного смертежера. Дехто з них трішки ворушився, але всі стояли рівно з піднятими паличками, не промовляючи ані слова. Срібні маски черепів не давали прочитати їхні вирази.

Потім Темний Лорд знову зайшовся сміхом:

— *Думаєши, що ти зможеш пережити свою смерть? Ні, дитя, мої горокракси не пов'язані й з тобою теж. Я відчув би, якби це було так. Чи існує ще якась відома тобі можливість того, що ти можеш вижити попри мої заходи з гарантування твоєї смерті?*

Гаррі не дозволив собі відволіктися. Провал ще одного аргументу не мав значення, він просто вів до наступної дії в послідовності... але наступна дія була потрібна...

— *Говори секрети зараз же,* — прошипів темний лорд, — *бо я...*

— *Життежери завжди вас переслідуватимуть, завжди*

будуть вас ненавидіти, будуть вишукувати вас, хай куди ви підете, якщо все, що я зараз зробив, було вдалим, то я поверну їх проти вас! Секрет чарів охоронця ще довго не стане вам відомий, можливо ніколи. Найкращий захист проти житежерів помер разом зі мною!

— *Це починає викликати жаль... —* голос Темного Лорда затих. — *А. Я зрозумів. Житежери відповідають очікуванням. Ти кажеш мені, що мене переслідуватимуть, я очікую, що мене переслідуватимуть, мене переслідують. Це не поширено, але не нечувано. Цінний секрет, так. Бачу багато способів використання, — жорстока посмішка. — Я дозволяю тобі обрати одну людину для порятунку.*

— *Обираю себе.*

— *Сказав би тобі вмерти з гідністю, але сам знаю, що це не має сенсу. Ти марно витратив мій щедрий дарунок лише роздратувавши мене, і я його відкликаю. Якесь ще секрет?*

— *Так. По-справжньому цікаві теж. До деяких з них ви напевно не зможете дійти самотужки ще дуже довго, якщо взагалі зможете. Якщо я скажу вам, що вже повідомив усю, що призводить до ризику знищення світу, ви відмовитесь від планів катувати когось із моїх друзів чи сім'ї? Уся ця промова почалася лише через те, що ви зовсім не залишили мені жодного способу врятувати всіх.*

Темний Лорд завмер у повітрі на якусь мить.

Погляд Гаррі просувався далі через цвинтар, поки його рука міцно стискала паличку.

У мить, коли Гаррі зрозумів був, що не існує жодного способу врятувати всіх...

Він не міг промовляти жодних заклинань англійською. Але трансфігурація була безмовна.

Не було жодного матеріалу, що торкався би кінця його палички, окрім повітря, що не може бути трансфігуроване. Але Волдеморт не знав про часткову трансфігу-

рацію, яку Гаррі міг використати, щоб трансфігурувати дрібку матеріалу самої палички.

— *Ти тягнеш час, — мовив Темний Лорд, — щоб відклассти мить смерті? Чи з іншої причини?*

Гаррі нічого не відповів. Його робота пригальмувалася, поки його мозок шукав спосіб продовжити розмову, що спрацював би проти волі Темного Лорда...

— *Говори й скажи мені свою мету, бо це закінчиться негайно, і твої друзі страждатимуть до кінця своїх життів!*

— *Опусти маґлівську зброю та не вказуй паличкою в мою напрямку, — прошипів Гаррі, вкладаючи якнайбільше небезпеки в зміїний голос. — Не давай жодних команд своїм сслугам. Я маю сили та можливості, щодо тобі невідомі. Я можу використати таку силу, щоб викликати миттєвий вибух, не промовляючи заклять. Уб'ю твоє нове тіло, всіх твоїх сслуг, закину Камінь хтозна куди.*

На його поточному рівні умінь, Гаррі міг трансфігурувати один кубічний міліметр матерії настільки швидко, наскільки швидко він міг прикласти свою волю та магію.

Один кубічний міліметр антиматерії.

Нічого такого, що могло би знищити світ.

Волдеморт був наче висічений з каменю:

— *Ти якимось чином блефуєши.*

— *Не блебую. Розмовляю по-зміїному, кажу тобі, я можу це зробити майже миттєво, думаю, швидше ніж будь-яке закляття може бути спрямоване у мене. Ти ще знаєши дуже мало про науку. Сила, якою я керую, потужніша за процеси, що живлять самі зірки.*

— *Обітниця зупинить тебе, — просичав Волдеморт. Ти не можеш ризикувати світом. Ніяких ризиків, жодних кмітливих ідей.*

— *Не ризикую світом. Я оцінив розміри вибуху — зовсім*

не такий великий.

— *Ти ж НЕ знаєши, дурню! Не можеш бути ВПЕВНЕНИМ!* — шипіння Волдеморта ставало дедалі вищим.

— *Я обґрунтовано впевнений. Обітниця не зупинить мене.*

У виразі Волдеморта наростала лють, і, все ж, його шипіння несло дрібку страху:

— *Я принесу невимовний біль усім, про кого ти піклуєшися...*

— *Замовкни. Тепер я відкидаю уссі ці погрози, як і вимагає від мене теорія ігор. Ти погрожуєши лише через те, що очікуєши від мене певної реакції,* — це, поміж іншим, Гаррі по-справжньому зрозумів лише в останню мить. — *Запропонуй мені щось, що мене цікавить, учителю. За твоє тіло, за твою можливість і далі володіти Каменем, за життя твоїх сслуг.*

Губи Гаррі рухалися автоматично. Його ж увага була прикута до іншого.

Місячне сяйво на якусь мить вихоплює з темряви тонкий поблиск срібла, частинку лінії...

З маленької точки на кінці Гарріної палички, кубічного міліметра, що служить якорем, простяглася тонка лінія трансфігурованої нитки павучого шовку. Вона миттєво би перервалася, якби до неї приклали навантаження. Її неможливо було помітити, навіть якби хтось устиг углядіти її блиск. Менше десятої частини міліметра у перерізі, крихітна, представлена витягнутою ниткою павутини, вона була чимось, що Гаррі міг трансфігурувати швидко, десять сантиметрів довжини до кубічного міліметра загального об'єму, а Гаррі міг трансфігурувати кубічний міліметр за частку секунди. Він трансфігурував усе далі, витягуючи нитку у повітрі так швидко, як тільки міг без ризику для перетворення.

Лінія павучого шовку завершилася петлею довкола каптура смертежера на рівні шиї та йшла далі.

Обличчя Волдеморта тепер не виражало жодних емоцій:

— Ти не можеш залишити це місце живим. Розумні добрі люди погодилися би з цим — і я це кажу зміною мовою. Але з усіма твоїми друзями будуть поводитися добре та захищати під моїм правлінням, якщо ти погодишся померти зараз, як хороша людина зробила би.

Останнього смертежера обхопила петля. Візерунок павутиння було завершено. Воно лягло петлями навколо ший усіх смертежерів. Кінці кожної петлі було прикріплено до центрального кола, а центральне коло у свою чергу мало три нитки, що тяглися через його центр. Увесь візерунок торкався якірної лінії, що витяглася з палички Гаррі.

За наступні декілька секунд ці ледь видимі у відбитому місячному світлі лінії почорніли.

Волокна тонкіші, міцніші та гостріші за сталевий дріт — плетені вуглецеві нанотрубки, кожна з яких була однією молекулою.

Гаррі зашипів:

— Також я хочу, щоб ти пообіцяв, якщо будеш поводитися добре з усіма націями під своєю правлінням. Меншого я не прийму.

Волдеморт досі зависав у повітрі. Змінене обличчя запалало люттю.

Останні дві лінії витяглися з темного павутиння, чорні нитки вже у формі нанотрубок. Вони потяглися у повітрі до самого Темного Лорда, до рукава якраз над лівою рукою Волдеморта, що тримала пістолет, та до рукава над правою рукою, що стискала паличку. Павутинки розмістилися спершу високо, щоб мати час повільно опуститися у повітрі. Лінії закрутилися у петлі, зв'язалися одна з одною ковзаючим вузлом. Вони почали затягуватися, стаючи ближче до рукава, поки Гаррі трансфігурував

їх коротшими.

Гаррі у фоні відчув лоскіт сили Волдеморта, що почала торкатися його власної. Водночас очі Темного Лорда розширилися, рот відкрився.

І Гаррі трансфігурував чорні нитки, що тяглися через центр чорного візерунку до чверті їхнього попереднього розміру, скорочуючи коло, сильно смикаючи усе, що було прикріплене, зтягуючи петлі.

(падають чорні мантії)

Гаррі не дивився у той бік, він не бачив падаючих масок, крові. Десь у фоні він відчув вибухи магії: такі ж, як він відчув, коли Герміона загинула, але він проігнорував їх. Очі Гаррі бачили лише, як руки темного лорда з паличкою та пістолетом падають вниз. І тоді Гаррі здійняв паличку догори, націлюючись...

Гаррі закричав:

— Закляртос!

Червона блискавка приголомшливого закляття вилетіла вбік Волдеморта, стрімко рухаючись цвинтарем, — швидше ніж око може бачити.

Майже без затримки Темний Лорд попри поранення смикнувся у повітрі вниз та вправо.

І червона блискавка від секретного хисткого приголомшувача професора Флитвіка повернулася в повітрі й врзалася у Волдеморта.

Пекучий біль пронизав шрам Гаррі, примусивши того заплакати, і червона імла залила його зір, попри все, Гаррі упустив паличку через біль та втому.

Щойно Гаррі відпустив паличку, біль почав ущуhati...

Розділ 115. Замовкни й зроби неможливе, ч.2



Розум Гаррі був мов у тумані. Частково його зосередженість розвіялася, та частково все ж лишилася. Частини його розуму зааніміли, певно, їх навмисно приспала якась достатньо розумна частина, яка знала, що станеться інакше. Те, що він щойно накоїв...

Ця думка спинилася, треба було приділити увагу іншим речам.

Гаррі стояв посеред неупорядкованого цвинтаря, надгробки були розкидані то тут, то там.

Під світлом місяця й зірок виднілися чорні мантії, що лежали, мов сміття, їх обрамляли червоні калюжі. З якихось голів спали каптури, відкривши в когось довге, в когось коротке волосся, в когось темне, в когось світле — це все, що було видно під місяцем. Срібні маски трималися, тож, видавалося, що волосся належало черепам, а не людським обличчям...

Ця думка спинилася, треба було приділити увагу іншим речам.

Дівчина в Гогвортській формі з червоною облямівкою

спала на віттарі. Поряд з віттарем купою лежали речі Гаррі.

На землі лежало надто високе тіло чоловіка з нелюдським обличчям, кров лилася з обрубків його рук.

Щойно прокинеться темний лорд Волдеморт, він знищить усе, що ти любиш. Дамблдора більше немає, щоб його спинити.

Його неможливо ув'язнити, бо він може покинути тіло в будь-яку мить.

Його неможливо вбити назавжди, спочатку треба знищити більш ніж сотню горокраксів, один з яких — пластина на Піонері.

Дано: Одна паличка, цього разу тобі дозволено розмовляти.

У тебе п'ять хвилин.

Розв'язуй.

Гаррі пошкунув до віттаря, сів коло нього на коліна та взяв свій капшучок.

Він підійшов до Волдеморта.

Відчуття тривоги майже зникло, коли Волдеморт знепритомнів. Тепер, коли Гаррі наблизився, тривога була страшенною, викликала біль у шрамі.

Гаррі проігнорував внутрішній скрик. Це був просто останній спогад Тома Редла, що його було перенесено в мозок Гаррі, останній когнітивний шаблон, переданий малюкові перед тим, як Том Редл вибухнув: відчуття дедалі більшого жаху й розгубленості, що асоціюється з резонансом магії, який вийшов з-під контролю. Тепер Гаррі знав значення цього відчуття тривоги, і тому його легше було ігнорувати. Він припустив був, що ефект резонансу більше б'є по чаклуну, що накладав закляття з силою, що пропорційна могутності чаклуна, і він не прогадав.

Гаррі поглянув на тіло Волдеморта й глибоко вдихнув — через рот, бо запах міді, про який Гаррі не

думав, бив по носі.

Гаррі сів на коліна поряд з Волдемортом, дістав з кашучка набір цілителя й наклав джгут, що сам затягнувся навколо лівого зап'ястку, тоді інший, навколо правого.

Це здавалося *неправильним* — виказувати Волдеморові турботу. Якась частина Гаррі усвідомлювала, що з чималою кількістю людей щойно сталося дещо вкрай погане. Балансом, справедливістю було б, якби Волдеморта спіткала та ж доля, без жодних зволікань. Гаррі поточні його дії нагадували про те, як Бетмен більше турбувався про Джокера, ніж про жертв Джокера. Він почувався, мов він у коміксі, і автори без кінця викручують собі руки й розповідають про те, як це аморально — вбивати Головних Злодіїв з Ім'ям, хоча на фоні помирили невинні. Більш допомагати головному лиходію, ніж його посіпакам, приділяти *більше уваги* його долі, ніж долям його послідовників нижчого статусу — це вада людської природи.

Тож коли Гаррі підвівся, він відчував, що вчиняє неправильно: джгути стягували зап'ястки Волдеморта, і це видавалося йому етично жахливим.

Хоча, згідно будь-якого розумного стратегічного розрахунку, тіло Волдеморта *мало жити*. Душа, яку він сам для себе створив, була прив'язана до цього мозку. Їй не можна було дозволити вільно ширяти.

Гаррі відступив на крок від неприємного тіла Волдеморта й глибоко вдихнув через рот. Він підійшов до купи своїх речей, одягнув мантію й решту речей, спочатку натягнув на шию часоворот, щоб підготувати план втечі про всяк випадок...

Більше за сотню горокраксів.

Це було божевілья, іншого слова для цього не було, яскрава ознака, що Волдеморт не був здатен спокійно обмірковувати смерть. Маглівський експерт з безпеки

назвав би це системою захисної огорожі, ніби хтось побудував паркан вище за сто метрів посеред пустелі. Лише вкрай люб'язний нападник спробує перелізти через огорожу. Будь-хто натомість обійде її, і збільшення висоти тут нічим не зарадить.

Якщо припинити боятися того, наскільки неможлива ця задача, то вона припиняла бути навіть складною, особливо порівняно з попередньою.

Наприклад, батьків Невіла «Круціатусом» довели до божевілля. Двісті просунутих горокраксів не запобіжать цьому, а лише зберігатимуть цей пошкоджений розум.

Це було б етично виправдене використання прокляття «Круціатус», якби це був єдиний спосіб спинити Волдеморта назавжди. Це було б справедливістю, балансом, це показало б, що життя Джокера було варте не більшого, ніж життя його найзлішого посіпаки...

Гаррі треба було лише викликати патронуса й відправити його до... Аластора Муді?.. й сказати йому прийти сюди. Ну, ні, навряд чи чари патронуса спрацюють з *таким* наміром. Можливо, достатньо твердо вирішити сказати це Муді й використати часоворот, коли він буде за межами дії оберегів Волдеморта.

І тоді Волдеморта можна буде круціювати до постійного божевілля.

Це навіть не було найжахливішою долею. Найжахливішим варіантом було кинути паличку Волдеморта в яму Азкабану, якщо паличка була пов'язана з життям та магією Волдеморта, хай куди спробує сховатися його привид.

Гаррі поглянув туди, де лежав Волдеморт. Він підійшов уперед, контролюючи дихання, ігноруючи пекучі відчуття в горлі. Якась його частина знала, що Волдеморт *також* був професором Квірелом, хоч тіло в нього й було тепер іншим. Незважаючи на те, що зміна особистості була бездоганною, і відповідно, професор Квірел — це

була лише чергова маска...

Хоча Волдеморт не планував був убити Гаррі в якийсь болючий спосіб. Не наказав був комусь зі своїх послідовників катувати його. Це щось важило, коли твоїм опонентом був Волдеморт. Можливо, зрештою, він мав якусь дрібку дружніх почуттів до іншого Тома Редла.

...було б неправильно брати це до уваги.

Правда?

Гаррі поглянув на зірки. Тут, під атмосферою, зірки мерехтіли, вони були частиною уявного купола нічного неба, частиною річки Чумацького шляху, що сяяв, ніби довга стрічка. Видавалося, це все поряд, і можна до них підлетіти на мітлі й торкнутися їх.

Які б його дії на цьому роздоріжжі схвалили діти дітей дітей?

Відповідь видавалася очевидною, якщо, звісно, вона насправді не надходила від тієї частини Гаррі, що досі турбувалася про професора Квірела.

Гаррі мусив був зробити те, що він уже зробив, це *запобігло* більшому лиху. Гаррі не зміг би спинити Волдеморта, якби смертежери в нього почали стріляти. Але те, що вдіяв Гаррі, не можна було збалансувати зайвою смертю ще однієї розумної істоти, навіть якщо цією істотою був Волдеморт. Ця смерть стала б просто додатковим елементом жахіть такої древньої Землі.

Минуле було в минулому. Ти робив, що маєш, і не спричиняв ані на дрібку більше шкоди, ніж мусив. Навіть для балансу, навіть для симетрії.

Діти дітей дітей не захотіли б смерті Волдеморта, навіть якщо його послідовники померли. Вони б не хотіли, щоб Волдеморт страждав, якщо це не призводило до якогось результату, якого неможливо було досягти без страждань.

Гаррі глибоко вдихнув і позбувся... ні, не ненависті,

не зовсім ненависті, йому так і не вдалося почати ненавидіти свого творця аж до самого кінця... але все одно він позбувся чогось. Відчуття того, що він має ненавидіти Волдеморта, того, що це його обов'язок — ненавидіти Волдеморта за нескінченний список скоєних ним злочинів без жодної причини — скоєних навіть не заради власного щастя...

Усе гаразд, шепотіли йому зірки. Усе гаразд, ти не маєш його ненавидіти. Ти не стаєш через це поганою людиною.

Зрештою, Гаррі вибере лише один варіант, і позаяк Гаррі про це вже знав, не було жодного сенсу страждати з цього приводу. Чи найкращий цей варіант, може показати лише час.

Гаррі глибоко вдихнув й почав накопичувати в собі магію. Закляття, що він ним скористається, не мало бути *точним*, але це все одно буде одне з наймогутніших заклинь, на які він здатен.

Гаррі знову подумав, як це несправедливо, що Волдеморт не може померти зі своїми послідовниками, відчув певний холод, що приходив до його крові разом з жорсткими думками. І Гаррі позбувся цього холоду, під зірками дав йому зникнути, бо його темна сторона завжди була нічим іншим, як успадкованою схемою мислення, просто поганою звичкою, яку треба кинути.

Тоді Гаррі поглянув на Герміону, що дихала, лежачи на вівтарі, і з його очей нарешті полилися сльози. Ким тепер стане Герміона, який шлях вона обере, Гаррі гадки не мав. Але вона *зможе* зробити вибір, принаймні, їхня дружба не знищила саме її існування. Гаррі й не усвідомлював був, якою примарною була його надія, доки не відчув, яким здивованим він був, коли ця надія здійснилася. Подеколи щось трапляється ліпше, ніж очікуєш.

Цю думку Гаррі теж вклав у магію, яку він накопичував.

Сила, яку він вибудовував, почала тремтіти, ніби все його тіло стало частиною палички. Чи то в очах Гаррі почало все розпливатися, чи то вздовж гостролиста виблискувало біле сяйво. Гаррі зосередився на тому, яким саме має бути закляття. Він ще не вмів його добре контролювати, та правило було доволі простим, воно мало просто включати...

Усе, забудь усе: Тома Редла, професора Квірела, забудь усе своє життя, всю епізодичну пам'ять, забудь розчарування, гіркоту, неправильні рішення, забудь Волдеморта...

І в останню мить перед тим, як Гаррі наклав закляття, він додав одну останню думку, доторк доброчесності...

Та якщо в тебе є якісь справді щасливі спогади: не про знуцання з інших людей чи сміх щодо болю, а тепле відчуття від допомоги комусь, чи від того, що тобі допомогли. Їх буде мало, можливо лише з дитинства, та якщо в тебе є щиро щасливі спогади, збережи лише їх...

Щось світле розгорнулося в ньому від цього рішення, знання, що це правильний вибір, і Гаррі вклав це все у паличку...

— **ЗАБУТТЯТУС!**

І все це вилилося в закляття Гаррі.

Гаррі впав на бік, кинув паличку, з його горла виривалися скрики, руки безконтрольно кинулися до шраму, хоча раптовий вибух болю вже почав ущухати. Він ледве бачив, що повітря навколо сповнене сяйливими сніжинками, легкими порошинками срібного світла, що скидалися на крихітні іскорки чарів патронуса.

Це срібне світло трималося лише мить, а тоді зникло.

Зникнув професор Квірел.

Був тільки залишок.

І цей дух — те, що від нього лишилося, — не так вже й відрізнявся від Гарріного.

Пророцтво здійснилося.

Кожен з них переробив іншого на власну подобу.

Тоді Гаррі почав схлипувати, скрутившись у бруді.

Деякий час він плакав.

Та потім Гаррі підвівся на ноги й знову взяв паличку в руки, бо робота на сьогодні ще не була завершена.

Гаррі приклав паличку до обрубаного зап'ястка Волдеморта. У шрамі запульсував біль, та ніхто з них не вибухнув.

І Гаррі почав трансфігурацію.

Повільно — хоча швидше, ніж минулого разу Гаррі трансфігурував тіло Герміони, — непритомне тіло змієлюдини змінювалося, перетворювалося. Під час трансфігурації, особливо коли його голова стала скляною й зменшувалася, біль у шрамі Гаррі вщухав.

Це закляття Гаррі підтримуватиме і вдень і вночі. Пізніше, коли Гаррі стане старшим та могутнішим, можливо, з чієюсь допомогою, він скасує трансфігурацію Тома Редла з промитими мізками, вилікує його тіло за допомогою сили Камея. Після того, як майбутній Гаррі вигідає, що робити з чарівником, що майже повністю втратив пам'ять та все одно мав погані схеми думок, а також вкрай негативні емоційні шаблони — дистильована темна сторона — та ще й чимало декларативних та процедурних знань щодо могутньої магії. Гаррі доклав усіх зусиль, щоб *не* забутяти цю частину, бо колись ця магія може бути йому конче потрібна.

Тим часом, як магія не визначила трансфігурованого єдинорога як мертвого й не збурила обереги, так само горокракси Волдеморта не визначають трансфігурованого Волдеморта як мертвого й не намагатимуться його повернути.

Ну, принаймні на це Гаррі сподівався.

Шрам Гаррі востаннє дав про себе знати, коли він одягав сталевий перстень з крихітним зеленим смарагдом, і той торкнувся його шкіри. Тоді шрам заспокоївся й більше не болів.

Гаррі скористався якимось високим каменем як стільцем — Гаррі похитнувся й сів на нього, деякий час він не рухався, такий собі відпочинок. Він стримував виснаження, що чигало на закутках розуму. *Ще не все, треба ще децю зробити.*

Гаррі знову глибоко вдихнув ротом, сказав «Лумос» та роззирнувся довкола.

Чорні мантиї та відірвані черепи-маски в калюжах крові...

Герміона Грейнджер спить на вівтарі.

Порожня мантия Волдеморта та його криваві руки лежать поряд з місцем, де впав був Темний Лорд.

Квірін Квірел у пошматований мантиї, лежить грудою там, де в нього влучило смертельне прокляття.

Гаррі уявив, як хтось дивиться на цю сцену, намагається її збагнути, і похитав головою, бо так діла не буде, зовсім не буде.

Гаррі змусив себе підвестися з каменюки, скрикнувши, бо якщо його тіло й не дуже протестувало, протестував розум. Не те щоб він втратив кров чи його били сьогодні, але чомусь тіло Гаррі почувалося так, ніби весь стрес напружу на нього впливав.

Гаррі дошкутильгав до місця, де впав був Волдеморт, підняв лівицю Волдеморта з землі.

Хоч це й була просто ліва рука, видно було невеличкі шматки луски змії. Це явно був Волдеморт. І це було добре.

Гаррі підійшов до вівтаря, де спала Герміона, обере-

жно приклав руку до шиї Герміони та старанно розташувач пальці так, ніби ті вхопили її за горло. Зробити це було складно — Герміона видавалася такою мирною та невинною уві сні, а відірвана рука Волдеморта була такою огидною. Гаррі просто проігнорував ту частину свого розуму, що згенерувала цю думку, бо в ній не було сенсу в цьому контексті.

Кілька слабких різальних чар пошкодили ідеальний розріз, що його зробили були нанотрубки. Це було критично — не можна було, щоб краї обрубків рук були такими самими, як краї ший. Ці кілька «Діфіндо» розкидали невеличкі шматочки зап'ястків Волдеморта по сорочці Герміони, що, як Гаррі довелося нагадати собі, було частиною плану.

Гаррі повторив операцію з правицею, розташувачши її симетрично до лівої руки.

Гаррі використав «*Инфламмаге*», щоб обсмалити мантию Волдеморта, а тоді поклав підпалений одяг довкола Герміони.

Пістолет та паличку Волдеморта Гаррі поклав до капшучка. Камінь Сталості він поклав до звичайної кишені, бо не знав, що той може зробити з капшучком.

З купи речей, що були в мантиї Квірела, і яка також була поряд з віттарем, Гаррі взяв паличку, що її професор із захисту використовував був, коли був Квірелом. Гаррі підійшов до Квірела, як міг випрямив його тіло та поклав паличку йому до руки. Сльози очікувано виступили на очах Гаррі, і він витер їх рукавом.

І знову Гаррі глибоко вдихнув, досі ротом, знову сказав «*Лумос*» та знову оглянув цвинтар.

Чорні мантиї, відірвані маски, Герміона Грейнджер лежить на віттарі, відірвані руки Волдеморта схопили її за горло, а підпалений одяг Волдеморта розкидано довкола. Квірін Квірел лежить мертвий, його одяг розідраний,

а його паличка в правиці.

Це зійде.

Лишалася одна проблема — як звернути на це все увагу.

Гаррі вже майже виснажив усю свою магію. Та її ще вистачило, щоб трансфігурувати листок на спущений триметровий аеростат.

З капшучка Гаррі дістав пляшку з киснем та ацетиленом, шашку динаміту й катушку детонатора. *Будь готовим! Це похідна пісня бойскаутів! Будь готовим до життя, де трапляються гірські тролі та хтозна що ще...*

Гаррі наповнив аеростат сумішшю кисню й ацетилену. Коли він здетонує, виникне вкрай сильний тиск, можливо, це спричинить навіть звуковий вибух.

Він прикріпив шашку динаміту — це було забагато для детонації, але це спрацює.

Він прикріпив детонатор на шістдесят секунд до шашки динаміту, та ще не запалив його.

Гаррі одягнув Плащ невидимості, що лежав був серед куп коло жертовного вівтаря.

Він дістав з капшучка мітлу та сів на неї.

Гаррі створив навколо Герміони Грейнджер чари тиші — це не спинить увесь шум, зовсім ні, та й навіть якщо їй розірве барабанні перетинки, це буде ненадовго, але Гаррі видавалося, що цього вимагає чемність.

От і все, чари тиші були останньою краплею. В Гаррі не лишилося магії принаймні на годину.

Гаррі повільно здійнявся в небо на мітлі, він піднімав аеростат. Коли Гаррі піднявся над деревами, він побачив замок Гогвортсу вдалечині, той слабо сяяв у місячному промінні за кілька кілометрів. Гаррі прикинув відстань та кут до цього місця від Гогвортсу.

Тоді він здійнявся високо над лісом та за допомогою

запальнички підпалив детонатор, що був прикріплений до динаміту й аеростату, що був наповнений киснем та ацетиленом. Тоді Гаррі розвернув мітлу й кинувся геть — хоча не прямо до замку, бо тоді він міг надто наблизитися до маршруту, яким ішли минулий Гаррі та Квірел, а не годилося, щоб професор відчув ще одного Гаррі...

Гаррі охопив напад суму, але Гаррі відмовився від нього.

Тридцять один тисяча, тридцять два тисяча, тридцять три тисяча...

Коли Гаррі долічив до сорока, бо він не хотів ризикувати власними барабанними перетинками, він поглянув на годинник, запам'ятав точний час та обернув часоворот один раз.

Розділ 116. Наслідки, варті захисту,

Ч.О



Спочатку Анна була рада тому, як сильно затягнувся фінал кубка квідичу: ґрифіндорка, вона лише спостерігала за кубком гуртожитків — так чи інакше, а Ґрифіндор ніколи не вигравав. Натомість минулого року, коли її родина купила дорогезні квитки на Кубок світу з квідичу, гра закінчилася за якісь жалюгідні *десять хвилинок*, і це було просто *жахливо*. Сучасні матчі з квідичу стали були закороткі, позаяк сніч навчилися ловити дуже швидко. Ця проблема широко обговорювалася серед завзятих поцінувачів спортивного напрямку: чари на мітлах ставали дедалі більш просунутими, а сніч літав все з тією ж швидкістю, закріпленою в правилах. В результаті матчі дедалі коротшали. На рівні професійного спорту квідич деградував до рівня змагання поміж спонсорів у спроможності придбати нову експериментальну гоночну мітлу для ловця; решта гравців взагалі могла з тим самим успіхом дивитися на матч з трибун.

Всі знали, що з цим треба щось робити, бо проблема ставала дедалі гіршою *протягом століть* і набула *нестерпних* масштабів. Втім, Комітет Міжнародної Кон-

федерації Чаклунів з питань квідичу потопає у багнюці взаємних суперечок і претензій, як і вся МКЧ — на тлі гострого протистояння німців та болгарів; чомусь ніхто не міг домовитися про те, *які саме* зміни варто внести в правила. Для Анни єдине правильне рішення було цілком очевидне: треба просто пришвидшити сніч достатньо, щоб повернути чотири-, п'ятигодинні матчі стандарту раннього дев'ятнадцятого сторіччя — золоті ери квідичу. Ось тільки бельгійці чомусь вважали, що матч професійної ліги має тривати дві години, як у часи *La Belle Époque*, коли Бельгія була лідером у квідичі; натомість схиблені італійці воліли повернутися до тижневих матчів чотирнадцятого сторіччя, а найбільш кризануті поборники чистоти крові намагалися на прикладі рідкісних сучасних цілодобових матчів з квідичу переконати всіх, що мітли не могли *насправді* вдосконалитись, позаяк за старих часів все було краще, *хоча насправді Інтердикт Мерліна призводить не до цього*.

Вона на сто відсотків поділяла думку Гаррі Поттера, що прийшов час Гоґвортсу забити на белькотіння тих черепах і просто змінити правила, тут і зараз. Але ж не шляхом *скасування сніча*, це вже *квідич одинадцятого сторіччя* якийсь. І неважливо, що директорка Гафелпаф вперше запропонувала цю інновацію, бо один з її учнів хотів грати, але не вписувався в жодну з існуючих ролей. Снічі дістали міжнародного визнання, бо коли матч може закінчитися у будь-яку мить, гра набуває саспенсу.

Останні тридцять хвилин Анна на максимальній гучності обстоювала цю точку зору, геть закинувши стежити за перебігом гри. Завдяки щасливому збігу обставин, їй дісталось місце поруч із Хлопчиком-Що-Вижив та його плакатом, і тому їй вдалося одразу чітко окреслити свою позицію.

Вона спинним мозком відчувала: якщо правила квідичу *дійсно* зміняться просто тут і просто зараз, це буде її

найважливіший в житті внесок. Вона майже відчувала, як Частисне на неї, звивається довкола так, ніби доля всього квідичу вирішувалася в ці години, а вона — вона стояла поруч із центром цих змін... хоча, звісно, в неї не були аж такі високі бали з віщування, щоб справді щось таке відчувати.

В якийсь момент вона ледь звернула увагу, що Хлопчик-Що-Вижив встав, щоб вийти в туалет.

Коли він повернувся, вона помітила, що він якийсь втомлений і ковзає ногами. Натомість його форма — така хрустка, ніби це новий комплект з шафи.

Ще за пів години вона побачила, що Гаррі Поттера ніби трохи хитає, а тоді — що він зсутулився, прикривши руками лоба; виглядало так, ніби він мацає свій шрам. Думка про шрам дещо занепокоїла її; всі знають, що з Гаррі Поттером *щось не так*, і якщо в Поттера болить шрам, то, можливо, запечатане в його голові жажіття готове вирватися і зжерти всіх довкола. Та вона відігнула від себе побоювання і не жаліючи легень викладала факти про квідич історично непідкованим кадрам далі.

Вона на власні очі побачила, коли Гаррі Поттер підвівся й відняв руки від лоба — його славнозвісний шрам палав червоним і був запаленим. З нього цівкою лилася кров, крапаючи Поттерові на ніс.

Вона замовкла посеред речення. Інші повернулись подивитися, на що вона витріщається.

— Професорко Макґонегел? — тремким голосом озвався Гаррі Поттер. В кутках його очей стояли сльози, що стало для Анни справжнім шоком: Хлопчик-Що-Вижив *не скидався* на людину, якій багато не треба, щоб заревти. Гаррі Поттер заговорив гучніше, так, ніби це давалося йому із зусиллям. — Ем, професорко Макґонегел?

Професорка Макґонегел відвернулася від команди гафелпафців, з якими ото сперечалася. Вихователька Гри-

фіндору широко розплющила очі від жаху, а тоді майже побігла:

— Гаррі! — скрикнула вона. — Твій *шрам!*

Тиша розливалася все ширше по колу.

— Я думаю, — досі непевно казав Гаррі, але вже гучніше, — я гадаю, він повернувся. Я гадаю, я бачу... через свідомість Волдеморта....

Анна відступила на крок, почувши ім'я Відомо-Кого, і ледь не перечепилася спиною через лавку. Старший хлопець поряд із нею відчайдушно заволав, а тоді Хлопець-Що-Вижив ще гучніше верескнув.

— **ВІН ЙХ ВБИВАЄ!** — заголосив Гаррі Поттер.

Добра половина квідичного стадіону розвернулася до нього.

— Ритуал! — кричав Гаррі Поттер. — Кров його прислужників! Кров, життя! Він прикликав їх, взяв їхні голови, їхню кров, їхнє життя, щоб відновитися... **ТЕМНИЙ ЛОРД ПОВСТАЄ, ВОЛДЕМОРТ ПОВЕРНУВСЯ!**

Мадам Гуч пронизливо засвистіла, і всі мітли гравців, що ще не зупинилися у повітрі, почали сповільнювати рух. Вона ще не була певна, чи це раптом не жарт якийсь; і якщо це жарт, навіть Хлопчику-Що-Вижив стане непереливки.

Професорка Макґонегел приготувалася накласти чари тиші, та Гаррі Поттер схопив її за руку.

— Чекайте, — Гаррі Поттер провадив далі сипло, тише, але достатньо голосно для людей поблизу. — Його можна зупинити — я читаю його свідомість, я бачу його помилку... Його можна зупинити *зараз...* **ШЛЯХ ДОСІ ВІДКРИТИЙ! ВОНА ПЕРЕСЛІДУЄ ЙОГО! ВОНА, ЩО ВОЛДЕМОРТ ЇЇ ВБИВ!** — голос Гаррі підіймався вгору, тоді як щелепа Анни відпадала все далі вниз. — **ПОВЕРТАЙСЯ! ПОВЕРТАЙСЯ, ПОВЕРТАЙСЯ, ОЖИВАЙ І ЗУПИНИ ЙОГО! ЗУПИНИ ЙОГО, ГЕРМІОНО!**

А тоді Гаррі Поттер замовкнув. Він подивився довкола, на людей, що на нього витріщалися.

Мадам Гуч вже подумала, що це такі якась витівка *неймовірно* низького штибу, коли повітря розірвав віддалений ЛЯСКІТ.

Гаррі Поттер захитався, впав на коліна, а її власне серце наче застигло в грудях. Довкола вибухнув гомін збуджених голосів.

Та вона ще впоралася почути, що сказав Гаррі Поттер, коли професорка Макґонеґел схилися до нього.

— Спрацювало, — гучно віддихався Гаррі Поттер. — вона дістала його, він мертвий.

— *Що?* — закричала професорка Макґонеґел, тоді розирнулася довкола. — *Тихіше! Замовкніть, усі!* Гаррі, що сталося?

Гаррі Поттер знову заговорив, швидко, але гучно:

— Волдеморт... спробував відновитися... він скликав Смертежерів *і він їх повбивав*, вкрав їхню кров та життя... там було тіло Герміони, не знаю, чому, можливо, Волдеморт планував для чогось його використати... Волдеморт повернувся, воскресив себе, але Герміона *повернулась теж, по його слідах*, і вона *знищила його*, він мертвий, все закінчено. Це відбулося на цвинтарі біля Гогвортсу, це... — Гаррі Поттер вказав загальний напрямок, з якого пролунав був страшний ЛЯСКІТ. — Я не впевнений, чи далеко. Звуку знадобилося приблизно двадцять секунд, щоб дістатися сюди, тож, певно, приблизно дві хвилини на мітлі...

Рухом таким плинним, що здавався майже несвідомим, професорка Макґонеґел змінила позу й викликала патронуса. Вона звернулася до сяючої кішки, що постала перед ними:

— Йди до Албуса, скажи йому, щоб негайно прийшов сюди...

— Дамблдора нема! — закричав Гаррі Поттер. —

Директора немає, професорко Макґонеґел! Темний Лорд заманив його у пастку, точніше, використав якусь пастку, що готував директор проти нього самого, і Дамблдор опинився поза Часом, його немає!

Нажахане белькотіння довкола нього підвищилося на октаву.

— Йди до Албуса! — повторила професорка Макґонеґел свій наказ патронусу.

Місячний кіт лише сумно подивився на Макґонеґел, і Анна судомно вдихнула в раптовому жасі, так, ніби хтось вдарив її в живіт. Це все правда, це все дійсність, а не жарт.

— Професорко Макґонеґел, Герміона *жива*! — знову подав голос Гаррі Поттер. — Вона справді жива, і вона не інферій чи щось таке, але вона досі на цвинтарі!

— *Мітлу мені!* — рявкнула професорка Макґонеґел. Вона розвернулася до гравців, що нерухомо висіли на полем. — Мені потрібна мітла. ЗАРАЗ!

Не заважаючи ні на що, Анна підняла руку у мовчазному протесті, але вчасно зупинила себе, коли вже ловці Рейвенклоу та Слизерину пролетіли над нею (чудовий зразок стратегічного мислення, адже вони все одно байдуди били).

Гаррі Поттер вже витягав зі свого капшучка ще одну мітлу, на декілька осіб.

Професорка Макґонеґел побачила це і суворо кивнула:

— Залишайтеся тут, містере Поттер, якщо нема якоїсь надприродної причини вам бути там. Я вирушаю просто зараз.

— Не треба! — пропищав професор Флитвік, торуючи свій малогабаритний шлях крізь натовп, час від часу потрапляючи людям під ноги. Очі його були широко розплющені, він виглядав так, ніби був ладен

знепритомніти. — Ти мусиш лишатися в Гогвортсі, Мінерво! Ти... ти... — професорові Флитвіку, видавалося, щось заважало говорити.

Професорка Макґонеґел стрімко розвернулася до нього, а тоді зупинилася й смертельно зблідла.

Тоді вона вихопила мітлу з руки Гаррі Поттера й передала її крихітному професору-напівгобліну.

— Філіусе, — чітко заговорила вона. Вся паніка зникла з її голосу, тепер її відривчастий шотландський акцент ніби зачитував домашнє завдання на понеділок. — Подивися на цвинтар, про який казав містер Поттер, знайди міс Ґрейнджер. Перенеси її до лікарні Святого Мунґо й залишайся з нею.

— Я гадаю, — просипів Гаррі Поттер, — я гадаю, що там в бою могла бути задіяна трансфігурація — професор Квірел намагався подолати Волдеморта — будьте обережні...

Філіус Флитвік кивнув, уже залізаючи на мітлу.

— Професор Квірел мертвий! — заволав Гаррі Поттер. Мука в його голосі була добре відчутна. — Він загинув! Темний Лорд його вбив! Його тіло... — голос Гаррі Поттера урвався. — Воно там, на цвинтарі.

Вона знову відступила назад, так, ніби отримала ще одного удару в живіт. Професор Квірел був... її *найулюбленішим* професором, він повністю змінив її бачення Слизерину, і вона усвідомлювала була, десь у глибині душі, що він, либонь, вже дуже скоро помре, але почути, що він дійсно, остаточно мертвий...

Хлопчик-Що-Вжив присів на лавку, так, ніби не в змозі був триматися на ногах.

Професорка Макґонеґел повернулася до натовпу й торкнулася паличкою горла.

— КВІДИЧ ЗАВЕРШЕНО, — рознісся луною її голос, із підвищеною гучністю. — ПОВЕРТАЙТЕСЯ ДО СВОЇХ ГУР-

ТОЖИТКІВ...

— *Hi!* — закричав Гаррі Поттер.

Професорка Макґонегел повернулася до нього.

Сльози струменіли по щоках Хлопчика-Що-Вижив, він виглядав так, ніби його вигук здивував його самого так само, як і інших.

— Це був останній план професора Квірела, — сказав Гаррі Поттер, голос йому уривався. Хлопчик-Що-Вижив подивився на гравців, що зависнули поруч, так, ніби звертався безпосередньо до них. — Його останній план.

Професорка Макґонегел транспортувала Гаррі Поттера до медпункту. Інші професори розбіглися наглядати хто-зна-за-чим, позаду залишилися тільки професорки Сіністра та Гуч. Стадіон тим часом повнився чуток; Анна повторила все, що могла згадати. Щось сталося було з Дамблдором, деяких смертежерів було скликано та вбито (ні, Гаррі Поттер не перелічив, яких саме), професор Квірел вирушив на бій із Темним Лордом і загинув у бою, Відомо-Хто воскрес і знову загинув, професор Квірел був загинув, загинув.

Згодом більшість учнів мігрували назад у свої спальні спробувати заснути.

Анна залишилась на стадіоні — додивлятися гру, незважаючи на те, що тіло її жадало сну, а очі погано бачили крізь сльози.

Рейвенкловська команда дала блискучий бій.

Але не було в той день команди, що здатна була здолати слизеринців.

На горизонті займався світанок, коли слизеринці здобули перемогу у фіналі, в кубку квідичу і в кубку гуртожитків.

Розділ 117. Варте захисту: Мінерва Макґонегел



Прийшов ранок наступного дня, і всі учні мовчки зібралися за чотирма столами Гогвортсу, і Гаррі Джеймс Поттер-Еванс-Веррес разом з усіма. Минулої ночі він знепритомнів від виснаження й прокинувся у медпункті лише вранці, ще не до кінця свідомий, з філософським каменем у лівій шкарпетці.

Високий стіл виглядав так, наче ним пройшов мор.

Трон Дамблдора було прибрано, по ньому залишене порожнє місце в голові Високого столу.

Северус Снейп сидів у летючому кріслі — магічному еквіваленті інвалідного візка.

Професорки Спраут ніде не було. Як Гаррі пояснили вчора, суд виманологів має оглянути її, щоб перевірити, чи не залишились на ній якісь залишкові впливи, та позову скоріш за все не буде. Гаррі наголосив був професорці Макґонегел та аврорам, з усією наполегливістю, на яку був здатен, що професорка Спраут скоріш за все — просто жертва. Хлопчик-Що-Вижив оголосив був, що не бачив жодних свідчень зумисної провини Спраут у свідомості

Волдеморта.

Професора Флитвіка не було, імовірно, він залишався біля ліжка Герміони.

Професорки Сіністри не було, і Гаррі не знав, чому, і де вона.

Отетерілість огортала свідомість Гаррі, наче рятувальною ковдрою, — вона захищала, хоч і не надто втішала. В його голові сцени з чорними мантиями, що падали вниз, зі сплесками крові — спливали на секунду, і їх відтискало подалі. Він опрацює це потім, не зараз. Краще пізніше, бо майбутньому Гаррі буде легше з цим впоратися.

Десь всередині Гаррі сидів страх того, що боляче *не буде*, раптом не доведеться заплатити відповідну ціну. Але й цей страх можна було відкласти на майбутнє.

Сніданку на столах не з'явилося. Учні, що сиділи поряд з Гаррі, чекали у переляканій тиші. Совам заборонили залітати до й вилітати з Гогвортсу від минулої ночі.

І ось іще раз прочинилися двері до Великої Зали, і вперед вийшла заступниця директора Мінерва Макґонегел. Вона була в офіційній чорній сукні і з непокритою головою — без її звичного відьомського капелюшка. Її попелясте волосся було забране у косицю так, ніби капелюх все ж таки очікувався; але поки що Гаррі вперше бачив її голову без убору.

Мінерва Макґонегел підійшла до кафедри й стала перед Високим столом.

Всі погляди були звернені на неї.

— Боюся, в мене для вас багато новин, — сказала Мінерва. Крізь щільну завісу її шотландського акценту просвічувався сум. — І більшість із них — жахливі. Поперше. Причина, з якої до вас звертаюся саме я, полягає в тому, що директор Гогвортсу, Албус, — вона затнулася, — Персіваль Вульфрик Браян Дамблдор, пішов від нас.

Відомо-Хто ув'язнив його поза Часом, і ми не знаємо, чи можливо колись повернути його до нас. Ми, ми втратили, можливо, найвеличнішого з усіх директорів, що коли-небудь були у Гог'вортсі.

Нажаханий шурхіт прокотився вздовж столів: ані відчутних зойків, ані схлипів — лише цей звук чисельних судомних вдихів; більшість — з Грифіндору, деякі з Гафелпафу та Рейвенклоу. Погана звістка вже була відома, але тепер вона була оголошена офіційно.

— По-друге. Відомо-Хто короткочасно повернувся, але тепер він знову мертвий. Все, що залишилось від нього, — це руки, затиснені довкола шиї міс Грейнджер. Від нього більше немає загрози, принаймні, нам так здається. — Мінерва Макґонеґел втягнула повітря. — Потретьє. Професор Квірел загинув із паличкою в руках, в бою з Відомо-Ким. Його було знайдено неподалік від місця, де знову загинув Відомо-Хто; він став був жертвою смертельного прокляття Відомо-Кого, — і знову затамовані подихи — і знову аудиторія отримала підтвердження жахливих чуток.

Мінерва ковтнула ротом повітря.

— Минулої ночі ми також втратили того, хто, можливо, був найкращим професором із захисту за всю історію Гог'вортсу. Лише його викладацькі досягнення... Наш професор із захисту мав багато імен, але по-справжньому його звали Девід Монро. Позаяк він був останнім представником шляхетного й найдавнішого роду Монро, його поховання — себто, його друге і справжнє поховання — відбудеться перед найдавнішою залю Чарверсуду за два дні. Також буде проведено церемонію шанування пам'яті професора з захисту, нашого професора Квірела — тут, у цьому замку. Цей чоловік загинув, як вчитель Гог'вортсу, — з честю, як найдостойніший із наших вчителів.

Гаррі слухав мовчки, ковтаючи сльози, що йому під-

ступали. Це було вкрай очікувано, а ще й *неправда* до того; але однаково від цих слів було боляче. Ентоні Гольдштейн поклав Гаррі руку на плече, і Гаррі не скинув її.

— По-четверте. Одна вкрай неочікувана і щаслива новина. Герміона Грейнджер — жива і здорова, тілом і душею. Міс Грейнджер наразі під медичним наглядом в лікарні Святого Мунґо на випадок, якщо проявляться якісь несподівані побічні ефекти від всього, що вона пережила; втім, видається, що вона на диво здорова, враховуючи її попередній стан.

Якби ця новина з'явилася в іншому контексті, чи була б більш несподіваною, Рейвенклов і Гріфіндор напевно вибухнули б оплесками. А так Гаррі побачив декілька усмішок, та й вони швидко згасли. Можливо, трохи раніше вони й раді були зрадіти, але тепер — тепер панувала тиша. Гаррі розумів. Він теж не плескав в долоні — не зараз.

— Нарешті, — голос Мінерви Макґонеґел урвався, і вона заговорила на тон гучніше. — Боюся, в мене є найстрашніша новина для деяких із наших учнів. Видається, Відомо-Хто викликав до себе тих, хто були колись його прихильниками; багато хто з них послухався його, чи то через гіпертрофовану вірність, чи то через страх за свої родини у випадку відмови. Імовірно, для завершення ритуалу воскресіння Відомо-Кого була потрібна жертва; чи, можливо, Відомо-Хто звинувачував колишніх соратників у своїй поразці. Так чи інакше, було знайдено тридцять сім тіл, більше, ніж ми думали в нього залишилось прибічників поза Азкабаном. Мені сумно це казати... — Мінерва Макґонеґел знову затнулася. — Я мушу повідомити, що серед загиблих є батьки багатьох наших учнів...

ні ні ні ні ні ні Ні Ні Ні Ні

Наче притягнутий жахливим магнітом, погляд Гарі впав на обличчя Драко Мелфоя — на картину абсолю-

тного жаху, що застигла на ньому, — і захисна оболонка навколо Гарріних думок луснула.

Як він міг не подумати про це, як він міг не усвідомлювати...

Десь на фоні хтось уже плакав, але загалом в залі було дуже тихо.

— Шейла, Флора і Гестія Керроу. Втратили обох батьків минулої ночі. Серед тих, хто втратив батька, — Роберт Джаґсон, Етан Джаґсон, Сара Джаґсон, Майкл Макнейр, Райлі та Ренді Руквуди, Лілі Лу, Саша Спроч. Деніел Гібсон, Джейсон Грос. Елсі Амброуз...

А може Луціус зрозумів, може йому стало розуму залишитись осторонь, можливо він зрозумів, що саме Волдеморту атакував Драко...

— ...Теодор Нот. Вінсент Креб. Греґорі Гойл. Драко Мелфой. Це весь список.

Один з учнів за ґрифіндорським столом видав єдине ура, а його сусідка одразу ж дала йому такого стусана, від якого маґл би втратив пару зубів.

— Знімаю тридцять балів з Ґрифіндору, покарання на перший місяць наступного року, — голос професорки Макґонегел був твердим, ним можна було розбивати каміння.

— *Брехня!* — верескнув високий слизеринець, зірвався на рівні. — *Брехня! Брехня! Темний Лорд повернеться, він, він навчить вас всіх, що значить...*

— Містере Джаґсон, — втрутився Северус Снейп. Його голос теж тремтів. Це було так не схоже на викладача з настійок; він говорив тихо, але слизеринець одразу замовк. — Роберте. Темний Лорд убив твого батька.

Роберт Джаґсон заволав від люті, розвернувся і хотів вибігти з кімнати, а Драко Мелфой зігнувся, просів, як будинок, що от-от впаде, і почав видавати якісь звуки, що їх ніхто не чув через загальний галас, що здійснювся якраз в

цей момент.

Гаррі почав підводитись з лави, але зупинився.

Що ти скажеш Драко тобі нема що сказати Драко ти не можеш піти зараз туди і вдавати з себе його друга

ти хочеш все виправити ти хочеш все виправити тільки ти не можеш це неможливо неможливо виправити те що ти з ним зробив і те що ти зробив з Вінсентом і Грегорі і Теодором

Світ завертівся навколо Гаррі, він ледь бачив, як Падма Патіл встала і рушила до слизеринського столу і Драко, чи Шеймуса, що пішов до Теодора.

І, позаяк Гаррі прочитав всю татову колекцію наукової фантастики і фентезі, позаяк він прочитав був із сотню таких сцен з іншими протагоністами, в голові його постав образ Дикозора Муді, пошрамованого Аластора. І образ Дикозора Муді заговорив до нього тим самим голосом, що він ним звертався до Албуса Дамблдора в показаному Гаррі спогаді. Він казав, що смертежери ж наставили на Гаррі свої палички, що вони добровільно були обрали Мітку, вже були винні в таких безмежних гріхах, що Гаррі собі й уявити не міг, що вони втратили право на деонтологічний захист хорошої людини і самі зробили з себе мішень на той випадок, якщо з'явиться достойна причина пожертвувати їхнім життям. Казав, що це було необхідно, щоб врятувати батьків Гаррі, які нічим не завинили, від тортур та Азкабану, що це було необхідно, щоб врятувати світ від Волдеморта. Казав, що навіть звичайні аврори і судді часто змушені робити речі етично значно сумнівніші за вбивство кривавих поплічників Волдеморта, що тримають тебе на мушці своїх паличок, — коли приймають певні рішення у своїй роботі; сумнівні, але так само необхідні для суспільства. Казав, що якщо неправильно чинити так, як зробив був Гаррі, тоді суспільство людських істот взагалі не може існувати. Зрештою, казав, що ніхто при своєму розумі

не звинувачував би Гаррі за те, що він зробив, Невіл не звинувачував би його, професорка МакГонегел не звинувачувала б його, Дамблдор не звинувачував би його, і навіть Герміона скаже, що він все зробив правильно, щойно все дізнається.

І все сказане було правдою.

Так само як і те, що якась частина свідомості Гаррі дійшла висновку, що знищення політичних еліт, пов'язаних з ідеями чистоти крові, значно полегшить подальшу перебудову чаклунської Британії. Це було не найважливіше з його міркувань, і все ж таки він встиг прорахувати це за якусь мить, що в нього була; обміркував довгострокові наслідки, чи не будуть вони катастрофічними, і вирішив, що все в принципі буде гаразд. І в рамках цієї перевірки він випустив з голови, що у смертжерів є діти, що вчаться в Гогвортсі, і що один зі смертжерів виконує також роль батька Драко. Це нічого б не змінило. Це б геть нічого не змінило. Але саме такі розрахунки виконав мозок Гаррі за ці секунди, що в нього були.

Принаймні, якщо нащадки смертжерів будуть у якійсь фінансовій скруті, він може легко допомогти. Трансфігурація золота, використання Каменя, щоб зробити трансфігурацію сталою... звісно, якщо створення завеликої кількості золота стане на заваді загальному економічному розвитку чаклунської Британії, чи викличе непорозуміння з гоблінами, що не знаються на ринковому монетаризмі... І навіть так Гаррі може продавати деякі корисні послуги...

З думок Гаррі було зірвано ще один шар захисної тканини.

— Видається імовірним, — Мінерва заговорила, тихо, але її голос прорізався крізь всі інші звуки, — що деякі з наших учнів минулої ночі втратили своїх офіційних опікунів. Якщо хтось із вас залишиться під опікунством

Гоґвортсу, я хочу, щоб ви знали — я з усією відповідальністю ставлюся до цих обов'язків. Ви отримаєте усі можливі привілеї. Ваш родинний рахунок буде під чесним і ефективним керуванням. Я ставитимусь до кожного з вас так, як ставилася би до власних дітей, — і захищатиму вас так само, як захищала би власних дітей, ні більше, ні менше. Я сподіваюсь, це зрозуміло *всім у Гоґвортсі*.

Учні швидко закивали головами.

— Добре, — сказала Мінерва. Її голос знову стих. — Тоді лишилося зробити ще одну річ.

З виглядом сумним і урочистим, з бічного входу виступила професорка Сіністра. Вона була вдягнена в білу мантію, замість звичайної коричневої, а замість традиційного відьомського капелюха в неї на голові був якийсь квадратний, здебільшого вицвілий до сірого кольору.

В руках професорка Сіністра тримала Сортувальний капелюх.

Так, ніби виконуючи церемонію, незмінну протягом сторіч, Аврора Сіністра схилила голову перед Мінервою Макґонеґел і двома руками простягнула їй Сортувальний капелюх.

Мінерва Макґонеґел взяла Сортувальний капелюх з рук Сінстри й одягла собі на голову.

Запала тиша.

"ДИРЕКТОРКА!"

— Позаяк Албус Дамблдор не загинув, — сказала Мінерва так тихо, що учням довелося напружити слух, щоб почути, — позаяк ми лише втратили його, я приймаю посаду виконувачки обов'язків директора тільки... лише до повернення Дамблдора.

Пронизливий крик розірвав Велику Залу — з'явився Фоукс, проплив над усіма чотирма столами, заламав повільний віраж. Він пройшов над кожним зі столів, мугикуючи собі під дзьоб по-пташиному таку собі пісню

абсолютної вірності, що витримає будь-який людський вогонь. «Чекай, — ніби проступало в цій пісні, — чекай його повернення, і не зраджуй собі».

Фоукс зробив три кола над Мінервою Макґонегел, торкаючись її кінчиками крил, а вона почала плакати; тоді птах вилетів з вікна нагорі і зникнув.

Розділ 118. Варте захисту: професор Квірел



Проміння сонця лилося на моріжок Шотландії, віддзеркалювалося білими іскрами від кожної краплини роси чи від листя, коли ті були під відповідним кутом. Гарна погода для похорону.

Гаррі відмовився був взяти надгробне слово. Він відмовився був уже вдруге. Професор Флитвік просив його про це кілька тижнів тому у травні, щоб Гаррі вистачило часу написати промову заздалегідь, але і тоді Гаррі відмовився.

Тому це довелося робити шестикласнику з Ґрифіндору — Оліверу Габриці, що посідав четверте місце за кількістю балів Квірела серед всіх учнів, і який був генералом війська. Сімнадцятирічний хлопець був високим, і не дуже гарним в чорній мантиї. Замість червоної краватки він одягнув пурпурову, як іноді робив професор Квірел.

Враховуючи обставини, він говорив *експромтом*. Заготовлені раніше промови були відкинуті. Олівер Габрика тримав пергамент у лівій руці, але зовсім не заглядав у нього.

— Професор Квірел важко хворів, — високий хлопець тремтячим голосом розбивав тишу, в якій лише зрідка лунало притлумлене схлипування. — Гадаю, якби професор міг битися на повну силу, Відомо-Кому було б нелегко його подолати, а то й взагалі не вдалося. Кажуть, Девід Монро був єдиним, кого Відомо-Хто боявся в часи розквіту, але... — голос Олівера урвався, — професор Квірел був не в силі, він важко хворів. Він навіть заледве ходив самотійно. Але все одно пішов проти Темного Лорда, сам-один.

Він витримав паузу, доки учні плакали.

Олівер витер сльози рукавом і заговорив знову:

— Ми точно не знаємо, що сталося. Я уявляю, як Темний Лорд сміявся з нього. Можливо, кепкував з нього, викликаючи на двобій, коли той не міг навіть підвестися. Проте *тепер* він не сміється, га.

Учні почали енергійно кивати, всі, кого бачив Гаррі, — від ґрифіндорців до слизеринців.

— Можливо, Темний Лорд знав, як вилікувати професора Квірела, адже Відомо-Хто і сам повернувся з мертвих. Можливо, він запропонував професорові Квірелу життя в обмін на його службу. Професор Квірел посміхнувся й відповів Темному Лордові, що час зіграти в гру «Хто найнебезпечніший чарівник у світі».

Не знаєш — не вигадуй. Але Гаррі промовчав. Волдеморт міг це спробувати, а професор Квірел міг так відповісти.

— І вони розповідають не все, — вів далі Олівер. — Проте ми можемо здогадатися, що сталося далі. Ми всі знаємо, що Герміона Ґрейнджер, одна з найкращих учениць професора Квірела, була вбита тролем цього року. Скоріш за все, це справа рук Темного Лорда, як і той випадок із чарами охолодження крові, Професор Квірел знав, що за цим стоїть Темний Лорд, і тому викрав тіло міс Ґрейнджер та зберіг його.

Тут Гаррі не було на що скаржитися.

— Тоді професор Квірел зустрівся з Темним Лордом особисто. І Темний Лорд убив професора Квірела. А Герміона Ґрейнджер повернулася до живих. Кажуть, що вона тепер жива і ціла, і, можливо, навіть більше. Коли Темний Лорд спробував схопити її, від нього лишилися лише обпалена мантія та руки навколо її шиї. Як Гаррі Поттер був врятований від смертельного прокляття самопожертвою і любов'ю його матері, так готовність професора Квірела битися з Темним Лордом сам-на-сам викликала дух Герміони Ґрейнджер повернутися звідти, де вона була... — голос Олівера обірвався.

— Не зовсім так, — сиплий голос Гаррі пролунав з першого ряду. Він мусив щось сказати зараз, доки все не вийшло з-під контролю. Якщо досі не вийшло. — Девід Монро був могутнім чаклуном. Ніхто, окрім мене та нього навіть не знав, наскільки. Сумніваюся, що можна когось повернути з мертвих просто власною жертвою. Не намагайтеся це повторити.

Яка гарна історія. Вона мала б бути правдою. *Вона мала б бути правдою.*

— Я мало знаю про людину, якою насправді був професор, — сказав Олівер Габрика, коли опанував себе. — Я лише знаю, що він не був щасливим. Йому ніколи не вдавалося створити патронуса.

Сльози знов почали збиратися в очах Гаррі. Це було нечесно, це було неправильно, Волдеморт убив стількох людей, він мав померти разом зі своїми послідовниками, він не заслуговував на особливе ставлення. Але це не була слабкість Гаррі, це через горокракси Волдеморта не можна просто вбити. Тому Гаррі міг визнати, що він радів, щиро радів через те, що професор Квірел не зник повністю.

— Але я знаю, — сказав Олівер, слези блищали на його

го щоках, — професор Квірел щасливий, де б він тепер не був.

Маленький смарагд на лівій руці Гаррі яскраво відблискував ранкове сонячне світло.

Не рай, не якісь далекі зірки, не інше місце, а ліпшу особистість покажу я вам, колись покажу вам, як бути щасливим...

Високий хлопець опустив погляд на пергамент у руці, вперше підглянувши туди.

— Професор Квірел, — провадив він далі, голос його набув упевненості та твердості, — точно був найкращим професором бойової магії з усіх, що викладали в Гоґвортсі. Салазар Слизерин не міг бути й в половину таким хорошим учителем, хай які закляття він знав. Професор Квірел на початку року сказав нам, що те, чому він нас навчає, завжди буде непохитним підґрунтям для нашого мистецтва захисту. І так і буде. Назавжди. Ми вчитимемо цьому нових учнів наступного року, незалежно від того, хто буде викладачем. Старші учні навчатимуть молодших. Це — відповідь на прокляття, що накладене на посаду викладача захисту. Ми не сидітимемо на місці, очікуючи, доки нас навчать. І ми простежимо, щоб знання, надані професором Квірелом, не були забуті в стінах Гоґвортсу ніколи.

Гаррі подивився на місце, де професорка... ні, директорка Макґонегел сиділа, і побачив, як вона тихо кивала, з сумним і суворим, водночас гордим виглядом.

— Нам ще не дозволили побачити міс Ґрейнджер, — сказав Олівер. Його голос затремтів. — Дівчинка-Що-Ожила. Але я завжди згадуватиму професора із захисту, коли бачитиму її. Його жертва живе в ній, як його знання живуть у нас, — Олівер поглянув на місце, де сидів Гаррі, потім знов зазирнув у пергамент. — За професора Квірела, найкращого зі слизеринців, на якого мають рівнятися інші слизеринці! Трикратне ура!

— *Ура! Ура! Ура!*

Жоден не промовчав, ніхто з тих, кого бачив Гаррі.

Розділ 119. Варте захисту: Албус Дамблдор



Гаррі стояв перед гаргуйлями, що стерегли кабінет директора... тобто директорки. Його викликала була професорка Сіністра й сказала, що виникла критична ситуація. Але брама не відчинялася.

Дослідження показали були, що Камінь здатен перетворювати трансфігурацію на сталий стан кожні три хвилини й п'ятдесят чотири секунди, незалежно від розміру трансфігурованого об'єкта. Лише раз Гаррі, коли тримав філософський камінь проти світла свого найпотужнішого ліхтарика в темній комірчині, він помітив крихітні точки всередині шматка багряного скла. Та Гаррі не зміг їх побачити вдруге, тож не знав, чи не примарилося йому. Гаррі не зміг виявити в Камені жодних інших сил, а також Камінь не відповідав на ментальні команди.

Гаррі дав собі час до завтрашнього півдня на те, щоб вгадати, як використовувати Камінь таким чином, щоб його не викрав хтось інший, і він старався не думати про те, що й далі відбувається, що завжди відбувається тим часом.

За десять хвилин підійшла Мінерва Макґонегел, вона швидко крокувала. В руках вона несла величезний стос паперів, на голові в неї досі був Сортувальний Капелюх.

Гаргуйлі, після короткого звуку шліфування каменю, низько їй вклонилися.

— Новий пароль — «швидкоплинність», — сказала Мінерва гаргуйлям, і вони відступили. — Перепрошую, містере Поттер, мене затримали...

— Розумію.

Мінерва стала на спіральні сходи й почала підійматися вгору, а не просто чекала, доки сходи її піднімуть. Гаррі йшов слідом.

— У нас зустріч з Амелією Боунз — директоркою Відділу Дотримання Магічних Законів, з Аластаром Муді, з яким ти вже знайомий, та з Бартеміусом Кравчем — директором департаменту міжнародної магічної співпраці, — проінформувала його Мінерва, доки підіймалася. — Вони такі ж спадкоємці Дамблдора, як і ми з вами.

— Як... як справи в Герміони? — в Гаррі не було можливості спитати про це раніше.

— Філіус каже, що вона доволі шокована, що, гадаю, очікувано. Вона питала, де ти був, їй сказали, що на грі з квідичу, вона спитала, де ти був насправді й відмовилася будь-кому розповідати про те, що сталося, доки їй не дозволять з тобою порозмовляти. Її направили до лікарні Святого Мунґо, де, — тепер голос директорки набув легкого збентеження, — стандартні діагностичні чари виявили, що міс Ґрейнджер — здоровий єдиноріг у чудовому фізичному стані крім того, що її гриву треба розчесати. Чари, що виявляють активну магію, щоразу показували, що вона в процесі трансформації в іншу форму. Один невимовник, доки Філіус його не... ем... прибрав... застосував деякі закляття, яких він не мав зна-

ти, і проголосив, що з душею Герміони все добре, тільки вона десь в кілометрі від її тіла. Наразі старші цілителі здалися. Зараз вона сама в камері з пацюками й мухами...

— Вона де?

— Перепрошую, містере Поттер, це жаргон трансфігурації. Міс Грейнджер в ізолюваній кімнаті, в якій стоїть клітка з ручними пацюками й коробка з мухами, у яких протягом дня з'явиться потомство. Логічний висновок: хай яке диво призвело до її воскресіння, в результаті залишилося випромінювання, що псує результати всіх чарів цілителів. Але якщо з новим поколінням пацюків та мух все буде гаразд, міс Грейнджер буде визнано безпечною, і вона зможе повернутися в Гогвортс завтра вранці.

Гаррі досі не знав... *гадки не мав*, як Герміона відреагує на те, що її воскресили, особливо саме за таких обставин. Він був майже певен, що вона не почне кричати, ніби він вчинив неправильно. Це було просто хибне стереотипне сприйняття Герміони. Коли Гаррі вигадував цю історію прикриття, він був безперечно виснажений, не мав можливості все спокійно обміркувати, і Герміона, напевно, зрозуміє це. Але він не міг уявити, що вона з цього приводу думатиме...

— Цікаво, як почувається міс Грейнджер з приводу того, що вона теж перемогла Відомо-Кого, — у задумі промовила Мінерва, збираючись рухомими сходами достатньо швидко, щоб Гаррі було важко дихати, витримуючи цей темп. — І тепер всі вірять в різноманітні нісенітниці про неї.

— Ви про те, що вона завжди вважала себе звичайною ученицею-генієм, а тепер купа людей вважають її Дівчинкою-Що-Ожила та хочуть потиснути їй руку? — спитав Гаррі. *Хоча вона навіть не пам'ятає, щоб вона щось для цього зробила. Хоча це була робота іншого й пожертви інших людей, а вдячні їй. Хоча вона не відчуває, що зробила щось*

гідне такого ставлення інших, і не певна, чи зможе відповідати уявленню інших про себе. — Це ж треба, навіть не уявляю, як це, бути в такій ситуації.

Можливо, не треба було так з нею вчиняти. Але людям треба було дати щось, у що вони могли повірити, інакше хто його знає, що б вони вигадали. Почуватися винним у цьому — нерозумно. Гадаю.

Вони піднялися до верху сходів, зайшли в кабінет з десятками дивних об'єктів, що стояли перед величезним столом з вражаючим тронем за ним.

Мінерва злегка торкнулася одного з цих об'єктів — із золотими дригальцями, ненадовго заплющила очі. Тоді вона зняла Сортувальний Капелюх та повісила його на гачок вішалки для капелюхів поряд з трьома лівими капцями. Вона трансфігурувала вражаючий трон на просте м'яке крісло, а величезний стіл на простий круглий, навколо якого здійнялися ще чотири крісла.

Гаррі спостерігав за цим з дивним пекучим відчуттям у горлі. Він розумів, хоча жоден з них нічого не казав, що мала бути якась церемонія зміни стільців, зміни стола. Якась серйозна церемонія для випадку, коли директорка вперше заходить у свій кабінет. Та невідомо чому часу на це не було, і Мінерва Макґонегел відкинула це заради швидкості.

Помах палички Мінерви запалив вогнище в каміні, не встигла вона й сісти на стілець, що раніше належав був Дамблдорві.

Гаррі тихо сів в одне з крісел за столом ліворуч від Мінерви.

Майже одразу вогонь флу запалахкотів смарагдовим полум'ям, і звідти вихором вирвався Аластор Муді з піднятою паличкою, він миттю оглянув усю кімнату, направив паличку прямо на Гаррі й сказав:

— Авада Кедавра.

Це сталося так швидко, так зненацька, що Гаррі навіть наполовину не здійняв паличку, коли Аластор Муді договорив.

— Просто перевіряю, — сказав Аластор директорці, що вже направила власну паличку на Аластора, вона розкрила рота, ніби хотіла щось сказати, та не знаходила слів. — Волді спробував би ухилитися, якби вчора заволодів тілом хлопця.

Гаррі вирішив був у ту мить спробувати безмовно викликати срібне сяйво патронуса, та паличка не була на лінії перехоплення — навіть близько.

Ну, якщо я здався собі невразливим раніше, то з цим усе. Який цінний життєвий урок, містере Муді.

Тоді вогонь флу знову спалахнув зеленим та виплюнув найстарішу, найсуворішу, найжорсткішу відьму з усіх, що бачив Гаррі, — ніби в'ялена яловичина набула людської форми. Стара відьма не тримала палички в руці, та вона випромінювала таку владу, що була сильнішою та суворішою за Дамблдорovu.

— Це директорка Амелія Боунз, містере Поттер, — представила директорка Макґонеґел, що вже оговталася. — Ми досі чекаємо на директора Кравча...

— Труп молодшого Барті Кравча розпізнали серед мертвих смертежерів, — без жодного вступу сказала стара відьма, доки підходила до крісел. — Це для нас було несподіванкою, боюся, Бартеміус у розпачі з обох причин. Його з нами сьогодні не буде.

Гаррі стримав здригання.

Амелія Боунз сіла в крісло праворуч від Муді.

— Директорка Макґонеґел, — сказала старша відьма без сумнівів та пауз, — Дамблдор тимчасово залишив мені Незламну лінію Мерліна, та вона не відповідає мені. Чарверсуд потребує надійного Головного мага *негайно*. Справа в Британії за крок від хаосу. Я маю зараз же знати, що

зробив Дамблдор!

— Дідько, — промурмотів Муді. Його дике око безпестанно крутилося. — Це недобре, зовсім недобре.

— Так, ну, — доволі стривожено почала Мінерва Макґонегел. — Я не можу сказати напевно. Албус... ну, він безсумнівно здогадувався, що може не пережити цієї війни. Та я не думаю, що він очікував, що міс Ґрейнджер повернеться з мертвих та вб'є Волдеморта за кілька годин. Гадаю, Албус цього зовсім не очікував. Я не знаю, що тепер буде з його спадщиною...

Амелія Боунз напівпідвелася з крісла:

— Ви хочете сказати, що ця дівчина Ґрейнджер могла успадкувати Незламну лінію Мерліна? Це *катастрофа*! Їй дванадцять, вона не перевірена... звісно Албус не міг бути настільки безвідповідальним, щоб залишити Лінію будь-кому, хто переможе Волдеморта, не знаючи, кому саме він її лишає.

— Ну, якщо відверто, — сказала Мінерва. Її пальці вирівняли папери, які вона з собою взяла, і тепер вона покляла руки на стіл. — Албус *гадав був*, що він знає, хто переможе Волдеморта. Про це було пророцтво, перевірене пророцтво, що тепер, видається, порушене чи... я не знаю, мадам Боунз! У мене є лист для містера Поттера, який я маю йому віддати в разі смерті Албуса чи іншої причини його втрати, і ще один лист, який, за словами Албуса, містер Поттер зможе розгорнути лише після того, як він переможе Волдеморта. Я не знаю, що тепер станеться з цим листом. Можливо, міс Ґрейнджер зможе розгорнути його, а може його ніколи не буде прочитано...

— Стривайте, — сказав Дикозор Муді. Він дістав зі своєї мантиї довгу паличку з сірими ґулями, яку Гаррі одразу впізнав. Це була Дамблдорова паличка — не схожа ані формою, ані стилем на будь-яку іншу паличку в Гогвортсі. Муді поклав паличку на стіл. — Тут поки зупи-

німося. Албус залишив і мені кілька власних інструкцій. Візьми цю паличку, хлопче.

Гаррі завагався, він міркував.

Албус Дамблдор пожертвував собою заради мене. Він довіряв Муді. Напевно, це не пастка.

Гаррі потягнувся за паличкою.

Та підстрибнула й пролетіла над столом до його руки. Щойно пальці Гаррі торкнулися її, він ніби почув пісню — пеан славі й битві відлунював у його розумі. Хвиля білого вогню здійнялася з ручки до дерева, що далі, то сильніша, і зрештою вибухнула чималим вихором іскор. Від дерева пашіло відчуттям сили й стриманої небезпеки, ніби це був вовк на прив'язі.

Також Гаррі відчував у ній чималий скептицизм, ніби паличка мала свідомість й диву давалася, як це вона могла опинитися в руках першокласника Гогвортсу.

— Ага, — відповів на спантеличені погляди Дикозор Муді. — Тож це не міс Ґрейнджер перемогла Волді. Я й на мить не повірив у ту історію.

— Що, — без емоцій кинула Амелія Боунз.

Дикозор Муді з повагою їй кивнув:

— Албус сказав, що ця паличка перейде до того, хто переміг її попереднього власника. Він забрав її в старого Ґрінді, так. Тоді Волді вчора переміг Албуса. Є потреба пояснювати далі, Амеліє?

Амелія Боунз втупилася в Гаррі, роззявивши рота.

— Все могло бути й не так, — сказав Гаррі. Він здолав напад страшеної провини. — Тобто Волдеморт використав мене як заручника, бо я... я був ідіотом, і Дамблдор пожертвував собою, щоб врятувати мене, можливо, паличка вважає, що таким чином я переміг Дамблдора. Ем, втім, я переміг Волдеморта. Позбувся його. Але, гадаю, буде ліпше, якщо ніхто не знатиме, що я там був.

Біп. Цок. Жух. Дзінь. Пух.

— Це мало бути зовсім непросто, — сказав Дикозор. Чоловік у шрамах низько схилив голову у жесті глибинної поваги. — Не картай себе за те, що втратив Албуса, Девіда та Фламелья, синку, хай яким ідіотом ти був. Зрештою, ти переміг. Всі ми разом цього так і не змогли зробити. Просто перевіряю, синку: ви з Девідом також знищили горокракс Волді? І ти *певен*, що він був справжній?

Гаррі завагався, він почав оцінювати ймовірні наслідки довіри, ймовірні катастрофи через мовчання, а тоді похитав головою у відповідь. Він усе одно планував був повідомити принаймні Макґонеґел про те, що тепер перебувало в стінах її школи.

— У Волдеморта було... насправді доволі багато горокраксів. Тож натомість я забуттятнув майже всі його спогади, а тоді трансфігурував його на це, — Гаррі підвів руку й без зайвих слів вказав на смарагд на персні.

Хлюп. Білім. Хлюп. Хлюп.

— Ха, — вимовив Муді, спершись на спинку крісла. — Ми з Мінервою накладемо певні обереги й чари на цей твій перстень, синку, якщо ти не проти. Просто на випадок, якщо ти забудеш якось підтримати трансфігурацію. І ніколи більше не полюй на чорних чаклунів — просто живи тихим мирним життям, — пошрамований чоловік дістав хустинку й витер краплі поту з чола. — Але молодець, хлопче, ви обидва з Девідом молодці, хай земля йому буде пухом. Я так розумію, це була його ідея? Молодці, ще раз кажу.

— І справді, — сказала Амелія Боунз, що вже відновила рівновагу. — Ми всі в неймовірному боргу перед вами обома й шалено вам вдячні. Та мушу наголосити, що в нас є невідкладні справи щодо Незламної лінії Мерліна.

— Гадаю, — повільно почала Мінерва Макґонеґел, — найліпше передати листи Албуса містерові Поттеру про-

сто зараз.

Нагорі її стосу паперів тепер лежав конверт з пергаменту та запечатаний сірою стрічкою скручений сувій.

Спочатку директорка дала Гаррі конверт, і Гаррі його відкрив.

Якщо ти читаєш це, Гаррі Поттере, то я нав від руки Волдеморта, і тепер ти очолюєш наш похід.

Хоч це й може здивувати тебе, саме такого кінця для себе я й бажав. Бо коли я пишу ці рядки, досі існує можливість, що я сам здолаю Волдеморта. А тоді, з часом, я сам перетворюся на темряву, яку ти муситимеш перемогти, щоб отримати повноту своєї сили. Бо було сказано колись, що тобі, можливо, доведеться підняти руку на свого наставника, на того, хто тебе створив, на того, кого ти любив. Сказано було, що ти можеш призвести до моєї поразки. Якщо ти читаєш це, такому майбутньому не судилося стати дійсністю, і я щиро радію цьому.

Але навіть зважаючи на це, Гаррі, я б не бажав тобі такого — бою з Волдемортом сам-на-сам. Я пишу це, запрягнувши оберігати тебе, доки зможу, хай чого це мені коштуватиме. Та якщо мені це не вдалося, знай, що я егоїстично з цього радію.

Тепер, коли мене не стало, ніхто не здатен протистояти Волдемортові на рівних, крім тебе. Страхітлива й довга тінь паде на Британію, чимало людей страждатимуть та помруть. Тінь не зникне, доки ти не знищиш її джерело, не зітреш серце цієї темряви. Яким чином ти це зробиш, я не знаю. Як Волдеорт не відає твоєї сили, так і я не відаю її. Ти маєш сам знайти всередині себе цю силу, маєш навчитися нею володіти, маєш стати останнім суддею Волдемортові, і благаю тебе, не припустися помилки — не виказуй йому милосердя.

Мою паличку, яку я лишаю для тебе на збереження Муді, не можна використовувати проти Волдеморта. Бо коли господаря цієї палички долають, вона переходить до переможця. Коли пе-

реможеш його, тоді паличка справді підкориться твоїй руці. Та якщо ти спробуєш направити її проти Волдеморта перед тим, вона без сумніву зрадить тебе. Не дозволяй Волдемортові завладіти цією паличкою за жодних обставин. Я б радив взагалі нею не користуватися, та цей пристрій має величезну силу, можливо, за якоїсь крайньої потреби вона стане тобі в пригоді. Та якщо ти наважишся скористатися нею, пильнуй, бо вона старатиметься тебе обманути.

За моєї відсутності Чарверсуд безсумнівно перейде до рук Мелфоя. Незламну лінію Мерліна я передаю тобі, а Амелія буде твоїм регентом, доки ти не станеш повнолітнім чи набудеш сили. Та вона не зможе довго протистояти Мелфоеві, коли мене не буде, а Волдеорт знову почне йому давати поради. Гадаю, невдовзі паде й Міністерство, і Гоґвортс лишиться останньою фортецею. Ключі Гоґвортсу я лишаю Мінерві, але ти принц замку, і вона допоможе тобі чим зможе.

Аластор тепер очолює Орден Фенікса. Дослухайся до його слів — і до порад, і до особистих думок. Ледь не найбільше у своєму житті я жалкую, що не почав дослухатися до Аластора раніше.

Я не маю сумнівів, що зрештою ти переможеш Волдеморта.

Бо це буде лише початком твоєї долі. У цьому я теж певен.

Коли ти переможеш Волдеморта, коли врятуєш цю країну, ось тоді, сподіваюся, ти розпочнеш втілювати справжній сенс свого життя.

Тож поспішай.

Щиро твій після смерті (чи що там зі мною сталося),

Дамблдор.

P.S. Паролі: «ціна фенікса», «доля фенікса» та «яйце фенікса», треба промовляти в моєму офісі. Мінерва може пересунути ці кімнати туди, де тобі буде зручніше.

Гаррі згорнув пергамент та поклав його назад до конверта. Задумливо насупившись, він прийняв з рук дире-

кторки сувій з сірою стрічкою. Коли Гаррі торкнувся стрічки довгою сірою паличкою, та одразу відпала, Гаррі розгорнув сувій та прочитав його.

Любий Гаррі Джеймс Поттер-Еванс-Веррес:

Якщо ти це читаєш, ти переміг Волдеморта.

Вітаю тебе з цим.

Сподіваюся, в тебе був час відсвяткувати перед тим, як ти розгорнув цей сувій, бо новини в ньому не радісні.

Під час Першої Чаклунської Війни був час, коли я зрозумів, що Волдеморт перемагає, що невдовзі він прибере до рук усе.

У цьому тяжкому становищі я пішов до відділу таємниць та задіяв пароль, що його ніколи не вимовляли впродовж існування Незламної лінії Мерліна. Вдався до заборонених, та не абсолютно заборонених заходів.

Я прослухав всі й кожне записане пророцтво.

Так я довідався, що в мене є проблеми куди серйозніші за Волдеморта.

Від певних провидців та віщунів чувся дедалі міцніший хор передбачень, що цьому світові судилася руйнація.

І ти, Гаррі Джеймсе Поттер-Еванс-Веррес — один з тих, кому пророковано знищити цей світ.

Я мав би запобігти твоїй лінії можливості, не дати тобі навіть народитися, як я вчинив з усіма іншими можливостями, про які я дізнався в той день страшного одкровення.

Та в твоєму випадку, Гаррі, і лише в твоєму випадку, у твоєму пророкованому апокаліпсисі були лазівки, хоч і дуже вузьенькі лазівки.

Завжди «він скінчить світ», а не «він скінчить життя».

Хоч і було сказано, що ти розірвеш на шматки навіть світила в небесах, ніде не сказано, що ти розірвеш на шматки людей.

Тож, коли стало очевидно, що цьому світові не вцілити, я

поставив буквально все на тебе, Гаррі Джеймсе Поттер-Еванс-Веррес. Не було жодного пророцтва про те, як світ може бути врятований, тож я знайшов пророцтва про таку руйнацію, що в ній я вбачав лазівки. І я виконав дивні й складні умови, щоб ці пророцтва здійснилися. Я зробив так, щоб Волдеморт дізнався про одне з цих пророцтв, хоча (як я й боявся), це призвело до смерті твоїх батьків та зробило тебе тим, хто ти є. Я написав дивний натяк у підручнику із зіль твоєї матері, хоча гадки не мав, навіщо. Як виявилось, це підказало Лілі як допомогти сестрі, і таким чином ти отримав щиру любов Петунії Еванс. Я невидимим прокрався до твоєї спальні в Оксфорді й влаштував, щоб ти отримував зілля, яке дають учням з часоворотом, і цикл твого сну подовжився на дві години. Коли тобі було шість років, я розбив камінь на твоєму підвіконні — досі зеленого поняття не маю, навіщо.

Усе це заради відчайдушної надії, що ти можеш провести нас крізь цю бурю, якимось чином скінчити цей світ, і втім вивести з нього людей живими.

Тепер, коли ти склав свій перший іспит — переміг Волдеморта, — я передаю тобі все, усі засоби, які тільки можу. Незламну лінію Мерліна, керівництво Орденом Фенікса, усі свої статки й скарби, одну зі смертельних реліквій — бузинову паличку, вірність тих моїх друзів, що можуть дослухатися до моїх порад. Я залишив Гоґвортс під керівництвом Мінерви, бо, гадаю, в тебе не буде на це часу, та якщо ти забажаєш, вона тобі його віддасть.

Лише одне я тобі не надам — це пророцтва. Щойно я зникну, їх буде знищено, і жодне нове пророцтво не буде записане, бо було сказано, що ти не маєш їх знати. Якщо тебе це дратує, повір мені: навіть твоєї кмітливості не стане, щоб збагнути, якого роздратування ти уникнув. Я помру чи якимось іншим чином стану для тебе недоступний (пророцтва, звісно, висловлюються нечітко), так і не дізнавшись, що насправді криється в майбутньому, чи навіть чому я маю вчиняти так, як вчиняю. Всі ці пророцтва — зашифроване божевілля, і тобі пощастило, що ти їх позбувся.

На шаховій дошці є лише один король.

Лише одна безцінна фігура.

І ця фігура — не світ, а люди світу — чарівники й маґли, ґобліни й ельфи-домовики, і всі інші.

Доки живе якась частка нашого роду, ця фігура ще грає, хоч зіркам у небесах і не жити.

Якщо цю фігуру втрачено, гра спиняється.

Знай цінність усіх інших фігур і грай так, щоб виграти.

Албус

Гаррі довго тримав сувій пергаменту, витріщившись у ніщо.

Отже.

Подеколи фраза «це все пояснює» насправді не здавалася доречною, і все ж таки, це все пояснювало.

Гаррі неухважно скрутив сувій у кулаці та витріщався в ніщо далі.

— Що там написано? — спитала Амелія Боунз.

— Це лист-зізнання, — відповів Гаррі. — Виявляється, це Дамблдор убив мій хатній камінь.

— *Зараз не час для жартів!* — гримнула старша відьма. — Тобі справді належить Незламна лінія Мерліна?

— Так, — неухважно відповів Гаррі, він розмірковував про інше, і за будь-якою об'єктивною оцінкою це інше було значно важливішим.

Стара відьма сиділа в кріслі майже нерухомо. Вона повернула голову й зустрілася поглядом з Мінервою Макґонегел.

Тим часом мозок Гаррі, що зважував забагато різних можливостей в надто багатьох періодах часу, включно з буквально мільярдами років та процедурами розбору зірок, оголосив когнітивний дефолт та почав спочатку. *Гаразд, що я маю зробитиспершу, щоб врятувати світ... ні, по-*

ставмо задачу навіть локальніше: що я маю зробитисььогодні... ну, крім того, що треба розібратися, що робити, і краще не відкладати на потім огляд того, що Дамблдор залишив мені в кімнаті «яйце фенікса».

Гаррі відвів очі від скрученого пергаменту та поглянув на професорку... на директорку Макґонегел, на Дикозора Муді та на жорстку з виду стару відьму, ніби бачив їх вперше. Хоча, він і справді бачив Амелію Боунз майже вперше.

Амелія Боунз, голова Відділу Дотримання Магічних Законів, що її Албус Дамблдор вважав був гідною очолити Чарверсуд, принаймні тимчасово. Її допомога може виявитися неоціненною, можливо, *потрібною* для... для того, що чекало Гаррі попереду. Дамблдор вибрав її, а він читав пророцтва, яких не бачив Гаррі.

Амелія Боунз, що гадала була, що її призначили регентом Незламної лінії Мерліна та зробили наступним Головним магом, а натомість виявила, що це все дісталось, як видається, одинадцятирічному хлопчикові.

А зараз ти, пролунав у його голові голос гафелпафця, зараз ти будеш ввічливим. Ти не будеш, як зазвичай, клятим ідіотом. Бо доля світу може залежати від цього. Може й не залежати. Ми цього навіть не знаємо.

— Мені неймовірно шкода щодо всього цього, — сказав Гаррі Поттер та замовчав, щоб побачити, яку реакцію викличе це ввічливе твердження, якщо якусь викличе.

— Мінерва ніби вважає, — сказала стара відьма, — що ти не образишся на щирі слова.

Гаррі кивнув. Його внутрішній рейвенкловець хотів наголосити на тому, що це не стосується ситуації, коли тебе явно поливають брудом і водночас голосять, ніби ти не сприймаєш критику, та гафелпафець заветував. Хай що вона хоче сказати, Гаррі це вислухає.

— Не хочеться казати погане про померлих, — сказала стара відьма. — Але з незапам'ятних часів Незламна лінія Мерліна передавалася тому, хто *цілковито* довів своїми діями, що він не лише хороша людина, а ще й достатньо мудрий, щоб визначити наступника, який і сам буде і хорошим, і мудрим. Варто одного разу помилитися впродовж цього ланцюжка, і лінія зламається, і ніколи вже не відновиться! Це було просто божевільям з боку Дамблдора — передати тобі Незламну лінію, коли ти ще такий юний, навіть за умови, що ти переміг Відомо-Кого. Це стане плямою на пам'яті про Дамблдора, ось як це сприйматимуть, — стара відьма завагалася, вона не відводила очей від Гаррі. — Гадаю, буде на краще, якщо ніхто поза цією кімнатою про це не знатиме.

— Ем, — почав Гаррі. — Ви... невисокої думки про Дамблдора, як я розумію?

— Я гадала... — сказала стара відьма. — Ну. Албус Дамблдор — ліпший за мене чарівник, ліпша людина, ніж я, за багатьма критеріями — не просто буде їх усі перелічити. Та в нього були й вади.

— Бо, ем. Я хочу сказати. Дамблдор *знав* усе, що ви щойно сказали. І про те, що я юний, і про те, як працює Незламна лінія. Ви поводитеся так, ніби вважаєте, що Дамблдорові це все було невідомо чи він просто це проігнорував, коли приймав рішення. Це правда, інколи дурні люди, наприклад я, приймають божевільні рішення. Але не Дамблдор. Він *не був* божевільним, — Гаррі ковтнув, раптом до його очей підступили сльози. — Гадаю... Я починаю розуміти... що Дамблдор у всій цій історії був єдиною нормальною людиною, від самого початку. *Єдиним*, хто робив правильні вчинки через те, що бодай нагадувало правильні причини...

Мадам Боунз тихо лаялася, сипала сухі прокляття, що змушували Мінерву Макґонегел здригатися.

— Мені шкода, — безпорадно сказав Гаррі.

Дикозор шкірився, його пошрамоване обличчя викривилося в усмішку:

— Завжди знав, що Албус *щось* замислив, чого він не розповідає решті. Хлопче, ти навіть не уявляєш, як мені важко не скористатися своїм оком і не розглянути той сувій уважно.

Гаррі швидко запхав сувій до свого мокового капшучка.

— Аласторе, — стара відьма почала підвищувати голос. — Ти ж розумна людина, невже ти гадаєш, що цей хлопець здатен замінити Дамблдора! Ну *не сьогодні ж!*

— Дамблдор, — сказав Гаррі, дивно було вимовляти це ім'я, — зробив одне хибне припущення, коли приймав рішення. Він гадав, що ми битимемося пліч-о-пліч проти Волдеморта роками. Він не знав, що я позбудуся Волдеморта одразу. З мого боку було правильно це зробити — це врятувало чимало життів порівняно з довгою битвою. Проте Дамблдор вважав, що у вас будуть роки, щоб вивчити мене, почати мені довіряти... натомість все скінчилося протягом одного вечора, — Гаррі набрав повітря. — Чи не могли б ви просто *вдати*, ніби ми боролися з Волдемортом роками, і я здобув вашу довіру й усе таке? Щоб мене не карали за те, що я переміг швидше, ніж очікував Дамблдор?

— Ти досі першокласник Гогвортсу! — вигукнула стара відьма. — Ти *не можеш* замінити Дамблдора, хай які в нього були наміри!

— Точно, уся ця справа «зовні одинадцятирічний хлопчик», — Гаррі підвів руку й потер ніс під окулярами. *Гадаю, я можу просто використати Камінь та стати дев'яносторічним...*

— Я не дурепа, — сказала стара відьма. — Я знаю, що ти не звичайна дитина. Я бачила, як ти розмовляв із Луціусом Мелфоем, спостерігала, як ти відлякав дементора, і

була присутня, коли Фоукс задовольнив твоє прохання. Будь-хто мудрий, хто бачив тебе у Чарверсуді, — тобто я сама й щонайбільше двоє інших — здогадалися, що ти отримав якусь частину пошматованої душі Відомо-Кого в ніч його не зовсім смерті, але підкорив її та використуєш її знання на благо.

У кімнаті на кілька секунд запала тиша.

— Ну звісно ж, — сказала Мінерва Мак'онегел. Вона зітхнула, трохи осіла на кріслі. — І Албус, очевидно, знав про це *від початку*, але дбайливо вирішив не попереджати мене жодним чином.

— Точно, — сказав Муді. — Я це знав. Ага. Цілком очевидно. Навіть не сумнівався.

— Цей здогад достатньо близький до правди. Тож, ем. У чому, власне, проблема?

— Проблема, — цілковито рівним голосом відповіла Амелія Боунз, — полягає в тому, що ти кипучий, нестабільний сплав першокласника Гог'вортсу та Відомо-Кого, — вона зробила паузу, ніби чекала на щось.

— Я з цим ладнаю дедалі краще, — сказав Гаррі, бо, видавалося, вона очікувала на його відповідь. — І, насправді, доволі швидко розвиваюся. Що важливіше, це не щось, про що не знав Дамблдор.

Стара відьма провадила далі:

— Хай те, що ти віддав усе своє багатство та ще й заліз у борг Луціусові Мелфою, щоб вберегти найкращу подругу від Азкабану, і демонструє твої високі моральні якості, але також демонструє, що ти не здатен приборкати Чарверсуд. Тепер я розумію, що тобі це було потрібно, що ти мав це зробити, щоб не втратити ґлузд та стримати свою внутрішню темряву. Але це також те, що не може робити спадкоємець Мерліна. Сентиментальний лідер може бути значно гіршим, ніж егоїстичний. Ми й з Албусом — господарем та слугою фенікса — ледве

вижили, і навіть він протистояв тобі того дня, — Амелія вказала на Дикозора Муді: — Аластор має твердий характер. Він хитрий. І навіть він не має хисту для участі в уряді. Ти, Гаррі Поттере, ще не маєш ані твердості, ані здатності жертвувати, щоб бодай Орденем Фенікса керувати. І, враховуючи, хто ти є, тобі *не варто старатися* стати такою людиною. Не зараз, не у твоєму віці. Об'єднай та загоюй свою розбиту душу, дай цьому час. Якщо Албус вважав це хорошою ідеєю, він просто писав красиву казку, ігноруючи реалії дійсності. Гадаю, в нього й справді були такі проблеми.

Брови Гаррі трохи здійнялися, доки він це слухав:

— Ем... що саме, гадаєте, тут відбувається? — Гаррі постукав по скроні.

— Я так розумію, всередині тебе є душа гідного, чесного хлопця, що збирає всю силу волі, щоб здолати частку духу Волдеморта, яка старається його поглинути, і весь час волає, що він сентиментальний та слабкий... ти щойно хихотнув?

— Перепрошую. Але, ну серйозно, усе *не так* погано. Це більш схоже на купу поганих звичок, що їх мені треба кинути.

— Кгем, — перервала директорка Макґонегел. — Містере Поттер, гадаю, на початку року, все *було* так погано.

— Погані звички утворювали ланцюги, викликали одна одну. Так, це більш неприємно, — Гаррі зітхнув. — А ви, мадам Боунз... е. Перепрошую, якщо я помиляюся. Але, гадаю, ви дещо розчаровані, що Незламна лінія перейшла до одинадцятирічного?

— Не так, як ти гадаєш, — спокійно заперечила стара відьма. — Хоча твої підозри природні. Я не отримую радості з посади Головного мага, навіть після жахів Дотримання Магічних Законів. Албус переконав мене взятися за

це, і, маю зазначити, йому довелося застосувати всю свою переконливість, але по правді я не марнувала його час, коли зрозуміла, що буду переконана. Я знала, що ненавидітиму цю роботу, і знала, що я за неї все одно візьмуся. Мінерва каже, що в тебе є здоровий глузд, особливо, коли інші тобі про нього нагадують. Ти справді можеш уявити, як ти стоїш на високому помості Чарверсуду? Ти певен, що це не якийсь залишок Відомо-Кого, що гадає, ніби ця посада пасує йому, чи, навіть, бажає її понад усе?

Гаррі зняв окуляри та помасажував чоло. Його шрам досі трохи болів від того, як Гаррі його роздер був учора до крові для створення драматичного ефекту.

— Так, я маю здоровий глузд, і так, робота Головного мага видається мені величезною купою обтяжливих справ, і ця посада насправді анікрапельки мені не пасує. Проблема в тому, гм, я не певен, що Незламна лінія Мерліна надає лише посаду Головного мага. Є ще, гадаю, ем... інші дивні речі, що надаються разом з нею. І Дамблдор хотів, щоб я відповідав за... інші речі. І ці інші речі... можливо, цілком *неймовірно* важливі.

— Дідько, — сказав Муді. Тоді Аластор Муді повторив: — Дідько. Юначе, ти нам про це взагалі мав казати?

— Я не знаю. Якщо інструкція користувача й існує, я її ще не бачив.

— Дідько.

— А якщо й ці інші справи потребуватимуть твердості та пожертв? — так само спокійно спитала Амелія. — Якщо там тебе очікують такі ж виклики, як і перед Чарверсудом? Я стара, Гаррі Поттере, і в мене є досвід з таємницями. Ти ж бачиш, як я збагнула твою природу фактично з першого погляду.

— Амеліє, — втрутився Дикозор Муді. — Що сталося б, якби тобі довелося битися вчора з Відомо-Ким?

Стара відьма знизала плечима:

— Гадаю, я б померла.

— Ти б *програла*, — сказав Аластор Муді. — А Хлопчик-Що-Вижив не просто розправився з Волді, він так усе підлаштував, що його близька подруга Герміона Грейнджер *повернулася з мертвих* тоді, коли Волді воскресив себе. Раніше вогні пекла охолонуть, ніж я повірю, що це була випадковість, і не думаю, що це була ідея Девіда. Амелі, по правді, ніхто з нас не знає, *які* в хранителя спадку Мерліна обов'язки. Та ми з тобою не з того тіста, щоб поратися з таким безглуздям.

Амелія Боунз спохмурніла:

— Аласторе, ти ж знаєш, я мала справу з химерними речами. І непогано, як на мене, впоралася.

— Ага. Ти *мала справу* з безглуздям, щоб потім повернутися до справжнього життя. Ти не така божевільна, щоб збудувати з тих химерних речей фортецю та жити в ній, — Муді зітхнув. — Амелі, десь у підсвідомості ти вже чудово розумієш, чому Албус залишив хтозна-яку роботу бідолашному хлопцю.

Стара відьма стиснула кулаки під столом:

— Ти хоч розумієш, якою це стане *катастрофою* для Британії? Обзивай мене нормальною, та я не прийму цього! Я надто довго працювала заради цього дня, щоб дозволити всьому розвалитися зараз, особливо *зараз!*

— Перепрошую, — перервала директорка Макґонґел своїм точним шотландським акцентом. — А чи є якась причина, чому містер Поттер не може просто наказати Незламній лінії сприймати мадам Боунз як регента посади Головного мага, але лише для цієї посади, і ні для чого пов'язаного з відділом таємниць, доки він не стане повнолітнім? Якщо Албус міг сказати Лінії призначити регента лише до часу падіння Волдеморта, то вона, очевидно, здатна сприймати складні накази.

Усі присутні повільно сприйняли цей неочікуваний

удар молотом здорового ґлузду.

Гаррі розкрив рота, щоб погодитися призначити Амелію Боунз своїм регентом щодо всього, що стосувалося Чарверсуду, але знову завагався.

— Ем, — сказав Гаррі. — Ем. Мадам Боунз, я б дуже хотів, щоб ви взяли на себе керування Чарверсудом замість мене.

— Тут у нас порозуміння, — сказала стара відьма. — То зробимо це?

— Проте...

Інші роздратовано трохи відсахнулися.

— В чому проблема, містере Поттер? — спитала директорка таким голосом, що було очевидно, вона сподівається, що нічого серйозного.

— Ем. Гадаю, я дуже скоро можу зробити кілька речей, що можуть видаватися... політично неоднозначними, і в обмін на передачу політичної влади, яку надає Незламна лінія, до мадам Боунз, я хотів би, щоб вона... ем, підтримала мене у дечому.

Амелія Боунз знову довго презиралася з Мінервою Макґонеґел. Тоді вона поглянула на Гаррі Поттера.

— Мене обурює твоя пропозиція! — сказала Амелія Боунз. — А твоя нерішучість видає, що ти слабкий та не звикнув до торгів, і, напевно, поступишся, якщо я тиснутиму.

Гаррі заплющив очі.

Трошечки додав темряви й розплющив їх.

— Гаразд, — сказав він, — я перефразую. Я не планую втручатися у вашу роботу щодня чи навіть щомісяця, та я не можу просто звалити на вас всю відповідальність, яку довірив мені Дамблдор. Я не планую надсилати вам зненацька сов з чудернацькими листами, спочатку можна все обговорити, але колись, можливо, мені доведеться

дати вам наказ. Якщо ви відмовитеся виконати наказ, можливо, я буду вимушений повернути собі функції Незламної лінії щодо Чарверсуду та керувати всім напрому. Вас таке влаштовує?

— А якщо ні? — спитала стара відьма.

Трохи, трошечки додати темряви...

— У мене немає готової альтернативи. Я міг би почати з того, щоб спитати Августу Лонгботом, кого вона може порекомендувати для цієї роботи, і почати їх розглядати. Але, можливо, важливо дотримуватися плану Дамблдора якомога точніше, бо я не знаю точно, чому він вчиняв саме так, а він гадав, що Амелія Боунз деякий час має бути Головним магом. Я не закликатиму вас в ім'я Мерліна... хоча ні, забудьте, я *закликаю* вас іменем Мерліна, це може бути, а може й не бути неймовірно важливо.

Стара відьма деякий час міркувала, вона кидала очима то на одного, то на іншого з присутніх за столом.

— Мені це не подобається, — сказала вона зрештою. — Але Чарверсуд треба швидко впорядкувати. Поки така угода зійде.

Стара відьма повільно дістала з мантії короткий кам'яний жезл — жезл з темного каменю.

Вона поклала жезл на стіл перед Гаррі.

— Візьми своє, — сказала вона. — І, будь ласка, поверни назад.

Гаррі витягнув руку й взяв жезл.

У мить, коли пальці Гаррі торкнулися темного каменю...

.нічого не сталося..

Ну, можливо Мерлін не захоплювався драматичністю. Це пояснювало також, чому його головний спадок мав форму невеличкого непримітного темного жезла. Якщо такої форми достатньо для виконання функцій, то

такою вона й буде.

Гаррі підняв Лінію та похмуро звернувся до неї:

— Я хочу призначити Амелію Боунз моїм регентом у функціях, що стосуються Чарверсуду, — тоді йому спало на думку, що треба зазначити кінцевий термін регентства, і він додав: — Доки я не скажу, що забираю ці функції назад.

Тоді Гаррі почав очікувально дивитися. Він очікував від Лінії більшого, але це був лише ключ від приміщень у відділі таємниць, де зберігалися цікаві речі, а також від запечатаних Мерліном місць, де його наступники складала речі, що їх не варто було знищувати, проте не можна було й надавати широкому загалу. Крім цього Лінія функціоналу не мала.

Також Лінія не дозволяла обійти інтердикт Мерліна. Ні, навіть якщо доля галактики від цього залежить. Навіть якщо користувач видається розумним, дав був Незламну обітницю й щиро вірить, що без цього світ от-от буде знищено.

Мерлін піклувався був про далеке майбутнє, про те, щоб світ існував еони, а не якісь століття. Не було причин, чому б світу не існувати *вічно*, якщо прибрати справді небезпечні сили й не дозволяти їм повернутися. Навпаки, єдиної лазівки в запобіжниках було достатньо, щоб зробити знищення світу справою часу. Колись Лінія Мерліна потрапить не до того, до кого треба. Можливо, Незламна лінія здатна відкинути явно негідних, та колись вона потрапить до рук людини з надто непомітними вадами. Це неминуче, коли йдеться про людських істот, і Гаррі треба буде не забувати про це, коли він запечатуватиме щось там, куди в прийдешніх власників Лінії буде доступ, — катастрофа від неминучого використання на лихо *колись у майбутньому* має бути меншою за його користь протягом найближчих кількох тисячоліть.

Гаррі сумно й тихо зітхнув, майже нечутно. *Мерліне, ти ідіот...*

Ця думка не зняла жодних запобіжних заходів — не призвела до жодного ефекту.

Нічого негайного у відділі таємниць зараз не було, тож Гаррі обережно повернув Лінію на стіл.

— Дякую, — сказала стара відьма. Вона підняла жезл з темного каменю. — Ти знаєш, як вона допомагає вгамовувати Чарверсуд чи... та забудь, я просто стукатиму нею по подіуму. Це видається очевидним. Звісно, для решти країни я — Головний маг, так вважатимуть усі, крім нас чотирьох.

Гаррі завагався. А тоді він уявив, які сови він почне отримувати, якщо хтось знатиме, що він може керувати Головним магом, і як це вплине на перемовини Амелії.

— Гарзд.

Амелія сховала жезл назад до мантії:

— Не скажу, що з тобою приємно працювати, Хлопчику-Що-Вижив, та могло бути значно гірше. Дякую й за це.

Гаррі вже почав хвилюватися за розподіл влади в кімнаті через те, як поводитися мадам Боунз. Усі вони, цілком логічно, дійшли висновку, що спосіб перемогти Волдеморта переважно вигадав Девід Монро, а з цього випливало, що вони й далі недооцінювали Гаррі. Можливо, доведеться чекати на якусь кризу, щоб Гаррі хоча б раз успішно її владнав замість своїх звичайних фіаско, і лише після цього Амелія Боунз почне поважати його авторитет. Чи насправді бодай зважатиме на нього...

— Тож, — сказав Гаррі. — Чи розкажете ви мені щось химерне, щось, що ви б розповіли Дамблдорові, якби він досі був з нами?

Амелія замислилася.

— Ну, якщо ти питаєш... І справді є три речі. По-

перше, в нас немає жодної версії, який ритуал було використано, щоб принести в жертву смертежерів та воскресити Відомо-Кого. Жодна відома легенда навіть не натякає на такий ритуал, а також не було залишено жодних слідів магії ритуалу. Наскільки можуть виявити аврори, усі голови впали з ший через природні причини. Крім Волдена Макнейра — його вбили магічним вогнем після того, як той вистрілив смертельним прокляттям. І справді таємничий ритуал, — вона дуже *виразно* дивилася на Гаррі Поттера.

Гаррі обміркував це, він старанно добирав слова. Волдеморт казав був, що активував обереги, тож Гаррі був певен, що його не бачив ніхто з аврорів з часоворотами, і все ж...

— Гадаю, вам не варто досліджувати цю справу надто ретельно, мадам Боунз.

Стара відьма злегка всміхнулася.

— Не можна викликати підозр, ніби ми не надто старанно розслідуємо смерті стількох шляхтичів, Гаррі Поттере. Коли я почула переказ вашої історії про останній бій Девіда, я зробила все, щоб відправити *надійних* в плані якості роботи слідчих. Аврор Нобс та аврор Колон — це люди, яких дуже поважають за межами мого відділу. Не могла відірватися, коли читала їхній звіт, — Амелія зробила паузу. — Можливо, Августус Руквуд залишив привид...

— Проведіть екзорцизм, доки з ним ніхто не розмовляв, — Гаррі відчув, як в нього раптом закалатало серце.

— Так, сер, — сухо сказала стара відьма. — Я трохи зіпсую прив'язку душі, і ніхто не здивується, коли вона не матеріалізується. Друга справа: серед речей Темного Лорда знайшли досі живу людську руку...

— Белатриса, — сказав Гаррі. Його розум стрибнув у минуле, пов'язав події, що були дещо розмиті через ще не

загоєну травму. — Гадаю, це рука Белатриси Блек.

Амелія Боунз дещо скривилася.

— Зрозуміло. Як я казала, досі живу людську руку знайшли посеред речей Темного Лорда, та, як виявилось, її було легко спопелити.

— Який йолоп... — Гаррі урвав себе. — Ні, не йолоп. Бо невідкладно знищувати темні об'єкти — політика відділу. Через попередній досвід з перснями, що їх ліпше було б одразу кинути у вулкан. Правильно?

Муді з Амелією синхронно кивнули.

— Хороший здогад, синку, — сказав Муді.

Видавалося буквально неминучим, що давній дурний вчинок Гаррі повернеться й мучитиме його в якийсь страхотливий спосіб пізніше, та не було жодних причин не спробувати запобігти такому сценарію.

— Гадаю, ви про це вже подумали, — сказав Гаррі, — та очевидний наступний крок: розмістити еквівалент міжнародного оголошення про розшук худорлявої відьми без лівої руки. О, і додайте від мене винагороду в двадцять п'ять тисяч галеонів... директорко, це не суттєво, повірте мені, будь ласка... до вже запропонованої винагороди.

— Добре сказано, — стара відьма трохи нахилилася вперед. — Третя й остання справа... це єдиний справді загадковий елемент учорашніх подій, і мені цікаво, що ти про це скажеш, Гаррі Поттере. Серед виявлених трупів була голова й тіло Сіріуса Блека.

— Що? — крикнув Муді, напівпідстрибнувши в кріслі. — Я гадав, він у Азкабані!

— Він там і є, — сказала мадам Боунз. — Ми це одразу перевірили. Вартові Азкабану відзвітували, що Сіріус Блек досі в камері. Голову й тіло Блека доставили до моргу Святого Мунґо, і причина смерті нічим не відрізняється від решти смертежерів, тобто голова раптом відпала. Та-

кож мені повідомили, що з самого ранку Сіріус Блек сидить в кутку камери та розхитується вперед-назад, тримаючи голову руками. Жодних інших дублікатів смертежерів не знайшли. Поки що.

Запала мовчанка, сповнена лише цокання й галасу штуковин, доки люди обмірковували цю новину.

— Ем... — сказала Мінерва. — Це неможливо навіть за мірками можливостей Відомо-Кого. Правда?

— У твоєму віці я б теж так подумала, люба, — сказала Амелія. — Це шосте найдивніше явище, свідком якого я була.

— Бачиш, синку? — сказав Муді. — Ось через це ніхто, навіть я, не здатен бути достатньо параноїдальним, — пошрамований чоловік задумливо нахилив голову, його яскраве синє око ані на мить не спиняло обертання. — Брат-близнюк, що його приховували від решти світу? Велпарґа Блек народила близнюків, не готова була вбити одного з них і знала, що Полакс вимагатиме цього... та ні, не вірю.

— Якісь ідеї, містере Поттер? — спитала Амелія Боунз. — Чи цьому аспекту моєму відділку теж не варто приділяти надто багато уваги?

Гаррі заплющив очі й почав міркувати.

Сіріус Блек вистежив Пітера Петіґру замість того, щоб втекти з країни, як вимагав здоровий ґлузд.

Блека знайшли посеред вулиці серед трупів, він реготав.

Від Петіґру не лишилося нічого, крім одного пальця.

Петіґру був шпигуном для Світлої сторони, не подвійним агентом, а кимось, хто міг непомітно пробиратися й отримувати інформацію.

Одна з теорій змов стверджувала, що Петіґру був анімагом, бо в нього чудово виходило вивідувати таємниці навіть доки він був учнем Гогвортсу.

Дементори висмоктували всю магію в межах досяжності.

Професор Квірел казав щось про певний тип магії, що перебудовує плоть, як магл-коваль змінює форму металу молотом та щипцями...

Гаррі знову розплющив очі.

— Пітер Петіґру таємно був метаморфомагом?

Лице Амелії Боунз змінилося. Вона видала звук на кшталт каркання й впала назад у крісло.

— Насправді так... — повільно сказала Мінерва. — А що?

— Сіріус Блек конфунднув Пітера Петіґру, — терпляче пояснював голос Гаррі, — щоб той прийняв форму Блека та вдавав його. Коли дія конфундуса скінчилася, Пітер уже був в Азкабані й не міг змінитися назад. Аврори звикли до того, що люди в Азкабані скажуть що завгодно, аби їх випустили, тож не слухали, як Пітер Петіґру кричав про це знов і знов, доки в нього не зникнув голос.

Тоді вже навіть на обличчі Дикозора Муді видно було жах.

— Заднім числом, — провадив далі голос Гаррі, видавалося, цілковито на автопілоті, — вам варто було б щось запідозрити, коли вам вдалося запроторити *єдиного* смертежера до Азкабану без суду.

— Ми гадали, що Мелфой думав про інше, — прошепотіла стара відьма. — Що він хотів просто врятувати себе. Крім того, тоді нам вдалося відправити в Азкабан і інших смертежерів, наприклад, Белатрису...

Гаррі кивнув, відчуття було, ніби шиєю та головою керує лялькар:

— Найфанатичніша й навірніша слуга, природне ядро опозиції для будь-кого, хто не погоджувався з панівною роллю Луціуса серед смертежерів. А ви гадали, що

Луціус думав про інше.

— Дістаньте його звідти, — сказала Мінерва Макґонегел, а тоді вона перейшла на крик: — *Дістаньте його звідти!*

Амелія Боунз вистрибула з крісла й вихором кинулася до флу...

— Стійте.

Усі шоковано поглянули на Гаррі, та ніхто не був так здивований, як Мінерва Макґонегел.

Видавалося, щось інше заволоділо голосом Гаррі:

— Є чотири речі, які нам досі треба обговорити. Невинна людина була в Азкабані десять років, вісім місяців та чотирнадцять днів. Він може побути там ще кілька хвилин. Ось наскільки невідкладні ці чотири речі.

— Ти... — прошепотіла Амелія Боунз. — Тобі не варто старатися бути такою людиною, ще й у твоєму віці...

— По-перше. Гадаю, мені треба переглянути всі записи поліції про кожного іншого смертежера, що потрапив до Азкабану, *доки Луціус думав про інше*. Можете для мене їх підготувати до вечора?

— Протягом години, — сказала Амелія Боунз. Вона аж посіріла.

Гаррі кивнув.

— По-друге. З Азкабаном покінчено. Треба почати підготовку до того, щоб перевести в'язнів до Нурменґарда чи інших безпечних в'язниць без дементорів та надати їм лікування від наслідків тривалої деменції.

— Я, — почала Амелія. Стара відьма ніби зігнулася, зменшилася. — Я... не думаю, що навіть після цього... скандалу залишки Чарверсуду підкоряться... і дементорів треба годувати, не те щоб ми їх добре годували, та їм треба давати хоч якихось жертв, інакше вони ширятимуть світом, харчуватимуться невинними...

— Неважливо, що думає Чарверсуд, — сказав Гаррі. — Бо... — він затнувся, — бо...

Гаррі глибоко вдихнув, заспокоївся. Йому здалося, що він почав бачити форму найближчого майбутнього, бачити, як воно в'ється перед ним золотим шляхом під промінням сонця. *Невже це теж записано в книзі Часу, яку мені не можна бачити?*

— Бо якщо я не помиляюся щодо того, що буде далі, то зовсім невдовзі Герміона Грейнджер, Дівчинка-Що-Ожила, піде в Азкабан та знищить там усіх дементорів.

— Неможливо! — кинув Дикозор Муді.

— Мерліне, — прошепотіла Амелія Боунз. — Ох, святий Мерліне. То от що сталося з дементором, якого Дамблдор «загубив». Ось чому вони тебе бояться... а тепер і вона? — її голос тремтів. — Що це все, що це все таке?

Якщо Герміона вірить, що смерть можна перемогти...

Вірила вона в це раніше чи ні, тепер вона має в це вірити.

— Я буду вдячний за авторизований летилюч до Азкабану... — голос Гаррі знову надломився. Його щоками текли сльози.

Вона не може померти. В мене є її горокракс.

Але Герміоні не варто про це знати. Ще тиждень вона не має про це знати.

Якщо вона буде готова ризикнути власним життям, щоб покінчити з цим...

— Хоча, гадаю, вона може знайти й власний шлях туди...

— Гаррі? — кликнула його директорка Макґонегел.

Тепер Гаррі плакав, він нестабільно сильно дихав. Та він не міг припинити говорити. Десь там Пітер Петіґру чекав, доки Гаррі плаче.

Десь там всі чекали, доки він плаче.

— По-третє. Десь у межах оберегів Гогвортсу. У чудово захищеному місці. Але в такому місці, щоб в крайніх випадках можна буде переміститися летиключем поряд — за межами оберегів. Там буде л-л-лікарня підвищеної безпеки. З вкрай могутніми охоронцями, що дадуть Незламні обітниці, мені, мені начхати, скільки золота треба буде для оплати обітниць, це справді тепер не має жодного значення. І... і Аластор Муді розробить архітектуру безпеки, він зануриться у свою параною якомога глибше, його не обмежуватиме ані бюджет, ані нормальність, ані здоровий глузд, тільки от відкрити лікарню треба *скоро*.

Гаррі не мав права припинити говорити, щоб поплакати.

— Гаррі, — сказала директорка, — вони обидва вважають, що ти збожеволів, вони недостатньо добре тебе знають, щоб мати інші версії. Тобі треба сповільнитися та все пояснити.

Натомість Гаррі занурив руку до капшучка, написав у повітрі слово й дістав — пальцям довелося напружитися — п'ятикілограмовий шматок золота, більший за його кулак, один з результатів його ранкових дослідів. Золото важко гупнуло об стіл.

Муді схилився над ним та торкнувся його паличкою, тоді з його горла вирвався незрозумілий звук.

— Це твій початковий бюджет, Аласторе, якщо тобі потрібні гроші одразу. Ніколас Фламель не створював філософський камінь, він його викрав, Дамблдор не знав цієї історії, але знав Монро. Якщо знати, як він працює, Камінь може надати одне повноцінне зцілення — відновити бездоганне здоров'я та молодість — кожні двісті тридцять чотири секунди. Триста шістьдесят людей на день. Сто тридцять чотири тисячі зцілень на рік. Цього має вистачити, щоб спинити, для всіх чаклунів повсюди, і для всіх гоблінів та ельфів-домовиків та всіх інших, смерть. Від віку чи від будь-чого іншого, — Гаррі

знов і знов витирав сльози. — Фламель мав на своїх руках більше крові, ніж сотня Волдемортів, — усіх тих людей, кого він міг врятувати, але не зробив цього. Весь цей час, Муді, філософський камінь міг вилікувати всі твої шрами й повернути тобі ногу, варто було тільки Фламелью цього забажати. Дамблдор не знав. Я певен, що він не знав, — Гаррі злегка всміхнувся. — Не уявляю вас відьмою-підлітком, мадам Боунз, та закладаюся, це б вам личило. І це дасть вам більше енергії, щоб не давати Чарверсуду заважати мені, бо якщо вони почнуть уявляти, що Камінь — це щось, з чим можна гратися якимось чином — оподатковувати, регулювати — мені байдуже, Гогвортс відділиться від Британії та стане окремою країною. Директорко, Гогвортс більше не залежить від Міністерства щодо золота, та і їжі теж. Ви можете реформувати освітню програму на власний розсуд. Гадаю, ми невдовзі додамо кілька складних предметів, особливо в магілознавстві.

— *Повільніше!* — сказала Мінерва Макґонґел.

— По-четверте... — сказав Гаррі, а тоді замовкнув.

По-четверте. Почати підготовку до поступового зняття Статуту про секретність та надати широкий доступ до магічного зіцлення в маґлівському світі. Тим, хто опирається такому напрямку будь-яким чином, буде відмовлено в доступі до Каменя...

Губи Гаррі не могли поворушитися. Не «не збиралися», а «не могли».

Якщо шість мільярдів маґлів творчо розмірковуватимуть про можливі використання маґії...

Трансфігурація антиматерії — лише одна ідея. І навіть не найдеструктивніша. Були також чорні діри та негативно заряджені стрейнджлети. Може чорні діри й неможливо трансфігурувати, бо вони *не існували* згідно з визначенням маґії — в певному радіусі, можна було про-

сто трансфігурувати купу ядерної зброї, чому, що могла відтворитися ще перед припиненням дії трансфігурації, і Гаррі ще навіть п'ять хвилин не обмірковував цю задачу, а він уже вигадав достатньо всього. Хтось подумає про це, хтось розкаже, хтось спробує. Імовірність настільки близька до певності, що різницею можна знехтувати.

Що станеться, якщо трансфігурувати кубічний міліметр верхніх кварків — лише верхніх кварків без нижніх кварків, що були б з ними пов'язані? Гаррі навіть не знав, і верхні кварки безперечно були матерією, вони існували. Можливо, достатньо одного-єдиного учня маглівського роду, що знає назву шістьох кварків та вирішить спробувати. Саме *це* може бути зворотним відліком до провіщеного кінця світу.

Гаррі спробував би відкараскатися від цієї думки, раціоналізувати її неважливість.

Він не міг цього зробити.

Це було тим-що-не-робить-Гаррі-Поттер.

Як вода тече вниз, Гаррі Поттер не ризикуватиме, коли йдеться про знищення світу.

— По-четверте? — не витримала Амелія Боунз. Вона виглядала так, ніби її кілька разів ударили по обличчю планетою. — *Що по-четверте ж?*

— Забудьте, — сказав Гаррі. Його голос не надломився. Він не згорнувся калачиком і не почав схлипувати. Ще були життя, які він може врятувати, і це було важливіше. — Забудьте. Головний маг Боунз, я надав вам регентство над Чарверсудом. Будь ласка, з цієї посади оголосіть міжнародно, що невдовзі цілюща сила Каменя стане доступна усім, а тим часом треба підтримувати життя пацієнтів будь-якої ціною, хай яка магія для цього потрібна. Це оголошення — ваш перший пріоритет. Коли з цим буде завершено, можете врятувати Пітера Петіґру та наказати вашому колишньому відділу почати підго-

товку до закриття Азкабану. Тоді, будь ласка, доручіть комусь підготувати повний список ув'язнених смертежерів, а також записи усього, що вони казали під час судів, а також чи видавався під час цих судів Луціус на диво незацікавленим у їхньому захисті. Дякую. Це все.

Амелія Боунз розвернулася без жодного слова й кинулася до флу, ніби горіло її власне життя.

— І хтось, — сказав Гаррі, його голос знову зірвався те-пер, коли все потрібне зроблено, і можна було плакати, не марнуючи цінний час, хоч переважну більшість життів, як виявилось, наразі не врятувати, — хтось має, хтось має розповісти Ремусові Люпину.

Розділ 120. Варте захисту: Драко Мелфой



Примітка автора: Прощавайте, Террі Пратчетте, 1948—2015. Ваші персонажі були натхненням для мене, і зараз я розумію, скільком речам вони навчили мене стосовно інтелекту персонажів першого й третього рівня. Що самосвідомість часто проявляється через почуття гумору чи розуміння законів жанру. Що іскра оптимізації може засяяти не менш яскраво у персонажах, що їм приписують (без демонстрації) низькі становище й інтелект. Що розумні персонажі можуть існувати поряд із іскрою доброти і світла, що сяє крізь історію замість цинізму. Я б так хотів мати змогу зустрітися з вами і поговорити про ваші методи. Ви були любимі стількома людьми, авжеж є серед них хтось, хто здатен розірвати на частини основи реальності й повернути вас. Але ваш мозок вже мертвий і теплий, і так закінчується ваша історія.

Примітка перекладача: якщо формулювання «інтелект персонажів першого й третього рівня» вас зацікавило, можливо, ви захочете прочитати текст за цим посиланням: <https://yudkowsky.tumblr.com/writing> (на жаль, не перекладений).

Навіть зорям у небі судилося небуття,

*Ніколи не буде гріхам нашим спокуття.
Жодна смерть не буде пробачена
Коли, врешті, решта сонць буде втрачена.
Тоді, у холодній мовчазній чорноті,
У кінці світла й матерії,
Ми кинемо останній погляд назад,
Про друзів, що зникли, на згад.*

Хлопець сидів у кабінеті недалеко від місця, де колишня заступниця зібрала двір. Його сльози всохли години тому. Тепер він міг тільки чекати, що з ним станеться. Сирота-ув'язнений Гогвортсу, чий життя і щастя були в руках ворогів його сім'ї. Хлопця викликали у цю кімнату, і він прийшов, бо нічого іншого не міг зробити, і нікуди більше було піти. Вінсент і Ґреґорі його покинули, матері викликали їх на спішні похорони їхніх тат. Можливо, хлопцю варто було поїхати з ними, але він не зміг змусити себе це зробити. Він не здатен був грати роль Мелфоя. Відчуття порожнечі, що наповнювало його, було таким глибоким, що не залишало місця навіть для вдаваної люб'язності.

Всі померли.

Його батько помер, і його хрещений, містер Макнейр, і його запасний хрещений, містер Евері. Навіть Сіріус Блек, кузен його матері, примудрився вмерти, а останні спадкоємці роду Блеків не були другом жодному Мелфоя.

Всі померли.

У двері кабінету постукали. Хлопець не відповів, і тоді двері відчинилися, а за ними...

— Іди геть, — сказав Драко Мелфой Хлопчику-Що-Вижив. Він не здатен був вкласти хоч якусь силу у свої слова.

— Невдовзі піду, — Гаррі Поттер увійшов у кімнату. — Але рішення має бути прийняте, і тільки ти можеш це зробити.

Драко відвернувся до стіни. Навіть просто дивитися на Гаррі Поттера потребувало більше енергії, ніж у ньому лишилося.

— Ти маєш вирішити, — сказав Гаррі, — що станеться із Драко Мелфоем далі. Я не намагаюся тобі погрожувати. Хай там як, ти все одно виростеш і станеш багатим спадкоємцем шляхетного й найдавнішого роду.

— Річ у тому, — голос Гаррі почав тремтіти, — річ у тому, що є дещо жахливе, чого ти не знаєш. І я не можу припинити думати про те, що якби ти знав, ти сказав би мені більше не бути твоїм другом. Але я не хочу припиняти бути твоїм другом. Але... Але просто ніколи не говорити тобі... І постійно підтримувати брехню, щоб я міг і надалі залишатися твоїм другом, — я так не можу. Це також неправильно. Я... Я цього більше не хочу, я не хочу *маніпулювати* тобою. Я завдав тобі достатньо болю.

Тоді припини намагатися бути моїм другом, в тебе все одно не виходить. Слова з'явилися у свідомості Драко, але їм було відмовлено у спробі досягнути губ. Він відчував, що і так вже втратив Гаррі, через те, як Гаррі грав з їхньою дружбою, через брехню та маніпуляції. Але думка про те, щоб повернутися до Слизерину самому, можливо навіть без Вінсента й Грегорі, якщо їхні матері обірвуть домовленість... Драко не хотів цього, він не хотів повернутися до Слизерину й прожити своє життя серед тих лише, хто погодився потрапити до Слизерину. Драко ледве вистачало свідомості, щоб згадати, скільки його справжніх друзів також були друзями Гаррі. Що Падма була з Рейвенклоу, і навіть Теодор був лейтенантом Хаосу. Традиція — це все, що наразі лишилося від роду Мелфоїв. І ця традиція підказувала, що нерозумно казати переможцю війни йти геть і припинити намагатися бути твоїм другом.

— Добре, — порожнім голосом сказав Драко. — Розкажи мені.

— Саме це я і зроблю. А тоді прийде директорка і за печатає останні пів години твоїх спогадів. Але перед тим, знаючи усю правду, ти вирішиш, чи все ще хочеш мати справу зі мною.

Голос Гаррі тремтів.

— Тож... Згідно із записами, які я читав перед тим, як сюди прийти, історія насправді почалася у 1926, із народженням напівкровного чарівника на ім'я Том Морфін Редл. Його мати померла при пологах, і він виховувався у маглівському дитячому будинку, аж доки професор Дамблдор не доставив йому його листа із Гогвортсу...

Хлопчик-Що-Вижив розповідав далі, слова вдарялися об залишки розуму Драко, наче падаючі будинки.

Темний Лорд був напівкровкою. Він і частку секунди не вірив у чистоту крові.

Том Редл придумав лорда Волдеморта як поганий жарт.

Смертежери мали програти Девіду Монро, щоб Монро міг захопити владу.

Коли із цим не вийшло, Том Редл вирішив грати Волдеморта, бо йому подобалося командувати смертежерами.

Волдеморт використав мене, щоб спробувати звинуватити батька у спробі мене вбити. Потім він використав мене знову, щоб здобути філософський камінь. Драко не пам'ятав цього, але йому розповіли, що він, так само, як і професорка Спраут, був пішаком, і що його ні в чому не звинувачують.

І тоді останнє жахіття.

— Ти... — прошепотів Драко. — Ти...

— Це я вбив твого батька і всіх інших смертежерів минулої ночі. Їм наказали напасти на мене, щойно я зроблю бодай щось, тож мені довелося вбити їх, щоб мати змогу

розібратися з Волдемортом, який загрожував усьому світу.

Голос Гаррі був здавленим.

— Я не подумав про тебе, і Теодора, і Вінсента, і Грегорі. Але якби я подумав, то все одно зробив би це. Мій мозок спромігся до останнього не розуміти, що містер Білий — це Луціус. Але навіть якби я зрозумів, я все одно не ризикував би, залишивши його живим, адже він міг володіти безпалічковою магією. Задовго до того мені вже приходила така думка, що це було б дуже політично зручно, якби всі смертежери раптово загинули. Я завжди вважав, що смертежери — жахливі люди, я впевнений в цьому набагато сильніше, ніж показував тобі із нашої першої зустрічі. Але, якби твого батька там не було, і я мав би кнопку, що може вбити його на відстані, я не натиснув би її тільки заради політики. Як я почуваюся через свій вчинок і чи мучить мене сумління... Що ж, частина мене кричить від загального жаху через те, що я вбив когось. А інша частина каже, що з моральної точки зору, смертежери заклали свої життя того дня, коли підписалися співпрацювати з Волдемортом. Вони перші націлили на мене свої палички і таке інше. Але саме зараз мені просто дуже погано від того, як я вчинив з тобою. Знову. Я почуваюся так, наче, — голос Гаррі здригнувся, — наче все, що я роблю, лише завдає тобі болю, незважаючи на мої *добрі наміри*. Що в моєму оточенні ти постійно лише втрачав, тому, якщо ти скажеш мені надалі триматися на відстані від Драко Мелфоя, я зроблю це. А якщо ти хочеш, щоб я спробував бути твоїм другом, цього разу по-справжньому, не намагаючись маніпулювати тобою, не використовуючи тебе, і не ризикуючи тим, щоб завдати тобі болю, тоді я ним буду, клянуся, я буду.

Наступний лорд Мелфой плакав. Прямо перед очима свого ворога, закинувши пристойність і самовладання, бо не було більше задля кого їх зберігати.

Брехня.

Брехня.

Все було брехнею, самі лише брехні на брехнях, брехня брехня брехня...

— Ти маєш вмерти, — видавив з себе Драко. — Ти маєш вмерти, за те, що вбив батька.

Ці слова ще більше наповнили його порожнечою. Але вони мали бути сказані.

Гаррі Поттер похитав головою.

— А якщо це не варіант?

— Ти маєш *страждати*.

Гаррі знову похитав головою.

Хлопчик-Що-Вжив вимагав від лорда Мелфоя прийняття рішення.

Лорд Мелфой відмовлявся це зробити. Він не міг цього сказати, не міг змусити себе цього сказати, що б він не обрав. Він не хотів, щоб переможець війни і їхні спільні друзі його покинули. Та він не збирався давати Гаррі відпущення, якого той хотів.

Тож Драко Мелфой відмовився відповідати. А тоді час цієї пам'яті закінчився.

Хлопець сидів у кабінеті недалеко від місця, де колишня заступниця директора вершила суд. Його сльози всохли години тому. Тепер він міг тільки чекати, що з ним станеться. Сирота-ув'язнений Гогвортсу, що його життя й щастя були в руках ворогів його сім'ї. Хлопця викликали у цю кімнату, і він прийшов, бо нічого іншого не міг зробити, і нікуди більше було піти. Вінсент і Греґорі його покинули, матері викликали їх на спішні похорони їхніх тат. Можливо, хлопцю варто було поїхати з ними, але він не зміг змусити себе це зробити. Він не здатен був грати роль Мелфоя. Відчуття порожнечі, що наповнювало його, було

таким глибоким, що не залишало місця навіть для брехні.

Всі були мертві.

Всі були мертві, і все було марно від початку.

У двері кабінету постукали, і, після ввічливої паузи, з-за них з'явилася директорка Макґонегел, вдягнена так само, як вона вдягалася, коли була професоркою.

— Містере Мелфой? — промовив ворог, що здобув перемогу. — Будь ласка, ідіть зі мною.

Байдужий до всього, Драко піднявся й пішов слідом за нею. Він на мить зупинився, побачивши, що Гаррі Поттер чекає поряд із директоркою. Але потім його розум просто ізолювався від цього.

— Це останнє, — сказав Гаррі Поттер. — Я знайшов це у складеному пергаменті, на якому було написано, що це остання зброя, яку можна використати проти роду Мелфой, і що не варто читати далі, хіба що вся війна залежатиме від цього. Я не сказав тобі цього раніше, бо думав, що це несправедливо вплине на твоє рішення. Якби ти був гарною людиною, яка ніколи не брехала і не вбивала, але мав би зробити щось з цього, що було б гірше?

Драко не зважав на нього. Він ішов далі в компанії директорки Макґонегел, а Гаррі залишився із сумом дивитися вслід.

Вони прийшли до старого кабінету директорки, де вона запалила порошок флу помахом палички і сказала зеленому полум'ю: «Мандрівна служба 'Грінґотс'». Кинувши на Драко суворий погляд, вона увійшла у полум'я.

Драко Мелфой пішов за нею, бо інших варіантів не мав.

Цього ранку вона лежала в ліжку, почувуючись навіть більш байдужою, ніж звичайно. Вона прокинулася надто рано, коли сонце тільки почало здійматися, хоча сонячне світло й було заблоковане хмарочосами, в тіні

яких було розташовано її будинок. Слабке нагадування про похмілля билось у її скронях і сушило їй рота. Вона намагалася не зловживати напоями (хоча й не знала, заради чого), але вчора вона відчула... депресію навіть сильнішу, ніж зазвичай. Наче вона, якимось чином, щось втратила. Не вперше, і навіть не в сотий раз, вона думала переїхати — до Аделаїди, до Перта, може у Перт-Амбой, якщо знадобиться. Її постійно здавалося, що вона має бути в іншому місці. Її життя, оплачене страхувальною компанією, було доволі комфортабельним, але не розкішним. Вона не могла дозволити собі швендіяти по світу в пошуках якогось місця, що не викликало б в неї відчуття, що вона має бути деінде. Вона достатньо дивилася телебачення і фільми про подорожі, щоб зрозуміти: жодне місце, яке може показати відеокасета, не видається їй доречнішим, ніж Сідней.

Вона почувалася застиглою, зупиненою у часі, аж відколи аварія вкрала її спогади. Не тільки спогади про загинулу сім'ю, що тепер нічого для неї не значила, а й спогади про те, як працює плита, наприклад. Вона підозрювала, ні, вона *знала*, що хай на що чекає її серце, хай якого ключа треба було повернути всередині неї, щоб її життя знову почало рухатися, це була ще одна річ, яку вона втратила через той мінівен, що втратив керування. Вона думала про це майже щоранку, намагаючись вгадати, чого їй бракувало, бракувало, бракувало у її житті та її свідомості.

Хтось подзвонив у двері.

Вона застогнала, повернула голову, щоб подивитися на дисплей будильника, що він стояв біля ліжка. 6:31. Ранку. *Серйозно?* Що ж, як так, той ідіот може почекати, доки вона встане з ліжка у своєму звичайному темпі.

Вона, хитаючись, підвелася, і, ігноруючи дверний дзвінок, попрямувала до ванної кімнати, щоб одягтися.

Вона в'яло спустилася сходами, незважаючи на по-

стійне почуття, що хтось інший має підходити до дверей за неї.

— Хто там? - спитала вона у зачинених дверей. В них було вічко, але воно затуманилося.

— Ви Ненсі Менсон? — спитав жіночий голос із чітким шотландським акцентом.

— Так, — обережно сказала вона.

— Євноя — сказав шотландський голос, і Ненсі пода-лася назад від подиву. Спалах світла пройшов крізь двері і *вдарив її, і...*

Ненсі похитнулася, поклавши руку на лоба. Спалахи світла, що проходять крізь двері і вдаряють людей, це було... це було... це не було чимось надто вже незвичним...

— Чи не відчините ви, будь ласка, двері? — спитав го-лос шотландки. — Війну закінчено, і ваші спогади скоро повернуться. Дехто поряд зі мною має вас побачити.

Мої спогади...

Голова Ненсі уже була забита, наче з її мозку от-от щось почне сипатися, але вона спромоглася дотягнутися до дверей і розчахнути їх.

Перед нею стояла жінка, вдягнена (*цілком нормально*) як відьма, від чорної мантиї до загостреного капелюха...

...а поряд із нею стояв хлопчик, із коротким білим волоссям, вдягнений (*цілком нормально*) у темну мантию із зеленою облямівкою, і, роззявивши рота, дивився на неї. Його широко розплющені очі починали наповнюватися сльозами.

Мантия, облямована зеленим, і біле волосся...

Щось тепле з'явилося у її пам'яті. Вона почувалася так, наче серце піднялося їй у горло: все, чого вона шукала минулі десять років, було прямо перед нею, просто зараз. Десь глибоко всередині неї лід тріскався навколо її серця. Та її частина, що застигла так надовго, готувалася знову

почати рух.

Хлопчик дивився на неї, його рот беззвучно рухався.

Таємниче ім'я з'явилося в її розумі, попрямувало до її губ.

— Луціус? — прошепотіла вона.

__**Морт**— чудовий вибір першої книжки для ознайомлення з творчістю Пратчетта.

Розділ 121. Варте захисту: Северус Снейп



Кабінет директорки пронизувала серйозність. Мінерва повернулась з лікарні Святого Мунґо, де залишила Драко з Нарцисою/Ненсі. Там мали оглянути леді Мелфой та визначити, яку шкоду заподіяв її здоров'ю десятком років життя маґлом. Гаррі знов прийшов до кабінету директорки, а тоді... просто не знав, за що взятися насамперед. Було *стільки всього*, стільки справ, що, видавалося, навіть директорка Макґонеґел не знала, з чого почати, а Гаррі й поготів. Наразі Мінерва знов і знов щось писала на пергаменті, а тоді стирала все помахом руки. Гаррі тим часом заплющив очі, щоб зосередитися. Чи була якась *наступна* першочергова справа?

У великі дубові двері, що раніше були Дамблдоріві, постукали, і від одного слова директорки ті розчахнулися.

Чоловік, що увійшов до кабінету директорки, здавався виснаженим, він вже не їздив на візку, але досі кульгав. Він був одягнений в просту, але чисту й охайну чорну мантію. Через ліве плече висів наплічник з грубої сірої шкіри із срібним різьбленням, в якому були вставлені чотири зелені камінці, схожі на перлини. Наплічник виглядав був

ретельно зачарованим, в такий могли влізти всі речі з маґлівського будинку.

Гаррі вистачило одного погляду на нього, щоб зрозуміти.

Директорка Макґонеґел завмерла за своїм столом.

Северус Снейп схилив голову до неї.

— Що це означає? — спитала директорка таким голосом, ніби їй вхопило серце, та вона все одразу зрозуміла, як і Гаррі.

— Я йду з посади майстра зіллеваріння Гоґвортсу, — просто повідомив він. — І я не залишусь, щоб отримати зарплатню за останній місяць. Якщо є учні, яким я особливо нашкодив, — можете використати для їхніх потреб.

Він знає. Це спало на думку Гаррі. Він не міг висловити, що саме майстер зіллеваріння тепер знає, але ясно було — Северус це знає.

— Северусе... — почала директорка Макґонеґел глухим голосом. — Професоре Северус Снейп, можливо, ви не усвідомлюєте, як важко знайти майстра зіллеваріння, що здатен безпечно навчати учнів маґлівського роду, чи достатньо хитрого професора, щоб тримати в Слизерині подобу порядку...

Чоловік знов похилив голову:

— Я гадав, що немає потреби вам це казати, директорко, проте з усією наполегливістю раджу призначити новим вихователем Слизерину людину, що якнайменше мене нагадує.

— Северусе, ти робив лише те, що казав Албус! Ти міг би лишитись і поводитись інакше!

— Пані директорко, — мовив Гаррі. Його голос теж здавався понурим, що його здивувало, бо він не знав Северуса Снейпа так вже добре. — Я вважаю, ви маєте його відпустити, якщо він хоче піти.

Дамблдор використовував його. Можливо не так, як думав професор Квірел, можливо через пророцтво, а не для саботажу Слизерину, але Дамблдор точно його використовував. Були речі, які вже давно можна було сказати Северусові, щоб той відчув себе вільним. Зрозуміло, чому Дамблдор не ризикував це зробити, та все ж, Северусом користувались зовсім не по-доброму. Навіть його засліплення й смуток були використані так, що він не міг зрозуміти наслідків своїх дій як майстра зіллеваріння...

— Добре, що я вас тут зустрів, містере Поттер. — сказав Северус. — У нас є незавершена справа.

Гаррі не знав, що відповісти, і просто кивнув.

Здавалося, Северусу важко говорити. Він просто стояв з сірим наплічником на плечі перед ними обома. Нарешті, він знайшов слова:

— Твоя матір. Лілі. Вона була...

— Я знаю, — слова Гаррі пройшли товщу його горла. — Ви не мусите це казати.

— Лілі була прекрасна, видатна чаклунка, містере Поттер. Я не можу дозволити, щоб ви думали інакше через те, що я вам казав був.

— *Северусе?* — сказала Макґонеґел, вона видавалася такою шокованою, ніби власні чоботи її щойно вкусили.

Колишній майстер зіллеваріння не відводив очей від Гаррі:

— Між мною та Лілі було більше одної перешкоди, насамперед мої необачні спроби підлеститися до чистокровних учнів мого гуртожитку. Якщо мої слова справили враження, ніби єдина помилка на неясному тлі скінчила все, якщо я вдавав, ніби в неї не було жодної іншої причини, крім її неглибокості, щоб не кохати мене, сподіваюся, ваші книжки також навчили вас, що такі речі кажуть дурні.

— Навчили, — сказав Гаррі. Він дивився на добротний сірий наплічник на лівому плечі Снейпа, не в

зможі зустрітись з майстром зіллеваріння поглядом. — Навчили.

— Втім, — вів далі колишній майстер зіллеваріння, — Боюся, що не можу додати нічого про вашого батька, крім того, що вже сказав.

— *Северусе!*

Колишній майстер зіллеваріння дивився лише на Гаррі.

— Чорна мітка на моїй руці не мертва, і пророцтво не було виконане так, як ти розповів перед натовпом. Як ти знищив усе, крім залишку Темного Лорда?

Гаррі завагався.

— Я забуттятнув більшість його спогадів і... запечатав його, як кажуть чаклуни. Навіть якщо печать буде зламано, він не повернеться собою.

Северус коротко нахмурився й знизав плечима:

— Гадаю, це прийнятно.

— Професоре Снейп, — сказав Гаррі, бо і це тепер було його відповідальністю, — Орден Фенікса має віддати вам належне за вашу службу. У мене є всі можливості, щоб розплатитися і фінансово, і магією. Ну, раптом ви бажаєте почати нове життя заможним, чи з ліпшим волоссям абощо.

— Дивно таке казати такому, як я, — протяжно сказав колишній майстер зіллеваріння. — Я вирушив до Темного Лорда з метою продати йому пророцтво в обмін на любов Лілі, хай які темні засоби будуть використані задля цієї мети. Не можна це так легко пробачати. А потім, роками пізніше, коли я став майстром зіллеваріння... ти сам бачив... Ти справді вважаєш, що служба Ордену Фенікса спокутує всі мої гріхи?

— Люди завжди недосконалі, — сказав Гаррі, хоч слова застрягли в горлі. — Вони завжди роблять помилки. Ви принаймні намагалися свої компенсувати.

— Можливо, — мовив колишній майстер зіллеваріння. — Моєю останньою повинністю було провалити охорону Каменя, бути переможеним. І я зробив це, і вижив, чого ніколи не очікував, — Северус притулився до дверей, через які увійшов, знімаючи навантаження з лівої ноги. — Я навіть не думав просити твого прощання, але якщо ти пропонуєш його так вільно, я прийму його з вдячністю. Відсьогодні я хочу обирати менше поганих шляхів. Гадаю, це найкраще зробити, почавши спочатку.

Сльози заблищали на носі й щоках Мінерви Макґонґел, її голос не мав надії:

— Впевнена, ти міг би почати наново в Гогвортсі.

Северус похитав головою:

— Забагато учнів пам'ятатимуть мене як злого майстра зіллеваріння. Ні, Мінерво. Я піду в нове місце, зміню ім'я та знайду нове кохання.

— Северусе Снейп, — сказав Гаррі, бо це була його відповідальність спитати: — Чи всі ваші побажання виконано?

— Вбивцю Лілі подолали, — сказав чоловік. — Я задоволений.

Директорка опустила голову.

— Будьте здорові, Северусе! — прошепотіла вона.

— В мене остання порада, — мовив Гаррі, — якщо бажаєте.

— І яка ж? — спитав Северус Снейп.

— Копирсання в минулому може довести до депресії. Я даю вам повний дозвіл більше ніколи не думати про минуле, ніколи. Ви не маєте вважати, що це ваш обов'язок перед Лілі — відчувати за неї провини, або щось подібне. Просто зосередьтеся на майбутньому, на своїх нових знайомцях.

— Я врахую вашу мудрість, — нейтрально сказав Се-

верус.

— І спробуйте використовувати інший шампунь.

Суха усмішка розтягнулася на обличчі Северуса, і Гаррі подумав, що це він вперше побачив його щиро усміхненим:

— Щоб ти здох, Поттере.

Гаррі засміявся.

Северус засміявся.

Мінерва схлипувала.

Без зайвих слів вільний чоловік взяв щіпку порошку флу, кинув її в камін і увійшов у зелене полум'я, прошепотівши щось, чого ніхто не вловив, і це було останнє, що колись чули про Северуса Снейпа.

Розділ 122. Варте захисту: Герміона Ґрейнджер



І був вечір, і був ранок, день останній. 15 червня 1992.

Перший промінь ранку, ця репетиція світанку, лише почав фарбувати небо. На сході від Гоґвортсу, де потім зійде сонце, простягнувся сірий силует пагорбів за квідичним стадіоном.

З висоти кам'яної тераси, на якій зараз сидів Гаррі, можна буде бачити далеко поза пагорби; він окремо про це просив, коли описував, яким має бути його новий кабінет.

Наразі Гаррі сидів, схрестивши ноги на подушці, і свіжий передранковий вітерець охолоджував його незахищені руки й лице. Він наказав був ельфам-домовикам перенести сюди блискучий трон з попереднього кабінету генерала Хаосу... а тоді наказав їм забрати його назад, коли йому спало на думку, що джерело його вподобань у сфері прикрас було доволі дивним: чи не від Волдеморта в нього це? Чи був у Волдеморта такий трон? Сама по собі ця підозра не була для Гаррі беззаперечним аргументом — бо, як таке, спостерігання за землями

Гог'вортсу з блискучого трону аж ніяким чином не було *неетичним* в системі моральних цінностей Гаррі. Та попри все Гаррі вирішив був, що йому потрібен час це обміркувати. А доти стане й простої подушки.

В кімнаті під ним, з якої на дах виходить проста дерев'яна драбина, був новий кабінет Гаррі всередині Гог'вортсу. Простора кімната, з величезними вікнами на всю стіну з чотирьох боків; поки що позбавлена меблювання, окрім чотирьох крісел і столу. Гаррі сказав був директорці Макґонегел, що саме йому треба, а директора Макґонегел одягла Сортувальний Капелюх і розповіла Гаррі про послідовність поворотів, що приведуть його туди. Таке приміщення, щоб було вищим за сам замок: ніхто зовні Гог'вортсу не побачить жодної башти, що відповідала б кабінетові Гаррі. Це була елементарна пересторога проти снайперів, і не було жодної причини *не* зробити її.

Хоча, з іншого боку, Гаррі гадки не мав, де *саме* він зараз перебуває, у будь-якій системі координат. Якщо його кабінет неможливо побачити з землі, то яким чином Гаррі може бачити землі, як саме фотони від ландшафту досягають його очей? Із західного боку краєвид ще мерехтів зірками, ясно видкими у передсвітанковому повітрі. І чи це справжні фотони, що їх випускає гаряче плазмове пекло десь там, в неймовірній далечині? Чи Гаррі зараз сидить в якійсь уявній версії замку Гог'вортс? Чи може це «просто магія», без додаткових роз'яснень? Треба покращити роботу електричних пристроїв поряд із магією — тоді він зможе експериментувати, скеровуючи світло лазерів угору і вниз.

Так, Гаррі тепер має власний кабінет у Гог'вортсі. В нього ще нема офіційної посади, але Хлопчик-Що-Вижив став тепер невід'ємним елементом Гог'вортської школи чарів і чаклунства, майбутнього місця зберігання філософського каменя і єдиного у світі чарівницького закладу на правду вищої освіти. Ще не було проведено

увесь перелік заходів безпеки, але професорка Вектор наклала початкові чари й руни, щоб захистити кабінет і кабінет-на-даху від підслуховування.

Гаррі сидів на своїй подушці, біля краю даху, і розглядав дерева, озера, квітучі луки. Далеко внизу нерухомо стояли диліжанси — поки що без скелетних коней. Маленькі човни сушилися на березі, готові знову переправити через озеро наймолодших учнів, коли прийде час. Гогвортський експрес прибув був вночі, і тепер вагони і старовинний паротяг чекали з іншого боку південного озера. Все було готове, щоб відвезти учнів додому після післясвятного бенкету вранці.

Гаррі дивився через озеро на великий старовинний локомотив, на якому він цього разу не поїде додому. Знову. Думка ця викликала в нього дивний смуток і занепокоєння, так, ніби Гаррі вже починав скучати за дружнім спілкуванням з *іншими* учнями *свого віку* — якщо цей термін взагалі доречний, адже чималий шматок Гаррі народився у 1926 році. Насправді Гаррі відчув вчора ввечері, у вітальні Рейвенклоу, що прірва між ним та іншими учнями ще розширилася. Хоча, може це просто через питання, якими схвильовано перекидалися Падма Патіл і Ентоні Гольдштейн, палкі здогадки, якими обмінювалися рейвенкловці про Дівчинку-Що-Ожила. Гаррі ж знав відповіді, він все-все знав, і нічого не міг їм розповісти.

Якась частина Гаррі прагнула поїхати Гогвортським експресом, а потім повернутися назад через мережу флу. Але коли Гаррі уявив собі, як їде в купе з п'ятьма іншими учнями, і всі вісім годин приховує секрети від Невілла, чи Падми, чи Діна, чи Трейсі, чи Лаванди... Перспектива не дуже приваблива. Гаррі відчував, що має це зробити задля «соціалізації з іншими дітьми», але насправду йому *не хотілося*. Він зможе побачити всіх знову на початку наступного навчального року, коли з'являться нові теми для роз-

мов, що до них він зможе вільно долучитися.

Гаррі дивився через озеро на південь, на величезний старий локомотив, і думав про решту свого життя.

Думав про Майбутнє.

У пророцтві з Дамблдорового листа йшлося щось про те, що він розірве на шматки світила в небесах... Що ж, *це* добрий знак. Будь-хто з відповідним вихованням зміг би правильно інтерпретувати цю частину. Ішлося про майбутнє, де людство досягло остаточної перемоги, більш-менш. Не про це зазвичай думав Гаррі, коли роздивлявся зірки, але з позицій *дорослої* людини, вони були лише гігантськими купами цінної сировини, яка з якоїсь прикрої причини зайнялася, тож її треба розкидати та загасити. А якщо вже ти використовуєш воднево-гелієві резервуари як джерело сировини — то напевно твій вид суттєво подорослішав.

Хіба що пророцтво стосувалося чогось геть іншого. Дамблдор міг неправильно зрозуміти слова провидця... але його повідомлення Гаррі було сформульовано так, ніби пророцтво було про те, як Гаррі *особисто* розриває на шматки зірки, в якомусь недалекому майбутньому. Що потенційно могло бути доволі тривожним сигналом, чи навіть поганою звісткою.

Гаррі видихнув. Учора, перш ніж сон звалив його після довгих годин роздумів, він почав розуміти, що саме означало Дамблдорове повідомлення.

В ретроспективі події шкільного 1991-1992 року в Гоґвортсі, тепер, коли Гаррі розумів, що відбувалося, поставили такими жасними, що аж сироти по шкірі йшли.

І справа не тільки в тому, що Гаррі провів цей час в тісному спілкуванні зі своїм хорошим другом лордом Волдеморттом. *Далеко* не в цьому.

Найбільший жах викликало розуміння, яку тонюсіньку лінію Часу Албус Дамблдор обережно впряв

крізь вузьку шпаринку долі, цю тонюсіньку ниточку можливості, протягну у крізь вушко голки.

Передбачення звеліли Дамблдорові скопіювати інтелект Тома Редла у мозок чарівника-дитинчати, що ростиме в атмосфері захоплення маглівською наукою. Якщо це — *найкраща* стратегія уникнення катастрофи в майбутньому, що її спромоглися видати провидиці, — то що це нам каже про майбутнє?

Тепер, озираючись назад на Незламну обітницю, що він був дав, можна було припустити, що без цієї його обітниці зловісний ланцюжок подій, що призвів би до катастрофи, вже почав би куватися вчора, коли Гаррі ладний був скасувати Міжнародний статут секретності. Це, у свою чергу, імовірно означало, що сила-силенна пророцтв, що Дамблдор їх почув і до них дослухався, якимось чином забезпечили Гаррі і Волдеморту *саме таке* зіткнення, щоб Волдеморт змусив Гаррі дати ту Незламну обітницю. І ця Незламна обітниця була частиною вузької шпаринки в Часі, однією з найменш імовірних умов, необхідних для виживання народів Землі.

І ця Обітниця мала на меті лише одне: захистити всіх від його поточної *дурості*.

Було таке відчуття, ніби дивишся відеозапис, на якому ти майже потрапив у дорожньо-транспортну пригоду: ти пам'ятаєш, що інша автівка пройшла в якомусь сантиметрі, а на відео ще видно, що хтось *також* кинув камінчика, і таким чином, щоб величезна вантажівка обминула це майже-зіткнення, а якби не цей камінчик, то і тебе, і твою родину в авто, і *цілу планету* задавила б вантажівка, що в цій метафорі символізує твою власну *цілковиту необізнаність*.

Гаррі ж були *попереджали*, він сам був *усвідомлював* на якомусь рівні, інакше б його не спинила Обітниця, і він *все одно* майже зробив неправильний вибір і ледь не знищив тим світ. У ретроспективі Гаррі розумів, що

так, альтернативному-Гаррі без Обітниці складно було б прийняти логіку, за якою не можна якнайшвидше надати маґлам можливості магічного зцілення. Якби альтернативний-Гаррі взагалі завважив небезпеку, він би раціоналізував, спробував придумати хитрий спосіб обійти проблему і відмовився б *дати цьому декілька років на реалізацію*, і світ би припинив існування. Навіть усі попередження, що він був отримав, не допомогли б — без Незламної обітниці.

Одна крихітна ниточка Часу, що її просовують крізь вушко голки.

Гаррі не знав, як йому бути з цим осяянням. Еволюція людських істот не підготувала емоцій, що були б належні в подібних випадках. Гаррі лише й міг, що некліпно витріщатися на те, як близько він підійшов був до катастрофи, як близько він *знову* ризикує опинитися на краю, якщо цій Обітниці судилося запуснитися ще раз. І ось він міркував...

Міркував...

«Я не хочу, щоб таке знову трапилося» — якась неправильна думка. Він ніколи і не *хотів* був знищити світ. Гаррі було вдосталь бажання захистити розумне населення Землі, і саме це бажання певною мірою і становило *проблему*. Чого Гаррі бракувало — так це якогось елемента ясно го бачення, готовності свідомо визнати те, що він був вже знав у глибині душі.

І те, як він провів увесь рік, підлещуючись до професора із захисту, нічого схвального не говорило про його розумові здібності. Навіть навпаки, це теж було частиною проблеми. Були такі речі, що Гаррі знав був, чи сильно підозрював, на якомусь рівні, але жодного разу не сформулював свідомо. Ось і потерпів поразку, і ледь чи не вмер.

Мені треба підвищити рівень своєї гри.

Ось та думка, за якою він полював. Йому треба попра-

цювати над собою, стати менш тупим.

Мені треба підвищити рівень своєї гри, або доведеться зазнати поразки.

Дамблдор знищив був записи у Залі пророцтв і заборонив записи подальших пророцтв. Вочевидь, колись було пророцтво, згідно якого Гаррі не варто шукати ті пророцтва. Очевидна наступна думка, що може навіть виявитися правдою, — що *за інструкціями пророцтв* не можна врятувати світ. Що перемога потребує надто складних планів, щоб їх неможливо було передати в посланнях провидиць, або взагалі неможливо передбачити. Якби існував якийсь спосіб, в який Дамблдор міг сам врятувати світ, тоді пророцтва вказали б на нього. Натомість пророцтва сказали Дамблдорові, як створити необхідні попередні умови для існування людини певного штибу; такої людини, що, можливо, зможе дати раду з кризою, що була заскладною для безпосередньої дії пророцтв. Ось чому Гаррі полишили самого, мислити без пророцької підказки. Якби Гаррі тільки те й робив, що виконував таємничі накази з пророцтв, він ніколи не визрів би у зрілого чоловіка, здатного виконати невідоме завдання.

А поки що Гаррі Джеймс Поттер-Еванс-Веррес досі становив із себе ходячу катастрофу, що її треба стримувати Незламною обітницею, щоб не дати йому *одразу* поставити Землю на шлях до знищення, *коли його вже були попередили*. Це сталося було *буквально вчора*, лише через день після того, як він допоміг був Волдемортіві майже захопити всю планету.

Перед його очима увесь час біг був певний рядок з Толкіна, з тієї частини, коли Фродо на Ородруїні одягає персня, і Саурон одразу усвідомлює, яким *повним йолопом* він був увесь цей час. «І незмірна його глупота вмить відкрилася йому, водночас стала явною», чи щось на цей кшталт.

Між цими двома особами — тим, ким Гаррі мусив ста-

ти, і тим, ким він наразі був, — зяяла жахлива прірва.

І Гаррі сумнівався, що час, життєвий досвід і статевва зрілість автоматично цю прірву залатають, хоча й теж зможуть стати в пригоді. Хоча якби Гаррі вдалося вирости в такого дорослого, що відповідав би його поточній сутності, як нормальний дорослий нормальному одинадцятирічному підліткові... Можливо, цього стане, щоб прослизнути крізь вузьеньку шпаринку Часу...

Йому якимось робом треба було подорослішати, і неможливо було зробити це в традиційний спосіб.

І ще одна думка згадалася Гаррі, цитата з чиеїсь більш заплутаної творчості, ніж толкінівська:

Існує лише один спосіб досягти майстерності: практикувати вже вивчені техніки, не відступати від викликів, а розуміти їх, використовувати до останку всі надані інструменти, доки вони не розпадуться на друзки в твоїх руках, і ти не залишишся сам посеред цілковитої руїни... Я не знаю, як створити майстра. Я ніколи не знав, як створити майстра. Тож іди й зазнай поразки... Ти тренувався, щоб мати змогу вийти з цієї руїни і не втратити бажання переробити своє Мистецтво. Я не знаю, як створити майстра, та якби тебе не навчали, у тебе було б менше шансів ним стати. Шлях далі починається після того, як видається, Мистецтво тебе зраджує. Хоча насправді виявиться, що це ти зрадив своє Мистецтво.

І не в тому заковика, що Гаррі обрав був хибний шлях, не те щоб дорога до здорового іглузду прямувала не в напрямку науки. Просто читання наукових журналів виявилось недостатньо. Всі статті з когнітивної психології про тарганів у людських мізках і так далі стали у пригоді, та їх самих не вистачило. Він не спромігся взяти, як він тепер почав усвідомлювати, таку шалено високу планку неймовірної раціональності, після якої ти починав все правильно робити, натомість він просто мав зручний апарат для описання причин власних помилок постфактум. Себто, згадуючи все, Гаррі міг тепер застосувати такі

концепції як «мотивоване міркування» тощо, щоб показати, коли саме цього року він все пустив шкереберть. Це вже щось, якщо він хоче мати більше здорового ґлузду в майбутньому. Це ліпше, ніж не мати зеленого уявлення, що ти не так зробив. Але цього не стане, щоб прослизнути крізь вузьку шпаринку Часу, це ще не та доросла особина, що *можливість* її появи Дамблдор був забезпечив згідно вказівок пророцтв.

Я мушу думати швидше, дорослішати швидше... Який я самотній, і яким самотнім я ще стану? Чи я роблю ту ж саму помилку, що я зробив був у першій битві професора Квірела, коли я не подумав, що в Герміони є капітани? Чи коли не сказав був Дамблдорові про лиховісне передчуття, коли зрозумів, що він скоріш за все не лихий і не божевільний?

Було б некепсько, якби у маґлів були якісь такі наукові дисципліни, але їх не існувало. Можливо, Гаррі варто залучити Деніела Канемана? Можна було б інсценувати його смерть, омолодити його за допомогою Каме́ня і доручити йому вигадати покращенні тренувальні методи...

Гаррі витяг зі збірок мантії Бузинову паличку і знову почав роздивлятися темно-сіру деревину, що її передав йому Дамблдор. Гаррі намагався думати швидше, хотів довершити схему за участю Плаща невидимості та Воскресального каменя. Плащ невидимості мав легендарну здатність приховувати того, хто його носить, а також і таємну здатність — сховати того, хто його носить, від самої Смерті, в її дементорському уособлені. Воскресальний камінь мав легендарну здібність викликати образи мертвих, і навіть Волдеморт додав його до своєї системи горокраксів, щоб надати своєму духові можливість вільно пересуватися. Друга Смертельна реліквія була потенційною складовою системи справжнього безсмертя, що її так і не завершив Кадмус Певерел, можливо, через етичні перепони.

А в продовження цього ряду, маємо третю Смер-

тельну реліквію, Бузинову паличку Антіоха Певерела, що, згідно легенди, переходила від одного чаклуна до іншого, дедалі сильнішого, і робила свого власника невразливим проти звичайних атак; це була загальновідома характеристика...

Бузинова паличка належала була Дамблдорві, і він намагався запобігти смерті всього світу.

Можливо, сенс того, що Бузинова паличка завжди переходить до переможця, полягає в тому, щоб визначати найсильнішого живого чарівника й додати йому ще більше сил на випадок, якщо виникне загроза для всього виду; вона могла б бути секретною зброєю в битві зі Смертю в її світозницьувальному уособленні.

Та якщо всередині Бузинової палички приховується якась вища сила, Гаррі не міг второпати, яка саме, на основі лише цієї згадки. Гаррі здійняв Бузинову паличку вгору і заговорив до неї, назвався нащадком Певерела, що приймає обіт своєї родини; він пообіцяв Бузиновій паличці, що зробить все, щоб урятувати світ від Смерті, і візьме на себе обов'язок Дамблдора. А Бузинова паличка відгукнулася на дотик його руки не більше, ніж раніше, — себто знову відмовила йому в його бажанні стрибнути в цій історії на пару розділів вперед. Можливо, Гаррі мав спочатку завдати першого справжнього удару Смерті світів, перш ніж Бузинова паличка визнає його владу; так, як спадкоємець Ігнотуса Певерела вже переміг тінь Смерті, а спадкоємець Кадмуса Певерела вже пережив Смерть власного тіла, коли відповідні Смертельні реліквії відкрили свої секрети.

Принаймні, Гаррі здогадався, що, на відміну від легенди, насправді Бузинова паличка не мала осердя з «волосини тестрала». Гаррі бачив був тестралів, і вони були кіньми-скелетами, із голою шкірою, не мали ані гриви на головах-черепках, ані опушки на кістлявих хвостах. Але яке ж насправді в неї було осердя — цього Гаррі ще

не знав; і як він не шукав, але не знайшов на Бузиновій паличці позначки Смертельних реліквій.

— Ти, звісно, — промимрив Гаррі до Бузинової палички, — не хочеш мені просто сказати?

Відповіді від палички з виступами-кулями не було; тільки загальне відчуття слави й стриманої могутності, що наче скептично спостерігає за ним.

Гаррі зітхнув і запахав наймогутнішу у світі паличку назад, у зборки шкільної уніформи. Зрештою, він зрозуміє, якщо пощастить — зрозуміє вчасно.

Можливо, вийде швидше, якщо хтось допоможе йому із дослідженнями.

Гаррі усвідомлював на якомусь рівні — ні, він мусить припинити усвідомлювати всіляке *на якомусь рівні* і почати просто усвідомлювати — Гаррі явно і свідомо усвідомлював, що він обмірковував Майбутнє лише, щоб відволіктися від невідворотного прибуття Герміона Ґрейнджер. Яка отримає довідку про здоров'я в лікарні Святого Мунґо, коли прокинеться сьогодні вранці, і в супроводі професора Флитвіка вирушить назад до Гоґвортсу мережею флу. А по прибуттю повідомить професорові Флитвіку, що мусить негайно переговорити з Гаррі Поттером. Гаррі був отримав від себе записку про це, прокинувшись, коли сонце вже було високо, в спальні в рейвенкловській вежі. Він прочитав був записку, а тоді налаштував часоворот на передсвітанок, коли прибуде Герміона Ґрейнджер.

Вона не буде, власне, сердитися на мене.

...

Серйозно. Герміона — не така людина. Можливо, була такою на початку року, але тепер вона надто самосвідома, щоб піддатися цьому почуттю.

...

Що ти хочеш сказати цим «...»? Якщо маєш що сказати,

внутрішній голосе, просто скажи! Ми ж намагаємося бути більш свідомі щодо своїх процесів міркування, пригадуєш?

Небо стало повністю блакитно-сірим — світанок просто перед сходом сонця, коли Гаррі почув звук кроків: хтось піднімався драбиною, що вела до його нового кабінету. Гаррі покvapно підвівся і почав обтрушувати мантію; а тоді, усвідомівши, що саме робить, припинив нервові рухи. Дідько, він щойно був переміг Волдеморта, чого ж йому нервувати.

Голова юної відьми під хвилику брунатних кучерів з'явилася в отворі дверей і роззирнулася довкола. Потім відьма піднялася вище, так, ніби бігцем подолала останні сходи, так, ніби йшла звичайним хідником, тільки й діла, що вертикально; Гаррі міг би пропустити, якби кліпнув очима, як її черевик відштовхнувся від верхньої жердинки драбини і вона легко вистрибнула на дах.

Герміона. Губи Гаррі сформували це ім'я, але не вимовили вголос.

Щось там Гаррі хотів був сказати, але воно геть вилетіло йому з голови.

На даху спливла вже чверть хвилини, перш ніж Герміона Грейнджер заговорила. На ній була форма з білою оторочкою, і строката блакитно-бронзова краватка її гуртожитку.

— Гаррі, — сказала Герміона Грейнджер, і, зачувши її до казу рідний голос, Гаррі ледь чи не розплакався, — перш ніж я поставлю тобі всі свої питання, я б хотіла спочатку красно тобі подякувати за, гм, за хай там що ти зробив. Я кажу від щирого серця, чесно. Я тобі вдячна.

— Герміоно, — сказав Гаррі і глितнув клубок у горлі. Ота фраза, «чи дозволить пані її обійняти», що Гаррі приготував був собі за вступ, ніяк не промовлялася. — Вітаю вдома. Почекай, я накладу деякі захисні закляття.

Гаррі витяг Бузинову паличку з мантії, дістав з ка-

пшучка якусь книжку із закладкою, а тоді обережно вимовив «*Гоменум Ревеліо*», а потім ще два нові захисні закляття, що був здатен накладати завдяки Бузиновій паличці. Небагато, але трохи краще, ніж спиратися виключно на захисні заходи професорки Вектор.

— В тебе паличка Дамблдора, — зауважила Герміона. Її голос стихився, і пролунав при цьому, як гуркіт лавини в світанкових горах. — І ти можеш використовувати її для заклять з програми для четвертокласників?

Гаррі кивнув, подумки пообіцявши собі бути обережнішим на людях:

— Можна, я тебе обійму?

Герміона злегка присунулась до нього; вона пересувалася на диво хутко, і більш граційно, ніж колись. У всіх її рухах стриміло щось чисте й незаймане, і це знову нагадало Гаррі, якою спокійною видавалася Герміона, коли спала була на Волдемортівому вівтарі...

Усвідомлення вдарило Гаррі, як вантажівка, чи, щонайменше, мікроавтобус.

І Гаррі обійняв Герміону, і відчув, якою *живою* вона здається. Йому захотілося плакати, але він стримався, бо не був певен, чи ця реакція — не просто наслідок дії її аури на нього.

Руки Герміони навколо Гаррі були ніжними, і такими легкими, ніби вона пильнувала, аби випадково не розламати його тіло навпіл, як використану зубочистку.

— Тож, — сказала Герміона, щойно Гаррі відпустив. Її молоде обличчя мало дуже серйозний вираз, а не тільки чистий і невинний. — Я не сказала аврорам ані що ти там був, ані що це професор Квірел, а не Відомо-Хто, вбив усіх смертежерів. Професор Флітвік дозволив їм дати мені лише одну краплю сироватки правди, тож я не мусила казати. Я лише сказала їм, мовляв, останнє, що пам'ятаю, — це троль.

— Ага, — сказав Гаррі. Він чомусь втупився Герміоні в перенісся, замість дивитися в очі. — А що саме, гадаєш, сталося?

— Ну, — задумливо протягнула Герміона Грейнджер. — Мене з'їв троль, і краще б це трапилося зі мною востаннє, а тоді був дуже гучний *бах*, і повернулися мої ноги, і ось уже я лежу на кам'яному вівтарі посеред незнайомого цвинтаря в темному нічному лісі, а в шию мені вчепилися чийсь відрубані руки. Як бачиш, містере Поттер, я зненацька опинилася в дивній, темній і лячній ситуації, і я не збиралася повторювати помилку, як тоді з Трейсі. Я *одразу* второпала, що це все ти.

Гаррі кивнув.

— Гарний здогад.

— Я гукнула тебе, але ти не відповів, — сказала Герміона. — Я сіла, і одна з кривавих рук зісковзнула по моїй сорочці, лишаючи по собі слід з малюсеньких шматочків плоті. Втім, я не закричала, навіть коли роззирнулася, і побачила всі ці голови і трупи довкола, і зрозуміла, звідки так тхне, — Герміона зупинилася, щоб зробити глибокий вдих. — Я побачила маски-черепи і зрозуміла, що мертві люди були смертежерами. Я одразу зрозуміла, що професор із захисту був з тобою і вбив їх усіх, але не помітила, що тіло професора Квірела теж там. Я не зрозуміла, що це він, навіть коли побачила, як професор Флитвік перевіряє його тіло. Він виглядав... якось інакше, померлий, — голос Герміони стих іще. Мала рідкісно пригнічений вигляд, так не схоже на неї. — Мені сказали, що Девід Монро пожертвував власним життям, щоб повернути мене з-за краю, так само як твоя мати пожертвувала собою заради тебе, і все для того, щоб Темний Лорд знову вибухнув, коли спробує торкнутися мене. Я *цілком* певна, що це не вся правда, але... Я так погано думала про професора із захисту, абсолютно невинувато.

— Ет, — сказав Гаррі.

Герміона урочисто кивнула, склавши руки попереду, ніби у каятті:

— Я знаю, що ти імовірно занадто хороший, щоб сказати мені зараз те, на що я заслуговую, тож я скажу це за тебе, Гаррі. Ти мав абсолютну рацію стосовно професора Квірела, а я помилялася. Ти мені казав. Девід Монро був на дрібку темний, та чималий слизеринець, і я поводитись як дитина, бо гадала, що це те ж саме, що бути лихим.

— Тойво, — сказав Гаррі. Йому було дуже складно говорити. — Насправді решта світу про це не знає, навіть директорка. Направду, ти була на всі сто дванадцять відсотків справедлива щодо того, хто лихий, а хто ні; і надалі я пам'ятатиму, що, хоча формально «темний» і «лихий» — не одне і те саме, втім, існує серйозна статистична кореляція.

— Ти диви, — сказала Герміона, і замовкла.

— Ти не скажеш «я ж тобі казала»? — спитав Гаррі. Уявна Герміона в його голові зараз верещала: «Я Ж ТОБІ КАЗАЛА! ХІБА Ж Я ТОБІ НЕ КАЗАЛА, ПОТТЕРЕ? КАЗАЛА Ж! ПРОФЕСОР КВІРЕЛ ЛІИИИХИИИЙ, ПОВСЯКЧАС КАЗАЛА АЛЕ ТИ МЕНЕ НЕ ПОСЛУХАВ!»

Справжня Герміона заперечливо потрусила головою:

— Я знаю, що він був важливою для тебе людиною, — м'яко сказала вона. — І, якщо вже виявилось, що моя правда... Я знала, що тобі мабуть буде дуже боляче, коли з'ясується, що професор Квірел — лихий, і тому не час для всіх цих «я ж була казала». Тобто, так я вирішила, коли обмірковувала цю проблему декілька місяців тому.

— Дякую тобі, міс Грейнджер, — Гаррі тішився, що вона сказала принаймні це, інакше це було б не схоже на його Герміону.

— Тож, містере Поттер, — Герміона Грейнджер постукувала пальцями по мантиї десь в районі стегна. — Після

того, як медивідьма взяла мою кров на аналіз, мені одразу ж припинило боліти, а коли я змахнула засохлу кровинку з руки, то не змогла знайти, де мене проштрикнуло голкою. Я позгинала деякі металеві конструкції мого ліжка без особливих зусиль, і, хоча я досі не мала змоги перевірити це докладно, але відчуваю себе так, ніби можу бігати *справді* швидко. Мої нігті мають колір перлів і блищать, хоча я не пригадую, щоб я їх фарбувала. Так само виглядають і мої зуби, і, як доньку зубних лікарів, це мене бентежить. Тож, не те щоб я була невдячна, але що саме ти зі мною зробив?

— Ет... — почав Гаррі. — І тебе напевно цікавить, чому від тебе струменить аура чистоти і невинності?

— Від мене ЩО струменить?

— Це була не моя ідея. Чесно. — Гаррі забелькотів. — Будь ласочка, не вбивай мене.

Герміона Грейнджер поставила долоні на рівень очей і, звівши очі в одну точку, втупилася у свої пальці.

— Гаррі, тобто ти кажеш... Ну, себто, я випромінюю невинність, і вся така сильна і швидка, і зуби в мене білі, як перлини... мої нігті зроблені з *алікорну*?

— Алікорн?

— Термін для рога єдинорога, містере Поттер, — Герміона Грейнджер зробила невдалу спробу погризти свої нігті. — Тож, я так розумію, якщо повертаєш дівчину з мертвих, вона стає, як це каже Дафна, сяйливою принцесою-єдинорогом?

— Все було не зовсім так, — сказав Гаррі, хоча це було жахливо близько до того, як все було.

Герміона витягла пальця з рота і насуплено його розглядала.

— Я також не можу його прокусити. Містере Поттер, чи передбачили ви масштаб проблем, пов'язаний з тим, що я тепер буквально не здатна обстригти собі нігті на ру-

ках та ногах?

— У близнюків Візлі є магічний меч, що має допомогти, — запропонував Гаррі.

— Я так гадаю, — твердо сказала Герміона Ґрейнджер, — що мені варто дізнатися всю цю історію, містере Поттер. Бо, знаючи тебе і знаючи професора Квірела, тут не обійшлося без якогось *плану*.

Гаррі глибоко зітхнув. Випустив повітря.

— Вибач, це... засекречена інформація. Я міг би тобі розповісти, якби ти опанувала блокологію, але... чи ти цього хочеш?

— Чи я хочу вивчити блокологію? — перепитала Герміона дещо здивовано. — Це ж з програми щонайменше шостого року навчання?

— Я їй навчився, — сказав Гаррі. — В мене була дещо незвична фора, але я сумніваюся, що в перспективі це багато на що важило. Себто, я гадаю, ти б могла вивчити вищу математику, якби доклала достатньо зусиль, незалежно від того, в якому віці маґли зазвичай її вивчають. Питання в іншому, — Гарі силувався вирівняти дихання. — Питання полягає в тому, чи ти дійсно досі хочеш робити... ну такі штуки.

Герміона повернулася до світлої риски світанку на сході.

— Ти питаєш, — тихо сказала вона, — чи я досі хочу бути героєм тепер, коли знаю, що моя єдина спроба забезпечила мені страхітливую смерть?

Гаррі кивнув, тоді сказав «так», бо ж Герміона стояла до нього спиною. Це слово якимось важко видобувалося з горлянки.

— Я вже думала про це, — сказала Герміона. — І смерть, до речі, була винятково огидною й болісною.

— Я, тойво... Я зробив певні приготування, на випадок, якщо *раптом* ти досі хочеш бути героєм. Було певне

вікно можливостей, і в мене не було часу порадитись із тобою, і я не міг дати тобі мене побачити, бо я очікував, що пізніше тобі дадуть сироватку правди. Але якщо це тобі не подобається, то я можу скасувати майже все, а решту ти просто ігноруватимеш.

Герміона якось відсторонено кивнула.

— Приготування на кшталт... того, щоб змусити всіх повірити, що це я... Гаррі, *насправді* я щось зробила проти Відомо-Кого?

— Ні, це все був я, тільки прошу, нікому не кажи. Просто щоб ти знала, в той раз, коли Хлопчик-Що-Вижив гадано переміг Волдеморта, в ніч на Геловін 1981 року, це була перемога Дамблдора, і він змусив усіх повірити, що це був я. Тож тепер я маю одну перемогу над Волдемортом, і відомий однією перемогою над Волдемортом. Зрештою все доходить рівноваги, гадаю.

Герміона далі дивилася на схід, туди, де, далеко-далеко, розпростягся невидний звідси Лондон.

— Мені це не дуже до душі, — сказала вона по якомусь часі. — Люди думають, що я перемогла темного лорда Волдеморта, хоча я насправді нічого такого не робила... а, так ти ж пройшов через це, так?

— Ага. Вибач, що змушую тебе через це проходити. Я... ну, гадаю, я намагався створити окрему особистість для тебе в очах інших людей. Це була унікальна можливість, і все розвивалося так *швидко* і... Потім я зрозумів, що, напевно, не слід було, але запізно. — Гаррі кахикнув. — Втім, тойво... Якщо тобі б хотілося таки зробити щось гідне того уявлення, що люди зараз мають про Дівчинку-Що-Ожила.. В мене є дещо, що може тебе зацікавити. Якщо хочеш, то вже зовсім скоро.

Герміона Грейнджер *дивилася* на нього.

— Але ти не *мусиш!* — поквапом додав Гаррі. — Можеш просто проігнорувати цю ідею й бути найкра-

щою ученицею Рейвенклову! Якщо тобі це більше до душі.

— Випробовуєте на мені зворотну психологію, містєре Поттер?

— Ні! Чесно! — Гаррі втягнув повітря. — Я *намагаюся* не вирішувати за тебе, яким буде твоє життя. Вчора я думав був, що бачу, який може бути твій наступний крок, — але тоді я згадав, що більшу частину цього року я поводився був, як цілковитий дурень. Я думав про те, що мені казав Дамблдор. І я зрозумів, що це не моя роль — вирішувати таке. Що ти можеш робити зі своїм життям, що тобі заманеться, і цей вибір мусить бути, понад усе, твоїм власним. Можливо, ти *не хочеш* бути героєм далі; може, ти хочеш стати геніальним дослідником магії, бо саме ним Герміона Грейнджер насправді і була весь цей час, і неважливо, з чого там зараз зроблені твої нігті. А може ти вирішиш навчатися у Салемському інституті відьом в Америці замість лишатися у Гоґвортсі. Я не скажу, що зрадів би такому рішенню, але це справді тобі вирішувати. — Широким жестом руки Гаррі охопив виднокрай, ніби вказуючи на весь світ, що лежить поза Гоґвортсом. — Ти можеш піти *в будь-якому напрямку*. Можеш робити *будь-що* зі своїм життям. Якщо хочеш бути заможним підстаркуватим русалом — я можу це облаштувати. Серйозно.

Герміона повільно кивнула.

— Цікаво, як саме б ти це зробив, але чого я хочу — так це щоб нічого не робили *за мене*.

Гаррі зітхнув.

— Я розумію. Ех... — Гаррі затнувся. — Гадаю... якщо тобі це допоможе... для мене *багато* що було зроблено і підготовано. Здебільшого Дамблдором, хоча й професором Квірелом теж. Можливо, здатності всього в житті добиватися самому теж треба добитися.

— Ну, звучить дуже мудро, — зреагувала Герміона. — Так само батьки платять за мою освіту, щоб потім я могла отримати власну роботу. Професор Квірел повертає мене до життя як сяйливу принцесу-єдинорога, а ти всім кажеш, що я вколошкала темного лорда Волдеморта — це достоту те ж саме, насправді.

— Мені *справді* шкода, — сказав Гаррі. — Я знаю, що слід було зробити це в якийсь інший спосіб, проте... В мене було мало часу на планування, я був змучений, і в голові була каша...

— Я вдячна, Гаррі, — промовила Герміона значно лагідніше. — Ти занадто суворий до себе. Будь ласка, коли я на тебе погримую, не стався до цього аж так серйозно. Не хочу бути таким собі дівчам, що повернулося з мертвих і ото бідкається, мовляв, і суперсили в неї якісь не такі, і нігті з алікорну мають не той відтінок, — Герміона знову відвернулася від Гаррі до обрію на сході. — Проте, містере Поттер... якщо *раптом* я вирішу, що жахливої смерті недостатньо, щоб переглянути мій життєвий вибір... поки що суто теоретично... то що тоді?

— Я з усіх сил підтримуватиму тебе у твоєму життєвому виборі, — сказав Гаррі твердо. — Хай який він буде.

— Підозрюю, що в тебе вже є для мене завдання. Гарненьке безпечне завдання, таке, щоб я, борони боже, не постраждала знову.

Гаррі потёр повіки — він почувався втомленим. Так, ніби чув всередині голос Албуса Дамблдора. *Пробач мені, Герміоно Грейнджер...*

— Мені шкода, Герміоно. Якщо ти обереш цей шлях, я змушений буду діяти а ля Дамблдор, себто, не казати тобі певні речі. Маніпулювати тобою, хоча б трохи. Я дійсно вірю, що ти могла б зараз зробити дещо, дещо справжнє, дещо відповідне тому уявленню, що люди зараз мають про Дівчику-Що-Ожила... Вірю, що можеш

мати долю, навіть... але зрештою це лише мої здогадки, я знаю значно менше, ніж знав Дамблдор. Чи ти готова ризикнути життям, яке щойно отримала назад?

Герміона розвернулася до нього, очі величезні зі здивування.

— *Ризикнути життям?*

Гаррі не кивнув, бо це вже була б відверта брехня.

— Чи ти готова до цього? — натомість відповів він питанням на питання. — Завдання, про яке мені йдеться, могло б бути твоєю долею... І ні, я не знаю жодних пророцтв про це, це лише здогадка.. Так ось, це завдання вимагатиме буквально спуститися в пекло, такого типу похід.

— Я гадала... — почала Герміона. Її голос звучав невпевнено. — Я була певна, що після того, що трапилося, ти і професорка Макґонегел... ну ти знаєш... не дозволите мені робити щось бодай трішки небезпечно.

Гаррі промовчав — він відчув себе винним через незаслужені отримані бали в їхніх стосунках. Насправді тут Герміона неймовірно точно його моделювала. Якби не той факт, що в Герміони був горокракс, раніше поверхня планети Венера охолонула б до менш ніж одного Кельвіна, ніж Гаррі пропонував би таке.

— За шкалою від нуля до сотні, *наскільки* буквально йдеться про пекло? — спитала Герміона. Дівчина виглядала трохи стурбованою.

Гаррі подумки налаштував терези, згадуючи Азкабан:

— Десять близько... вісімдесяти сімох?

— Скидається на щось таке, що мені варто зробити у *старшому* віці, Гаррі. Бо є різниця між героєм і безумцем.

Гаррі похитав головою.

— Я не думаю, що ризики якимось зміняться з часом, — сказав він, не уточнюючи, власне, розмір ризиків, — і це

щось, що варто зробити якомога раніше, якщо взагалі робити.

— І в моїх батьків права слова нема, — уточнила Герміона. — Чи є?

Гаррі знизав плечима.

— Ми обидва знаємо, за що вони проголосують, і ти можеш це врахувати, якщо хочеш. І, до речі, я сказав, щоб докторові і докторці Грейнджер поки що не повідомляли, що ти жива. Вони дізнаються, коли ти повернешся зі своєї місії, якщо, звісно, ти на неї погодишся. Так буде краще... для батьківських нервів, так вони отримають один приємний сюрприз, замість зайвих хвилювань... з різних приводів.

— Ти ба, дуже завбачливо з твого боку. — сказала Герміона. — Як мило з твого боку так піклуватися про їхні почуття. Можна мені це обміркувати пару хвилин?

Гаррі махнув рукою в напрямку подушки, що лежала навпроти його власної, і Герміона з грацією русалки опустилася на неї і втупилася у краєвид за парашетом вежі. Вона досі випромінювала спокій і гармонію. З тим треба щось робити — може доручити комусь винайти зілля анти-невинності?

— Я маю прийняти рішення, не знаючи, у чому полягає місія? — спитала Герміона.

— Ой, *авжеж* ні, — сказав Гаррі, згадавши дуже схожу розмову перед його власною подорожжю в Азкабан. — Ти маєш робити вільний вибір, якщо згодишся на щось таке. Це необхідна умова місії. Якщо ти скажеш, що досі хочеш бути героєм, тоді я розповім тобі про місію — після того, як ти спокійно поїси, поспілкуєшся з народом і трохи прийдеш до тями — і ти вирішиш, чи хочеш щось таке робити. І ми заздалегідь перевіримо, чи твоє повернення з мертвих дійсно дозволяє тобі насилати одне закляття, що чарівники вважають неможливим, *до того*, як ти вирішиш в

дорогу.

Герміона кивнула, і знову замовкла.

Коли вона знову заговорила, було вже значно світліше.

— Мені страшно, — сказала Герміона, майже пошепки. — Я боюся не знову померти, чи принаймні *не тільки* цього. Я боюся, що не впораюсь. Я мала шанс перемогти троля, а замість цього просто загинула...

— Цей троль був дистанційною зброєю Волдеморта, плюс він деактивував усі твої магичні предмети, просто щоб ти знала.

— Я померла. А ти якимось чином убив троля, гадаю, я пам'ятаю ту частину — він тебе навіть не загальмував. — Герміона не плакала, на щоках її не блищали сльози, вона просто роздивлялася далечінь неба, де невдовзі з'явиться сонце. — І ти повернув мене з мертвих як сяйливу принцесу-єдинорога. Я *знаю*, що не змогла б зробити такого. Я боюся, що я *ніколи* не буду здатна на таке, хай що там люди про мене думають.

— Це — обставини, за яких починається твоя подорож, гадаю.... — Гаррі замовк. — Вибач, я не мушу намагатися вплинути на твоє рішення.

— Ні, — прошепотіла Герміона, роздивляючись пагорби вниз. Вона заговорила гучніше. — Ні, Гаррі. Я хочу це почути.

— Добре. Гадаю, *зараз* твій шлях починається. Все, що сталося до сьогодні... це поставило тебе в таке становище, в якому опинився я у вересні. Тоді я спочатку вважав, що я просто хлопчик-вундеркінд, а тоді виявилось щось іще, що завдало мені вищу планку. Якби ти не порівнювала себе зі мною і... — *когнітивними шаблонами дорослої людини, скопійованими з Тома Редла*, — моєю темною стороною... ти б була найяскравішою зіркою Рейвенклову, що очолила власну кампанію боротьби із цькуванням у школі, збе-

регла здоровий ґлузд під тиском Волдеморта, і все це в якись дванадцять рочків. Я перевірів, у тебе були кращі оцінки, ніж у Дамблдора в першому класі, — за винятком оцінки із захисту, але це ж через волдеортські закиди Волдеморта. — Тепер у тебе є певні сили і репутація, яку треба виправдовувати, а світ готовий запропонувати тобі деякі складні завдання. Ти стоїш на початку свого шляху, так само як я стояв на початку свого. Не недооцінюй себе.

А тоді Гаррі міцно стулив пельку, бо він таки вмовляв Герміону погодитись, а це було неправильно. Принаймні він зміг зупинитися перш ніж бовкнути, що, мовляв, якщо вона не може бути героєм, то хто, з її точки зору, зможе.

— А знаєш, — Герміона зверталася до горизонту, а не до Гаррі, — в мене якось була схожа розмова з професором Квірелом — те ж про те, як бути героєм. Але він стояв на протилежній позиції, звісно. Та крім цього, чомусь в мене таке ж відчуття, як коли він зі мною сперечався.

Гаррі старанно не розтуляв рота. Давати людям вирішувати за себе було дуже важко, бо це означало дозволити їм також і *неправильний* вибір, та на це не було ради.

Герміона говорила обережно. Блакитні краї її шкільної мантиї пояскравішали на тлі чорної тканини, коли ззаду їх підсвітили світанкові промені; на заході вже й зірок не було видно, бо все небо поступово заливало світлом.

— Професор Квірел тоді сказав мені... він сказав, що колись був героєм. Але люди недостатньо йому допомагали, і тому він здався і подався робити щось цікавіше. Я сказала професорові Квірелу, що він був неправильно вчинив... Насправді я сказала, що «огидно» вчинив. Професор Квірел відповів, що, мовляв, так, може він жахлива людина, але як щодо тих всіх інших людей, що взагалі не зробили жодної геройської спроби? Вони були навіть гірші за нього? Я не знала, що йому відповісти. Я маю на увазі, не будеш же казати, що лише герої «а ля ґри-

фіндорець» мають право називатися хорошими людьми. Сам професор Квірел, щоправда, взагалі йшов до того, що лише амбіційні люди мають право дихати. Я так не думала. Але і *припиняти* бути героєм видавалося мені неправильним — відійти від справ, ніби все скінчено. Тож я просто стояла там, як остання дурепа. Але тепер я знаю, що мала тоді йому відповісти.

Гаррі дихав дуже-дуже обережно.

Герміона підвелася з подушки і звернулася обличчям до Гаррі.

— З мене годі намагатися буди героїнею, — її риси яскраво вимальовувались на тлі східного неба, — Взагалі не варто було йти цим шляхом. Є лише люди, які роблять те, що можуть, хай що це є. А є такі люди, що навіть не намагаються робити те, що вони можуть, і так, ці люди чинять неправильно. Я ніколи більше не намагатимуся стати героєм. Я спробую не *думати* в цій термінології. Але мій внесок не буде меншим за той, що я здатна зробити, — чи не набагато меншим, зрештою, я лише людина, — Гаррі ніколи не розумів, що такого загадкового в Моні Лізі, та якби він міг зараз сфотографувати рішуче-радісну усмішку Герміони, то міг би потім дивитися на неї годинами без розуміння, тоді як Дамблдор прочитав би цю усмішку миттю. — Я не вивчу свого уроку. Я буду настільки дурна. Я й далі старатимуся робити все, на що я здатна, чи, принаймні, *щось* із цього — ну, ти мене зрозумів. Навіть якщо це становитиме ризик для мого життя — якщо це буде варто такого ризику, звісно, а не *просто тупо*. Ось тобі моя відповідь. — Герміона глибоко вдихнула, але на її обличчі була написана рішучість. — Тож, чим я можу допомогти?

У Гаррі голос заляк у горлі. Він засунув руку до капшучка, і написав пальцем «П-Л-А-Щ», бо не міг говорити, і витяг назовні кіптявну імлу Плаща невидимості — і востаннє запропонував його Герміоні. Гаррі довело-

ся вичавлювати з себе слова:— Це — Істинний Плащ невидимості, — сказав Гаррі пошепки, — та Смертельна реліквія, що її Ігнотус Певерел передав своїм нащадкам, Поттерам. І тепер її передають тобі...

— Гаррі! — скрикнула Герміона. Її руки злетіли їй до грудей, ніби вона хотіла захистити себе від подарунка-нападника. — Ти абсолютно не мусиш!

— Я *точно* мушу це зробити. Я покинув шлях героя, я не можу ризикувати собою в усіляких пригодах. А ти... ти можеш, — вільною рукою Гаррі протер очі. — Гадаю, ця річ була зроблена для тебе. Для такої людини, якою ти станеш, — *зброя проти Смерті, в її формі відчаю, що вкриває людський розум та висотує всю надію на майбутнє; ти станеш на борню з цією Смертю, і не тільки в її дементорському втіленні, гадаю...* — Я не позичаю тобі мій Плащ, але віддаю, Герміоно Джин Ґрейнджер. Оберігай її надійно до кінця часу.

Повільно, Герміона простягла руку й взялася за Плащ, виглядаючи так, ніби зараз заплаче.

— Дякую, — прошепотіла вона. — Гадаю... Хоча я й покінчила з усім цим героїством... Я гадаю, що ти завжди був, з першого дня нашої зустрічі, моїм таємничим старим чарівником.

— А я гадаю, — сказав Гаррі, ледь даючи собі раду зі своїм стисненим горлом, — навіть якщо ти наразі відкидаєш цей спосіб мислення, я думаю, що тобі завжди судилося стати героєм — від самого початку цієї історії.

Якою мусить стати Герміона Ґрейнджер, яку дорослу подобу має набутти, щоб пройти крізь вузьку шпаринку Часу? Я не знаю цього теж, так само як не можу уявити собі власну дорослу особистість. Але її перші кроки видно чіткіше, ніж мої...

Гаррі відпустив Плащ, і він перейшов з рук в руки.

— Він співає, — зауважила Герміона. — Він співає мені, — вона витерла очі долонею. — Не можу повірити,

що ти це зробив, Гаррі.

Гаррі знову пошурхотів у капшучку і цього разу вийшов із нього довгий золотий ланцюжок, на якому висів золотий годинниковий корпус.

— А це — твоя особиста машина часу.

Запала мовчанка, протягом якої планета Земля прокрутилася на своїй орбіті трошки далі, а Істинний Плащ невидимості вислизнув з рук Герміони долу, на дах, де залишився лежати пожмаканою купкою тканини.

— Що? — нарешті озвалася Герміона.

— Її тут називають часоворотом. Гоґвортс має запас службових часоворотів, щоб видавати деяким учням. Я отримав свій на початку року для боротьби з порушеннями сну. Він дозволяє користувачеві повертатися назад у часі на годину за раз, до шести разів на добу. Я використовував його, щоб отримати додаткові шість годин на день для навчання. А також щоб зникнути з заняття з настійок, і ще багато для чого. Не хвилюйся, часоворот не змінює історію і не генерує парадоксів, здатних знищити всесвіт.

— Ти тримався на моєму академічному рівні, бо вчився додаткові шість годин на день за допомогою *машини часу*. — Герміоні Ґрейнджер, з якоїсь незрозумілої причини було складно дати собі раду з цією концепцією.

Гаррі змусив себе виглядати спантеличеним:

— Хіба в цьому є щось дивне?

Герміона простягнула руку й взяла золотий ланцюжок.

— *За чаклунськими стандартами*, гадаю, нема, — сказала вона. Голос її прозвучав надивовижу різко. Вона надягла ланцюжок на ший, заправила годинника під сорочку. — Але тепер я значно краще почуваюся щодо наших змагань у навчанні, дуже тобі за це дякую.

Гаррі кахикнув.

— Також, позаяк Волдеморт винищив рід Монро, а тоді, як всі гадають, ти помстилася за них, вбивши Волдеморта, я організував так, щоб Амелія просунула відповідний указ, підписаний рештками Чарверсуду, згідно якого Ґрейнджер тепер — шляхетний рід Британії.

— Перепрошую? — сказала Герміона.

— Це автоматично робить тебе єдиним нащадком шляхетного роду. Відповідно, щоб стати юридично повнолітньою, тобі достатньо скласти Середні Оцінки Взірцевих учнів; я записав нас обох на кінець літа, тож матимемо достатньо часу на підготовку. Себто, якщо ти не проти, звісно.

Герміона Ґрейнджер видавала якийсь химерний пронизливий шум, що в разі менш органічного пристрою ясно свідчив би на збій у роботі двигуна.

— *В мене два місяці на підготовку до СОВ?*

— Герміоно, це іспити, розроблені з розрахунку на п'ятнадцятирічних, і більшість з них його проходять. *Звичайні* п'ятнадцятирічні, я наголошую. Ми зможемо отримати прохідні оцінки з рівнем сили третьокласника, якщо вивчимо потрібний набір заклять, а більшого нам для повноліття і не треба. Хоч тобі і доведеться якось змиритися із оцінками «задовільно» замість звичних тобі «відмінно».

Пронизливий шум з Герміони Ґрейнджер на тон підвищився.

— Ось, повертаю тобі твою паличку, — Гаррі дістав її з капшучка. — І твій капшучок. Я простежив, щоб вони поклали назад усе, що було поряд, коли ти померла, — капшучок Гаррі дістав зі звичайної кишені мантиї, позаяк йому не хотілося класти *бездонну сумку* всередину *бездонної сумки*, навіть якщо, згідно техніки безпеки і за умови нормального функціонування обох пристроїв, це вважалося цілком безпечним.

Герміона прийняла свою паличку, взяла свій капшучок — її рухи були граційні, хоча пальці їй трохи тремтіли.

— Так, що ще... у присязі, що ти складала родові Поттерів говорилося лише про служіння «до дня твоєї смерті», тож ти тепер вільна від цієї обітниці. А одразу по твоїй смерті я змусив Мелфоїв публічно визнати тебе чистою від усіх звинувачень у замаху на вбивство Драко.

— Ох, знову дякую тобі, Гаррі, — сказала Герміона Грейнджер. — Дуже мило з твого боку, і з їхнього теж, гадаю, — вона увесь час поправляла пальцями свої кучері, так, ніби, впорядкувавши зачіску, зможе привести назад до ладу своє життя.

— І останнє, але не за важливістю. Я замовив гоблінам побудувати сховище роду Грейнджер в «Грінготсі», — сказав Гаррі. — Я не поклав туди грошей, позаяк тут я вже міг почекаати й спитати спочатку твоєї згоди. Та, якщо ти збираєшся бути супергероєм, що бореться з кривдою, то буде дуже помічним, якщо люди причислятимуть тебе до вищих верств населення, так би мовити. Себто, я гадаю, стане у пригоді, якщо всі знатимуть, що ти можеш дозволити собі юриста. Я можу покласти у твоє сховище стільки грошей, скільки хочеш, позаяк, після того як Волдеморт вбив Ніколса Фламея, я став власником філософського каменя.

— Видається, на цьому місці мені варто було б знепритомніти, — пискнула Герміона. — Ось тільки я не можу через мої суперсили, і звідки в мене ці суперсили, до речі?

— Якщо ти не проти, твої уроки з блокології з містером Бестером розпочнуться в середу; він може працювати з тобою щоденно. До того часу, я гадаю, не варто ризикувати таємницею справжнього джерела твоїх сил лише через те, що якийсь виманолог може зустрітися з тобою поглядом. Себто, зрозуміло, що в цього феномена є нормаль-

не магічне пояснення, нічого *надто* надприродного, але люди схильні трястися над власним невіглаством, тож, я гадаю, Дівчинка-Що-Ожила буде більш ефективна, якщо збереже таємничість. Після того, як містер Бестер навчить тебе захищати розум і обходити дію сироватки правди, я розповім тобі повну передісторію, обіцяю, включно з усіма секретами, що їх ти не зможеш розповісти більше нікому.

— Звучить просто прекрасно, — сказала Герміона Грейнджер, — Чекаю-не-дочекаюся.

— Втім, муситимеш дати Незламну обітницю щодо того, що не зробиш нічого, що могло б знищити світ, перш ніж я розповім тобі найнебезпечніші частини історії. Себто, інакше я просто не зможу їх тобі розказати, бо я сам склав Незламну обітницю. Це прийнятно?

— Звісно, — сказала Герміона. — Що ж в цьому неприйняттого? Так чи так, я б не хотіла знищити світ.

— Може, тобі варто знову присісти? — Гаррі занепокоївся, бо Герміона злегка хиталася з боку в бік, в ритм своїм словам.

Герміона Грейнджер зробила декілька глибоких вдихів.

— Ні-ні, мені ведеться цілком добре, — сказала вона. — Є ще щось, що мені треба знати?

— Ні, це все. Я закінчив, принаймні, поки що. — Гаррі помовчав. — Я дійсно розумію, що ти хочеш все робити сама, замість отримувати все від інших. Просто... ти будеш доволі серйозним героєм, і з мого боку лише здоровий глужд — надати тобі всі можливі переваги...

— Я цілковито розумію, — сказала Герміона. — Тепер, коли я мала досвід програшу і смерті. Раніше не розуміла, але розумію тепер, — вітерець скуйовдив брунатне волосся Герміони, поворушив її мантію — вона була такою дивовижно мирною в ранковому освітленні, коли підня-

ла руку й обережно стисла її в кулак. — Якщо я збираюся це робити, я хочу робити це *правильно*. Ми мусимо виміряти, як сильно я можу бити, як високо стрибати, знайти безпечний спосіб перевірки, чи можуть мої нігті вбивати смертефалдів, як справжній ріг єдинорога, а також я маю набрати практику ухиляння від заклять, використовуючи мої нові швидкісні можливості, і... можливо, ти міг би організувати для мене щось на кшталт курсів для аврорів, як ті, що проходила Сьюзен Боунз, — тепер Герміона всміхалася, і очі її дивно сяяли. Дамблдорові знадобилися б години, щоб зрозуміти цей блиск, а Гаррі знав одразу, не задумуючись. — О! А ще я хочу носити з собою маґлівську зброю, приховану, щоб ніхто не знав, що маю її. Коли билася з тролем, я подумала про вибухові гранати, та мені б не вдалося трансфігурувати їх достатньо швидко, навіть якщо знехтувати всіма правилами.

— В мене таке відчуття, — сказав Гаррі, пародіюючи шотландський акцент професорки Макґонґел, — що я маю щось з вами робити.

— О, для цього вже геть-геть запізно, містере Поттер. Слухай, а ти можеш дістати мені базуку? Я маю на увазі, пускову ракету, а не жуйку. Закладаюся, *такого* ніхто не очікуватиме від маленької дівчинки, ще з усією цією аурою невинності й чистоти.

— Ну ось, — спокійно сказав Гаррі, — ось *тепер* ти мене лякаєш.

Герміона саме стояла на пальцях лівої ноги, простягнувши одну ліву руку вперед, а праву ногу назад, як маленька балерина. Вона завмерла в цій позі і озвалась до Гаррі:

— Хіба? Я просто міркую, що такого я можу зробити, що не подужає загін міністерських бійців. Вони мають мітли для мобільності, і закляття, значно кращі за мої, — Герміона граційно опустила ногу на підлогу. — Себто, тепер, коли на мене ніхто не дивиться і я можу поекс-

периментувати, мені починають дуже подобатися мої суперсили. Та я все одно не розумію, як я можу виграти таку дуель, в якій би програв професор Флитвік, хіба що заскочивши ворога зненацька.

Ти можеш іти на ризики, які інші люди не можуть собі дозволити, а потім робити подальші спроби, вже знаючи, що ж тебе вбило минулого разу. Ти можеш експериментувати з новими закляттями значно більше, ніж будь-хто інший, хто не хоче померти наглою смертю. Ось тільки Гаррі не міг нічого з цього розповісти, поки що, тож він сказав:

— Гадаю, можна більше думати про майбутнє, а не про те, що ти можеш зробити просто зараз.

Герміона підстрибнула високо-високо, тричі клацнула підборами дорогою вниз, приземлилася «на пальці», не порушивши постави.

— Але ти ж казав, що є щось, що я можу зробити одразу. Чи це була просто перевірка?

— *То особливий випадок,* — сказав Гаррі.

Його шкіра була в сиротах від холодного світанкового повітря. Йому дедалі менше хотілося розповідати супер-Герміоні про її похід, в ході якого вона муситиме зітнутися з буквально найгіршим своїм жахіттям, та ще й за умов, коли її новітня фізична міць нічого не важитиме.

Герміона кивнула, кинула погляд на схід. Підійшла до краю даху й сіла, звисивши ноги вниз. Гаррі підійшов і сів поряд, тільки по-турецьки і дещо далі від краю.

На схід від Гог'вортсу, займалися полум'яно-червоним обриси віддалених пагорбів.

Світанкова заграва якось покращила Гаррі настрій. Доки в небі ще є Сонце, можна вважати, що стан речей задовільний, себто, принаймні він ще не знищив Сонце.

— Тож, — почала Герміона. Тепер вона говорила гучніше. — Стосовно майбутнього, Гаррі. В мене був час на роздуми, доки я відлежувалася в лікарні, і... можливо,

це дурість з мого боку, та менше з тим — є одне питання, відповідь на яке я хочу знати. Пам'ятаєш, про що ми востаннє з тобою говорили? Я маю на увазі, востаннє перед тим як?

— Що-що? — тупо перепитав Гаррі.

— Аа... — простягнула Герміона, — для тебе ж це було місяць тому... Напевно, ти не пам'ятаєш.

І тут Гаррі згадав.

— Не панікуй! — відреагувала Герміона, почувши придушений хрип. — Обіцяю, хай там що ти скажеш, я не вдарюся в сльози, не втечу, і не самовб'юся за посередництвом чергового троля! Я знаю, що для мене минуло лише два дні, та, гадаю, смерть навчила мене легше ставитися до багатьох речей, що виглядають менш важливими порівняно з тим, через що я вже пройшла!

— Ага, — пискнув Гаррі. — Тож, і в серйозній психологічній травми є свої бонуси?

— Але, розумієш, мені *все одно* хотілось би це знати, Гаррі, бо для мене та наша розмова — ще зовсім нещодавня справа, і ми не домовилися, що, очевидно, цілковито моя провина — я втратила голову, а потім з'їлася тролем, чого я точно не збираюся повторювати. Я гадаю, мені варто запевнити тебе, що це — не типовий розвиток подій, якщо бовкнеш щось не те дівчині. — Герміона засовалася й почала гойдатися на місці. — Але, розумієш, більшість *закоханих* людей не роблять для своїх милих і дециці того, чим я завдячую тобі. Отож, містере Гаррі Джеймс Поттер-Еванс-Веррес, якщо кохання нема, я хочу знати, що саме є. Ти так і не сказав.

— Дуже гарне питання, — невпевнено почав Гаррі. — Ти не заперечуватимеш, якщо я трошки розміркую на цим?

Герміона кивнула.

Шматок за шматочком, понад пагорби висувалася не-

самовита сяюча куля.

— Герміоно, — сказав Гаррі, коли сонце напіввизирнуло з-за небокраю. — ти ніколи не будувала гіпотез щодо походження моєї темної сторони?

— Жодних, крім очевидної, — відповіла Герміона, бовтаючи ногами над прірвою за краєм даху. — Я думала, що, можливо, Відомо-Хто, сконавши просто поряд із тобою, спричинив магічний вибух, що створює привид, і частина його закріпилася на твоєму мозку, а не на підлозі. Але ця ідея мені ніколи не подобалася, це ніби вкрай розумне пояснення *неправди*, а якщо Відомо-Хто взагалі не помер тієї ночі, то сенсу в ній стає дедалі менше.

— Це непогане припущення, — сказав Гаррі. — Поки що уявімо собі цей сценарій.

Уявний раціоналіст бився головою об уявну стінку, згадуючи, як йому не стало мозку навіть на таку гіпотезу. Вона не відповідала дійсності, але вона була *розумною*, а Гаррі взагалі не продумав був жодної моделі, яка була б настільки конкретною — сам він лише неясно підозрював зв'язок.

Герміона кивнула.

— Ти мабуть вже це знаєш, але гадаю варто сказати тобі ще раз, щоб було: ти не Волдеморт, Гаррі.

— Я знаю. І ти саме *це* для мене значиш, — Гаррі глибоко вдихнув, йому раптом стало боляче виштовхувати з себе слова. — Волдеморт... він не був щасливою людиною. Я не знаю, чи був він щасливий хоча б раз у своєму житті, — *він не міг створювати патронуса*. — І це єдина причина, з якої його когнітивні шаблони не поборили мою особистість — бо на темній стороні було не надто приємно, вона не давала позитивної мотивації. Дружба з тобою означає для мене, що я не мушу повторювати шлях Волдеморта. А до Гогвортсу я ж був доволі самотній, хоча й не усвідомлював цього, тож... так. Можливо, я трошки

надто сильно хотів воскресити тебе з мертвих, порівняно з абстрактним середнім хлопчиком мого віку. Хоча, наголошую, особисто я досі тримаюся думки, що моє рішення базувалося на нормативній моральній логіці, а якщо інші люди не так сильно переживають за своїх друзів, це їхня проблема, а не моя.

— Ясенько, — м'яко простягнула Герміона. Вона затнулася. — Гаррі, не зрозумій мене неправильно, але я не на сто відсотків задоволена цією ситуацією. Це велика відповідальність, на яку я не погоджувалася, і я не думаю, що це добре для тебе — так спиратися на одну-однісіньку людину.

Гаррі кивнув.

— Я знаю. Але моя ідея не обмежується цим. Було пророчтво про те, що я знищу Волдеморта...

— *Пророцтво?* Про тебе було *пророцтво?* Гаррі, ти це серйозно?

— Так, так, знаю. Хай там як, в частині пророцтва було сказано таке: «і Темний Лорд позначить його як рівно-го собі, але він володітиме силою, якої Темний Лорд не відає». Як гадаєш, що це означає?

— Гмм, — замислилася Герміона. Задумливо постукала пальцями по камінню. — Твоя таємнича темна сторона — це мітка Відомо-Кого, що підняла тебе на один рівень із ним. Сила, якої він не відав... це ж про науковий підхід, чи не так?

Гаррі заперечувально похитав головою.

— Я теж спочатку так думав — що йдеться про маґлівську науку, чи про методи раціональності. Але... — Гаррі видихнув. Сонце вже повністю піднялося з-за пагорбів. Йому було ніяково таке казати, але він все одно збирався сказати. — Професор Снейп, який першим почув пророцтво, — так, і таке було, — професор Снейп сказав, що не думає, що там ішлося про науку, сказав, що «сила,

якої Темний Лорд не відає» мусить бути чимось значно більш чужим для Волдеморта. Якщо подумати про це, то та особистість, якою був Волдеморт насправді, — *чому, професоре Квірел, чому*, від цієї думки Гаррі досі боляче віддавало в серці, — він би міг засвоїти методи раціональності також, якби мав доступ до тих самих наукових робіт, що і я, — Гаррі глибоко вдихнув. — У фіналі цієї справи, під час останнього протистояння з Волдемортом, він погрожував мені, що посадить моїх батьків і всіх моїх друзів в Азкабан. Якщо не розповім йому якісь таємниці, що його зацікавлять, — по ціні однієї врятованої людини за таємницю. Але я знав, що в мене недостатньо секретів, щоб врятувати всіх. І в ту мить, коли я усвідомив, що не в змозі врятувати всіх... ось тоді я почав по-справжньому думати. Можливо вперше за життя, я почав думати. Я думав швидше за Волдеморта, хоч він і був старший, і розумніший, і це тому... тому що в мене була *причина думати*. Волдемортом рухало бажання безсмертя, він дуже не хотів вмирати, але це була не позитивна мета, це був *страх*, і через той свій страх Волдеморт робив помилки. Я гадаю, «сила, якої не відав Волдеморт»... полягала в тому, що я мав що захищати.

— Ой, Гаррі, — обережно сказала Герміона. Вона затнулася. — Тож, ось що я для тебе? Щось, що ти захищаєш?

— Ні, я хочу сказати, єдина причина, чому я тобі це кажу, в тому, що Волдеморт не погрожував запроторити *тебе* в Азкабан. Навіть якби він захопив весь світ, тобі б це не зашкодило. На той момент він вже був дав вірогідну обіцянку не наносити тобі шкоди, через певні, так би мовити, причини. Тож в момент гострої кризи, коли я зазирнув глибоко в глибину себе і знайшов в собі силу, якої Волдеморт не відав, я зробив це, щоб захистити всіх, окрім тебе.

Герміона обміркувала це, і розплилася в усмішці.

— Та що ти кажеш, Гаррі, — сказала вона. — Це найменш романтичне зізнання в світі.

— Прошу.

— Ні, *направду*, Гаррі, це дуже допомогло, — сказала Герміона. — Я хочу сказати, все це дедалі менше скидається на переслідування.

— Ага, я ж до того й веду.

Вони змовницьки покивали одне одному, обидва почувалися тепер значно вільніше, і могли спокійно подивитися світанок разом.

— Я тут розмірковував, — почав Гаррі м'яко, — про цього альтернативного Гаррі Поттера, себто, про людину, якою я міг би стати, якби Волдеморт не напав був на моїх батьків, — *якби Том Редл не спробував був скопіювати себе в мене*. — Той інший Гаррі Поттер був би менш розумний, гадаю. Він, мабуть, не захоплювався би маґлівською наукою, навіть якщо його мати була маґлівського роду. Але той інший Гаррі Поттер був би... здатний на людське тепло, і цю здатність від успадкував би від Джеймса Поттера й Лілі Еванс. Він був би небайдужий до інших людей, він намагався би рятувати своїх друзів. Я знаю, що він би був таким, тому що, бач, лорд Волдеморт ніколи таким не був... — очі Гаррі сльозилися. — Тож ця частина, мабуть, — залишок.

Сонце стояло вже явно над обрієм, і золоте світло лилося на них обох, а на інший бік дахової платформи відкидалися їх довгі тіні.

— Я гадаю, ти вийшов добре такий, який ти є, — сказала Герміона. — Я маю на увазі, той інший Гаррі Поттер міг би бути гарним хлопчиком, мабуть, але скидається на те, що мені б довелося все продумувати за нього.

— З огляду на спадковість, альтер-Гаррі розподілився би до Ґрифіндору, як і його батьки, і ми з тобою не ста-

ли б друзями. Хоча свого часу Джеймс Поттер і Лілі Еванс були старостами Гоґвортсу, тож їхній син не був би геть безнадійний.

— Я це вже бачу, — сказала Герміона, — Гаррі Джеймс Поттер, ґрифіндорець, палкий фанат квідичу і сам непоганий гравець...

— Ні. Просто ні.

— Історія запам'ятає його як вірного Робіна героїні Герміони Джин Ґрейнджер, яка висилатиме містера Поттера в поле виконувати її доручення, тоді як вона розв'язуватиме таємниці, не виходячи з бібліотеки, за допомогою книжок та своєї феноменальної пам'яті.

— А тобі подобається цей альтернативний всесвіт, еге ж?

— Можливо, вони з Роном Візлі, *другим* найрозумнішим хлопчиком в Ґрифіндорі, були б найліпшими друзями, і билися би пліч-о-пліч у війську під час занять із захисту, і допомагали б один одному із домашнім завданням...

— Ну все, годі, це починає мене лякати.

— Вибач, — сказала Герміона, ніби до самої себе посміхаючись, огорнута якоюсь власною думкою.

— Вибачення прийняте, — сухо зауважив Гаррі.

Сонце здерлося ще вище небом.

По хвилі Герміона заговорила знову.

— Ти *припускаєш*, що пізніше ми закохаємося одне в одного?

— Мені відомо лише те, що й тобі, Герміоно. Але чому обов'язково має бути кохання? Серйозно, чому обов'язково мають бути закохані? Можливо, коли станемо старші, закохаємося, а може й ні. Можливо, завжди кохатимемо, а може розлюбимо. — Гаррі схилив голову на один бік, бо сонце почало припікати йому щоку, а він не

наніс сонцезахисного крему. — Хай як піде, ми не повинні заганяти своє життя під якийсь заготовлений шаблон. Я гадаю, люди часто намагаються *підігнати* життя під певну схему, і в цьому причина їхнього нещастя.

— Жодних нав'язаних шаблонів? — перепитала Герміона. Очі в неї бешкетницьки зблиснули. — Це ніби складний спосіб сказати *жодних правил*. Що мені зараз подобається значно більше, ніж, скажімо, на початку року. Якщо вже я буду сяйливою принцесою-єдинорогом з власною машиною часу, то вже можна й про правила забути, гадаю.

— Я не кажу, що правила — це завжди погано; крім того, є ті, що дійсно пасують людям, а не заважають, як у квідичі. Але ти ж і сама відмовилася від «геройського» шаблону на користь того, щоб просто робити все, що в твоїх силах?

— Гадаю, так — Герміона звернула погляд на землі Гогвортсу далеко вниз, бо сонце було вже заяскраве, щоб дивитися на нього прямо, — хоча, як подумав Гарі, сітківка її очей регенерує, тож *для неї* це безпечно. — Гаррі, ти сказав, нібито думаєш, що бути героєм — це моя доля. Я про це думала, і ото скажу тобі, що ти цілковито помиляєшся. Якби цьому *судилося* статися, то все було б значно легше. А щоб робити те, що ти можеш робити... треба *змушувати* події відбуватися, треба робити цей вибір, знову і знову.

— Це не суперечить концепції твого природженого геройства, — сказав Гаррі, розмірковуючи про теорію свободи волі компатибілістів, і про пророцтва, що він не мав права бачити, щоб мати змогу їх втілити в життя. — Та краще ми поговоримо про це пізніше.

— Це мусить бути твій вибір, — повторила Герміона. Вона зробила стійку на руках, пливким рухом перекинулась на ноги і вирівнялася. — Такий, як мій зараз.

— Жодних поцілунків! — сказав Гаррі підводячись з готовністю ухилитися; хоча до нього майже одразу дійшло, що Дівчинка-Що-Ожила значно, значно швидша.

— Я більше не намагатимусь тебе поцілувати, містере Поттер. Хіба що сам попросиш. Та всередині мене вирують всі ті теплі почуття, і я боюся, що лусну, якщо *бодай щось* не зроблю. І так, мені здається, що це нездорова ситуація, коли дівчинка не може вигадати, в який спосіб віддячити хлопчикові, крім як поцілувавши його.

Герміона витягла паличку і взяла її в схресну позицію, як коли складала присягу на вірність родові Поттерів перед Чарверсудом.

— От *дідько*, не треба, — сказав Гаррі. — Ти хоч розумієш, чого мені коштувало звільнити тебе від цієї клятви *минулого* разу...

— Гей, ти, не роби передчасних висновків. Я не збиралася знову присягатися у вірності своєму родові. Якщо хочеш бути моїм таємничим молодим чарівником — мусиш почати вірити у мій здоровий глузд. А тепер, будь ласочка, простягни свою паличку.

Повільно, Гаррі витяг Бузинову паличку й схрестив її з десяти-й-три-чверте-дюймовою паличкою з виноградного дерева Герміони, притлумивши всі свої побоювання, що вона обере щось не те.

— Ти можеш принаймні не казати речей на кшталт «доки смерть не забере мене», позаяк, я ж казав, що в мене тепер є філософський камінь? І не кажи нічого про «кінець світу і його магії», добренько? Тепер такі звороти мови нервують мене значно більше, ніж раніш.

На даху, вкритому кам'яним бруком, сліпуче ранкове сонце осяює двійко насправді-більше-не-дітей в чорних мантіях з блакитним оздобленням, що стоять навпроти одне одного зі схрещеними паличками. В однієї — карі очі, хвиля безладних каштанових кучерів і аура сили й

краси, викликана не лише магією; в іншого — зелені очі за скельцями окулярів, неслухняне чорне волосся над запаленим шрамом. Під ними — кам'яна вежа, що її ніхто ніколи не бачив з землі, виростає з фундаменту замку Гоґвортс. Далеко-далеко внизу видно зелені пагорби, а ще озеро. На віддалі — велика чорно-червона смужка вагонів і паротяг, зовсім мініатюрні з цієї відстані: потяг, ані маґлівський, ані цілковито магічної природи. Небо майже позбавлене хмар, лише подекуди поцятковане біло-жовтим, там де віхті вологи віддзеркалюють сонячне світло. Легкий вітерець несе світанкову прохолоду і ранкову вологість; а величезна розпечена золота куля вже піднялася високо над обрієм, і її палання дає тепло всьому, чого досягає.

— Ну що ж, можливо, це допоможе тобі заспокоїтись, — каже герой своєму таємничому чарівникові. Вона знає, що не знає всієї історії, та той фрагмент правди, що їй таки відомий, сяє наче сонце в її серці, і зігріває її зсередины, так само, як сонце зігріває її лице. — Зрештою, я таки роблю цей вибір.

*Своїм життям і магією присягаю на дружбу Гаррі Поттеру,
рові,*

Присягаю допомагати йому і вірити в нього,

Стояти з ним і, гм, стояти за нього,

І іноді йти туди, куди він іти не може,

Доки смерть не забере мене по-справжньому, якщо вона коли-небудь це зробить, себто,

І якщо світ чи його магія скінчиться, ми впораємося з цим разом.

Оригінальна примітка автора:

Це кінець історії про Гаррі Поттера і його методи раціональності.

Можливо, колись я допишу Омаке Файли #5: Колективний Інтелект (альтернативні розв'язки «Річного іспиту»). Я планую колись дописати епілог — коли зможу. Напевно, я викладу епілог як окремий від цього твір, адже я вважаю цей твір завершеним і без епілогу. Так само я зроблю, якщо колись у майбутньому я вирішу дописати щось у всесвіті ГПіМР (тільки не надто сподівайтесь). Час мені йти далі. Я не планую писати сіквел, але захожую вас написати власний, якщо бажаєте.

Будь ласка, підпишіться на сповіщення на пошту hpmor@crack.com, якщо хочете дізнатися про епілоги чи інші твори, коли вони з'являться, а також щоб вас повідомили, коли я наважуся почати наступний великий художній твір.

__Протягом приблизно тижня я, можливо, викладу деякі свої роздуми про цей проєкт, бо його вже завершено, та надам Думку Бога про деякі питання за адресою hpmor@crack.com слеш notes. Про це вас також повідомить розсилка поштою.

Прощальні вечірки вже почалися в деяких частинах земної кулі. Деякі було додано після попереднього оголошення. Будь ласка, дивіться на сторінку «Author's Notes», чи є вечірка у вашому місті, а якщо ні, завжди можна спробувати приєднатися до святкування дня Пі.

*Я радий, що написав для вас цю книжку,
і пишаюся, що ви її прочитали.*

*Багато хто з вас сказав, що став мені другом,
і це знання тепло світиться всередині мене.*

Бажаю вам довго жити й процвітати...

ЕКСПЕКТО ПАТРОНУМ!

Як допомогти



Сам переклад завершено, над текстом зараз працює редакторка.

Обкладинки готує дизайнерка.

Тож найбільше ми потребуємо поширень (за можливості додавайте гештег #гпімр_укр). Ну і від подяк чи будь-яких інших коментарів не відмовимося :)

Також ми розглядаємо можливість використати в книзі ілюстрації, якщо цікавить — пишіть.

Ще нас вкрай цікавить юридичне питання видання, друку на вимогу тощо.

Контакти.

Поштова скринька: o_o@гпімр.укр

[Наша група у Фейсбуці.](#)

[Чат команди.](#)